

eBook of Ylhäisiä naisia

.

Title: Ylhäisiä naisia

Author: Thomas Hardy

Translator: J. A. Hollo

Release date: October 27, 2016 [eBook
#53381]

Language: Finnish

Credits: Produced by Juhani Kärkkäinen and
Tapio Riikonen

Produced by Juhani Kärkkäinen and Tapio
Riikonen

YLHÄISIÄ NAISIA

Kirj.

Thomas Hardy

Suom. J. Hollo

WSOY, Porvoo, 1922.

SISÄLLYS:

Esipuhe.

1. Wessexin ensimmäinen kreivitär.
2. Barbara, sukujaan Grebe.
3. Stonehengen markiisitar.
4. Lady Mottisfont.
5. Lady Icenway.
6. Squire Petrick'in lady.
7. Anna, lady Baxby.
8. Lady Penelope.
9. Hamptonshiren herttuatar.
10. Jalosukuinen Laura.

ESIPUHE.

Thomas Hardy syntyi vuonna 1840 Upper Bockhamptonissa, pienessä kylässä lähellä Dorchesteria, — samaa kaupunkia, missä hän nyt on jo joitakin vuosikymmeniä asunut omassa talossaan. Hän aloitti uransa arkkitehtina ja sai vuonna 1863 palkinnon arkkitehtuuripiirustuksista sekä kultamitalin

kirjoitelmasta "Tiili- ja terrakotta-arkkitehtuurista". Varhaisin hänen painetuista julkaisuistaan on "Chamber's Journal'issa" v. 1865 ilmestynyt pieni kirjoitus "Miten rakensin itselleni talon". Vasta vuonna 1871, 31-vuotiaana, hän esiintyy kirjailijana. Esikoisteosta, romaania "Desperate Remedies", seurasi jo sen jälkeisenä vuonna rahvaankuvaus "Under the Greenwood Tree. A rural painting of the Dutch School". Vuonna 1874 julkaisemallaan teoksella "Far from the Madding Crowd" saavutti hän yhä vieläkin kiistämättömän arvoasemansa kirjailijana, joka George Meredithin rinnalla mainitaan ensimmäisenä Englannin kirjallisuudessa. Hänen tuotantonsa huippukohtia ovat romaanit "The Return of the Native" (1878), "The Major of Casterbridge" (1886), "The Woodlanders" (1887), "Tess of the d'Urbervilles" (1891), "Jude the Obscure" (1895), sekä novellikokoelmat "A Group of Noble Dames" (1891) ja "Life's Little Ironies" (1894). Hän on myöskin julkaissut neljä runonidosta sekä maailmanhistoriallisen, Napoleonin aikaa käsittelevän draaman "The Dynasts."

Thomas Hardyn nimi ei ole outo Suomen yleisölle. Aikaisemmin on suomeksi käännetty hänen romaaneistaan se, joka Englannissa on herättänyt enimmäkseen huomiota. Ja tämä romaani on tarjonnut hyvän tilaisuuden tutustua hänen kirjallisen tuotantonsa eri puoliin. Ne, jotka ovat lukeneet "Tessin tarinan", kohtaavat kuitenkin näissä nyt suomennetuissa kertomuksissa aivan toista kuin odottavat. Vaikka "Ylhäisiä naisia" ilmestyi vain vuotta ennen kuin "Tess" näki päivänvalon, on novellivalikoimassa tuskin hiventäkään suuren romaanin synkkää vakavuutta. Käsittelytapansa samoin kuin aiheiden puolesta nämä kirpeät herraskartanotarinat eroavat kirjailijan raskaista talonpoikaisromaaneista. Mutta "Ylhäisiä naisia" ei silti ole mikään poikkeus Hardyn muusta tuotannosta. Se liittyy aiheensa puolesta välittömästi hänen muihin teoksiinsa, tai paremminkin, sillä on oikeutettu paikkansa niiden muodostamassa sikermässä.

Hardyn romaaneilla ja novelleilla on nimittäin, niin sisäisesti erilaisia kuin ne muuten voivatkin olla, eräänlaista ulkonaista yhteyttä keskenään. Hänen teoksiensa uusimmassa painoksessa onkin kaikkien

nidosten yhteisenä yläotsakkeena "The Wessex Novels". Kirjailija on tällä itse tahtonut ilmaista, että hänen runoutensa aina liikkuu määrätyllä ja tarkoin rajoitetulla alueella. Hän on valinnut itselleen pienoisen maan, jolle on antanut oman nimensä ja joka hänen kauttaan on päässyt kirjalliseen maantietoon.

Hardyn Wessex, "Hardyn maa" — jonka rajat eivät suinkaan ole samat kuin vanhan Länsi-Saksin kuningaskunnan — ei ole laajuudeltaan suuri, sillä se käsittää vain pienen osan Etelä-Englantia. Mutta tämä pieni maakunta, jossa Hardy on kasvanut ja jossa hän on viettänyt suurimman osan elämänsä, on niin täydelleen hänen omansa, että hän tuntee sen alueella jokaisen tien ja jokaisen kyläpahasen. Hän kuvaa ainoastaan sellaisia paikkoja, joissa hän on itse käynyt, ja senlaatuaisia ihmisiä, joihin hän on itse tutustunut. Kansan tavat ja seutujen perintätarut ovat antaneet hänelle kertomusten aiheita. Samoin kuin hän teoksissa "Far from the Madding Crowd", "The Return of the Native" ja "Tessin tarinassa" on kuvannut Wessexin alempien luokkien elämää, on hän "Ylhäisissä naisissa" käsitellyt seudun vanhoja

taruja, jotka kertovat Wessexin ikivanhojen herraskartanoiden elämästä. Kummassakin tapauksessa on mielenkiintoista verrata toisiinsa kaunokirjallista tuotetta ja sitä, mitä tiedetään sitä vastaavasta todellisuudesta.

* * * * *

Ei ole merkitystä vailla se, että "Hardyn maa" on saanut nimen, jota ei enää tavata maantieteellisissä nimistöissä. "Wessexin romaanit" eivät tosin ole historiallisia romaaneja. Mutta ne eivät myöskään, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, ole uudenaikaisia, saati sitten nykypäivien ajankuvauksia. Silloinkin, kun aihe on saatu nykyaikaisesta elämästä, tapahtuu toiminta ympäristössä, jonka nykyaikainen kehitys on jättänyt verraten koskemattomaksi. Vakinaisen, piintyneen maalaisen tavoin, jonka jatkuvaisuuden aisti on hyvin kehittynyt, asettaa Hardy aina nykyisen menneen yhteyteen. Hänen kotiseudullaan olevilla muistomerkeillä roomalaisten ja heidän edeltäjiensä ajoilta on siten tärkeä sija hänen kuvauksissaan. — On luonteenomaista, mainitaksemme vain yhden esimerkin, että hän antaa "Tessin" viimeisen suuren kohtauksen

tapahtua lähellä Stonehenge'iä, Englannin vanhinta esihistoriallista muistomerkkiä. — Samalla tavoin hän on muissa romaaneissaan ja novelleissaan halukkaasti kuvaillut vanhoja hautakumpuja, raunioita ja muistokiviä. Ja enemmän kuin mihinkään muuhun hän kiinnittää huomiota arkkitektonisiin muistomerkkeihin, sarkofageihin, lasimaalauksiin, kirkkoveistoksiin y.m. Nuoruudessaan, jolloin hän arkkitehdin apulaisena matkusteli kylästä kylään vanhoja kirkkoja kuntoonpanemassa, oli hänellä hyvä tilaisuus oppia tuntemaan nämä muinaisten aikojen jäännökset. Ja hänen ammattitoimensa oli johtanut, ettemme sanoisi pakottanut, hänet tutustumaan historiallisiin todistuskappaleisiin, joita kätkeytyy vanhoihin muistotauluihin, hautakirjoituksiin ja lasimaalausten lauselmiin. Siksi ei olekaan ihme, että hän romaaneissaan ja novelleissaan sekä kuvailee paikat topografisen tarkasti että selvittelee perhetarinoita asiantuntevasti kuin seudun historioitsija. Tämä kirjailijan "kotiseutututkimusharrastus", joka — usein pitkien asiasta poikkeavien kuvausten muodossa — tuntuu kaikissa hänen teoksissaan, ei esiinny missään niin selvästi

kuin "Ylhäisissä naisissa". Antamalla erään "Luonnontieteellisen ja Historiallisen seuran" jäsenten kertoa keskustelusävyssä nämä kymmenen kertomusta ja liittämällä välilehdiksi näiden kertojain keskeisiä lyhyitä keskusteluja hän on saanut täyden vapauden esittää ainettaan laveasti joka taholta. Pieni novellisikermä on täten saanut romanttisen herraskartanotarinan luonteen, tarinan, jonka kommentaareina on suorastaan pieniä sukuhistoriallisia ja maantieteellisiä huomautuksia. Tätä aito paikkakuntahistorian vaikutelmaa vastustaa vain se, että vanhojen tilojen ja perheiden nimet usein on muovattu aivan tuntemattomiksi. Mutta tämä seikka ei ole voinut estää Hardyn ihailijoita ottamasta selville niitä paikkakunnalla liikkuvia perintätietoja, jotka ovat kertomusten pohjana. Ja niin tarkoin on tutkittu "Hardyn maata", että nyttemmin on saatu identifioiduksi suurelta osalta ne henkilöt ja paikat, jotka mainitaan "Ylhäisissä naisissa".

Niinpä tiedetään, että se "Wessexin kreivitär", jonka kohtaloista kuulemme ensimmäisessä kertomuksessa, todellisuudessa oli Wellsin Thomas Hornerin ja Melburyn Susanna Strangways'in tytär. Betty Dornellin

pakomatka nuoren Phelipsonin kera ja ne romanttiset seikat, jotka liittyvät hänen ja puolison välillä tapahtuvaan sovintoon, lienevät Hardyn mielikuvituksen luomia. Mutta Bettyn elämän perustavat kohdat on saatu vanhasta sukutaulusta, joka sanoo, että Elizabeth Horner, syntynyt v. 1723, meni v. 1736, s.o. 13-vuotiaana, naimisiin Sir Stephen Foxin, Ilchesterin kreivin kanssa ja että hän oltuaan neljäkymmentä vuotta avioliitossa eli vielä 16 vuotta kreivin kuoleman jälkeen. Se hautakirjoitus, jonka Hardyn kertomuksen sankaritar kaiverruttaa miehensä hautakiveen, on tarkalleen sama kuin jotkut rivit Ilchesterin kreivin pitkästä epitafista, joka vielä tänä päivänä on luettavana Melburyn linnankappelissa. Ja itse Mells Park-kertomuksen Falls-Park — on komea herraskartano, jonka omistajina ja asukkaina edelleenkin on "Wessexin ensimmäisen kreivittären" jälkeläisiä.

Toisen novellin sankarittaren historiallisia vastinetta ei ole helppo löytää asiakirjoista. Ansaitsee kuitenkin huomauttamista, että on ollut olemassa Barbara Webb — Shaftesburyn viidennen kreivin puoliso —, joka kuoli Firenzessä ja oli antanut elämän yhdelletoista

lapselle, joista vain yksi pääsi täysi-ikäiseksi. Pieni ravintola, josta Barbara pakeni kauniin rakastajansa seurassa ja jonka luona hän odotti onnettoman puolisonsa paluuta, on meidän päiviimme saakka säilyttänyt entisaikaisen luonteensa.

Kertomus, tai oikeammin jutelma "Anna, lady Baxby" on peräisin pienestä todellisesta episodista suuren kansalaissodan ajoilta. Sherborne Castlea (Hardyn Sherton Castlea) piirittivät parlamentin joukot Bedfordin kreivin johtamina. Linnanherra, lordi Digby (Baxby) oli todellisuudessa samoin kuin kertomuksessakin naimisissa kreivi Bedfordin sisaren kanssa. Ja jos hänen vaimonsa jonkun aikaa tunsikin vetovoimaa veljensä puolueeseen päin, oli hän taas piankin yhtä täydellinen rojalisti kuin kuka muu piiritetyssä linnassa olija tahansa. Kerrotaan nimittäin, että kun puolustusvoimat olivat lopussa, tarjouduttiin antautumaan eräillä edullisilla ehdoilla. Mutta jollei ehtoja hyväksytty, oli lady Digby yksin asettuva vallille piirittäjien nuolien maalitauluksi. Tämä vaihtoehto kuuluu ylenmäärin peloittaneen hänen veljeään, joka lakkautti piirityksen ja vetäytyi joukkoineen sotänäyttämön toiseen osaan.

Kuten näkyy, ei kertomuksen kuvaama perhetunteiden ja poliittisten velvollisuuksien ristiriita ole Hardyn keksimä, vaikka hän on itse jutelmaan liittänyt joitakin piirteitä, joita ei ole historiallisessa perintätiedossa. Kahdeksannessa kertomuksessa Hardy on käsitellyt vanhaa tarinaa Penelope Darcysta, Riversin kreivittärestä, joka vuoron mukaan otti miehekseen kaikki kolme kosijaansa. On myöskin otaksuttavaa, että hän jäljelläoleviin "naisiin" nähden on käyttänyt hyväkseen suullista perintätietoa, jota ei enää voida todeta eikä oikaista viittaamalla historiallisiin asiakirjoihin. Varmaa ainakin on, että hän on kertomuksissaan osannut hyvin tavata sen sävyn, joka on ominainen vanhoille, sukupolvien ajat suusta suuhun kulkeneille herraskartanotarinoille. Tuntee usein sen romanttisen ja hivenen verran fantastisen kaunistelun, jota kansa käyttää kertoessaan vanhoista ylhäisistä naisista. Tarinoiden viehättävyyteen ei myöskään vaikuttane vähimmin se, että kauniit herttuattaret ja kreivittäret on nähty jonkun matkan päästä — ylpeinä naisina, jotka ratsastavat korskuvin hevosin läpi maailman, johon eivät pääse

kirkonisännät, maltaantekijät ja hiljaiset maalaisherrat.

* * * * *

Niin paljon kuin Hardy lieneekin verottanut seudun vanhoja perimätaruja, on kuitenkin kertomusten oleellinen sisältö kotoisin hänen omasta mielikuvituksestaan. Sukutaulut, hautakirjoitukset ja kylätarinat ovat tarjonneet joitakin nimiä, tapauksia ja luonteenomaisia anekdootteja, mutta persoonallisuudet, naiset itse ja heidän miehensä tai rakastajansa, ovat kirjailijan luomia, ja niissä näkee selvät alkuperän merkit. Nämä kymmenen naista ovat tosin keskenään erilaisia, mutta heillä on monta yhteistäkin luonteenpiirrettä samalla kuin he ovat Hardyn muiden naishahmojen kaltaisia. He ovat hurmaavia, mutta eivät suinkaan virheettömiä olentoja, ja heiltä puuttuu tavallisesti juuri ne hyveet, joita kirjallisen sovinnaisuuden nimenomaan Englannissa on tapana omistaa nuorelle naiselle. Yhteiskunnalliset velvollisuudet ja perinnäinen moraali ovat käsitteitä, joita ei heidän ajatuksissaan näy olevan olemassakaan ja jotka vielä vähemmin voivat vaikuttaa heidän elämäänsä. Kainoutta ja naisellista

vaatimattomuutta korvaamassa tapaa heissä usein yritteliään uskaliaisuuden. Kaikessa, mikä koskee rakkautta, he ovat rohkeampia kuin miehet. Mutta he tuntevat sensijaan voittamatonta pelkoa yhteiskunnallista häväistystä kohtaan. Ja kun on kysymyksessä oman uhkamielisyyden seurauksien välttäminen, on näillä "ylhäisillä naisilla" suorastaan hämmästyttävä kylmäverisyys ja teeskentelytaito. Kaikkine näine moraaliselta kannalta moitittavine ominaisuuksineen he eivät kuitenkaan voi tehdä tyhjäksi myötätuntoamme. Lukija ei heitä tuomitse, koska hän käsittää, että he harhautumistaan huolimatta ovat olemukseltaan puhtaita ja kokonaisia ja ettei heidän oveluutensa ole harkittua, vaan vaistomaista. Varovaisten, tyynesti laskevien miesten rinnalla — "Ylhäisten naisten" ainoa todellinen rakastaja on mies, jolla, kuten erikoisesti huomautetaan, on "ulkomaalaista verta suonissaan" — ovat Hardyn naiset kuin alkuvoimaisia luonnonolentoja. He ovat täynnä sitä mitä Ellen Key nimittää "hurjuudeksi" ja miehet "pirullisuudeksi"; luonteenomituisuus, joka on arvaamaton, oikukas ja ällistyttävä ja jota

emme voi ymmärtää, se kun on pohjaltaan järjenvastainen.

Hardyn naishahmoja, joissa vaisto vaikuttaa järkielämän ulkopuolella — tai jos tahtoo sanoa, sen yläpuolella — on useilta tahoilta moitittu epätodenmukaisuudesta. Mutta vielä enemmän on ollut muistutettavaa sitä tapaa vastaan, jolla hän muovailee sankariensa ja sankaritartensa elämänvaiheet. Jos hän on laatinut itselleen oman erikoisteorian naisluonnon teistä ja harhateistä, on hänellä vielä tarkemmin määrätty käsitys elämän oikeista ja vaihteluista. Kohtalo on arvaamaton ja järjenvastainen — se on Hardyn samoin kuin vanhojen kreikkalaisten runoilijain silmissä tuntemattomien voimien leikittelyn tulos. Leikki voi aiheuttaa milloin farsseja, milloin murhenäytelmiä, mutta kummassakin tapauksessa se pettää omat toiveemme yhtä suuressa määrin. Ihmiset pyrkivät vapautumaan välttämättömyydestä, he karkaavat velvoituksistaan ja sitoumuksistaan, mutta he palaavat aina, jolleivät ensimmäiseen rakkauteensa niin ainakin ensimmäiseen orjuuteensa. Jos seuraa Hardyn suurten romaanien sarjaa, voi panna merkille, miten tämä pettävän kohtalon aihe

alinomaa kertautuu hänen runoudessaan. Samoin kuin hän on eräässä novellikokoelmassaan kuvannut "Life's little ironies", elämän pikku ironioja, on hän "Tessin tarinassa" kuvannut suuren ja traagillisen elämänironian. "Tess" on senvuoksi surullinen tarina, kuten useimmat Hardy'n romaaneista.

Mutta paremmin kuin mistään muusta kirjailijan teoksesta oppii "Fawleysta" tuntemaan Hardy'n elämänkatsomuksen: — raskaan ja synkän pessimismin, jota eivät lievennä mitkään uskonnolliset tai metafyylliset lohdutusperusteet ja joka vaikuttaa sitä painostavammin kun se on resignoitunut ja vain poikkeuksittain etsii ilmaisuja puhkeamalla katkeriin syytöksiin elämää ja maailmanjärjestystä vastaan.

Näissä suurissa romaaneissa on ironista elämänkulkua tarkasteltu ja käsitelty traagillisena aiheena. Useimmissa nyt suomennetun kirjan kertomuksissa on näkökanta päinvastainen. Hardy'n huumori ei missään olekaan ollut niin vapaata kuin "Ylhäisissä naisissa". Ja hänen tyyliinsä on näissä lyhyissä kertomuksissa keveämpää ja keskitetympää kuin hänen suuremmissa

teoksissaan. Ainoastaan kuvauksissa ilmenee joskus se arvokas ja raskas, mutta samalla ylen monimutkainen sanontatapa, joka on Hardyille ominainen ja joka, sanottakoon siitä mitä tahansa, osaltaan suuressa määrin antaa hänen tuotannolleen persoonallisen luonteen. — — —

Yrjö Hirn.

1.

WESSEXIN ENSIMMÄINEN KREIVITÄR.

Esittänyt Paikallishistorioitsija.

King's-Hintockin kartano (sanoi kertoja kääntäen muistiinpanokirjansa lehteä) — King's-Hintockin kartano on, kuten tiedämme, uhkeimpia niistä herraskartanoista, jotka sijaitsevat kauniin Blaekmoorimme eli Blackmoor Vale'in yläpuolella. Niiden erikoisten tapahtumain aikana, joista nyt käyn kertomaan, rakennus lepäsi, kuten monta kertaa ennen, tyynen ja kirkkaan yön täydessä hiljaisuudessa, vain tähtien viileän hohteen valaisemana. Oli talvisaika, kauan sitten, sillä

kahdeksannekymmentä vuotta ei ollut kulunut juuri enempää kuin kolmasosa. Talon pohjois-, etelä- ja länsisivuilla olivat kaikki ikkunat kiinni ja kaikki uutimet alhaalla: itäpuolella sitävastoin oli avoinna yksi yläkerran ikkuna, ja sen reunalautaan nojasi kahden- tai kolmentoistavuotias tyttö. Oli selvää, ettei hän ollut siinä huomioitten tekoa varten, sillä hänen silmänsä olivat käsien peitossa.

Nuoren tytön huone oli viimeinen pitkässä rivissä, ja siihen pääsi ainoastaan kulkemalla viereisen suuren makuuhuoneen läpi. Makuuhuoneesta kuului torailevia ääniä; muuten oli talo täydellisen hiljaisuuden vallassa. Päästäkseen kuulemasta noita ääniä neitonen oli noussut vuoteeltaan, heittänyt harteilleen viitan ja nojautunut hengittelemään öistä ilmaa.

Mutta miten hän yrittikin, keskustelun kuulemista hän ei voinut välttää. Sanat kaikuivat hänen korviinsa kiusallisen selvinä; erästä lausetta toisteli ääni — hänen isänsä — moneen kertaan.

"Saat uskoa, ettei siitä kihlauksesta tule mitään! Saat uskoa! Hän on vielä lapsi!"

Tyttö tiesi itse olevansa kiistan esineenä. Kylmä naisen ääni — hänen äitinsä — kuului vastaavan:

"Riittää, riittää, ole toki järkevä! Hän suostuu odottamaan viisi kuusi vuotta naimisiinmenoa, ja koko kreivikunnassa ei ole hänen veroistaan miestä."

"Siitä ei tule mitään! Hän on neljännelläkymmenellä. Sehän olisi synti ja häpeä."

"Hän on tasan kolmenkymmenen ja paras ja hienoin mies, mitä ajatella saattaa — kaikin puolin sopiva."

"Hän on köyhä!"

"Hänen isänsä ja vanhemmat veljensä ovat hovin suosiossa — ketään ei kutsuta niin usein kuin heitä — ja Bettyn omaisuudella hän — kenties — voi päästä parooniksi."

"Taidat olla itsekin häneen rakastunut?"

"Kuinka voit noin minua loukata, Thomas! Ja eikö ole uskomatonta, että puhut synnistä ja häpeästä, vaikka omassa päässäsi pyörii samanlaisia suunnitelmia? Sinä tiedät varsin hyvin, että niin on laita. Joku itse valitsemasi

pökölö — joku mitätön maalaisherra, joka elelee takamaillasi, Falls-Parkissa — jonkin juomaveikkosi poika — —."

Enempään todisteiden sijaan purkausi talonherran suusta sadatustulva. Päästyään tyyntymään sen verran, että voi lausua yhtenäisen ajatuksen, hän virkkoi: "Te räkytätte ja pyydätte vallita, rouvaseni, koska olette tämän talon haltija. Te olette omassa talossanne, omalla tilallanne. Mutta sallikaa minun sanoa, että kun tulin tänne enkä vienyt teitä oinaan talooni, niin se johtui pelkistä sopivaisuussyistä. Mitä perh—! Enhän minä ole mikään kerjäläinen! Onhan minulla oma tilani! Onko minun puistokäytäväni lyhyempi kuin sinun? Eivätkö minun pyökkini ole sinun tammiesi veroiset? Minä olisin elänyt tyytyväisenä omassa rauhallisessa talossani, ellet sinä olisi houkutellut minua pois juonillasi ja tempuillasi. Totisesti, minä lähden takaisin; minä en viitsi enää asua luonasi! Vain Bettymme vuoksi olen täällä näin kauan pysytellyt!"

Sitten ei enää sanottu mitään. Mutta kohta kuuli neitonen oven alhaalla avautuvan ja sulkeutuvan ja katsoi jälleen ulos ikkunasta.

Käytävän hiekka narahteli askelten alla ja tummanruskeaan päällystakkiin puettu mieshenkilö, jonka hän helposti tunsi isäkseen, poistui talosta. Menijä kääntyi vasemmalle, ja neitonen näki hänen kulkevan pitkin itäistä julkipuolta, kääntyvän kulman taa ja häviävän. Nähtävästi hän meni talliin.

Tyttö sulki ikkunan, pujahti vuoteeseensa ja itki itsensä uneen. Tämä vanhempainsa ainoa lapsi, Betty, johon äiti kohdisti kunnianhimoisen rakkautensa ja isä vilpittömän hellyytensä, joutui usein epätoivoon tuollaisten kohtausten vuoksi, joskin hän oli liian nuori omasta puolestaan kovin välittääkseen siitä, kihlasiko äiti hänet kiistanalaiseen herraan vai eikö.

Talon herra oli usein lähtenyt kotoa samoin kuin nyt, vakuuttaen menevänsä iäksi, mutta joka kerta hän oli ilmestynyt takaisin jo seuraavana aamuna. Tällä kertaa kumminkin kävi toisin. Päivällä Betty sai kuulla, että hänen isänsä oli varhain aamulla ratsastanut talonvoudin seurassa maatilalleen Falls-Parkiin asioita järjestämään ja että hän luultavasti palaa vasta muutaman päivän kuluttua.

* * * * *

Falls-Park sijaitsi yli kahdenkymmenen peninkulman päässä King's-Hintockin kartanosta ja oli sekä rakennuksiltaan että tiluksiltaan paljoo vaatimattomampi kuin viimeksimainittu. Mutta kun Squire Dornell tänä helmikuun aamuna jälleen sen näki, niin hänen täytyi ajatella olleensa päästä pyörällä voidessaan sen jättää, olkoonpa että kysymyksessä olikin Wessexin rikkain perijätär. Sen klassillisen, Kaarle toisen ajalta polveutuvan julkisivun säännöllisissä muodoissa piili arvokkuus, jota hänen vaimonsa valtava ja tyyliältään sekasortoinen palatsi ei kyennyt voittamaan. Hänen mielensä oli perin raskas, ja ne tummat varjot, joita lehtevä puisto loi näkymölle eivät suinkaan olleet omansa häivyttämään alakuloisuutta tästä kahdeksanneljättä vuotiaasta punakasta miehestä, joka istui tukevasti ratsunsa selässä. Surun aiheena oli hänen lapsensa, hänen rakas Bettynsä. Hän oli onneton eläessään vaimonsa läheisyydessä ja yhtä onneton ollessaan poissa tyttärensä luota. Tämä pulma ei ottanut selvitäkseen. Senvuoksi hän antautui jokseenkin vapaasti nauttimaan pöydän iloja. Hänestä tuli niinsanottu kolmen pullon mies,

ja hänen vaimonsa mielestä hän sopi yhä huonommin hienojen kaupunkilaisvieraitten seuraan.

Hänet otti vastaan pari kolme vanhaa palvelijaa, jotka hoitivat yksinäistä kartanoa, jossa vain muutamia huoneita pidettiin asuttavassa kunnossa häntä ja hänen metsästystovereitansa varten. Aamun kuluessa hänen mielialansa melkoisesti kirkastui, kun Tupcombe, vanha uskollinen palvelija, saapui King's-Hintockista. Mutta vietettyään pari kolme päivää yksinäisyydessä hän alkoi selvästi tajuta, että oli erehdys ollenkaan lähteä tänne. Hän oli matkustanut pois King's-Hintockista ja samalla oli hänelle käynyt mahdottomaksi vastustaa vaimonsa järjetöntä aietta naittaa Betty miehelle, jota hän tuskin oli nähnytkään. Hänen olisi pitänyt jäädä paikalleen suojellakseen tyttärtään sellaiselta ilkeältä kohtalolta. Hänestä tuntui melkein onnettomuudelta, että tytär oli suurten rikkauksien perijätär ja senvuoksi kuningaskunnan kaikkien seikkailijain tähtäimessä. Paljon suuremmat olisivat tyttären onnenmahdollisuudet olleet, jos vain pieni, vaatimaton Falls olisi kuulunut hänelle perintöosana.

Rouva oli arvannut oikein viittaillessaan siihen, että hänellä itsellään oli tiedossa kosija tytärtään varten. Erään rakkaan ystävävainajan poika, joka asui vain parin peninkulman päässä siltä seudulta, missä Squire Dornell nyt oleskeli, nuorukainen, joka oli pari vuotta vanhempi kuin Betty, näytti isästä ainoalta mieheltä, joka voisi tehdä hänen tyttärensä onnelliseksi. Mutta hän ei ollut koskaan aikonutkaan ilmaista suunnitelmaansa kummallekaan asianosaiselle niin sopimattoman kiireellisesti kuin hänen vaimonsa: vasta vuosien kuluttua saattaisi tulla aika siitä puhua. Nuoret olivat jo nähneet toisensa, ja Squire luuli havainneensa nuorukaisessa hyvää ennustavaa kiintymystä. Hän tunsi ankaraa kiusausta noudattaa vaimonsa esimerkkiä ja ehkäistä hänen naittamispuuhansa tuomalla molemmat nuoret henkilöt yht'aikaa tänne Fallsiin. Vaikka tyttö aikakauden näkökannan mukaan oli jo naimakuntoinen, oli hän kuitenkin liian nuori voidakseen rakastua. Mutta nuorukainen oli jo viisitoistavuotias ja oli tyttöön mieltynyt.

Squire Dornellin mieleen johtui, että olisi edullisempaa saada tytär joksikin aikaa Fallsiin, erikoisen silmälläpidon alaiseksi, kuin

valvoa ja vartioida häntä King's-Hintockissa, jossa hän tietenkin oli erittäin suuressa määrin äidin vaikutuksen alaisena. Mutta miten se kävisi päinsä ilman väkivaltaa! Se olisi mahdollista ainoastaan siinä tapauksessa, että äiti sallisi Bettyn — niinkuin usein ennenkin — näön vuoksi tulla häntä tervehtimään, jolloin voisi keksiä keinon pidättää hänet Fallsissa, kunnes Reynard, hänen vaimonsa suosima kosija, olisi lähtenyt ulkomaille, minkä piti tapahtua jo seuraavalla viikolla. Squire päätti palata King's-Hintockiin yrittääkseen toteuttaa suunnitelmaansa. Siinä tapauksessa, että odottamassa olisi kielto, hän melkein varmasti päätti ottaa tytön väkisin mukaansa.

Miten epämääräiset ja donquixotiset hänen aikeensa olivatkin, tuntui paluumatka kuitenkin melkoista keveämmältä kuin tulo. Kävipä suunnitelman miten tahansa, joka tapauksessa hän saisi nähdä Bettyn ja jutella hänen kanssaan.

Hän ratsasti pitkin tasaista tietä, joka kulkee Falls-Parkia ympäröivien kukkuloiden ja Ivellin kaupunkia rajoittavien kumpujen välitse, ja saapui mainitun pikkukaupungin

sivuutettuaan King's-Hintockiin vievälle valtamaantielle. Kylän toisella puolella hän poikkesi ankaran pitkälle ajotielle, joka johtaa kartanoon läpi puiston. Koska tie oli avoin, vailla istutuksia, saattoi Squire jo kaukaa erottaa julkisivun ja portin ja oli itse näkyvissä kartanon tämänpuolisiin ikkunoihin. Niinpä hän toivoi Bettyn tavallisuuden mukaan huomaavan hänen tulonsa ja juoksevan ovelle häntä vastaan tai heiluttavan hänelle nenäliinaa.

Mistään sellaisesta ei näkynyt merkkiäkään. Astuttuaan alas ratsunsa selästä Squire heti tiedusteli vaimoansa.

"Rouva on poissa. Hänet kutsuttiin Lontooseen, Sir."

"Entä miss Betty?" kysyi hämmästynyt Squire.

"Hänkin on poissa, hieman virkistyäkseen. Rouva on jättänyt kirjeen herralle."

Kirje ei selittänyt mitään, ilmoittihan vain rouvan matkustaneen Lontooseen järjestämään yksityisasioitaan ja ottaneen tyttären mukaan saamaan hiukan vaihtelua. Takasivulla oli pari Bettyn kirjoittamaa riviä, jotka kertoivat

saman asian ja olivat ilmeisesti kyhätyt juuri ennen huviretkelle lähtöä erinomaisen hilpeän mielialan vallitessa. Squire Dornell mutisi joitakin mehukkaita sanoja ja koki salata pettymystään. Rouva ei puhunut sanaakaan siitä, miten kauan hän aikoo viipyä, mutta asiaa tiedusteltuaan Squire sai tietää mukaan otetun niin paljon matkatavaraa kuin kysymyksessä olisi ollut kahden kolmen viikon matka.

Niinpä oli King's-Hintock nyt yhtä yksinäinen kuin Falls-Park oli ollut. Squire oli viime aikoina menettänyt koko eränkäyntihalunsa, niin että hän tänä metsästyskautena tuskin oli ollut kertaakaan jahtiseurueensa mukana. Hän luki yhä uudelleen Bettyn harakanvarpaat ja etsi sitäpaitsi kätköistään esiin muutamia hänen kirjoittamiaan vanhoja kirjeitä. Niiden lukeminen näytti nyt olevan hänen ainoa ilonsa. Muutamia päiviä myöhemmin saapunut kirje antoi varmuuden siitä, että hänen vaimonsa ja tyttärensä todellakin olivat Lontoossa. Mrs Dornell ilmoitti heidän toivonsa olevan päästä kotiin suunnilleen viikon kuluttua ja huomautti samalla, ettei ollut voinut aavistaakaan hänen palaavan niin

pian King's-Hintockiin; muussa tapauksessa hän ei olisi lähtenyt matkalle antamatta hänelle tietoa.

Squire Dornell ihmetteli, oliko hänen vaimollaan aikomus Lontooseen mennessään tai sieltä tullessaan poiketa Reynardin maatilalla lähellä Melehesteriä, jonka kaupungin läpi heidän oli matkallaan kuljettava. Mahdollista oli, että hän niin menetteli edistääkseen suunnitelmiaan, ja pelkkä ajatus, että omat suunnittelut voivat joutua häpeään, oli kovin kiusallinen.

Squire ei tietänyt mitä tehdä, kunnes hänen mieleensä äkkiä juolahti, että tästä sietämättömästä painostuksesta pääsee parhaiten kutsumalla luokseen päivälliselle muutamia ystäviä ja hukuttamalla huolensa grogiin ja viiniin. Päätöksensä hän toteutti heti. Kutsuvieraat olivat enimmäkseen tilanomistaja-naapureita, kaikki vähäpätöisempiä miehiä kuin hän itse, jahtiseurueitten jäseniä. Eversheadin tohtori oli mukana ja useita muita suruttomia veikkoja, joita hänen vaimonsa ei olisi suvainnut, jos olisi ollut kotosalla. "Kun kissa on poissa —!" sanoi Squire.

Vieraat saapuivat, ja saattoi selvästi huomata, että heillä oli aikomuksena viettää hupaisa ilta. Sherton Castlen Baxby oli myöhästynyt. Häntä odotettiin hetkinen, koska hän oli Dornellin ystävistä kaikkein iloisin, mies, jonka puuttuessa ei tämäntapaisia pitoja voinut katsoa täysin onnistuneiksi, ja — tämä lisättäköön — jonka läsnäollessa ei kumpakaan sukupuolta edustavassa vierasjoukossa voitu koskaan noudattaa täysin moitteetonta käytöstä. Hän oli juuri saapunut kotiin Lontoosta, ja Squire paloi halusta saada häntä puhutella — ilman mitään varsinaista syytä; mutta olihan hän äskettäin hengitellyt sen kaupungin ilmaa, jossa Betty oleskeli.

Vihdoin kuului Baxby ajavan oven eteen. Isäntä ja vieraat siirtyivät ruokasaliin, ja kohta heidän jäljessään astui sisään Baxby pyydellen anteeksi myöhästymistään.

"Minä olen palannut kotiin viime yönä", kertoi hän, "ja totta puhuen olen jo nauttinut täyden määrän." Isännän puoleen kääntyen hän lisäsi: "No, Dornell — viekas Reynard se vei sinun karitsasi? Ha, ha!"

"Mitä?" huudahti Squire Dornell tylsästi yli pöydän, jonka ääressä he kaikki seisoivat.

Kylmä maaliskuun aurinko valaisi hänen täyteläisiä, sileäksi ajeltuja kasvojaan.

"Totta kaiketi sinä tiedät, mitä koko kaupunki tietää — olet kai jo saanut kirjeen — että Stephen Reynard on nainut sinun Bettysi? Niin totta kuin elän! Koko juttu oli hyvin järjestetty. He erosivat heti ja tapaavat toisensa vasta viiden kuuden vuoden kuluttua. Mutta hyvä Jumala, täytyyhän sinun se tietää!"

Kaatumisesta aiheutuva jymähdys oli ainoa vastaus. Vieraat kääntyivät nopeasti katsomaan. Squire oli kaatunut kuin pölkkypöydän taakse ja makasi liikahtamatta tammipermannolla.

Lähinnä seisovat kumartuivat hänen puoleensa, toiset neuvottomina hätäilivät. Havaittiin että hän oli ihan tajuton, vaikka huokaili ja puhkui kuin pajanpalkeet. Hänen kasvonsa olivat lyijynharmaat, suonet paisuneet, ja hiki helmeili hänen ohimoillaan.

"Mikä hänen tuli?" kysyi joku.

"Halvauskohtaus", sanoi Eversheadin tohtori vakavasti.

Tavallisesti hänet kutsuttiin kartanoon vain pieniä vammoja parantamaan, ja hän oivalsi nyt tilanteen tärkeyden. Hän kohotti isännän päätä, irroitti hänen kaulaliinansa ja vaatteensa ja soitti palvelijoita, jotka kantoivat sairaan yläkertaan.

Siellä hän makasi kuin nukutettuna. Lääkäri päästi hänestä verta pesuvadillisen, mutta vasta kello kuuden tienoissa hän tuli jälleen tajuihinsa. Päivällisseurue oli jo kokonaan hajaantunut, useimmat olivat lähteneet kotiinsa; vain pari kolme henkilöä oli jäänyt.

"Siunatkoon", huokaili Baxby kerran toisensa jälkeen, "enhän minä tiennyt, että Dornellin ja hänen ladynsä välit ovat sillä tolalla! Minä luulin, että hän oli järjestänyt pidot juhliakseen tapausta, joka oli tähän saakka pidetty salaisuutena! Hänen pikku tyttärensä siis meni naimisiin hänen tietämättään!"

Tultuaan jälleen tajuihinsa Squire heti läähätti: "Sehän on selvä ryöstö! Häpeällinen rikos! Mies olisi hirtettävä! Missä on Baxby? Minä voin nyt aivan hyvin. Mitä muuta olet kuullut, Baxby?"

Onnettoman uutisen tuoja oli perin haluton enempää järkyttämään Dornellin mieltä, joten hän ei aluksi sanonut juuri mitään. Mutta tuntia myöhemmin, kun Squire oli osittain toipunut, Baxby kertoi kaikki mitä tiesi. Yksityiskohtaisista tiedonannoista tärkein oli se, että Bettyn äiti oli ollut vihittäessä läsnä ja oli näyttänyt varsin tyytyväiseltä. "Kaikki tuntui käyvän niin säännöllistä latua, että minä luonnollisesti otaksuin sinun tietävän asiasta", sanoi hän.

"Minä en tiennyt mistään enempää kuin mullassa   makaava   vainaja!
Lapsi, joka ei ole kolmeatoista täyttänyt!
Miten   Sue   minut   petti!
Tiedätkö, matkustiko Reynard Lontooseen heidän seurassaan?"

"En tiedä. Tiedän vain, että ladysi ja tyttäresi olivat kävelyllä ja että heitä seurasi palvelija; että he astuivat erääseen kultasepän myymälään, missä Reynard oli heitä odottamassa ja että Bettysi siellä, liikkeenomistajan ja nimenomaisessa tarkoituksessa sinne kutsutun palvelijan läsnäollessa kysyi Reynardilta — näin kerrotaan, mutta minä en totisesti vastaa asian

todenperäisyydestä — 'Tahdotko naida minut?' tai 'Minä tahdon mennä naimisiin kanssasi; tahdotko naida minut — nyt tai ei koskaan?'"

"Mitä hän lienee sanonut, ei merkitse mitään", mutisi Squire kostein silmin. "Hänen äitinsä on opettanut hänelle nuo sanat, jotta välttyisivät kaikki väkivallan käyttämisestä johtuvat vakavat seuraukset. Sanat eivät ole lapsen — hän, tyttö raukka, ei osannut uneksiakaan naimisiinmenosta, luonnollisesti ei. Jatka!"

"No niin, olipa miten hyvänsä, ainakin he näyttivät päässeen täyteen yksimielisyyteen. He ostivat paikalla, sormuksen, ja vihkiminen tapahtui lähimmässä kirkossa seuraavan puolen tunnin kuluessa."

* * * * *

Paria päivää myöhemmin Squire Dornell sai rouvaltaan kirjeen, joka oli kirjoitettu ennenkuin tieto halvauskohtauksesta oli ehtinyt perille. Hän kertoi kaikki asian yksityiskohdat mitä ystävällisimpään tapaan sitovasti perustellen ja puolustellen antamaansa suostumusta äkilliseen liittoon, joka nyt oli valmis tosiasia. Hän ei ollut —

ennen odottamatta sattunutta painostusta — ollenkaan aavistanut, että naimasopimus tulisi niin pian tehtäväksi. Puolittain yllätettynä hän oli sitten myöntynyt saatuaan tietää, että Stephen Reynard, joka nyttemmin oli heidän vävypoikansa, nautti suurta suosiota hovissa ja että hänelle todennäköisesti lähimmässä tulevaisuudessa myönnettäisiin arvonimi. Tämä varhainen naimasopimus ei voinut mitenkään vahingoittaa heidän tyttärtään, koska hän tulisi elämään muutamia vuosia kuten tähänkin asti heidän valvontansa alaisena. Lopuksi rouva vielä huomautti, ettei King's-Hintockissa vietetty hiljainen maaelämä varmaankaan tarjoa tilaisuutta yhtä edulliseen naimaliittoon etevän hovimiehen ja kokeneen maailmanmiehen kanssa, joka sitäpaitsi oli hyvässä maineessa erinomaisten persoonallisten avujensa vuoksi. Niinmuodoin hän oli myöntynyt Stephenin anomuksiin ja toivoi miehensä antavan hänelle anteeksi. Sanalla sanoen: rouva kirjoitti niinkuin kirjoittaa nainen, joka tosiasiallisesti on saanut tahtonsa toteutetuksi ja senjälkeen mielellään suostuu kaikkiin sanoja ja myöhempää käyttäytymistä koskeviin myönnytyksiin.

Kaiken tämän Dornell jätti omaan arvoonsa. Koska hänen täytyi kaikin mokomin välttää mielenliikutuksia, hän koetti parhaansa mukaan vallita sekavia tunteitaan käyskennellen huoneesta huoneeseen entisestään perin muuttuneena. Hän varoi antamasta vaimonsa tietää, mikä oli syynä hänen äkilliseen sairastumiseensa, sillä hän ikäänkuin häpesi herkkätunteisuuttaan, joka kaupunkilais-ilmapiiriin eläytyneestä rouvasta epäilemättä näytti naurettavalta ominaisuudelta. Halvauskohtauksesta kertova huhu oli kuitenkin jollakin tavoin tullut hänen kuuluviinsa ja hän ilmoitti miehelleen palaavansa heti häntä hoitamaan. Silloin Squire kohta kokosi tavaransa ja lähti omalle maatilalleen Falls-Parkiin.

Siellä hän aluksi eleli erakkona. Hän oli vielä liian sairas sietääkseen seurustelua tai ratsastaakseen metsästämään. Ja ennen kaikkea oli hänestä vastenmielistä nähdä tuttuja ja tuntemattomia, jotka epäilemättä olivat kuulleet, minkä tempun hänen vaimonsa oli hänelle tehnyt.

Hän ei voinut mitenkään moittia Bettyä siitä, että hän oli ollut urotyössä osallisena. Hän ei

voinut uskoa tytön toimineen vapaaehtoisesti. Haluten kovin tietää, kuinka Betty voi, hän lähetti uskollisen palvelijansa Tupcomben Eversheadin kylään, joka sijaitsee aivan lähellä King's-Hintockia, sovittaen matkan siten, että Tupcombe saapui perille pimeän suojassa. Lähetti, jolla ei ollut yllään livereitä, ei herättänyt kenenkään huomiota istuutuessaan "Sian ja Tammenterhon" majatalon uuninloukkoon.

Ravintolavieraitten keskustelu koski tietenkin vereksintä uutista — äsken solmittua avioliittoa. Tupakoiva kuuntelija sai tietää, että mrs Dornell oli pari päivää sitten palannut tyttärineen King's-Hintockiin, että Reynard oli lähtenyt mannermaalle ja että Betty oli lähetetty takaisin kouluun. Neitonen ei ollenkaan käsittänyt asemaansa Reynardin lapsipuolisona — niin kerrottiin — ja vaikka juhlalliset vihkimismenot olivatkin aluksi häntä säikähdyttäneet, hän piankin toipui havaitessaan ettei hänen vapauttaan millään tavoin rajoitettu.

Senjälkeen alkoivat Dornell ja hänen vaimonsa säännöllisesti lähettää tietoja toisilleen. Jos viimeksimainittu oli

aikaisemmin ollut vaateliias, niin hän nyt esiintyi sitä sopuisampana. Mutta hänen talonpoikaismainen, suorasukainen, kiukkuinen miehensä pysytteli yhä loitolla. Pyrkien pääsemään sovintoon — saamaan anteeksi sotajuonensa — ja sitäpaitsi vilpittömästi haluten hellyydellään lievittää miehensä surua hän vihdoinkin saapui hänen ovelleen Falls-Parkiin.

He olivat viimeksi nähneet toisensa sinä riitaisena yönä, jonka jälkeen rouva matkusti Lontooseen ja herra sen johdosta sairastui. Viimeksimainittu oli kovin muuttunut. Kasvot olivat ilmeettömät kuin nukan, ja vielä huolestuttavampaa oli, että hän asusti yhdessä ainoassa huoneessa runsaasti nautiskellen sellaisia virvokkeita, jotka lääkäri oli häneltä ehdottomasti kieltänyt. Selvää oli, ettei sopinut sallia hänen jatkavan tätä mieletöntä elintapaa.

Rouva siis osoitti myötätuntoa, pyysi anteeksi ja hyvitteli. Mutta vaikka he tästä päivästä lähtien eivät olleetkaan enää niin vieraita kuin ennen, tapasivat he kuitenkin toisiansa vain sattumalta, sillä Dornellin päämaja sijaitsi edelleenkin Fallsissa.

Niin kului kolme neljä vuotta. Sitten saapui rouva eräänä päivänä tavallista iloisempana ja ilmoitti lyhyesti, että Bettyn koulunkäynti oli päättynyt; hän oli palannut kotiin ja oli pahoillaan, kun isä oli poissa. Hän oli pyytänyt äitiänsä viemään perille terveiset: "Pyydä isää tulemaan takaisin rakkaan Bettynsä luo."

"Ah! Hän on varmaan kovin onneton!" virkkoi Squire Dornell.

Hänen vaimonsa oli vaiti.

"Se kirottu naimisliitto!" jatkoi Squire.

Vieläkään ei hänen vaimonsa ryhtynyt väittämään vastaan, sanoihan vain ystävällisesti: "Hän on pihalla vaunuissa."

"Mitä — Bettykö?"

"Niin."

"Miksi et sitä heti sanonut?" Dornell hyökkäsi ulos, ja siellä istui tyttö odottaen hänen anteeksiantoaan. Hän näet otaksui isän närkästyneen häneen samoin kuin äitiinkin.

Niin, Betty oli jättänyt koulun ja oli palannut King's-Hintockiin. Hän oli pian seitsemäntoista vuoden ikäinen ja oli

kehittynyt nuoreksi neitoseksi. Varhainen avioliitto ei näyttänyt häntä mitenkään vieroittaneen kodistaan; tuntui siltä kuin hän olisi unohtanut koko jutun. Kuin unennäkönä oli hänen mielessään tuo kirkas, kylmä maaliskuun päivä, Lontoon kirkko upeilevine, vihreäpeitteisine penkkiriveineen ja suuret urut läntisellä parvekkeella — kaikki perin toisenlaista kuin heidän omassa pikku kirkossaan — kolmenkymmenen ikäinen mies, jonka kasvoihin hän oli katsonut tuntien kunnioitusta ja pelkoa ja samalla ajatellen, että hän oli aika ruma ja kauhistuttava, tuo mies, jota hän ei ollut sen koommin nähnyt — ainoastaan kohteliaat kirjeet olivat ylläpitäneet yhteyttä heidän välillään — ja joka oli hänelle nyt siinä määrin samantekevä, että jos olisi kerrottu hänen kuolleen, olisi hän vastannut vain: "Todellako!" Bettyn tunteet uinuivat yhä.

"Oletko hiljattain kuullut miehestäsi", kysyi Dornell, kun olivat ehtineet sisään, nauraen samalla kertaa pilkallisesti ja lempeästi, mikä osoitti, ettei hän odottanut vastausta.

Tyttö säpsähti ja rouva katsoi rukoillen mieheensä. Koska Dornell keskustelun jatkuessa taipui ilmaisemaan tunteita, jotka

saattoivat ainoastaan vahingoittaa auttamatonta tilannetta, ehdotti mrs Dornell, että Betty poistuisi huoneesta, kunnes vanhempien välinen yksityiskeskustelu olisi lopussa. Betty totteli mielellään.

Dornell pääsi nyt vapaasti toistamaan huomautuksiaan. "Etkö nähnyt, kuinka hän pelästyi pelkän nimen kuullessaan?" lisäsi hän sitten. "Ellet sinä huomannut, niin huomasi minä. Tuhat tulimmaista! Millainen tulevaisuus onkaan tyttö raukkaani odottamassa! Minä sanon sinulle, Sue, se ei ollut moraalisessa katsannossa mikään avioliitto, ja jos minä olisin nainen hänen sijassaan, niin en pitäisi sitä sellaisena. Hän voisi yhtään syntiä tekemättä rakastua kehen hyväksi näkee, ikäänkuin ei olisikaan toiseen henkilöön kahlehdittu. Niin, juuri niin minä ajattelen, auttamattomasti. Saat uskoa, Sue, että minun mieheni oli paras! Hän olisi sopinut Bettylle."

"Sitä en usko", vastasi rouva epäillen.

"Olsitpa nähnyt hänet, niin uskoisit. Hänestä on sukeutunut pulska poika."

"Hst! Hiljempaa!" kehoitti rouva nousten tuolistaan ja menen viereiseen huoneeseen, jonne heidän tyttärensä oli vetäytynyt. Mrs Dornell säikähti nähdessään Bettyn istuvan tuijotellen, vaipuneena niin syviin haavelmiin, ettei huomannut äitinsä tuloa. Hän oli kuullut joka sanan ja sulatteli nyt uusia tietojaansa.

Äiti arveli, että Falls-Park, katsoen Dornellin mietelmiin ja mielipiteisiin, oli vaarallinen olopaikka vastaanottavaisessa ikäkaudessa elävälle nuorelle tytölle, erittäinkin siinä erikoisessa asemassa, jossa Betty oli. Hän kutsui Bettyn luokseen, ja sitten he sanoivat hyvästi. Squire ei halunnut palata King's-Hintockiin asettuakseen sinne asumaan, mutta Bettyn sielläolo oli nyt, kuten ennenkin, riittävä syy: hän lupasi pian käydä heitä tervehtimässä.

Koko kotimatkan Betty oli hiljainen ja mietteissään. Hänen huolestunut äitinsä huomasi liiankin selvään, että Squire Dornellin vapaat näkökannat olivat vaikuttaneet tyttöön jollakin tavoin herättävästi.

Squire Dornell piti lupauksensa saapua odottamattoman pian. Hän tuli eräänä aamupäivänä kahdentoista tienoissa aivan

samoin kuin ennen vanhaan itse ajaen punapyöräisten keltaisten ajopelien eteen valjastettuja ruskojansa uskollisen Tupcomben seuratessa ratsain. Squiren vieressä istui nuori mies, ja mrs Dornell tuskin kykeni salaamaan hämmästystään, kun Squire esitteli hänet ystävänään Elm-Cranlynehin Phelipsonina.

Dornell kävi tyttärensä luo ja suuteli häntä hellästi: "Aiheuta äidillesi hieman omantunnontuskaa, tyttöseni!" kuiskasi hän. "Aiheuta hänelle omantunnontuskaa sanomalla mieltyneesi Phelipsoniin ja huomauttamalla, että olisit pitänyt vanhan isäsi valitseman miehen parempana sitä, jonka äitisi sinulle väkisin tyrkytti."

Kunnon vanhus kuvitteli kehoituksen vaikutukseksi, että Betty päivällispöydässä salaa loi ihastuneita silmäyksiä vilkkaaseen ja avomieliseen Phelipsoniin, ja häntä nauratti kovin, kun huomasi talon emännän sielunrauhan todellakin rikkoutuvan. "Nyt saa Sue nähdä, miten väärin hän on menetellyt!" mietti hän.

Mrs Dornell oli tosiaankin kovin levoton. Tilaisuuden tullen hän kävi kahdenkesken moittimaan miestänsä. "Sinun ei olisi pitänyt

tuoda häntä tänne. Voi Thomas, kuinka saatoitkaan olla niin ajattelematon! Hyvä Jumala, etkö ymmärrä, ettei tehtyä voi saada tekemättömäksi ja että koko tämä hassutus saattaa hänen ja hänen miehensä onnen vaaranalaiseksi? Hän oli nöyrä kuin karitsa ja odotti iloiten mr Reynardia palaavaksi, kunnes sinä pilasit koko asian puhumalla hänen kuultensa tästä Phelipsonista. Sen jälkeen kun kävimme Falls-Parkissa tyttö on ollut luonnottoman vaitelias ja kokonaan omiin ajatuksiinsa vajonnut. Mitä pahaa sinä aiotkaan tehdä? Ja kuinka tämä päättyy?"

"Myöntänet ainakin, että minun ehdokkaani olisi sopinut hänelle paremmin. Minä otin hänet mukaani ainoastaan saadakseni sinut siitä vakuutetuksi."

"Miksei, miksei, minä myönnän, että niin on laita. Mutta vie hänet toki heti pois! Älä salli hänen jäädä tänne! Minä pelkään, että Betty on jo häneen kiintynyt."

"Joutavia, Sue. Me vain päätimme tehdä pienen kepposen ärsyttääksemme sinua!"

Äidin silmiä ei kumminkaan ollut niin helppo pettää. Jos Betty sinä päivänä tosiaankin vain

näytteli rakastuneen osaa, niin hän esitti sitä täysin todenmukaisesti, niinkuin Rosalinda. Paraskin asiantuntija olisi erehtynyt uskomaan, että oli tosi kysymyksessä. Päästyään voitolle Squire suostui mielellään kuljettamaan pois tuon liiaksi viekoittelevan nuorukaisen. Varhain iltapuolella he lähtivät paluumatkalle.

Päivän koe kiinnitti suuressa määrin myöskin heidän takanaan ratsastavan hiljaisen miehen mieltä. Seuraillessaan silmillään Squiren ja nuoren Phelipsonin selkään heiluntaa ajatteli uskollinen Tupcombe, kuinka mainiosti viimeksimainittu olisi sopinut Bettylle ja kuinka kovin ensinmainittu oli huonontunut viimeksikuluneitten vuosien aikana. Hän kiroili emäntäänsä, jota hän piti tämän epäsuotuisan muutoksen aiheuttajana.

Tämän muistettavan vieraskäynnin jälkeen Dornellien elämä lipui hiljaa eteenpäin kokonaista kaksitoista kuukautta. Squire pysytteli enimmäkseen Fallsissa ja Betty liikkui molempain kartanoiden väliä pari kertaa säikähdyttäen äitiänsä palaamalla isänsä kodista vasta keskiyön tienoissa.

* * * * *

King's-Hintockissa vallitseva rauha häiriytyi erikoislähetin saapuessa. Squire Dornell ilmoitti sairastuneensa kolotukseen, joka oli suorastaan hengenvaarallinen. Hän halusi nähdä Bettyn: miksi ei hän ollut pitkiin aikoihin käynyt isäänsä katsomassa?

Mrs Dornell oli yleensä kovin haluton ottamaan tyttärtään mukaansa niille maille. Mutta tyttö, jonka harrastukset olivat viime aikoina keskittyneet yksinomaan Falls Parkiin ja sen ympäristöön, pyrki niin kiihkeästi mukaan, ettei äidillä ollut muuta neuvoa kuin suostua hänen pyyntöönsä.

Squire Dornell oli kärsimättömästi odottanut hänen tuloansa. Hän oli kovin kipeä ja ärtyisä. Hänellä oli tapana ajaa paha ruumiistaan voimallisilla lääkkeillä, mutta tällä kertaa ei yritys ollutkaan onnistunut.

Tyttären läsnäolo tyynnytti häntä nyt kuten aina ennenkin, joskin se myös — samoin tavallisuuden mukaan — teki hänet alakuloiseksi: hän ei voinut milloinkaan unhottaa, että tytär oli suunnitellut elämänsä vastoin hänen toiveitansa, joskin hän salaa oli vakuuttanut isälleen, ettei olisi milloinkaan myöntynyt, jos olisi ollut niin vanha kuin nyt.

Kuten kerran aikaisemmin, halusi hänen vaimonsa nytkin puhua tyttären tulevaisuudesta kahden kesken, sillä lähestyi se aika, jolloin Reynardin oli määrä saapua valvomaan oikeuksiansa. Hän olisi tullut jo aikaisemmin, ellei neitonen olisi kiihkeästi pyytänyt häntä siirtämään tulonsa tuonnemmaksi. Tässä suhteessa vanhemmat olivat samaa mieltä kuin tytär, pitäen silmällä hänen nuoruuttansa. Reynard oli nöyrästi alistunut heidän toivomuksiinsa, sitä suuremmalla syyllä, kun tehty sopimus kielsi häntä käymästä tapaamassa vaimoaan ennenkuin viimeksimainittu oli täyttänyt kahdeksantoista vuotta, mikäli eivät molemmat asianosaiset yksimielisesti suostuisi tätä ehtoa kumoamaan. Nykyinen asiointila ei kumminkaan voinut kauan jatkua, ja Reynardin viime kirjeen sävy riitti osoittamaan, että hän aikoi pian ottaa vaimonsa haltuunsa, oli miten oli. Betty oli lähetetty alakertaan, jottei tämä arkaluontoinen keskustelu tulisi hänen kuuluviinsa, ja kohta hän näkyi katoovan puistoon. Hän näytti erittäin sievältä pitkässä viheriässä hameessaan ja leveälierisessä sulkahatussaan. Palatessaan aineeseensa mrs Dornell havaitsi

miehensä yhä yhtä vastahakoiseksi suostumaan Reynardin esittämään pyyntöön.

"Vasta kolmen kuukauden kuluttua hän täyttää kahdeksantoista!" huudahti Squire. "Hän yrittää tulla liian aikaisin. En tahdo kuulla siitä puhuttavankaan! Hän ei saa vielä tytärtäni, vaikkapa minun täytyisi miekka kädessä torjua häntä tulemasta."

"Mutta Thomas kulta", koetti rouva sovitella, "ajattelehan, jos sattuisi jotakin sinulle tai minulle, kuinka paljon parempi silloin olisikaan, että hän jo eläisi heidän yhteisessä pesässään!"

"Se on liian aikaista!" väitti Squire otsasuonten alkaessa paisua. "Jos hän tulee ennen Kyntteliä, niin minä haastan hänet kaksintaisteluun — sen lupaan ja vannon! Parin kolmen päivän kuluttua minä palaan takaisin King's-Hintockiin ja silloin minä vartioin Bettyä yöt päivät!"

Rouva ei uskaltanut kuohuttaa hänen mieltänsä sen enempää vaan taipui vakuuttaen, että kirje, jonka Reynard hänen poissaollessaan mahdollisesti kirjoittaisi sopiakseen tulopäivästään, jätettäisiin Squiren

luettavaksi ja että hän saisi menetellä niinkuin hyväksi näkee. Siihen loppuivat kahdenkeskiset asiat, joten mrs Dornell lähti hakemaan Bettyä toivoen ettei hän ollut kuullut isänsä äänekkäitä lausuntoja.

Hän ei tosiaankaan ollut tällä kertaa niitä kuullut. Mrs Dornell asteli polkua, jota pitkin hän oli nähnyt Bettyn kulkevan, mutta sai vaeltaa hyvän matkan näkemättä vilahdustakaan työstä. Niinpä hän kääntyi takaisin palatakseen niityn poikki vievää oikotietä, kun hämmästyksekseen ja kauhistukseksi havaitsi etsintänsä esineen istumassa seetrin, vaakasuoralla oksalla, hänen vieressään nuori mies, joka oli kiertänyt, käsivartensa hänen vyötäisilleen. Nuori mies liikahti hieman, ja mrs Dornell tunsi hänet nuoreksi Phelipsoniksi.

Hän siis oli sittenkin oikeassa. Niinsanottu teeskennelty rakkaus olikin aitoa. Miten mrs Dornell tällä hetkellä nimitteli miestänsä sen johdosta, että hän oli ollut kyllin ymmärtämätön saattaakseen nuoret toistensa pariin, jääköön kertomatta. Hän päätti heti olla ilmaisematta rakastaville, että oli heidät nähnyt. Niinpä hän peräytyi, saapui taloon

toista tietä ja huusi ikkunasta niin kimakasti kuin voi: "Betty!"

Ensimmäisen kerran kysyi Susan Dornell itseltään, oliko ollut viisasta naittaa tyttö salaa niinkuin hän oli tehnyt. Hänen miehensä alkujaan kestävämmät vastaväitteet olivat kohtalon avulla muuttuneet epäamättömiksi. Tulevaisuus näytti uhkaavalta. Miksi oli Dornell sekaantunut asiaan? Miksi oli hän niin itsepintaisesti puolustanut ehdokastaan? Nyt oli selvää, minkä vuoksi Betty innokkaasti vaati lykkäystä joka kerta kun oli puheena hänen miehensä paluu, oli selvää, minkä vuoksi hän mieluummin oleskeli Falls-Parkissa. Äskeinen kohtaaminen oli kenties järjestetty kirjeiden avulla.

Tytön ajatukset eivät luultavasti olisi milloinkaan joutuneet harhateille, ellei hänen isänsä olisi herättänyt hänessä vastenmielisyyttä varhaista liittoa vastaan väittämällä hänen olleen liian nuoren voidakseen tietää mitä tahtoi. Muussa tapauksessa hän luultavasti olisi määräpäivänä avosylin rientänyt miestänsä vastaan.

Vihdoin näkyi Betty tulevan. Hän oli kalpea, mutta ei muuten ollenkaan ilmaissut ketään

kohdanneensa. Mrs Dornell huokasi havaitessaan oman lapsensa niin kavalaksi. Siinä siis oli se puhdassydäminen olento, jonka kasvamista ja kehittymistä he olivat hellästi valvoneet — varhaisvanha heilakka, joka oli ehtinyt hankkimaan itselleen rakastajan ja osasi salata hänen olemassaolonsa niin taitavasti kuin maailmannainen ainakin! Mrs Dornell valitti kovin, ettei Stephen Reynardin ollut sallittu saapua noutamaan Bettyä ehdottamanaan aikana.

Palatessaan King's-Hintockiin he istuivat melkein vaieten vierekkäin. Vain Betty sanoi muutamia sanoja, joiden virallisuus osoitti, että hänen mieltään ja sydäntään askarruttivat aivan toiset asiat.

Mrs Dornell oli liian älykäs äiti ryhtyäkseen avomielisesti moittimaan Bettyä. Siitä asia olisi vain pahentunut. Ainoa keino oli viedä tyttö lukkojen taakse, kunnes hänen miehensä saapuisi ottamaan hänet haltuunsa. Mrs Dornell toivoi hartaasti, että Reynard jättäisi ottamatta huomioon Dornellin vastustuksen ja tulisi aivan pian.

Senvuoksi näytti mrs Dornellista onnelliselta sattumalta, että hänen King's-Hintockiin saapuessaan jätettiin hänelle Reynardin lähettämä kirje. Se oli osoitettu hänelle ja hänen miehelleen yhteisesti ja ilmoitti kohteliaasti, että kirjeenkirjoittaja oli äskettäin astunut maihin Bristolissa ja pyysi saada lähipäivinä tulla King's-Hintockiin vihdoinkin kohdatakseen rakkaan Bettynsä sekä viedäkseen hänet mukanaan, ellei hänellä ja vanhemmilla ollut mitään sitä vastaan.

Bettykin oli saanut samansisältöisen kirjeen. Äidin ei tarvinnut muuta kuin luoda silmänsä hänen kasvoihinsa nähdäkseen miten tiedonanto tyttöön vaikutti. Hän oli kalpea kuin palttina.

"Sinun tulee ottaa hänet vastaan niin ystävällisesti kuin suinkin voit", sanoi äiti lempeästi.

"Mutta — mutta — minä — —"

"Sinä olet nyt täysikasvuinen", lisäsi mrs Dornell vakavasti, "ja lykkäysten tulee loppua."

"Entä isä? Minä tiedän varmaan, ettei hän sitä salli! Minä en ole vielä valmis. Jospa hän

suostuisi odottamaan vielä vuoden — jospa hän odottaisi edes muutamia kuukausia! Jospa — jospa isä olisi täällä! Minä lähetän heti häntä hakemaan." Äkkiä hän vaiken, heittäytyi äitinsä kaulaan, purskahti itkuun ja huudahti: "Äiti, äiti, armahda minua — minä en rakasta tuota miestä, miestäni!"

Tuskainen huudahdus kävi mrs Dornellin sydämelle; hän ei voinut pysyä jäykkänä. Mutta mitä voi tehdä enää nyt, kun asiat olivat kehittyneet näin pitkälle. Hän oli hämmennyksissä ja taipui ymmärtämään Bettyä. Aluksi hän oli aikonut lähettää Reynardille myöntävän vastauksen, kehoittaa häntä saapumaan King's-Hintockiin ja salata asian mieheltään, kunnes hän jonakin kauniina päivänä tulisi Fallsistaan ja näkisi kaikki jo järjestettynä, Reynardin ja Bettyn elämässä toistensa kanssa rauhassa ja rakkaudessa. Mutta päivän tapaukset ja tyttären äkillinen tunteenpurkaus muuttivat hänen suunnitelmansa. Betty oli epäilemättä valmis toteuttamaan uhkauksensa, antamaan isälleen asiasta tiedon, ehkäpä pakenemaankin hänen seurassaan. Sitäpaitsi oli Reynardin kirje osoitettu mr Dornellille ja hänelle yhteisesti, ja hänen omatuntonsa ei sallinut sen salaamista.

"Minä lähetän kirjeen heti isällesi", vastasi hän hyviten. "Tehkoon hän aivan niinkuin hyväksi näkee. Sinä tiedät, että hän ottaa sinun toivomuksesi huomioon. Toivon vain hänen kestävän kirjeen aiheuttaman mielenliikutuksen. Suostutko ehdotukseeni?"

Betty raukka suostui sillä ehdolla, että hän itse saisi lähettää kirjeen matkaan. Äidillä ei ollut mitään sitä vastaan, mutta kohta kun ratsastava sananviejä oli ehtinyt puistokujalta maantielle, alkoi mrs Dornellin myötätunto häipyä. Tytön salainen kiintymys nuoreen Phelipsoniin ei sittenkään ollut mikään mitätön seikka. Betty voi lähettää hänelle tietoja, saattoipa hän yrittää häntä kohdatakin. Se oli perin vaarallista. Stephen Reynardin täytyi nopeasti astua paikalleen Bettyn rinnalle.

Mrs Dornell istuutui kirjoittamaan Reynardille kirjettä, joka loi valoa hänen suunnitelmiinsa.

* * * * *

"Minun on nyt välttämätöntä ilmoittaa Teille", kirjoitti hän, "jotakin, jota en ole milloinkaan ennen Maininnut — kenties olen saanut Teidät uskomaan aivan Päinvastaista —

nimittäin, että Bettyn Isä on yhä vielä vastahakoinen suostumaan liittoonne. Koska en omasta puolestani Halua Teitä viivyttää kauempaa — Tyttäreni parasta silmällä pitäen odotan Teidän Tuloanne yhtä hartaasti kuin Te itse — niin minulla ei ole muuta neuvoa kuin kannattaa Teidän Aikomustanne Mieheni tietämättä. Hän, ikävä kyllä, makaa nykyjään sairaana Falls-Parkissa, mutta minä katsoin Velvollisuudekseni lähettää hänelle Teidän Kirjeenne. Vastauksessaan hän luultavasti tulee kehoittamaan Teitä matkustamaan muutamaksi Kuukaudeksi — tai kunnes sopimuksessa määrätty aika on kulunut umpeen — sinne, mistä äskettäin olette palannut, Jos sellaisen Kirjeen saatte, niin neuvoisin Teitä jättämään sen kokonaan huomioonottamatta ja saapumaan tänne aikomuksenne mukaisesti. Toivottavasti ilmoitatte minulle Päivän ja Hetken (pimeän tullen, jos mahdollista), jolloin saamme Teitä tänne odottaa. Rakas Bettymme on luonani ja minä vastaan siitä, että hän Teidän saapuessanne on Kotona."

* * * * *

Kenenkään tietämättä lähetettyään tämän kirjelmän mrs Dornell ryhtyi suunnittelemaan toimenpiteitä voidakseen estää tyttärensä poistumasta kotoa. Samalla oli pidettävä huolta siitä, ettei tyttö tuntenut olevansa silmälläpidon alaisena. Mutta aivan kuin aavistamalla oli Betty lukenut äitinsä kasvoista, että aviomies oli tulossa.

"Hän tulee!" huudahti tyttö. "Ei vielä viikkoon", vakuutti äiti.
"Mutta viikon kuluttua — varmasti?"

"Niin, epäilemättä."

Betty vetäytyi nopeasti huoneeseensa eikä enää näyttäytynyt.

Viekoittelevan yksinkertaista olisi ollut lukita huoneen ovi ja Reynardin saavuttua jättää avain hänelle. Hiljaa koskettaessaan lukkoon mrs Dornell kuitenkin havaitsi, että ovi jo oli sisäpuolelta lukossa. Sitäpaitsi oli Betty antanut määräyksen, että ateriat oli tuotava hänen huoneeseensa.

Mrs Dornell istuutui omaan huoneeseensa. Bettyn huoneeseen voi päästä ainoastaan kulkemalla sen ja makuuhuoneen läpi. Mrs Dornell päätti pysyä vartiopaikallaan yöt

päivät, kunnes Bettyn puoliso saapuisi. Siinä tarkoituksessa hänkin varustautui aterioimaan omassa huoneessaan. Betty siis ei voinut päästä karkuun, vaikka olisi tahtonutkin, äidin tietämättä, sillä hänen huoneessaan oli tämä ainoa ovi, lukuunottamatta pieneen pukuhuoneeseen vievää ovea, johon taas ei voinut päästä mistään muualta käsin.

Oli ilmeistä, ettei Betty ajatellutkaan pakenemista. Pikemmin hän suunnitteli linnoittautumista. Hän oli valmis kestämaan piirityksen vaivat; pakoa hän sitävastoin halveksi. Niinmuodoin hän ainakin oli varmasti tallessa. Miten Reynardin tuli menetellä saadakseen tavata hänen arkaa ja vastahakoista tytärtään, täytyi äidin mielestä jättää hänen oman kekseliäisyytensä ratkaistavaksi.

Kuullessaan puolisonsa pian saapuvan Betty oli näyttänyt niin kalpealta ja epätoivoiselta, ettei mrs Dornell uskaltanut jättää häntä yksin. Tunnin kuluttua hän tirkisti avaimenreiästä. Betty makasi sohvalla tuijotellen tylsästi kattoon.

"Sinä näytät sairaalta, lapsukaiseni", huudahti äiti. "Et ole ollut pitkään aikaan raittiissa ilmassa. Tulehan ajelemaan kanssani."

Betty ei vastustellut. Hetkisen kuluttua he ajoivat puiston läpi kylään päin, tytär yhä jäykkänä, jäisenä ja hiljaisena. He jättivät puiston palatakseen toista tietä ja kulkivat maantien vieressä sijaitsevan tuvan ohi.

Bettyn katse osui tuvan ikkunaan. Siinä näkyi hänen ikäisensä nuori tyttö, jonka kasvot olivat hänelle tutut, istumassa nojatuolissa. Tytön poskia peitti hilse, joka kiilsi päivänpaisteessa. Hänessä oli ollut tulirokko — sairaus, joka yleisyytensä vuoksi oli siihen aikaan niin ankara vitsaus, että me nykyjään tuskin voimme sitä käsittää.

Äkkiä kirkasti Bettyn elottomia kasvoja ajatuksenvälähdys. Hän vilkaisi äitiin. Mrs Dornell oli katsellut toiselle taholle. Betty sanoi haluavansa pistäytyä tupaan puhuttelemaan tyttöä. Mrs Dornell näytti epäilevän, mutta huomattuaan ettei tuvassa ollut takaovea, joten Betty ei voinut päästä huomaamatta karkuun, hän suostui pysäyttämään ajoneuvot. Betty juoksi tupaan ja palasi parin minuutin kuluttua istuutuen

jälleen rauhallisesti paikalleen. Ajoneuvojen lähtiessä liikkeelle hän loi äitiinsä syvän katseen ja sanoi: "Nyt se on tehty!" Hänen kalpeat kasvonsa näyttivät kovin rauhattomilta ja silmät olivat kyyneleitä tulvillaan. "Mitä sinä olet tehnyt?" kysyi Mrs Dornell. "Nanny Priddle on sairastanut rokon, minä näin hänet ikkunassa ja menin suutelemaan häntä saadakseni tartunnan. Nyt minä siis olen rokkotautinen, joten hän ei voi tulla minua lähelle!"

"Sinä ilkiö!" huudahti hänen äitinsä. "Mitä minun nyt on tehtävä! Sinä hankit itsellesi taudin, anastat Jumalan pyhän oikeuden, koska et voi sulattaa sitä miestä, johon olet vihitty!"

Säikähtynyt rouva käski ajaa kotiin mitä pikimmin, ja Betty, jota hänen oma mielettömyytensä jo alkoi hieman pelottaa, pistettiin kylpyyn. Sitäpaitsi tehtiin kaikki, mitä tehtävissä oli, jotta tauti, jonka hän oli yrittänyt vapaaehtoisesti itselleen hankkia, ei pääsisi kehittymään.

Nyt oli kaksinverroin syytä sulkea kapinoiva tytär ja vaimo omaan huoneeseensa. Siellä hän pysyikin lopun päivää ja seuraavat päivät.

Aljettiin uskoa, ettei hänen huimapäisyytensä ollut aiheuttanut mitään ikäviä seurauksia.

* * * * *

Sillaikaa Reynardin ensimmäinen kirje, jossa hän ilmoitti mrs Dornellille ja hänen miehelleen pian saapuvansa, oli ehtinyt matkallaan Falls-Parkiin. Se jätettiin sinetöitynä uskolliselle palvelijalle Tupcombelle, jota kehoitettiin antamaan se isännälleen virkistävän päivällislevon jälkeen. Tupcombe valitti kovin tehtävänsä, sillä tällä tavoin lähetetyt kirjeet tekivät hänen isäntänsä aina perin levottomaksi. Arvaten että ajan pitkään sittenkin olisi suunnattomasti pahempi salata kirjeen sisältämä uutinen, hän odotti soveliasta hetkeä. Se tuli seuraavana aamuna, jolloin hän jätti kirjeen isännälleen.

Mrs Dornell osasi korkeintaan odottaa, että hänen miehensä määräisi Reynardin pysyttelemään vielä muutamia kuukausia loitolla. Mutta Squire ilmoittikin itse lähtevänsä Bristoliin tapaamaan Reynardia ja selvittämään asian hänen kanssaan suullisesti.

"Sitä te ette voi tehdä, hyvä herra", sanoi Tupcombe. "Te ette voi nousta vuoteesta."

"Mene tiehesi, Tupcombe, äläkä ryhdy minua neuvomaan. Käske satuloida Jerry tunnin kuluessa."

Uskollinen Tupcombe luuli isäntänsä joutuneen järjiltään — niin äärimmäisen avuttomalta hän näytti — ja lähti vastahakoisesti huoneesta. Heti hänen poistuttuaan Squire kurottautui avaamaan vuoteen vieressä olevan kaapin ovea. Sieltä löytyi pieni, luuvalolääkettä sisältävä pullo, jonka käyttämisestä henkilääkäri oli häntä varoittanut.

Nyt hän välitti viisi kaikista varoituksista. Hän otti kaksinkertaisen annoksen ja odotti puoli tuntia. Se ei näyttänyt vaikuttavan mitään. Sitten hän kaatoi kolminkertaisen annoksen, nieli sen, nojasi tyynyihinsä ja odotti. Hänen odottamansa ihme tapahtui viimein. Tuntui siltä kuin jälkimmäinen annos ei olisi vaikuttanut yksin omalla voimallaan, vaan olisi sitäpaitsi herättänyt ensimmäisenkin annoksen uinuvat mahdit. Hän pisti pullon talteen ja soitti Tupcombea.

Tuskin tunnin kuluttua hämmästyi eräs palvelijattarista, jotka luonnollisesti tiesivät, kuinka sairas heidän isäntänsä oli, kuullessaan portaista tanakoita askeleita, joita säästeli laulunhyräily. Tohtori oli käynyt talossa jo aamusella ja askelet olivat liian raskaat ollakseen ajomiehen tai minkään muun miespalvelijan aiheuttamat. Katsahtaessaan ylös hän näki Squire Dornellin astelevan portaita alas täydessä ratsastuspuvussaan rehevin, vapain liikkein niinkuin muinoin voimansa päivinä. Palvelijattaren kasvot näyttivät hämmästyneiltä.

"Mitä pirua sinä töllistelet?" kysyi Squire. "Etkö ole milloinkaan ennen nähnyt miehen lähtevän talostaan, tyttö?"

Jatkaen uhittelevaa hyräilyänsä hän jatkoi matkaansa kirjastohuoneeseen, soitti kelloa, kysyi, olivatko hevoset valmiina ja käski tuoda ne portaitten eteen. Kymmenen minuuttia myöhemmin hän ratsasti Bristoliin päin, jäljessään Tupcombe, joka vapisi ajatellessaan mitä tämä saattoi merkitä.

He ratsastivat tasaista vauhtia komeain metsäin ja yksitoikkoisten tasankojen halki. Kun he olivat ehtineet kulkea suunnilleen

viisitoista peninkulmaa, niin Tupcombe voi havaita, että Squire alkoi olla väsynyt — niin väsynyt kuin kymmenen vuotta aikaisemmin ratsastettuaan kolme kertaa pitemmän matkan. He saapuivat kumminkin onnellisesti Bristoliin ja asettuivat siihen majataloon, jossa Squire kaupungissa käydessään tavallisesti asui. Pian sen jälkeen Dornell lähti jalkaisin siihen majataloon, jonka osoitteen Reynard oli ilmoittanut. Kello oli silloin suunnilleen neljä.

Reynard oli jo syönyt päivällistä — siihen aikaan syötiin varhain — ja oli omassa huoneessaan. Hän oli vastikään saanut mrs Dornellin vastauksen, mutta ei tahtonut noudattaa hänen neuvoaan ja lähteä King's-Hintockiin, ennenkuin olisi kulunut päivä tai pari, jotta Bettyn isällä olisi tilaisuus ilmoittaa hänelle mielipiteensä, jos haluaisi. Palannut matkamies olisi mielellään nähnyt isänkin suostuvan siihen, että hän kävi tapaamassa morsiantaan, koska hänen liittymisensä perheeseen niin ollen kävisi sievemmin. Vaikka mrs Dornellin tiedonannot osoittivatkin, että appiukon taholta oli odotettavissa vastaväitteitä, oli Reynard sittenkin melkoisesti hämmästynyt, kun

ilmoitettiin, että Squire itse oli saapunut häntä tapaamaan.

Stephen Reynard ja Dornell seisoivat vastakkain Bristolin majatalon parhaassa vierashuoneessa. He olivat mahdollisimman suuressa määrin toistensa vastakohdat: Squire kiukkuinen, luuvaloinen, puuskapäinen, suorapuheinen ja häikäilemätön; nuorempi mies kalpea, pitkä, levollinen ja hillitty, maailmanmies, joka täysin ansaitsi King's-Hintockin kirkossa vieläkin nähtävänä olevan hautakirjoituksen, joka luettelee hänen hyviä ominaisuuksiaan:

Henki hienostunut, käytös
kiehtovainen, tieteillä kaunistettu, hiottu
hovilainen.

Hän oli silloin suunnilleen viidenneljättä vuoden ikäinen, mutta säännölliset elämäntavat ja tyyni, tasainen luonnonlaatu saivat hänet näyttämään paljoa nuoremmalta.

Squire Dornell kävi siekailematta asiaansa käsiksi.

"Nöyrin palvelijanne, hyvä herra", virkkoi hän. "Olen lukenut vaimolleni ja minulle

kirjoittamanne kirjeen, johon tahdoin mieluummin vastata suullisesti."

"Käyntinne on minulle suuri kunnia, Sir", vastasi Stephen Reynard kumartaen.

"No niin, ja sitä mikä on tehty, ei saada tekemättömäksi", sanoi Dornell, "vaikka se tapahtuikin kovin varhain ja minun tietämättäni. Hän on teidän vaimonne, auttamattomasti. Mutta lyhyesti sanoen, Sir, hän on vielä liian nuori miehelään; me emme saa pitää silmällä vain hänen ikävuosiaan, vaan myöskin hänen luonnonlaatuaan. Hän on vielä lapsi, te teette epäkohteliaasti tullessanne jo nyt; riittää, jos haette hänet ensi vuonna."

Miten sopuisa Reynard muuten olikin, saattoi hän kumminkin esiintyä hieman itsepintaisena, kun oli kerran päättänyt jotakin tehdä. Betty oli luvattu hänelle viimeistään kahdeksantenatoista syntymäpäivänä — mahdollisesti aikaisemmin, jos hän olisi terve ja voimissaan. Bettyn äiti oli määrännyt ajan oman mielensä mukaan ilman pienintäkään painostusta hänen taholtaan. Hän oli oleskellut ulkomaitten hoveissa, kunnes oli aivan uupunut. Betty oli nyt niin täysikasvuinen kuin suinkin voi toivoa, ja Reynardin mielestä ei

ollut vähintäkään syytä pitää häntä enää erossa. Äidin suoman kannustuksen rohkaisemana hän kohteliaasti mutta varmasti selitti Dornellille tähän asti vanhempain mieltä noudattaakseen suostuneensa pidättymään oikeuksistaan, mutta nyt tahtovansa päästä niitä nauttimaan sekä itsensä että Bettyn vuoksi. Koska Betty ei ollut saapunut häntä vastaanottamaan, aikoi hän lähipäivinä matkustaa King's-Hintockiin noutaakseen hänet.

Hienosta esitystavasta huolimatta tämä tiedonanto sai Dornellin raivostumaan.

"Mitä helvettiä, herraseni; te puhutte oikeuksista, te, joka olette ryöstänyt hänet, lapsen, vastoin minun tahtoani ja minun tietämättäni! Jos me olisimme pyytäneet ja rukoilleet teitä ottamaan hänet, niin ette olisi voinut sanoa sen enempää!"

"Kautta kunniani, syytöksenne on täysin perätön, Sir", vastasi vävy. "Tiedossanne täytyy olla — ja ellei, niin on suunnaton vääryys minua kohtaan, että luonnettani teidän silmissänne rumensi sellainen tahra — tiedossanne täytyy olla, etten minä käyttänyt minkäänlaista houkuttelua tai kiusausta.

Bettyn äiti suostui; hän itse suostui. Minä luotin heidän sanaansa. Vasta jälkeinpäin sain kuulla teidän todella olevan avioliittoa vastaan."

Dornell selitti, ettei hän ollenkaan uskonut Reynardia. "Te ette saa häntä, ennenkuin hän on täyttänyt kahdeksantoista — ei yhtään tyttöä pitäisi naittaa sen nuorempana — ja minun tyttärentäni ei käsitellä miten sattuu!" Siten hän pauhasi, kunnes Tupcombe, joka oli rauhatonna kuunnellut viereisessä huoneessa, äkkiä astui sisään ja selitti Reynardille, että keskustelun pitkittyessä hänen isäntänsä henki oli vaarassa, koska hän jo aikaisemmin oli saanut halvauskohtauksia samanlaisten tapausten vuoksi. Reynard vastasi heti olevansa kaikkea muuta kuin haluton vahingoittamaan Squire Dornellia ja lähti pois huoneesta. Päästyään jälleen säännöllisesti hengittämään ja saatuaan mielensä rauhoittumaan, lähti Squirekin majatalosta Tupcomben käsivarteen nojaten.

Tupcombe olisi halunnut yöpyä Bristoliin, mutta Dornell, jonka tarmo näytti yhtä tyhjentyvätömältä kuin äkilliseltä, tahtoi välttämättä ratsastaa takaisin Falls-Parkiin

jatkaakseen seuraavana päivänä matkaansa King's-Hintockiin. Kello viiden tienoissa he lähtivät matkalle kulkien eteläistä tietä Mendip Hillsiin päin. Ilta oli kuiva ja tuulinen, ja — ellei aurinkoa olisi ollut — aivan samanlainen kuin se maaliskuun ilta lähes viisi vuotta aikaisemmin, jolloin King's-Hintockiin saapui Bettyn naimaliittoa koskeva uutinen — uutinen, joka oli vaikuttanut kovin epäedullisesti Dornelliin ja välillisesti koko siihen huonekuntaan, jonka päämies hän oli. Sitä ennen olivat talvet olleet iloisemmat sekä Falls-Parkissa että King's-Hintockissa, vaikka Squire ei enää säännöllisesti oleskellut viimeksimainitussa paikassa. Vieraita tuli ja meni, ja kaikki olivat tervetulleita. Tupcombe vihasi tuota hiottua hovimiestä, joka oli lopettanut koko ilon ryöstämällä Squire Dornellilta hänen ainoan aarteensa.

Alkoi pimentyä heidän ratsastaessaan eteenpäin, ja mr Dornellin ryhdistä näkyi, että hänen voimansa olivat loppumassa. Tupcombe kannusti hevostansa, saavutti isäntänsä ja kysyi kuinka hän voi.

"Huonosti, hiton huonosti, Tupcombe!
Tuskin pysyn satulassa.

Pelkään etten koskaan enää tästä kohennu.
Joko olemme ehtineet
Kolmenmiehenhirsipuun ohi?"

"Emme pitkiin aikoihin, Sir."

"Jospa olisimme. Tuskin kykenen matkaa
jatkamaan."

Squire huokasi tavan takaa tuskaisesti, ja
Tupcombe arvasi hänen olevan kovin kipeän.

"Jospa makaisin jo haudassa — se on oikea
paikka minunlaisilleni narreille! Ilomielin
minä siellä makaisinkin, ellei Miss Bettyä olisi
olemassa. Reynard tulee huomenna King's-
Hintockiin — hän ei suostu enää odottamaan.
Hän lähtee aamulla ja on perillä illalla, koska
hän ei poikkea Fallsiin. Hän aikoo yllättää
Bettyä. Minun täytyy ehtiä sinne ennen häntä."

"Toivottavasti olette niin terve, että voitte sen
tehdä, Sir. Mutta minä uskon tosiaankin —"

"Minun *täytyy*, Tupcombe! Sinä et tiedä,
mikä minua pahiten rasittaa. Ei niinkään se,
että Betty meni naimisiin tuon miehen kanssa
ilman minun suostumustani — sillä mikäli
tiedän ei hänessä ole mitään moittimista —
mutta Betty ei ole ollenkaan häneen kiintynyt,

näyttää kerrassaan pelkäävän häntä, sanalla sanoen: ei välitä hänestä vähääkään. Jos hän nyt väkisin tunkeutuu perheeseemme, niin sehän on selvää julmuutta. Suokoon Jumala, että tapahtuu jotakin, mikä tekee hänen aikeensa tyhjäksi!"

Tupcombe tuskin tiesi, kuinka he tulivat kotiin tuona yönä. Squire oli niin kipeä, että hänen täytyi istua etukumarassa, ja Tupcombe pelkäsi joka hetki hänen putoavan. Mutta kotiin he vihdoinkin pääsivät, ja mr Dornell saatettiin heti vuoteeseen.

* * * * *

Seuraavana aamuna oli ilmeistä, ettei Dornell ainakaan lähimpinä päivinä kyennyt lähtemään King's-Hintockiin. Hän makasi vuoteessaan kiroillen kykenemättömyytensä toteuttamaan suunnitelmaa, joka oli liian henkilökohtainen ja arkaluontoinen vieraan suoritettavaksi. Hän näet halusi saada kuulla Bettyltä itseltään, oliko Reynard hänelle niin vastenmielinen, että hänen tulonsa muodostuisi suorastaan sietämättömäksi. Siinä tapauksessa, että niin olisi laita, oli Squire päättänyt nostaa tytön taaksensa satulaan ja kuljettaa hänet pois.

Mutta kaikki tuo oli nyt mahdotonta, ja Squire toisti toistamistaan Tupcomben, sairaanhoitajattaren ja muiden palvelijain kuullen: "Suokoon Jumala, että hänelle tapahtuisi jotakin!"

Tuo toivomus, jonka Squire alinomaa uudisti heittelehtiessään edellisenä päivänä nautittujen voimallisten rohtojen aiheuttamissa tuskissa, teki syvän vaikutuksen Tupcombeen ja toisiin palvelijoihin, jotka pitivät Dornellin taloa kotinaan ja joille King's-Hintock oli vieras. Tupcombe, ärtyisä mies, ajatteli Reynardin saapumista melkein yhtä levottomana kuin Squire itse. Ajan edetessä ja sen hetken lähestyessä, jolloin Reynard otaksuttavasti tulisi kulkemaan Fallsin ohi matkallaan King's-Hintockiin, Dornellin tunteet joutuivat yhä enemmän kuohuksiin, joten vaikutuksille altis Tupcombe tuskin enää voi tulla hänen läheisyyteensä. Jätettyään isäntänsä tohtorin huostaan hän meni puutarhaan, sillä hänen oli vaikea hengitellä siinä kiihtyneessä ilmapiirissä, joka ympäröi hänen herraansa. Tupcombe oli elänyt Dornellin luona poikavuosista alkaen, oli syntynyt Fallsin muurien suojassa, hänen koko elämänsä liitti

tähän perheeseen uskollinen kiintymys, jonka vertaista ei meidän päivinämme enää tapaa.

Hänet kutsuttiin sisään ja hänelle ilmoitettiin, että oli päätetty heti lähettää hakemaan mrs Dornellia, koska hänen miehensä tila oli arveluttava. Palvelijakunnassa oli pari kolme sellaista, jotka sopivat läheteiksi, mutta Dornell halusi Tupcomben lähtevän. Syy ilmeni varsin pian, sillä Tupcomben ollessa valmis matkaan kutsui Squire Dornell hänet huoneeseensa ja kumartui hänen puoleensa niin että voi kuiskata hänen korvaansa:

"Anna Peggyn liikkua liukkaasti, Tupcombe; järjestä asiat niin, että ehdit perille ennen häntä, ymmärräthän — ennen häntä. Tänä päivänä hän uhkasi tulla. Hän ei ole vielä sivuuttanut Fallsin risteystä. Jos ehdit sinne ajoissa, niin voit saada Bettyn lähtemään tänne — ymmärrätkö? — sen jälkeen kun hänen äitinsä on lähtenyt matkaan; silloin hänellä on täysi syy olla odottamatta Reynardia. Tuo hänet alatietä — Reynard kulkee ylätietä. Sinun tehtävänäsi on pitää huolta siitä, etteivät he tapaa toisiansa — ymmärräthän! — ja sehän on asia, josta ei voi kirjoittaa kirjettä."

Viittä minuuttia myöhemmin Tupcombe ratsasti pitkin tietä — tietä, jota hän oli kulkenut lukemattomat kerrat siitä lähtien kun hänen isäntänsä, pulska nuori maalaisherra, alkoi liikkua kosioiretkillä King's-Hintockin kartanossa. Sivuutettuaan Fallsin luona olevat kukkulat tie kulki pitkin, loivin mutkin peninkulmamääriä yli tasankomaan. Menneinä, onnellisina aikoina, jolloin ilo oli vallinnut molemmissa taloissa, oli tämä osa tietä tuntunut yksitoikkoiselta. Nyt, Tupcomben ratsastaessa yksin, yöllä, viemään murheellista viestiänsä, se vaikutti kovin synkältä. Hän ratsasti ja mietti. Jos Squire kuolisi, niin hän, Tupcombe jäisi yksin ja ystävättömäksi, sillä hän ei ollut mrs Dornellin suosiossa. Jos taas Squire pettyisi toiveissa, joihin hän oli koko sielullaan kiintynyt, niin sekin luultavasti olisi kuolemaksi. Näitä seikkoja mietiskellen Tupcombe tavan takaa pysähdytti ratsunsa kuunnellakseen oliko aviomies tulossa. Aika alkoi olla käsissä. Tupcombe oli tarkoin pitänyt tietä silmällä koko iltapuolen, tiedustellut jokaisesta majatalosta, jonka ohi oli ratsastanut ja oli varma siitä, ettei vieras aviomies ollut vielä ehtinyt nuoren valtiattaren luo.

Tytön äitiä lukuunottamatta oli Tupcombe ainoa huonekunnan jäsen, joka aavisti Bettyn kiintymyksen nuoreen Phelipsoniin hellin tuntein, jotka pahaksi onneksi olivat hänessä ilmenneet kohta koulunkäynnin päätyttyä. Senvuoksi hän kykeni — jopa paremmin kuin tytön armas isä — kuvittelemaan miten häneen vaikuttaisi se tieto, että Reynard jo illalla saapuu King's-Hintockiin.

Hän ratsasti ratsastamistaan, milloin epätoivoisena, milloin toivorikkaana. Hän oli varma siitä, ettei mrs Dornell voisi estää Bettyä rientämästä isänsä sairasvuoteen luo, ellei sattuisi niin perin onnettomasti, että vävy saapuisi taloon hänen kintereillään.

Kello oli suunnilleen yhdeksän, kun Tupcombe, kaksikymmentä peninkulmaa ratsastettuaan ehti Ivellin ja King's-Hintockin kyliin vievälle veräjälle ja jatkoi matkaansa läpi puiston johtavaa tietä pitkin. Vaikka King's-Hintockin puisto olikin hyvin taaja, kasvoi tien vieressä vain vähän puita, joten se näkyi kalpeassa yövalaistuksessa kuin levitetty höylänlastu. Pian sukelsi näkyviin rakennuksen epäsäännöllinen julkisivu, laaja, mutta matala, paitsi missä sen ääriviivat

nousivat leveän, neliskulmaisen tornin hahmoksi.

Lähestyessään taloa Tupcombe pysytteli ruohomatolla tien vieressä saadakseen, jos mahdollista, varmuuden siitä, että oli ehtinyt ensiksi. Kartano oli pimeä ja unelias; missään tapauksessa se ei näyttänyt odottavan sulhasta.

Pidättäessään hevostaan hän selvään kuuli toisen hevosen kavionkapseen takaansa ja pelkäsi kovin, ettei ehtisikään ennen Reynardia. Hän vetäytyi tuuheimman puun suojaan ja ehti tuskin väistymään toisen ratsumiehen tieltä, sillä viimeksimainittukaan ei kulkenut hiekoitettua tietä, vaan aivan hänen vieritseen. Tupcombe tunsu ratsastajan nuoreksi Phelipsoniksi. Ennenkuin Tupcombe ehti koota ajatuksiaan oli Phelipson ratsastanut ohi, mutta ei talon valtaovelle. Hän kääntyi vasempaan, itäisen siiven puolelle, jossa Tupcombe tiesi Bettyn huoneitten sijaitsevan. Senjälkeen hän astui satulasta, sitoi ratsunsa riippuvaan oksaan ja lähti kävelemään kohti rakennusta.

Äkkiä Tupcombe näki esineen, joka heti selitti tilanteen. Talon seinämällä kasvavien puitten juurelta kohotettiin tikapuut

ensimmäisen kerroksen ikkunaa vastaan, joka kuusimmäisen kerroksen ikkunaa vastaan, joka kuului Bettyn huoneeseen. Se oli varmaan Bettyn ikkuna; Tupcombe tunsu varsin hyvin talon kaikki huoneet.

Nuori ratsumies, joka oli kulkenut hänen ohitsensa, oli nähtävästi hänkin jättänyt hevosensa jonnekin puiden suojaan ja tuli nyt näkyviin tikapuitten yläpäässä, Bettyn ikkunan kohdalla. Tupcomben odottaessa astui viittaan verhottu naishahmo varovasti ikkunalaudan yli ja molemmat alkoivat laskeutua alas nuoren miehen suojatessa neitosta putoamasta. Kohta kun he olivat ehtineet maahan, korjasi nuori Phelipson pois tikapuut piilottaen ne pensaikkoon. Sitten pari katosi, ja vasta muutaman minuutin kuluttua näki Tupcombe hevosensa sukeltavan loitompana esiin pimeästä. Hevosella oli kaksinkertainen kuorma, sillä nuori tyttö istui satulassa ratsastajansa takana.

Tupcombe ei oikein tiennyt, mitä tehdä tai ajatella, mutta vaikka hän ei ollutkaan varustautunut näkemään tällaista pakoa, oli hän nyt kumminkin varma siitä, että Betty oli päässyt pakoon. Hän meni takaisin hevosensa luo ja ratsasti rakennuksen toiselle puolelle

palvelusväen ovelle jättäen sinne mrs Dornellin kirjeen. Suullisen tiedon antaminen Bettylle oli nyt mahdotonta.

Kartanon palvelijat kehoittivat häntä jäämään yöksi, mutta Tupcombe ei suostunut, sillä hän tahtoi mahdollisimman pian palata isäntänsä luo kertomaan mitä oli nähnyt. Hän ei tiennyt, oliko menetellyt oikein, kun ei ollut yllättänyt nuoria ja itse vienyt tytärtä isänsä luo. Nyt oli joka tapauksessa liian myöhäistä, joten Tupcombe käänsi selkänsä King's-Hintockin kartanolle kostuttamatta huuliaankaan ja maistamatta leivänmurenaa.

Vasta kuljettuaan pitkän matkaa kotiin päin pysähtyessään juottamaan hevostaan majatalon lyhdyn luona, hän näki vastakkaiselta suunnalta saapuvan matkustajan vuokraajoneuvoissa. Lyhty loi valoa hänen kasvoihinsa. Tupcombe tunsi hetkisen kestäväää voitonriemua, vaikka hänellä ei ollut siihen erikoista syytä. Myöhästynyt matkamies oli Reynard; toinen oli ehtinyt ennen häntä.

Ehkäpä nyt haluatte kuulla, kuinka oli miss Bettyn laita. Koska hän vietti viimeksi kuluneet päivät enimmäkseen yksinään, oli hänellä runsaasti aikaa miettiä epätoivoista

yritystään saada tartunta — minkä hänen äitinsä nopea asiaanpuuttuminen oli kumminkin nähtävästi ehkäissyt. Hän ei voinut ymmärtää, millä muulla tavalla voisi aikaa voittaa. Se päivä ja iltahetki, jolloin hänen miehensä oli määrä saapua, läheni yhä.

Pimeän tultua hän kuuli ikkunaan koputettavan, kerran, kahdesti, kolmasti. Hän säikähti, sillä ainoa vierailija, jota hän tiesi odottaa, oli henkilö, jonka lähentelyjä hän oli peljännyt siinä määrin, että oli pannut alttiiksi terveytensä ja elämänsä voidakseen niitä välttää. Hän hiipi ikkunan luo ja kuuli ulkopuolelta äänen kuiskaavan:

"Minä täällä olen — Charley."

Bettyn kasvoja kirkasti sanomaton ilo. Viime aikoina hän oli alkanut epäillä ihailijansa luotettavuutta ajatellen hänen rakkautensa riittävän ainoastaan kohteliaisuuksiin, joita ei kummallakaan puolen pidetty erikoisen merkittävinä. Hän avasi ikkunan ja kuiskasi iloisena: "Charley, minä luulin, että olet minut kokonaan hylännyt!"

Nuorukainen vakuutti, ettei niin ollut laita ja että hänellä oli mukanaan hevonen, jos hän

halusi ratsastaa pois. "Sinun on kiirehdittävä", lisäsi hän, "sillä Reynard on tulossa tänne."

Neitonen heitti viitan hartioilleen, katsoi, oliko ovi lukossa, kiipesi ikkunanlaudan yli tikapuille ja niitä pitkin alas niinkuin jo aikasemmin mainittiin.

Hänen äitinsä, joka oli saanut Tupcomben tuoman tiedonannon, piti miehensä sairautta koskevaa uutista niin vakavana, että vävypojan saapumiseen kohdistuvat ajatukset työntyivät syrjään. Hän riensi kertomaan asiasta tyttärelleen arvellen olevan parasta ottaa hänet mukaan isän sairastuvuuteen ääreen. Pyrkiessään Bettyn huoneeseen hän havaitsi oven olevan yhä lukossa. Mrs Dornell huusi, mutta vastausta ei kuulunut. Pahojen aavistusten ahdistamana hän kutsui kartanon vanhan hovimestarin pyytäen häntä murtamaan lukon. Se ei ollut mikään helppo tehtävä, sillä kaikki talon puutyöt olivat varsin lujaa tekoa. Vihdoin lukko kumminkin aukeni ja mrs Dornell astui tyttärensä huoneeseen havaitakseen vain, että ikkuna oli auki ja lintu tiessään.

Ensi hetkessä mrs Dornell kerrassaan jähmettyi. Sitten hänen mieleensä juolahti, että

Tupcombe kenties oli Bettylle ilmoittanut isän ankarasta sairastumisesta ja että tyttö, peläten joutuvansa odottamaan miestänsä, oli lähtenyt Falls-Parkiin tuon itsepintaisen ja epäluotettavan palvelijan seurassa. Mitä enemmän hän asiaa ajatteli, sitä uskottavammalta tämä otaksuma tuntui. Niinpä mrs Dornell valmistautui lähtemään, käskettyään hovimestarin pitämään salaisuutenaan, mitä Bettystä tiesi.

Hän ei osannut aavistaakaan, missä määrin hänen miehensä tila oli huonontunut Bristolin matkalla, joten hän ajatteli enemmän Bettyn asioita kuin omiaan. Oli luultavaa, että Bettyn mies saapuisi jotakin toista tietä jo samana iltana kohtaamatta vaimoaan enempää kuin anoppiaankaan kotosalla. Mrs Dornell koki kuitenkin parhaansa mukaan pitää silmällä oikeanpuolista ajotietä, jolla hän ennen Iveliin saapumistaan omien vaunulyhtyjensä valossa keksi Reynardin vuokraamat ajoneuvot.

Mrs Dornellin ajomies pysähtyi totellen ohjetta, joka hänelle oli annettu jo lähdeittäessä. Toiselle ajomiehelle huudettiin, vaihdettiin muutamia sanoja, Reynard astui

vaunuista ja tuli mrs Dornellin vaunujen ovelle.

"Tulkaa sisään", virkkoi rouva. "Minä haluan keskustella kanssanne kahdenkesken. Miksi saavutte näin myöhään?"

"Toinen este toisensa jälkeen", vastasi Reynard. "Otaksuin ehtiväni perille viimeistään kello kahdeksan. Kiitokset kirjeestänne. Toivon — —"

"Älkää yrittäkö vielä kohdata Bettyä", sanoi rouva. "Toiset ja tärkeät syyt estävät teitä häntä näkemästä. Kirjoittaessani ei niitä vielä ollut olemassa."

Olosuhteet olivat sellaiset, ettei mrs Dornell mitenkään voinut niitä kokonaan salata. Sitäpaitsi saattoi eräiden tosiseikkojen tunteminen paremmin kuin mikään muu estää Reynardia toimimasta tavalla, joka voisi turmella tulevaisuutta. Sattuu muuten tilanteita, joissa mrs Dornelliakin etevämmät juonittelijat pakostakin ilmaisevat joitakin totuuksia — ellei muusta syystä, niin keventääkseen omaa mieltänsä. Niinpä hän ilmaisi eräitä äskeisiä yllätyksiä: että Bettyn sydän oli kiintynyt toisen miehen kuvaan ja

että tyttö voisi joutua epätoivoon, jos Reynard pakostakin tahtoisi nyt saada hänet kohdata. "Betty on totta puhuen karannut isänsä luo välttyäkseen kohtaamasta teitä", sanoi mrs Dornell. "Mutta jos odotatte vähän aikaa, niin hän pian unohtaa tuon nuorukaisen eikä teillä ole mitään pelättävää."

Naisena ja äitinä hän ei voinut mennä sen pitemmälle, joten häneltä jäi kertomatta Bettyn epätoivoinen yritys hankkia itselleen tartunta saadakseen Reynardin siten karkoitetuksi. Samaten jäi häneltä mainitsematta se levottomuutta herättävä mahdollisuus, että Betty kenties ei ollutkaan paennut isänsä vaan rakastajansa luo.

"Hyvä", huokasi aviomies odottamattoman rauhallisin äänin, "sellaista on ennenkin sattunut. Ehkäpä hän sittenkin tulee asettamaan minut etusijalle oivallettuaan, kuinka toisin minä olisin voinut menetellä häntä kohtaan. Mutta älkäämme puhuko siitä enempää tällä kertaa. Voinko saada talossanne yösijan?"

"Epäilemättä. Tehän lähdette huomenna varhain?" Mrs Dornell puhui hätäillen, sillä hän ei halunnut ilmaista Reynardille enempää.

"Mieheni on niin pahasti sairaana", jatkoi hän, "että sen täytyy riittää puolustamaan minun ja Bettyn poissaoloa teidän saapuessanne."

Reynard lupasi lähteä varhain seuraavana aamuna ja sanoi pian kirjoittavansa rouvalle. "Ja sitten, kun arvelen ajan tulleen", lisäsi hän, "kirjoitan hänelle itselleen. Minulla kenties on hänelle jotakin kerrottavaa, joka voi saada hänet suopeammaksi."

Mrs Dornell saapui Falls-Parkiin kello yhden tienoissa aamusella. Kaksin kerroin ankara isku oli häntä odottamassa. Betty ei ollut saapunut; hän siis oli paennut jonnekin muualle, ja murheellinen äiti saattoi aavistaa kenen seurassa. Hän riensi miehensä sairastuvuuteen luo ja sai surukseen kuulla, että lääkäri oli heittänyt kaiken toivon. Squire oli menoteillään, ja hänen äärimmäinen uupumuksensa oli melkein muuttanut hänen luonteensa, lukuunottamatta sitä seikkaa että hän itsepintaisesti kuten ennenkin kieltäysi ottamasta vastaan pappia. Hän kyynelöi vähimmästäkin ja nyyhkytti nähdessään vaimonsa. Hän kysyi Bettyä, ja mrs Dornellin täytyi raskain mielin ilmoittaa, ettei tyttö ollut tullut hänen mukanaan.

"Ei suinkaan hän ole Bettyä estämässä?"

"Ei, ei. Hän matkustaa takaisin — hän ei tule muutamaa aikaan."

"Mikä sitten on voinut estää häntä — tuota sydämetöntä, välinpitämätöntä tyttöä?"

"E, ei, Thomas; hän on — Hän ei voinut tulla."

"Mitä tämä merkitsee!"

Viimeisten hetkien juhlallisuus lienee luonut häneen tutkijamahdin: kylmä puoliso ei kyennyt häneltä salaamaan tapahtunutta pakoretkeä.

Rouvan hämmästykseksi tämä uutinen vaikutti häneen kerrassaan sähköittävästi.

"Mitä — Betty — siis sittenkin onnistunut kepponen? Eläköön! Hän on oikea isänsä tyttö! Hän ei ollutkaan helposti otettavissa! Hän tiesi, että hänen oma isänsä oli valinnut hänelle juuri sen miehen! Ja hän, minun mieheni, vannoi pääsevänsä pelissä voitolle! Hyvä, hyvä! Peli myöty! Eläköön!"

Squire oli puhuessaan vähin erin kohottautunut istumaan ja painui nyt

uupuneena takaisin. Sitten hän ei enää sanonut sanaakaan. Ennen aamunkoittoa hän kuoli. Kansan kesken puhuttiin, ettei seudun vallasväen keskuudessa ollut vuosiin sattunut niin surkeata loppua.

* * * * *

Nyt palaan siihen hetkeen, jolloin Betty karkasi kotoaan rakastajansa mukana. He lähtivät puistosta pimeän itäisen portin kautta kulkien ja tulivat pian senjälkeen syrjäiselle vanhalle roomalaistielle, jolla nykyään on nimenä Long-Ash Lane.

Nuoria ja kokemattomia kun olivat, alkoivat he jo hieman epäillä yrityksensä onnistumista. Senvuoksi he ratsastivat melkein äänettöminä, kunnes saapuivat pieneen majataloon, jonka ovet olivat vielä avoinna. Betty, joka oli koko ajan pidellyt kiinni rakastajastaan, mielessään ankara määrä pahoja aavistuksia, tunsu hirveätä pahoinvointia ja pyysi päästä alas.

Niinpä he astuivat uupuneen ratsun selästä ja heille osoitettiin pieni pimeä huone, jossa he seisoivat vierekkäin hämillään kuten pakolaiset ainakin. Huoneeseen tuotiin kynttilä, ja heidän jäätyään kahdenkesken

Betty riisui yltään viitan. Tuskin oli nuori Phelipson nähnyt hänen kasvonsa, kun hän säikähtyneenä huudahti:

"Hyvä Jumala, sinä sairastut rokkoon!"

"Oh — minä olin unohtanut!" sopersi Betty. Sitten hän kertoi, miten hän viikkoa aikaisemmin, kuullessaan miehensä olevan tulossa, oli yrittänyt hankkia tartunnan pitääkseen hänet siten loitolla. Aina tähän hetkeen saakka hän oli luullut yrityksensä epäonnistuneen. Kuumeisen tilansa hän oli otaksunut johtuvan vallitsevasta sielullisesta jännityksestä.

Havainto teki kerrassaan valtavan vaikutuksen nuoreen Phelipsoniin. Moni karskimpikaan mies ei olisi koetta kestänyt, ja hän oli vain hieman tyttöä vanhempi. "Ja sinä olet pitänyt minusta kiinni koko ajan!" huudahti hän. "Ajattelehan, jos se käy pahemmaksi ja me sairastumme molemmin, mitä silloin teemme? Sinä tulet näyttämään hirveältä pari kuukautta, Betty, Betty parka!"

Kauhuissaan hän yritti nauraa, mutta nauru loppui lyhyeen. Betty oli jo pikemmin täysi nainen kuin lapsi ja arvasi hänen tunteensa.

"Yrittäessäni karkoittaa hänet karkoitan siis sinutkin?" virkkoi hän valittaen. "Inhoatko minua senvuoksi, että muutun rumaksi ja sairaaksi?"

"En — en tietenkään!" sanoi nuorukainen rauhoitellen. "Mutta minä — minä ajattelen, ettemme menettele aivan oikein. Näetkö, rakas Betty, jos et olisi naimisissa, niin asian laita olisi toisin. Totta kyllä, ettet sinä ole rehellisellä tavalla joutunut hänen vaimokseen, mutta laki on laki etkä sinä voi tulla omakseni niin kauan kuin hän on elossa. Ja koska tuo hirveä tauti on nyt alkamassa, niin olisi kenties parasta, jos sallisit minun viedä sinut kotiin ja — kiipeisimme ikkunasta takaisin."

"*Sellaistako* sinun rakkautesi on?" kysyi Betty moittien. "Vaikka sinä sairastuisit ruttoon ja muuttuisit rumaksi kuin peikko, en minä — —"

"Ei, ei, sinä erehdyt, autuuteni nimessä!" Mutta Betty oli jo sydän kurkussa kietoutunut viittaansa ja lähtenyt huoneesta. Hevonen seisoi siellä yhä. Hän nousi portailta satulaan ja sanoi Phelipsonille, joka oli seurannut häntä: "Älä tule lähelleni, Charley, vaan taluta hevosta, jottet saa tartuntaa kotimatalla, ellet

jo ole sitä saanut. Se mikä sinut karkoittaa, kyyennee toki pitämään hänetkin loitolla. Nyt eteenpäin!"

Nuori mies ei vastustellut, ja niin he kulkivat takaisin samaa tietä, jota olivat tulleet, Betty vuodattaen katkeria kyyneleitä sen koston vuoksi, jonka hän oli itselleen aiheuttanut, sillä vaikka hän olikin moittinut Phelipsonia, oli hän sittenkin kyllin ylpeä ollakseen häntä sydämessään syyttämättä siitä, että hänen rakkautensa oli osoittautunut niin pinnalliseksi. Puistossa hevonen pysähdytettiin, ja he vaelsivat vaieten nurmikon poikki niiden pensaiden luo, joiden alla tikapuut olivat piilossa.

"Oletko hyvä ja nostat ne pystyyn?" kysyi Betty synkkänä.

Nuorukainen nosti tikapuut sanaakaan sanomatta. Kun tyttö lähestyi lähteäkseen kiipeemään, sanoi hän: "Hyvästi, Betty!"

"Hyvästi", vastasi Betty vaistomaisesti kääntäen kasvonsa häneen päin. Nuorukainen väisti suudelmaa, ja Betty horjahti taaksepäin ikäänkuin kirvelevästä iskusta. Hän kiipesi

niin nopeasti, että nuorukainen tuskin ehti seurata ja varjella häntä putoamasta.

"Pyydä äitiäsi heti kutsumaan tohtoria!"
virkkoi nuorukainen huolestuneesti.

Betty astui sisään taakseen katsahtamatta. Nuori mies laskeutui alas, nosti pois tikapuut ja meni menojaan.

Päästyään huoneeseensa Betty heittäytyi vuoteeseensa ja purskahti itkemään. Hän ei tahtonut myöntää rakastajansa käyttäytyneen moitittavasti, mutta hän oivalsi nyt, miten ajattelemattomasta hän itse oli menetellyt edellisellä viikolla. Kukaan ei ollut kuullut hänen tulevan, ja hän oli sekä ruumiillisesti että henkisesti liian uupunut voidakseen ajatella lääkärinapua. Tunnin kuluttua hän oli vieläkin sairaampi, todella sairas, ja kun vastoin tavallisuutta ei kukaan tullut huoneeseen makuullemenoaikaan, katsahti hän oveen. Näkyi, että lukko oli väkisin riistetty irti, ja se seikka vei häneltä halun kutsua palvelijaa. Hän avasi varovasti oven ja hiipi portaita alas.

Vastaanotto-ruokasaliksi nimitetyssä
huoneessa Betty kovin hämmästyi nähdessään

vieraan miehen, joka oli juuri lopettamassa ateriaansa. Äitiä ei näkynyt enempää kuin ketään palvelijoistakaan. Betty kääntyi ja tunsu miehensä.

"Missä on äiti?" kysyi hän ilman minkäänlaista johdantoa.

"Matkustanut isänne luo. Onko — —" Hän keskeytti, säikähtäneenä.

"On, Sir. Tämä täpläinen olento on teidän vaimonne. Minä olen tehnyt sen, jotta saisin teidät pysymään loitolla!"

Reynard oli kuusitoista vuotta vanhempi ja kyllin iäkäs voidakseen tuntea myötätuntoa häntä kohtaan. "Lapsi parkani, teidän täytyy heti mennä makuulle! Älkää peljätkö, minä kannan teidät ylikertaan ja lähetän heti hakemaan lääkäriä."

"Oh, te ette tiedä, millainen minä olen", huudahti hän. "Minulla on ollut rakastaja, mutta hän on mennyt. Minä en häntä hylännyt. Hän hylkäsi minut, ei tahtonut suudella minua, kun olin sairas, vaikka minä toivoin hänen suutelevan!"

"Eikö tahtonut? Olipa hän raukka miehekseen. Betty, minä en ole suudellut teitä senjälkeen kun kahdentoista ja puolen vuoden ikäisenä seisotte pikku vaimonani vieressäni! Saanko nyt teitä suudella?"

Vaikka Betty ei suinkaan erikoisesti välittänyt hänen suutelostaan, oli hänessä kumminkin niin paljon Schillerin Kunigundaa, ettei hän kieltäytynyt suostumasta uskaliaaseen pyyntöön. "Jos tohditte, Sir, niin miksei!" sanoi hän. "Mutta ajatelkaa, että voitte menettää henkenne!"

Reynard meni hänen luokseen, suuteli häntä suulle ja sanoi: "Toivon toiste lisää!"

Betty pudisti päätään ja vetäytyi nopeasti pois, vaikka Reynardin rohkeus häntä salaa miellytti. Mielenliikutus oli pitänyt häntä vireessä kuluneiden muutaman minuutin ajan, mutta nyt hän tuskin jaksoi siirtyä huoneeseensa. Hänen miehensä kutsui palvelijoita ja lähti itse hakemaan lääkäriä.

Seuraavana aamuna Reynard odotti, kunnes sai tohtorilta kuulla, että Bettyn sairaus oli varsin lievää laatua, ja

lähtiessään hän kirjoitti
Bettylle seuraavaa:

"Nyt minun on mentävä. Minä lupasin Äidillenne, etten vielä kävisi Teitä tapaamassa ja hän voi suuttua, jos löytää minut täältä. Luvatkaa, että saan nähdä Teidät kohta kun olette terve!"

Oman aikansa miesten joukossa oli Reynard kykenevin ratkaisemaan syntyneen vaikean pulman. Hän oli kekseliäs, teräväjärkinen, hienokäyttöksinen mies, ajattelijä, joka oivalsi, että elämän ainoa muuttumaton ominaisuus on sen muuttuvaisuus, ja oli sitä mieltä, että niin kauan kuin nainen elää, ei ole mitään lopullista hänen intohimoisimmissakaan suuntautumisissaan. Vuoden kuluttua saattoi hänen pikku vaimonsa äskeinen hullautuminen olla hänelle itselleen kerrassaan vastenmielinen. Muutamassa vuodessa vaihtui hänen ruumiinsakin toiseksi — niin opetti tiede; — ja hänen sielunsa, joka oli paljoa muuttuvampi, voi vaihtua yhden vuoden aikana. Betty oli hänen, ja tärkeätä oli vain keksiä ne keinot, joiden avulla muodonmuutos oli toteutettavissa.

Painettuaan kiinni miehensä silmät mrs Dornell palasi päivän kuluessa kartanoonsa. Hän tunsu todellista mielenkevennystä löytäessään Bettyn kotoa, vaikkakin vuoteesta ja sairaana. Tauti kulki muuten säännönmukaista kulkuansa, ja ajan tullen Betty alkoi toipua joutumatta kärsimään mitään vaikeampia seurauksia ajatteleluttomuudestaan. Ainoiksi jäljiksi jäi pari pienoista arpea, toinen korvan vieressä, toinen leuassa.

Squire Dornellin ruumista ei tuotu King's-Hintockiin, sillä hän oli ilmaissut toivovansa, että hänet haudattaisiin sinne, missä hän oli syntynyt ja ennen naimisiinmenoan elänyt. Vaikka mrs Dornell ei ollutkaan miehensä eläessä ilmaissut mitään erikoista kiintymystä, heräsi hän, kuten useat muutkin lesket, heti kuolemantapauksen jälkeen elävästi tajuamaan aviomiehensä monia hyviä ominaisuuksia ja ryhtyi innokkaasti kannattamaan vainajan mielipidettä, jonka mukaan Bettyn ja Reynardin liitto oli siirrettävä tuonnemmaksi. Mies parkani, miten oikeassa hän olikaan — ja miten väärässä minä! Kahdeksantoista vuoden ikä oli epäilemättä vähin vaatimus, mikä

Reynardille oli asetettava — ei, sekin oli liian varhaista! Aivan liian varhaista!

Hänestä oli niin tärkeätä tässä suhteessa kunnioittaa miesvainajansa tunteita, että hän kirjoitti vävyllleen kirjeen, jossa ilmoitti Bettyn jäävän kotiin yhdeksänteentoista syntymäpäiväänsä saakka, osaksi siitä syystä, että hän suri isänsä kuolemaa, osaksi isän ilmaisemien toivomusten takia.

Stephen Reynardia kenties olisi aikaisemmin voitu jossakin määrin moittia käyttäytymisestään naimisasiassa; nyt hän pikemmin ansaitsi sääliä. Ensinnä Bettyn itsepintaisuus, nyt hänen äitinsä katumuksellinen mielenmuutos; se totisesti riitti saamaan suunniltaan kenen tahansa. Niinpä hän kirjoitti leskelle sellaiseen sävyyn, että näiden ennen hyvien ystävien välit alkoivat käydä hieman kylmemmiksi. Mutta koska hän tiesi, että hänen oli vaimo voitettava, eikä vaadittava ja että Phelipsonit olivat lähettäneet poikansa merille, päätti hän taipua eräisiin myönnytyksiin, palata Lontooseen ja pysytellä kokonaan loitolla Bettystä ja hänen äidistään, jotka jäivät maalle. Kaupungissa häntä lievästi ahdisti tauti, jonka

hän oli saanut Bettyä suudellessaan. Kirjeissään hän kumminkin varoi huomauttamasta, että sairaus oli lievää laatua, joten Betty pakostakin sääli häntä ja joutui puolestaan kirjoittamaan melkoista ystävällisemmin kuin sitä ennen.

Kokemansa vastustuksen vuoksi Reynard oli vähitellen todella oppinut rakastamaan Bettyä — omalla lempeällä, tyynellä ja luotettavalla tavallaan, sillä tavalla, joka kenties ajan pitkään on parhaiten omansa tekemään naisen avioliitossa onnelliseksi, joskaan ei ylen autuaaksi. Oli perin kiusallista, että mrs Dornell niin liioitellen noudatti miehensä lausumaa toivomusta, mutta hän ei halunnut ryhtyä avoimesti sitä rikkomaan. Hän kirjoitti Bettylle helmiä kirjeitä ja ilmoitti pian, että hänellä oli pieni yllätys hänen varalleen. Salaisuus oli se, että kuningas oli suvainnut erään sukulaisen kautta ilmoittaa aikovansa tarjota hänelle paroonin arvonimen. Miellyttääkö Bettyä nimi Ivell? Sitäpaitsi oli hänellä aihetta otaksua, että arvo muutaman vuoden kuluttua vaihtuisi kreivin arvoon, jota varten Wessexin nimi tuntui hänestä perin sopivalta, koska suuri osa heidän tiluksiaan sijaitsi mainitussa piirissä. Niinpä hän nyt

pyysi saada kolmannen kerran tarjota sydämensä lady Ivellille, tulevalle Wessexin kreivittärelle.

Hän ei lisännyt, vaikka olisi voinut sen tehdä, kuinka suuressa määrin tämän toivotun päämäärän saavuttamista olivat edistäneet King's-Hintockissa ja muualla sijaitsevat suuret tilukset, jotka kuuluivat perintöosana Bettylle ja hänen jälkeensä hänen lapsilleen.

En voi sanoa, missä määrin nuo luvassaolevat arvotimet vaikuttivat Bettyn tunteisiin, sillä hän kuului niihin sulkeutuneisiin luonteisiin, jotka eivät milloinkaan ilmaise toisille sydämensä sisimpiä aivoituksia. Joka tapauksessa on varmaa, ettei hän ollut osannut sellaista kunniaa odottaa. Ei käynyt myöskään kieltäminen, että Stephen oli osoittanut hänelle suurta ystävällisyyttä, suvaitsevaisuutta, jopa jalomielisyyttäkin antaessaan anteeksi ohimenevän kiintymyksen, jota hän olisi voinut täydellä syyllä paheksua, olkoonpa että myönnettiinkin julmaksi se menettely, jonka nojalla Betty oli joutunut naimisiin ennenkuin kykeni tajuamaan siitä johtuvia seurauksia.

Surren ja katuon sitä rakkaudetonta elämää, jota oli elänyt karheen mutta avosydämisen aviopuolisonsa keralla mrs Dornell teki nyt miehensä jokaisesta päähänpistosta uskonkappaleen ja oli yhä sillä kannalla, ettei vävy saanut asettua asumaan Bettyn kanssa ennenkuin isän kuolemasta oli kulunut vähintään vuosi, jolloin tyttö ei vielääkään olisi yhdeksäntoista vuoden ikäinen. Siihen mentäessä Stephenin oli tyydyttävä kirjeenvaihtoon.

"Hän joutuu odottamaan aika kauan", sanoi Betty eräänä päivänä.

"Mitä?" huudahti äiti. "*Sinäkö* sen sanoit? Etkö välitä enempää rakkaan isäsi — —"

"Tietysti se on aivan oikein", virkkoi Betty, "en tahdo sitä kieltää. Minä vain ajattelin, että — että — —"

Määrätyn odotusajan pitkinä hitaina kuukausina äiti harjoitti huolellisesti Bettyä hänen tuleviin velvollisuuksiinsa. Antaen nyt täyden arvon rakkaan vainajansa monille hyveille hän korjautti King's-Hintockin kirkon ja perusti hyväntekeväisyysyhdistyksiä kaikkiin sennimisiin kyliin, hamaan Little-

Hintockiin asti, joka oli useitten peninkulmien päässä.

Mrs Dornellin valvoessa näitä töitä, varsinkin kirkonrakennusta, oli hänellä tyttärensä Betty alinomaisena seuralaisenaan, ja tämä puuha epäilemättä vaikutti tyynnyttävästi nuoreen mieleen. Betty oli äkkiä kehittynyt lapsesta naiseksi, ja hänen mietteliäissä kasvoissaan oli tuskin jälkeäkään siitä tyttösestä, jolla vuosi sitten ei näyttänyt olevan käsitystäkään mistään vastuunalaisuudesta. Niin kului aika, kunnes Squire oli levännyt kohta vuoden hautaholvissaan. Silloin tiedusteli kärsivällinen Reynard kirjeessään mrs Dornellilta, eikö hänen jo pian sallittaisi saapua. Hän ei tahtonut viedä Bettyä pois, jos äidistä tuntui liian yksinäiseltä elää ilman häntä, vaan halusi asua toistaiseksi heidän kanssaan King's-Hintockissa.

Ennenkuin leski oli ehtinyt vastaamaan tätä kirjettä, osui hänen katseensa eräänä päivänä tyttäreeseen, joka käyskeli eteläisellä pengermällä paljain päin ja ilman viittaa. Hänen vartalonsa oli omituisesti muuttanut muotoaan. Mrs Dornell kutsui hänet sisään ja kysyi heti:

"Oletko tavannut miestäsi isäsi kuoleman jälkeen?"

"Olen, äiti", vastasi Betty punastuen.

"Mitä — vastoin minun ja rakkaan isäsi tahtoa! Tottelemattomuutesi hämmästyttää minua!"

"Mutta isähän sanoi kahdeksantoista; sinä tahdoit siirtää sen paljoa kauemmaksi —"

"Tietysti, pitäen silmällä sinun etuasi! Milloin olet hänet tavannut?"

"Kirjeissään hän sanoi, että minä kuulun hänelle ja ettei haittaisi mitään, jos kohtaaisimme toisemme kenenkään tietämättä. Ja ettei minun pitänyt loukata sinun tunteitasi puhumalla asiasta sinulle."

"Entä sitten?"

"Sitten minä matkustin Casterbridge'iin sill'aikaa kun sinä olit Lontoossa, noin viisi kuukautta sitten — —"

"Ja tapasit hänet siellä? Milloin sitten palasit?"

"Äiti hyvä, oli kovin myöhä, ja hän sanoi olevan parasta palata kotiin vasta seuraavana

päivänä, kun tiet olivat niin huonossa kunnossa: ja koska sinäkään et ollut kotona — —"

"En halua kuunnella enempää! Tällä tavalla sinä siis kunnioitat isäsi muistoa", huokaili leski. "Milloin kohtasit hänet viimeksi?"

"Oh — vain pari viikkoa sitten."

"Pari viikkoa sitten! Montako kertaa olet kaikkiaan hänet kohdannut?"

"Saat uskoa, äiti, että tusinan verta riittää."

"Tusinan verta! Ja vasta kahdeksantoista ja puolen vuoden ikäinen!"

"Kaksi kertaa tapasimme toisemme sattumalta", selitteli Betty.
"Kerran Abbot's-Cernelissä ja toisen kerran Punaisessa Jalopeurassa Melchesterissä."

"Sinä kavala tyttö ", huudahti mrs Dornell.
"Sinä tulit poikenneeksi Punaiseen Jalopeuraan minun odottaessani Valkoisessa Hirvessä! Nyt muistan — sinä tulit kotiin puolenyön aikaan ja sanoit katselleesi tuomiokirkkoa kuutamossa."

"Äiti hyvä, niin oli todellakin laita. Minä vain menin myöhemmin hänen kanssaan Punaiseen Jalopeuraan."

"Voi Betty, Betty! Että oman lapseni piti minua näin pettää leskeyteni päivinä!"

Mrs Dornell huokasi: "Minulla ei ole muuta sanottavaa kuin että alat mitä pikimmin asua yhdessä miehesi kanssa", virkkoi hän. "Käydä tuolla tavoin ja näytellä nuorta tyttöä — minua hävettää, kun katselen sinua!"

Hän kirjoitti heti Stephen Reynardille: "Minä pesen käteni, mitä teidän välisiinne asioihin tulee, mutta neuvon teitä yhtymään *julkisesti* niin pian kuin suinkin — jos haluatte välttää hälinää."

Hän saapui, ei kumminkaan ennen kuin luvattu arvonimi oli saatuna ja hän voi nimittää Bettyä "My Lady".

Myöhemmin väitettiin, että he elivät yhdessä hyvin onnellisina. Miten lieneekään, varmaa ainakin on, että heille karttui lapsia koko joukko ja että Bettystä aikanaan tuli Wessexin ensimmäinen kreivitär, kuten Reynard oli ennustanut.

Sitä pientä valkoista pukua, jota Betty oli kantanut vihkiäisissään kahdentoista vuoden iällä, säilytettiin pyhään esineiden joukossa King's-Hintockin kartanossa, jossa halukkaat vieläkin voivat sen nähdä. Se on liikuttava, kellastunut todiste siitä, miten vähän siihen aikaan välitettiin viattoman lapsen onnesta ja miten suurta onnettomuutta siten voitiin aiheuttaa, joskaan tässä tapauksessa ei sattunut niin käymään.

Kreivin kuoltua Betty laati hänelle hautakirjoituksen, jossa hän ylisti vainajaa miesten, isien ja ystävien parhaaksi ja nimitti itseänsä hänen lohduttomaksi leskeksi.

Sellainen on nainen; tai sanoakseni paremmin — sillä ei ole syytä loukata liian yleisillä väitteillä — sellainen oli Betty Dornell.

* * * * *

Ylläoleva tarina osaksi kerrottiin, osaksi luettiin paperista eräässä Wessexin Luonnontieteellisen ja Historiallisen Seuran kokouksessa muodottomia perhosia, kivettyneitä härjänsarvia, esihistoriallisia ateriatunkioita ja muuta samantapaista

koskevien, jäsenten vakavaa huomiota tavallisesti vaativien esitysten asemesta.

Mainittu seura oli luonteeltaan vapaamielinen, kansanvaltainen. Toisin ei voinut ollakaan laita siinä osassa Englantia, jossa se toimi rakkaassa, viehättävässä Wessexissä, jonka järkkymättömät dynastiat ovat vasta äskettäin alkaneet tuntea uuden, ulkoapäin tunkeutuvan hengen aikaansaamaa häiriötä, kuten Hesekielille näyssä ilmestynyt autio laakso, jonka kuivuneet luut alkoivat liikkua — Wessex, jossa kunnianarvoiset maanviljelijät, liikemiehet, papit, asianajajat ja muut hyvät ihmiset yhä vieläkin yhdestä suusta kiittävät Herraa, joka on luonut tämän mahdollisimman parhaan maailman.

Puheenaoleva kokous, joka oli suunniteltu kaksipäiväiseksi, oli avattu sen kaupungin museossa, jonka rakennuksiin ja ympäristöön jäsenten oli määrä tutustua. Välipala oli vast'ikään nautittu ja oltiin juuri lähdössä iltapäiväkävelylle, kun alkoi itsepintaisesti sadella. Poutaa odotellessaan kokouksen osanottajat alkoivat väristä vilusta, vaikka olikin vasta syksy. Niinpä sytytettiin takkavalkea, joka loi lempeätä valoansa

vernissattuihin pääkalloihin, uurniin, penaatteihin, marmorilevyihin, pukuihin, rengashaarniskoisiin, aseisiin ja messukirjoihin ja elähdytti kivettynyttä ichtyosaurusta ja iguanodonia. Täytettyjen lintujen kuolleet silmät — olentojen, joita sellaisista kokoelmista ei milloinkaan puutu, vaikka ne jatkuvan surmaamisen vuoksi ovat luonnosta melkein sukupuuttoon hävinneet — välkähtivät niinkuin ne olivat välkähtäneet auringon noustessa sinä kohtalokkaana aamuna, jolloin paula kiertyi linnun jalkaan. Silloin veti paikallishistorioitsija esiin käsikirjotuksensa, jonka hän sanoi laatineensa pitäen silmällä mahdollista julkaisemista. Kertomuksen päätyttyä puhuja lausui toivovansa, että ruma sää ja tieteellisempäin esitelmän puute puolustaa aiheen sopimattomuutta.

Useat jäsenet huomauttivat, ettei rajuilmaa piileksivän seuran sopinut olla nirso ja että he kaikki olivat erittäin kiitollisia siitä omituisesta, kreivikunnan perhekronikkaan kuuluvasta luvusta, jonka olivat kuulleet.

Puheenjohtaja katseli synkkänä ulkosalla yhä riehuvaa sadesäätä ja keskeytti lyhyen

vaitiolon huomauttamalla että vaikka seuran jäsenet olivat koolla, ei kumminkaan ollut lainkaan todennäköistä, että he voisivat käydä tutustumassa niihin mielenkiintoisiin asioihin, jotka oli mainittu ohjelmassa.

Rahastonhoitaja huomautti, että heillä oli ainakin katto päänsä päällä ja vielä toinen päivä käytettävänä.

Eräs hentomielinen jäsen, joka istui takakenossa tuolissaan, selitti ettei häntä ollenkaan huvittanut lähteä ulos ja ettei mikään olisi hänelle niin mieluista kuin saada kuulla toinenkin kreivikunnan kronikkaan kuuluva tarina, kerrottiinpa se sitten käsikirjoituksen varassa tai ilman sitä.

Eversti lisäsi, että toisenkin tarinan aiheen pitäisi olla jokin ylhäinen nainen. Sen kuultuaan huudahti eräs herrasmies, joka tunnettiin keikarin nimellä: "Hyvä, hyvä!"

Vaikka puhujat olivatkin vain laskeneet leikkiä, huomautti eräs läsnäoleva rovasti, ettei aineksesta ollut puutetta. Lukuisia tarinoita oli olemassa ylhäisistä naisista, jotka menneinä aikoina olivat mainehikkaita tässä osassa Englantia ja joiden teot ja intohimot nyt

enimmältä osalta lepäsivät lyhyen
hautakirjoituksen tai kuivan
sukupuumerkinnän alla.

Eräs toinen jäsen, vanha tohtori, hieman karski, mutta seuraarakastava mies, yhtyi täydellisesti edellisen puhujan mielipiteeseen ja oli varma siitä, että kunnianarvoisan rovastin muistissa oli yltäkyllin sellaisia tarinoita kauniista naisista, heidän rakkaudestaan ja vihastaan, heidän iloistaan ja suruistaan, heidän kauneudestaan ja kohtaloistaan.

Rovasti oli hieman hämillään ja vastasi torjuen, että heidän ystävänsä lääkäri, joka itse oli lääkärin poika, oli varmaan ehtinyt toimessaan nähdä ja kuulla paljon, joten hän epäilemättä oli jäsenten joukossa kaikkein perehtynein sellaiseen vanhaan tietoon.

Kirjatoukka, eversti, historioitsija, varapuheenjohtaja, suntio, molemmat apulaispapit, herrasmies-liikemies, hentomielinen jäsen, punakka mallasmestari, hiljainen herrasmies, mies hyvästä perheestä, keikari ja useat muut yhtyivät täysin kannattamaan ja pyysivät häntä palauttamaan mieleensä jotakin sentapaista. Vanha tohtori

virkkoi, että vaikka hän olikin kaikkein vähimmin odottanut sellaista ehdotusta Mid-Wessexin Luonnontieteellisen ja Historiallismuinaistieteellisen seuran kokouksessa, ei hän kumminkaan tahtonut kieltäytyä; rovasti puolestaan lupasi esiintyä hänen jälkeensä. Tohtori mietti hetkisen ja päätti sitten kertoa tarinan eräästä Barbara-nimisestä ylhäisestä naisesta, joka oli elänyt viime vuosisadan lopulla. Puhuja pyysi ennakolta anteeksi, että hänen esitelmänsä kenties muodostuisi liian ammatilliseksi. Kuullessaan anteeksipyynnön punakka mallasmestari vilkutti merkitsevästi keikarille, ja sitten aloitti tohtori esityksensä.

2.

BARBARA, SUKUJAAN GREBE.

Esittänyt Vanha tohtori.

Johtui ilmeisesti pikemmin päähänpistosta kuin todellisesta tunteesta, että lordi Uplandtowers päätti voittaa hänet. Kukaan ei tietänyt, milloin hän oli päätöksensä tehnyt ja miten hän, huolimatta ilmeisesti kohtaamastaan kylmyydestä, saattoi olla

varma menestyksestään. Luultavasti se tapahtui vasta kun Barbaran elämässä oli tapahtunut ensimmäinen tärkeä tapaus, jonka kohta kerron. Se varhaisvanha ja kyynillinen itsepintaisuus, joka oli hänelle ominainen jo yhdeksäntoista vuoden iällä, jolloin virikkeet ylimalkaan ovat harkintaa voimakkaammat, saattoi riippua suvun perinnäisestä luonteesta sekä siitä, että hän oli jo lapsena joutunut kreivin arvoon ja sen mukana seuraaviin paikallisiin kunniavirkoihin. Tämä varhainen ylennys ikäänkuin viskasi hänet miehuusikään riistäen häneltä koko nuoruusajan. Hän näet oli vasta kahdentoista vuoden ikäinen, kun hänen isänsä, neljäs kreivi, äkkiä kuoli käytyään Bathissa terveysvettä juomassa.

Suvunluonne oli joka tapauksessa melkoisena tekijänä. Tämän vaakunakilven kantajissa ilmeni päättäväisyys perinnöllisenä ominaisuutena, milloin hyvänä, milloin pahana.

Perheitten tilukset sijaitsivat noin kymmenen peninkulman päässä toisistaan, ja niiden välinen tie kulki pitkin nykyjään vanhaa, mutta siihen aikaan uutta viertotietä, joka yhdistää Havenpoolin ja Warbornen Melchesterin

kaupunkiin. Tämä tie, joka on vain haara Suurta Läntistä Valtatietä, on luultavasti yhä vielä, kuten viimeisinä vuosisatoina, Englannin hienoimpia viertoteitä.

Kreivin samoin kuin hänen naapurinsa, Barbaran isän kartano sijaitsi suunnilleen peninkulman päässä valtatieltä, johon sitä yhdisti tavallinen maantie. Tätä valtatieta ajoi nuori kreivi eräänä iltana joulun aikaan noin kaksikymmentä vuotta ennen kahdeksannentoista vuosisadan loppua ollakseen mukana tanssiaisissa Chene Manorissa, Barbaran ja hänen vanhempiensa, Sir Johnin ja Lady Greben kartanossa. Sir Johnin arvonimi polveutui kansalaissodan ajoilta, ja hänen tiluksensa olivat vielä avarammat kuin lordi Uplandtowersin. Paitsi Chene Manoria kuului niihin eräs toinen tila lähellä rannikkoa, puolet Cockdenen kihlakuntaa ja lisäksi hyvin aidattuja alueita useissa muissa seurakunnissa, varsinkin Warbornessa ja sen lähetyvillä. Barbara oli tähän aikaan tuskin seitsemäntoistavuotias, ja mainitut tanssiaiset olivat ensimmäinen tilaisuus, jossa lordi Uplandtowersin mainitaan yrittäneen solmia helmiä suhteita häneen. Kyllin varhain, totisesti.

Erään hänen lähimpiä ystäviään, nimeltä Drenkhard, sanotaan syöneen päivällistä hänen kanssaan ensinmainittuna päivänä, ja lordi Uplandtowers oli kumma kyllä ilmaissut vieraalleen sydämensä salaisen aivoituksen.

"Sinä et saa häntä milloinkaan, se on varmaa, et milloinkaan!" sanoi ystävä hänen lähtiessään. "Hän ei ole sinuun kiintynyt, ja mitä tulee siihen, että olisi edullista naida sinut, niin hän laskee ja harkitsee yhtä paljon kuin taivaan lintu."

"Saadaanpa nähdä", virkkoi lordi Uplandtowers tyynesti.

Epäilemättä hän harkitsi ystävänsä ennustusta ajaessaan vaunuissaan pitkin valtatieitä. Mutta hänen sivukuvansa, joka piirtyi selvänä kuin veistos pimenevän iltataivaan taustalle, olisi saanut hänen ystävänsä vakuutetuksi siitä, että kreivin mielenrauha oli järkkymätön. Hän saapui yksinäiseen, tien vieressä sijaitsevaan majataloon, jota kutsuttiin Lornton Inn'iksi — se oli uskaliaiden, läheisessä metsässä toimivien salametsästäjien tyyssija — ja jos hän olisi hieman vaivautunut, olisi hän huomannut omituiset ajoneuvot odottamassa majatalon edustalla. Mutta hän ajoi hyvää

vauhtia ohitse ja sivuutti puoli tuntia myöhemmin pienen Warbornen kaupungin. Hänen isäntäväkensä kartano oli peninkulman päässä siitä.

Siihen aikaan se oli komea rakennus — tai pikemmin rakennusrykelmä — yhtä laaja kuin kreivin kartano, joskaan ei läheskään yhtä säännöllinen. Toinen siipi näytti perin vanhanaikaiselta, sillä siinä oli valtavat savupiiput, joiden pohjarakenteet kohosivat tornien tavoin ulkomuurien yli, sekä suunnattoman avara keittiö, jossa sanottiin keitetyn aamiaisia Gentin Johnille. Jo ulkopihalle hän kuuli ranskalaisten torvien ja klarinettien, senaikaisten juhlain suosituimpien soittokoneiden äänen.

Astuessaan pitkään saliin, jossa lady Grebe oli vastikään aloittanut tanssiaiset menuetilla — kello näet oli seitsemän — kreivi otettiin vastaan arvonsa mukaisesti. Hän etsi heti Barbaraa. Neito ei tanssinut, vaan näytti olevan ajatuksissaan — aivan kuin olisi odottanut häntä. Barbara oli siihen aikaan hyvä ja sievä tyttö, joka ei puhunut pahaa kenestäkään ja vihasi toisia kauniita naisia mahdollisimman vähän. Hän ei kieltäytynyt,

kun kreivi kutsui hänet franseesiin, ja oli hänen parinaan vielä seuraavassakin tanssissa.

Ilta kului, ja torvet ja klarinetit soivat iloisesti. Barbara ei osoittanut tanssikumppanilleen erikoista suosiota enempää kuin vastenmielisyyttäkään, mutta vanhat silmät olisivat huomanneet, että hän mietiskeli jotakin. Illallisen jälkeen hän poistui ilmoittaen syyksi päänkivistyksen. Kuluttaakseen aikaansa hänen poissaollessaan meni lordi Uplandtowers — joka ei huolinut tanssia vain tanssiakseen — pitkän gallerian vieressä sijaitsevaan pieneen huoneeseen, jonne eräät vanhemmat henkilöt olivat asettuneet takkavalkean ääreen. Hän kohotti uutimia ja katseli puistoon ja metsään, jotka lepäsivät pimeinä kuin hauta. Muutamat vieraat näyttivät jo laittautuvan lähtemään, sillä pari kynttilää näkyi urkenevan portailta ja häipyvän pimeään.

Emäntä kurkisti huoneeseen hakien kavaljeereja naisille, ja lordi Uplandtowers läksi. Lady Grebe kertoi hänelle, ettei Barbara ollut palannut tanssisaliin: hänen oli täytynyt heti mennä makuulle.

"Tanssiaiset ovat koko päivän häntä hermostuttaneet", jatkoi lady Grebe, "niin että minä pelkäsin hänen voimainsa piankin pettävän... Mutta ettehän te, lordi Uplandtowers, vielä lähde?"

Kreivi sanoi kellon olevan pian kaksitoista ja muutamien vieraiden jo lähteneen.

"Minä vakuutan, ettei kukaan ole vielä poistunut", virkkoi lady Grebe.

Hänen mielikseen kreivi jäi puoliyöhön asti, jolloin hän lähti kotiin. Hänen kosintansa ei ollut mitenkään edistynyt, mutta hän oli saanut varmuuden siitä, ettei Barbara asettanut ketään muuta etusijalle. Ja tanssiaisissa olivat läsnä melkein kaikki lähiseudun ihmiset.

"Se on vain ajankysymys", arveli tyyni, nuori filosofimme.

Seuraavana aamuna hän nukkui lähes kymmeneen asti ja oli juuri laskeutumassa portaita alas, kun hiekkakäytävältä kuului kavionkapse. Hetkisen kuluttua aukeni ovi ja sir John Grebe seisoi hänen edessään.

"Hyvä herra, missä on Barbara — minun tyttäreni?"

Kreivi Uplandtowerskaan ei kyennyt salaamaan hämmästyksensä. "Mitä on tapahtunut, parahin sir John?" kysyi hän.

Uutiset olivat tosiaankin hämmästyttäviä. Paroonin katkonaisista selityksistä lordi Uplandtowers käsitti, että sir John oli vieraitten poistuttua mennyt puolisoineen levolle näkemättä enää Barbaraa, jonka he otaksuivat menneen makuulle senjälkeen kun hän oli ilmoittanut voivansa niin pahoin, ettei voinut enää saapua tanssisaliin. Palvelijattarelleen hän oli sanonut tulevansa toimeen omin neuvoin. Oli ilmeistä, ettei neitonen ollut lainkaan mennyt levolle, sillä hänen vuoteensa oli koskematta. Eräät seikat näyttivät osoittavan, että petollinen tyttö oli vain teeskennellyt voivansa pahoin päästäkseen lähtemään tanssisalista ja että hän oli poistunut talosta kymmenen minuuttia myöhemmin, luultavasti kohta kun tanssi oli illallisen jälkeen alkanut.

"Minä näin hänen lähtevän", sanoi lordi Uplandtowers.

"Tuhat tulimmaista, näittekö tosiaan?" huudahti sir John.

"Näin." Hän mainitsi häipyvät lyhdyt ja lady Greben väitteen, ettei kukaan vieraista ollut lähtenyt.

"Se oli hän, epäilemättä!" virkkoi isä. "Mutta nähkääs, hän ei ole poistunut yksinään!"

"Vai niin. Kuka on hänen seuralaisensa?"

"En voi muuta kuin arvailla. Ja pahin arveluni on todennäköisin. En sano enempää. Minä ajattelin — vaikka en tahtonut sitä uskoa — että te olitte syyllinen. Jospa olisikin ollut niin laita! Mutta se on eräs toinen! Minun täytyy lähteä heti matkaan saadakseni heidät kiinni!"

"Ketä te epäilette?"

Sir John ei halunnut mainita mitään nimeä ja lordi Uplandtowers, joka oli pikemmin ällistynyt kuin levoton, seurasi häntä Cheneen. Hän kysyi toistamiseen, ketä parooni epäili syypääksi, ja vilkas sir John ei kyennyt vastustamaan Uplandtowersin itsepintaisuutta.

Niinpä hän vihdoin virkkoi: "Minä pelkään, että syyllinen on Edmond Willowes."

"Kuka hän on?"

"Nuori poika Shottsford-Forumista — lesken poika", kertoi toinen lisäten että Willowen isä tai isoisä oli ollut viimeinen lasinmaalaja paikkakunnalla, jossa (kuten tietänette) tämä taide eleli edelleen vielä senjälkeen, kun jo oli hävinnyt kaikkialta muualta Englannista.

"Totta totisesti — sepä ikävää — kovin ikävää!" virkkoi lordi Uplandtowers nojaten taaksepäin jäykän epätoivoisena.

Sananviejä lähetettiin joka suuntaan: yksi kulki Melchesterin tietä, toinen Shottsford-Forumiin päin, kolmas pitkin rannikkoa.

Mutta rakastavat olivat kymmenen tuntia edellä, ja kieltää ei sopinut, että he olivat menetelleet varsin älykkäästi valitessaan pakoansa varten juuri sen illan, jolloin puistossa tai läheisillä maanteilla liikkuvat vaunut eivät voineet herättää mitään huomiota, koska ajopelejä oli paljon liikkeellä. Epäilemättä he olivat paenneet niissä

kieseissä, jotka oli nähty odottamassa Lornton Inn'in edustalla, ja viisas pariskunta oli varmaan jo ehtinyt vihityttää itsensä.

Vanhempain pelko osoittautui oikeaksi. Kirjeessä, jonka erikoislähettti saman päivän iltana toi, Barbara ilmoitti heille lyhyesti, että hän oli rakastajineen matkalla Lontooseen ja että he ennen tämän tiedonannon perilletuloa jo olivat mies ja vaimo. Hän oli ryhtynyt tähän epätoivoiseen tekoon, koska rakasti Edmondiansa enemmän kuin ketään muuta ja koska oli nähnyt käyvän yhä välttämättömämmäksi joutua naimisiin lordi Uplandtowersin kanssa, ellei käynyt ohjaamaan kohtaloansa sillä tavoin kuin oli tehnyt. Hän oli ennakolta hyvin harkinnut tekoansa ja oli valmis viettämään maalaisvaimon elämää, jos hänen isänsä hänet hylkäisi.

"Piru hänet periköön", virkkoi lordi Uplandtowers ajaessaan kotiin samana iltana. "Sellainen tuhannen peijakas!" — mikä lausunto selvästi osoittaa, mitä lajia lordin rakkaus oli.

No niin, sir John oli tietenkin lähtenyt etsimään pariskuntaa. Hän ajoi kuin mieletön

Melchesteriin ja sieltä suorinta tietä pääkaupunkiin. Mutta pian hän huomasi yrityksensä turhiksi ja kun hän kohta sai kuulla avioliiton todellakin jo solmitun, ei hän enää viitsinyt jatkaa etsintäänsä vaan palasi kotiin sulattelemaan tapahtumaa niinkuin parhaiten osasi. Barbaran vanhemmat luultavasti olisivat voineet ryhtyä toimenpiteisiin Willowes'ia vastaan, joka oli ryöstänyt heidän perijättärensä, mutta he luopuivat väkivaltaisista kostoaikeistaan ottaen huomioon olemassaolevat tosiasiat. Kului suunnilleen kuusi viikkoa, jona aikana vanhemmat, vaikka kipeästi tunsivatkin menetyksensä, eivät olleet minkäänlaisessa kosketuksessa — moittiakseen tai antaakseen anteeksi — petollisen tyttärensä kanssa. He hautoivat mielessään sitä häpeää, jonka hän oli itselleen hankkinut, sillä jos nuorukainen olikin kunniallinen mies ja kunniallisen miehen poika, oli isä kuollut niin varhain ja leski joutunut niin kiinteästi työskentelemään toimeentulonsa hyväksi, että pojan kasvatus oli kovin puutteellinen. Sitäpaitsi hän, mikäli tiedettiin, oli kovin vaatimatonta sukujuurta, kun sitävastoin Barbaran suonissa äidin taholta virtasi vanhan aatelissuvun hienointa verta,

johon olivat lisänsä tuoneet Maundevillet, Mohun'it, Sywardit, Peverellit, Cullifordit, Talbotit, Plantagenet-, York-, ja Lancaster-suvut ja Jumala tiesi mitkä vielä — — ja sitä oli vahinko heittää pois noin vain.

Vanhemmat olivat istuutuneet takan ääreen niiden holvipilarien väliin, joihin perheen vaakunakilvet olivat kiinnitetyt, ja valittivat ääneen; lady Grebe vielä ankarammin kuin sir John.

"Että meidän vielä vanhoilla päivillämme piti tällaista kokea!" virkkoi sir John.

"Moiti itseäsi", nyyhkytti lady Grebe. "Minä olen vain neljäkymmenen yhden vuoden ikäinen!... Miksi et ajanut nopeammin ja ottanut heitä kiinni!"

Sill'aikaa nuoret rakastuneet, jotka eivät pitäneet jalosukuista verta sadevettä arvokkaampana, olivat ylen onnelliset — onnelliset siinä alenevassa suunnassa, jonka taivas on viisautessaan säätänyt tällaisia äkkinäisiä tapauksia varten. Toisin sanoen: ensimmäisen viikon he olivat seitsemännessä taivaassa, toisen kuudennessa, kolmantena he olivat talttuneet, neljäntenä mietteliäät ja niin

edespäin. Mihin vertaisin sen miehen sydämen, joka on rakastettunsa saanut omakseen? Se on kuin maapallo geologisissa vaiheissansa, joita arvoisa puheenjohtajamme meille toisinaan kuvailee: aluksi hehkuva hiili, sitten lämmin hiili, sitten jäähtyvä tuhka, vihdoin kylmä — en halua jatkaa vertaustani. Lorun loppuna oli, että sir Johnille ja hänen puolisolleen eräänä kauniina päivänä saapui kirje, joka oli suljettu heidän tyttärensä pienellä sinetillä ja jonka avattaessa havaittiin sisältävän nuoren pariskunnan esittämän anteeksipyynnön ja lupauksen langeta polvilleen rakkaitten vanhempain eteen vannonen toiste välttävänsä kaikkea tottelemattomuutta.

Sir John puolisoineen istuutui jälleen tulisijan ääreen holvipilarien väliin ja luki kirjeen kerran toisensa jälkeen. Totta puhuen sir Johnille oli paljoa tärkeämpi tyttärensä onni kuin perheen nimi ja sukupuu. Hän palautteli mieleensä Barbaran pieniä omituisuuksia, huokasi ja alkoi sopeutua siihen ajatukseen, että avioliitosta tulisi tosi. Tehtyä ei voinut saada tekemättömäksi, ja sir Johnin mielestä ei ollut syytä osoittaa kovin suurta jyrkkyyttä. Barbara ja hänen puolisonsa kenties kärsivät

puutetta: oliko heillä sydäntä antaa ainoan lapsensa nähdä nälkää?

Sattumalta olivat Barbaran vanhemmat saaneet pienen lohduttavan tiedon. Heille näet oli luotettavalta taholta kerrottu, että muuan plebeijisen Willowes-suvun esi-isistä oli avioliiton sitein liittynyt erääseen rappiolle joutuneeseen ylimysperheeseen. Sanalla sanoen: sellaisia houkkioita ovat ylhäiset vanhemmat — ja toisinaan muutkin — että he jo samana päivänä kirjoittivat Barbaralle kehoittaen häntä palaamaan kotiin miehineen. He eivät kieltäytyisi ottamasta häntä vastaan eivätkä moittisi häntä, vaan päinvastoin koettaisivat ottaa heidät vastaan mahdollisimman sydämellisesti ja harkita heidän kanssaan miten tulevaisuus voitaisiin parhaiten suunnitella.

Kolme neljä päivää myöhemmin pysähtyivät sangen kehnot vuokravaunut Chene Manorin portaitten eteen. Hellämielinen parooni ja hänen puolisonsa riensivät ulos tervehtimään jalosukuista prinssiä ja prinsessaa. He olivat ylen onnelliset nähdessään hemmoitellun lapsensa palaavan terveenä ja hyvissä voimin — tosin vain mrs Willowes'ina, pelkän

Edmond Willowesin vaimona. Barbara vuodatti katumuksen kyyneleitä ja molemmat karkulaiset olivat valmiit parannuksentekoon, mikä ei ollut niinkään oudostuttavaa, kun ottaa huomioon, ettei heillä ollut itsellään penniäkään.

Tyynnyttyään pariskunnat kävivät pohtimaan tilannetta. Nuorille ei sanottu yhtäkään moitteen sanaa; Willowes pysytteli taka-alalla, kunnes lady Grebe ystävällisesti kehoitti häntä siirtymään lähemmäksi.

"Hän on todellakin kaunis", mietti lady Grebe mielessään. "Eipä ihmekään, että Barbara on häneen ihastunut."

Joka tytön huulia ei tosiaankaan suutele niin kaunis mies kuin Willowes. Sininen takki, ruskeat liivit ja harmahtavat housut verhosivat täysin moitteettomia ruumiinmuotoja. Hänen suurten tummien silmäinsä katse siirtyi Barbarasta vanhempiin ja hellänä häneen takaisin. Barbaraa lähemmin tarkastellessaan saattoi hyvin ymmärtää, minkä tähden kylmäverinen lordi Uplandtowers oli kerrassaan lämmennyt. Hänen kauniit nuoret kasvonsa säteilivät (vanhain naishenkilöiden kertoman mukaan) pyöreän, harmajan hatun

alta, jota koristivat valkoiset kameelikurjen sulat, ja sirot kengänkärjet pistivät esiin harmaan hameen peitosta, tummanruskean viitan takaa. Hänen piirteensä eivät olleet säännölliset; mikäli voi nähdä vieläkin perheen hallussa olevista pienoismaalauksista olivat ne melkein lapselliset, suu osoitti herkkätunteisuutta, ja varmalta tuntui ettei hän ollut huonolla tuulella, ellei hänellä ollut siihen pätevää syytä.

Tilannetta siis pohdittiin parhaan ymmärryksen mukaan, ja nuori pariskunta, joka jo riippuvaisuutensa vuoksi halusi sydämistään saavuttaa vanhusten suosion, oli suostuvainen kaikkiin tilapäisiin toimenpiteisiin, kunhan ne eivät tuntuneet aivan sietämättömiltä. Oltuaan jo lähes kaksi kuukautta yhdessä he vastustelematta hyväksyivät sir Johnin ehdotuksen, joka sisälsi seuraavan suunnitelman: Sir John antaa Edmond Willowesille riittävät varat hänen voidakseen matkustella Euroopassa vuoden ajan opettajan seurassa, jonka matkan aikana nuorukaisen oli mitä suurimmalla ahkeruudella käytettävä hyödykseen opettajan neuvoja, kunnes hän sekä ulkonaisesti että sisällisesti olisi kyllin hioutunut soveltuakseen

lady Barbaran aviomieheksi. Hänen oli opiskeltava kieliä, hienoa käytöstä, historiaa, seurustelutaitoa, raunioita ja kaikkea, mitä hänen nähtäviinsä sattui, kunnes hän voisi punastumatta asettua paikalleen Barbaran rinnalle.

"Sillä välin", virkkoi kunnon sir John, "minä järjestän asuttavaan kuntoon teitä varten pienen kartanoni Yewsholtissa. Talo on pieni ja syrjäinen, mutta se riittänee nuorelle pariskunnalle aluksi."

"Vaikkei se olisi leikkitupaa suurempi, niin se hyvin meille riittäisi!" virkkoi Barbara.

"Niin, vaikka se ei olisi kantotuolia suurempi!" lisäsi Willowes. "Ja mitä syrjäisempi, sitä parempi."

"Me totumme yksinäisyyteen", lausui Barbara, vähemmän innostuneesti. "Onhan sentään ystäviä, jotka käyvät meitä tervehtimässä."

Kun kaikki tämä oli tullut päätetyksi, palkattiin opettaja — erittäin kyvykäs ja kokenut mies — ja eräänä kauniina aamuna opettaja ja oppilas lähtivät. Ei pidetty suotavana, että Barbara seuraisi miestänsä,

joka siinä tapauksessa luonnollisesti olisi kiinnittänyt huomiota häneen niin suuressa määrin, ettei olisi kyennyt ahkerasti käyttämään kaikkia päivän hetkiä näkemiseen ja oppimiseen — peruste, joka oli yhtä kaukonäköinen kuin vastaansanomaton. Kirjeitten kirjoittamista varten määrättiin päivät ennakolta, Barbara ja hänen Edmondinsa suutelivat toisiaan ovella viimeisen kerran, ja vaunut vierivät portista maantielle.

Edmond kirjoitti Havresta kohta kun oli sinne saapunut, mikä epäsuotuisten tuulten vuoksi tapahtui vasta viikon kuluttua; hän kirjoitti Rouenista ja Pariisista, kertoi nähneensä Versaillesissa kuninkaan ja hovin sekä linnan ihmeelliset marmorityöt ja kuvastimet, kirjoitti sitten, verraten pitkän ajan kuluttua, Torinosta kuvaillen niitä pelottavia seikkailuja, joihin hän oli joutunut ratsastaessaan muulin selässä Mont Cenis'n yli, missä hänet oli yllättänyt hirveä lumimyrsky, josta hän, hänen opettajansa ja oppaansa olivat töintuskin pelastuneet. Sitten hän kirjoitti hehkuvia kuvauksia Italiasta, ja Barbara voi kirjeistä havaita, miten hänen miehensä alinomaa ilahduttavasti kehittyi. Oli siis täysi syy

ihastella isän kaukonäköisyyttä tässä kasvatusasiassa. Kumminkin sattui, että hän silloin tällöin huokasi — hänen miehensä ei voinut läsnäolollaan todistaa valintaa oikeaksi — ja kaikessa hiljaisuudessa kauhistui niitä nöyryytyksiä, joita kohtalolla saattoi olla hänen varalleen tämän *mesalliance'in* vuoksi. Hän kävi hyvin harvoin vieraissa, sillä niinä parina kertana, jolloin hän oli ollut entisten ystäväinsä luona, hän oli huomannut heidän ilmeisesti muuttaneen käytöstään, ikäänkuin olisivat tahtoneet sanoa: "Voi sinua, eukkorukkaa, kylläpä sinulla oli huono onni!"

Edmondin kirjeet olivat yhä yhtä helliä, jopa pian hellempiäkin kuin Barbaran, joka havaitsi yhä jäähtyvänsä. Hyvänä ja kunniallisena aviovaimona hän kovin suri tätä seikkaa, sillä hänen ainoa halunsa oli olla uskollinen ja rehellinen. Hän oli siinä määrin huolissaan, että rukoili itselleen Jumalalta lämpimämpää sydäntä. Vihdoin hän kirjoitti miehelleen pyytäen häntä taiteen kotimaasta lähettämään muotokuvansa, miten pienen hyvänsä, jotta hän voisi katsella sitä joka päivä siten hetkeksikään unohtamatta hänen piirteitensä.

Willowes ei suinkaan ollut haluton; hän vastasi tekevänsä enemmänkin. Hän näet oli tutustunut Pisassa erääseen kuvanveistäjään, joka tunsu suurta mielenkiintoa häntä ja hänen vaiheitansa kohtaan, ja oli tilannut taiteilijalta marmorisen rintakuvan, jonka hän lupasi heti sen valmistuttua lähettää vaimolleen. Barbara oli toivonut saavansa kuvan heti, mutta ei valittanut sanallakaan viipymistä. Seuraavassa kirjelmässään Edmond ilmoitti kuvanveistäjän omasta aloitteestaan muuttaneen suunnitelmaansa sikäli, että hän oli päättänyt rintakuvan asemesta valmistaa kokovartalokuvan — niin tärkeätä oli hänelle saada esittää Englannin ylimystölle taiteensa näyte. Työ edistyi suotuisasti ja nopeasti.

Sillä välin alkoi Barbara järjestellä kuntoon Yewsholt Lodgea, sitä kotia, jonka hänen helläsydäminen isänsä oli luvannut luovuttaa nuorikoille aviomiehen palattua. Se oli suuren kartanon kaavoilla rakennettu pienoinen talo, herraskartanon tapainen huvila, jossa oli halli ja sitä ympäröimässä puinen parveke ja lisäksi joitakin huoneita, jotka kaikki olivat pieniä komeroita. Se sijaitsi rinteellä niin yksinäisenä ja niin tuuhean lehvistön peittämänä, että linnut lauloivat siellä mitä ihmeellisimpinä

aikoina, ikäänkuin eivät olisi voineet erottaa yötä päivästä.

Korjaustöiden kestäessä Barbara kävi usein tulevassa kodissaan. Talo tosin oli puiden peitossa, mutta aivan maantien vieressä, ja eräänä päivänä Barbara näki aidan yli kurkistaessaan lordi Uplandtowerin ajavan ohi. Lordi tervehti, joskin konemaisen jäykästi, pysähtymättä, Barbara lähti kotiin rukoillen Jumalaa pitämään huolta siitä, ettei hän lakkaisi rakastamasta miestänsä. Sitten hän sairastui eikä kyennyt pitkään aikaan liikkumaan.

Edmondin kasvatusvuosi oli venynyt neljäntoista kuukauden pituiseksi, ja talo oli valmiina ottamaan vastaan nuoren pariskunnan. Silloin saapui tavanmukaisen Barbaralle kirjoitetun kirjeen asemesta Sir John Grebelle osoitettu kirje, mainitun opettajan käsialaa. Siinä ilmoitettiin, että Edmond ja hän olivat Veneziassa joutuneet hirmuisen onnettomuuden uhreiksi. Mr Willowes ja kirjoittaja olivat eräänä iltana karnevaalin aikana olleet teatterissa katsomassa erästä italialaista huvinäytelmää. Kynttilänniistäjän varomattomuus oli

aiheuttanut tulipalon, jossa koko teatteri meni poroksi. Ihmishengenhukka ei ollut suuri, sillä eräät läsnäolijat olivat oman henkensä uhalla kantaneet ulos jo tajuttomina makaavia henkilöitä. Pelastajista oli Willowes ollut sankarillisin. Hänen viidettä kertaa tunkeutuessaan palavaan teatteriin oli hänen niskaansa pudonnut joitakin palavia hirssiä ja hänen tilaansa oli pidetty toivottomana. Onnellinen kohtalo kuitenkin salli hänen päästä pois hengissä, joskin kamalasti palaneena. Pidettiin melkein ihmeenä, että hän jäi eloon — ilmeisesti ihmeen lujan ruumiinrakenteensa nojalla. Nyt hän oli useiden eteväin lääkärien hoidossa, mutta ei tietenkään kyennyt kirjoittamaan. Lähempiä tietoja luvattiin lähettää seuraavassa postissa tai jonkin matkustajan mukana.

Opettaja ei antanut mitään yksityiskohtaisempia tietoja Willowes paran kärsimyksistä, mutta heti uutisen saavuttua Barbara ymmärsi, että ne olivat kauheat ja tahtoi heti rientää miehensä sairaivuoteen ääreen. Lähemmin asiaa harkitessaan hän kumminkin huomasi matkan mahdottomaksi. Hänen terveytensä ei ollut vielä läheskään ennallaan ja kulku halki Euroopan

postivaunuissa tähän vuodenaikaan tai matka laivalla Biskajan lahden poikki olivat perin uskallettuja yrityksiä. Siitä huolimatta hän yhä halusi lähteä, kunnes huomattiin, että opettaja kirjeensä lopussa kovin varoitti siten menettelemästä huomauttaen lääkärin olevan ehdottomasti samaa mieltä. Willowesin matkakumppani ei maininnut mitään perusteita, mutta ne ilmenivät myöhemmin riittävän selvästi.

Seikka oli se, että Willowesin pahimmat palohaavat olivat päässä ja kasvoissa — niissä kauniissa kasvoissa, jotka olivat voittaneet Barbaran sydämen — ja niin hyvin opettaja kuin lääkäritkin oivalsivat, ettei sitä kärsimystä, minkä haavain näkeminen olisi tuottanut herkkätunteiselle nuorelle naiselle, voinut korvata hoitamisesta koituva onni.

Lady Grebe tuli lausuneeksi sen ajatuksen, joka oli liikkunut sir Johnin ja Barbaran mielissä, mutta jota he olivat arkailleet ilmaista.

"Tosiaankin kova isku sinulle, Barbara rukka, että hän menettää ainoan etunsa — kauniit kasvonsa — joka ihmisten silmissä saattoi puolustaa äkkinäistä valintaasi... Olisitpa

mennyt naimisiin tuon toisen kanssa — ikävää, ettet sitä tehnyt." Lady Grebe huokasi.

"Hän toipunee pian ennalleen", koetti isä lohduttaa.

Tällaiset lausunnot olivat verraten harvinaisia, mutta niitä sattui sentään niin usein, että Barbarasta ei päässyt häviämään alinomainen nöyryytyksen tunne. Hän päätti paeta niitä, ja kohta kun Yewsholt oli kunnossa, hän muutti palvelijattarineen sinne tuntien ensi kertaa olevansa valtiatar kodissa, joka hänen miehensä palattua tulisi kuulumaan yksin heille.

Monien pitkien viikkojen kuluttua Willowesin toipuminen oli edistynyt siinä määrin, että hän kykeni kirjoittamaan. Varovasti ja hellästi hän alkoi vaimolleen ilmaista vahingoittumisensa täyttä ankaruutta. Oli onni ja ihme, kertoi hän, ettei näkö ollut kokonaan menetetty; hän tunsu kiitollisuutta voidessaan vielä nähdä toisella silmällään toisen pimennyttyä iäksi. Hänen niukka kuvauksensa ilmaisi Barbaralle, miten kauheat hänen kärsimyksensä olivat olleet. Edmond oli kiitollinen Barbaran vakuuttaessa, ettei mikään voinut muuttaa hänen tunteitansa, mutta

samalla hän pelkäsi, ettei Barbara voinut arvata, kuinka pahoin hän oli runneltu, ja epäili, voisiko vaimonsa häntä edes tuntea. Joka tapauksessa hän rakasti Barbaraa yhtä uskollisesti kuin konsanaan.

Barbara arvasi, mitä hänen levottomuutensa merkitsi. Hän vastasi tyytyvänsä kohtalon määräykseen ja sanoi lausuvansa hänet tervetulleeksi, olivatpa hänen kasvonsa millaiset tahansa. Hän kuvaili sitä somaa piilopirttiä, jonne oli asettunut odottamaan aikaa, jolloin he asuisivat siellä yhdessä eikä ilmaissut, miten kovin häneen oli koskenut tieto miehensä kauniiden kasvojen tuhoutumisesta. Vielä vähemmän hän ilmaisi olevansa levoton odottaessaan Edmondin tuloa. Ne viikot, jotka he olivat viettäneet yhdessä olivat olleet perin lyhyet verrattuina hänen pitkään poissaoloonsa.

Hitaasti läheni se päivä, jolloin Willows katsoi olevansa kyllin terve palatakseen kotiin. Hän nousi maihin Southamptonissa ja matkusti sieltä postikyydillä Yewsholtiin. Barbara päätti lähteä häntä vastaan Lornton Inniin — siihen pieneen majataloon, jossa Edmond oli häntä odottanut sinä iltana, jolloin he pakenivat.

Määrättyyn aikaan hän ajoi sinne pienoisvaunuissa, jotka hänen isänsä oli lahjoittanut hänelle syntymäpäivänä uudessa kodissa käytettäväksi. Ajopelit hän lähetti takaisin, sillä sopimuksen mukaan piti hänen ajaa miehineen kotiin vuokravaunuissa.

Pieni, syrjäinen majatalo ei ollut mitenkään viihtyisä, mutta Barbara ei siitä välittänyt. Hän käyskeli varhaiskesän kauniina iltana pihamaalla tähystellen, eikö odotettua näkyisi tulevaksi. Mutta jokainen etäältä kohoava ja hitaasti lähenevä pölypilvi osoittautui vieraan tulijan verhoajaksi. Barbara odotti kaksi tuntia yli määräajan ja alkoi pelätä, että vastatuuli Kanaalissa oli estänyt häntä saapumasta tänä iltana.

Odottaessaan hän tunsi itsessään omituista värinää, joka ei johtunut yksinomaan levottomuudesta eikä kiihtynyt peloksi; hänen jännittynyt epävarmuutensa läheni milloin pettymyksen, milloin kevennyksen tunnetta. Hän oli elänyt kuusi seitsemän viikkoa puutteellisesti sivistyneen kauniin miehen kanssa, jota hän sittemmin ei ollut nähnyt seitsemääntoista kuukauteen ja jota onnettomuus oli niin ruhjonut, että hän, mikäli

vakuutettiin, tuskin voi häntä tuntea. Onko ihme, että Barbaran mielessä risteili sekavia tunteita?

Mutta lähin vaikeus oli siinä, miten päästä pois Lornton Innistä, jossa oleskelu alkoi käydä kiusalliseksi. Lähtiessään matkalle Barbara oli taasen tapansa mukaan menetellyt harkitsemattomasti. Olettaen että hänen miehensä saapuisi viiden minuutin kuluttua vuokravaunuissaan oli hän lähettänyt omat ajoneuvonsa takaisin kotiin. Nyt hän huomasi, että tuttu kun oli seudulla, herätti hänen matkansa ihmisissä suurta mielenkiintoa. Hänestä tuntui, että majatalon ikkunasta katseli häntä useampi silmäpari kuin mitä hän itse voi nähdä. Barbara oli jo päättänyt lähteä kotiin millaisissa ajoneuvoissa tahansa, kun vielä kerran suuntasi katseen jo pimenevälle maantielle ja näki lähenevän pölypilven. Hän jäi paikalleen; majataloa lähenivät vaunut, jotka olisivat vierineet ohi, ellei vaunuissaistuja olisi huomannut odottelijaa. Hevoset pysähdytettiin heti.

"Te täällä — ja yksin, mrs Willowes?" virkkoi lordi Uplandtowers vaunuistaan.

Barbara selitti, miten hän oli joutunut tähän hylättyyn asemaan. Ja koska lordi oli matkalla hänen kotiinsa päin, suostui hän astumaan vaunuihin. Keskustelu oli aluksi jäykkää ja katkonaista, mutta kun he olivat ajaneet pari peninkulmaa, huomasi Barbara ihmeekseen puhuvansa lordille avoimesti ja lämpimästi. Hänen avomielisyytensä johtui aivan luonnollisesti siitä eristetystä elämästä, jota hän viime aikoina oli viettänyt omituisen avioliittonsa vuoksi. Hänen herkkä sydämensä oli pakahtua, kun hän lordin kysymysten tai pikemminkin vihjausten vuoksi salli kaikkien surujensa purkautua. Lordi Uplandtowers vei hänet aina hänen oman talonsa ovelle ja auttaessaan häntä vaunuista kuului hän vakavasti moittien kuiskaavan: "Ei olisi tarvinnut käydä niin, jos olisitte kuunnelleet minua!"

Barbara meni sisään mitään vastaamatta. Illan kuluessa hän alkoi yhä katkerammin katua, että oli ollut niin avomielinen lordi Uplandtowersille. Se oli tapahtunut kuin yllättäen. Jos olisi voinut edes aavistaa hänet tapaavansa, olisi voinut mitä huolellisimmin harkita käyttäytymisensä! Ajatellessaan suorasukaisuuttaan Barbara tunsu kylmän hien

kihoavan esiin. Hän päätti jonkinlaiseksi itsensä kurittamiseksi valvoa puoliyöhön saakka Edmondia odottaen. Vaikka ei ollut luultavaa, että hän saapuisi ennen seuraavaa aamua, käski Barbara järjestää illallista häntä varten.

Tunnit kuluivat. Yewsholt Lodge lepäsi kuolonhiljaisena; puut vain humisivat hiljaa. Puoliyön lähestyessä kuului kavionkapsetta ja lähestyvien pyörien jyrinää. Ollen varma siitä, että tulija ei voinut olla kukaan muu kuin hänen miehensä, Barbara lähti halliin häntä vastaan. Mutta siellä seisoessaan hän tunsu suoranaista pyöritystä ajatellessaan miten asiat olivat muuttuneet Edmondin poissaollessa. Äskeisen kohtauksen vuoksi pysyi lordi Uplandtowersin ääni ja kuva yhä hänen mielessään, estäen Edmondia, hänen miestänsä, pääsemästä sisimpien tuntojen piiriin.

Hän meni kuitenkin ovelle, ja seuraavana hetkenä astui sisään henkilö, joka oli tuttu ääri viivoiltaan, mutta ei juuri muuten. Hänen miehellään oli yllään liehuva, musta viitta ja syvään painettu hattu ja koko hänen asunsa vaikutti perin ulkomaalaiselta. Kun hän astui

lampunvaloon, havaitsi Barbara hämmästyksekseen ja kauhukseen, että Edmondin kasvoja peitti naamio. Ensi hetkessä hän ei ollut sitä lainkaan huomannut, sillä naamio oli väriltään niin luonnollinen, että satunnainen katselija olisi luullut näkevänsä todelliset kasvot.

Tulija oli epäilemättä nähnyt kauhunilmeen, sillä hän kiirehti sanomaan: "Tarkoitukseni ei ollut sinua näin yllättää — luulin sinun jo olevan makuulla. Kuinka sinä oletkaan hyvä, rakas Barbara!" Hän kiersi kätensä vaimonsa vyötäisille, mutta ei yrittänyt häntä suudella.

"Edmond — *sinäkö?* — sinäkö se olet?" virkkoi hän kädet ristissä, sillä vaikka tulijan hahmon ja liikkeiden olisi pitänyt riittää ilmaisemaan, kuka hän oli, ja vaikka äänikin oli melkein entisellään, tuntui ääntäminen perin muukalaistuneen.

"Minä olen näin peitettyinä saadakseni olla rauhassa ravintolanpalvelijain ja muiden utelioiden katseilta", sanoi hän hiljaisiin ääniin. "Minä lähetän vaunut takaisin ja tulen aivan heti."

"Oletko ihan yksin?"

"Olen. Seuralaiseni jäi Southamptoniin."

Vaunut kuuluivat vierivän pois. Barbara meni ruokasaliin, jonne oli järjestetty illallinen, ja pian saapui sinne Edmondkin. Hän oli riisunut viittansa ja hattunsa, mutta naamio oli vielä hänen kasvoillaan. Barbara huomasi sen olevan silkintapaisesta aineesta valmistetun, taipuisan ja ihonvärisen. Otsalla se luontevasti liittyi hiuksiin, ja oli muutenkin taitavasti valmistettu.

"Barbara — sinä näytät sairaalta", virkkoi hän riisuen hansikastaan ja tarttuen vaimonsa käteen.

"Niin, minä olen ollut sairas", sanoi Barbara.

"Onko tämä pieni sievä talo meidän?"

"On." Hän tuskin tiesi mitä sanoi, sillä käsi, josta Edmond oli riisunut hansikkaan, oli vääntynyt ja siitä puuttui pari sormea. Ja naamioista vilkahteli vain yksi silmä.

"Minä antaisin kaikkeni, jos voisin suudella sinua, rakkaani, nyt, tällä hetkellä!" jatkoi Edmond synkän intohimoisesti. "Mutta minä en voi — tämän naamion vuoksi. Palvelijat kai ovat menneet makuulle?"

"Niin ovat", vastasi Barbara. "Mutta minä voin kutsua heitä. Tahdotko syödä illallista?"

Hän vastasi myöntäen, mutta sanoi ettei ollut syytä kutsua palvelijoita, koska oli jo kovin myöhä. Sitten he astuivat pöydän luo ja istuutuivat vastapäätä toisiaan.

Vaikka Barbara oli säikähdyksissään, ei häneltä jäänyt huomaamatta, että hänen miehensä vapisi, ikäänkuin hän olisi pelännyt sitä vaikutusta, jonka oli tehnyt tai tulisi tekemään, vielä enemmän kuin Barbara. Hän astui vaimonsa luo ja tarttui hänen käteensä.

"Minä teetin tämän naamion Veneziassa", aloitti hän ilmeisesti hämillään. "Rakas Barbara — oma vaimoni — luuletko — luuletko, ettei haittaisi, jos otan sen pois? Sinä et inhoa minua — ethän?"

"Oi Edmond, en tietenkään", vastasi Barbara. "Se, mikä on sinua kohdannut, on meidän onnettomuutemme; minä olen valmis vastaanottamaan sen."

"Oletko varma siitä, että olet valmis?"

"Tietysti. Olethan sinä minun mieheni."

"Sinä siis olet todellakin vakuutettu siitä, ettei mikään ulkonainen seikka voi sinua järkyttää?" kysyi jälleen Edmond, ääni mielenliikutuksesta väristen.

"Minä luulen olevani — aivan varma", vastasi Barbara heikoin äänin.

Edmondin pää painui. "Minä toivon, että niin on laita", kuiskasi hän.

Seuraavan vaitiolon aikana tuntui kello naksuttavan tavallista kuuluvammin. Edmond kääntyi hieman syrjittäin riisuakseen naamarin. Barbara odotti henkeä pidättäen, katsoi miestänsä, käänsi taas katseensa toisaanne ja peitti vihdoinkin käsillään silmänsä nähdessään paljastuneen kaamean näyn. Hänen ruumistaan vapisutti kauhu, mutta siitä huolimatta hän pakotti itsensä vielä kerran katsomaan tukahduttaen huudon, joka pyrki tunkeutumaan esiin hänen tuhkanharmailta huuliltaan. Kykenemättä enää häntä katsomaan Barbara vaipui lattialle tuolinsa viereen ja peitti silmänsä.

"Sinä et voi katsoa minua", valitti Edmond toivottomana. "Minä olen niin hirvittävä, ettet sinäkään kykene minua sietämään. Minä tiesin

sen, mutta toivoin olevan toisin. Voi kovaa onnea — kirotut olkoot Venezian lääkärit, jotka pelastivat henkeni!... Katsohan tänne, Barbara", jatkoi hän rukoillen, "katso minua tarkoin; jos inhoat minua, niin sano, että inhoat, niin että voimme selvittää välimme ikuisiksi ajoiksi!"

Onneton aviovaimo ryhtyi viimeiseen epätoivoiseen ponnistukseen. Siinä oli hänen Edmondinsa, joka ei ollut tehnyt hänelle mitään vääryyttä, joka oli paljon kärsinyt. Ohimenevä antaumuksen tunne soi hänelle jälleen voimia, hän kohotti silmänsä ja katsoi toisen kerran noita nyljettyjä ihmiskasvojen jäännöksiä. Mutta se oli hänelle liikaa. Tahtomattaan hän siirsi katseensa syrjään ja vavahteli tuskasta.

"Luuletko voivasi tähän tottua?" kysyi Edmond. "Joko — tahi. Voitko elää tällaisen luurankohaamun kanssa? Päätä itse, Barbara! Tämä on nyt jäljellä sinun verrattoman kauniista miehestäsi!"

Barbara raukka seisoι hänen vieressään liikkumatta; vain katse harhaili levottomana sinne tänne. Pelonkahu oli sysännyt syrjään hänen luonnolliset antaumuksen- ja

säälintunteensa, hänet oli vallannut samanlainen kauhu ja inho kuin jos olisi nähnyt aaveen. Hän ei kyennyt mitenkään käsittämään, että tämä oli hänen valitsemansa — se mies, jota hän oli rakastanut; hän oli muuttunut kerrassaan toiseksi olennoiksi. "Minä en inhoa sinua", sanoi Barbara vapisten. "Minä olen niin säikähtynyt — niin suunniltani! Salli minun toipua. Tahdotko nyt syödä illallista? Minä menen sillä välin huoneeseeni — herättääkseni eloon entiset tunteeni. Minä koetan, jos sallit minun poistua hetkiseksi. Niin, minä koetan!"

Vastausta odottamatta ja katse pelokkaasti toisaalle käännettynä säikähtynyt nainen hiipi ovelle ja pois huoneesta. Edmond kuului istuutuvan pöytään ikäänkuin olisi aikonut ryhtyä aterioimaan, mutta ruokahalu ei tietenkään voinut olla hyvä sellaisen vastaanoton jälkeen, joka osoitti oikeiksi hänen pahimmat otaksumansa. Noustuaan yläkertaan ja päästyään omaan huoneeseensa Barbara vaipui lattialle ja painoi päänsä vuoteenpeitteeseen.

Hän pysyi hetken liikkumatta siinä asennossa. Makuuhuone oli ruokasalin

yläpuolella ja polvillaan ollen voi Barbara pian kuulla Willowesin työntävän tuolinsa pöydän luota, nousevan ja lähtevän halliin. Muutaman minuutin kuluttua tuo kamala hahmo varmaan nousisi portaita ja seisoisi jälleen hänen edessään, tuo uusi, hirvittävä olento, joka ei ollut hänen miehensä! Yöllisessä yksinäisyydessä, vailla ystävää tai edes palvelijatarta hän menetti kokonaan malttinsa ja pakeni kohta kun kuuli hänen askeleensa portaista. Ehtimättä heittämään viittaakaan hartioilleen hän syöksyi huoneesta, riensi pitkin parveketta takaportaille, niitä alas, avasi takaoven ja oli vihdoinkin ulkona. Hän tuskin tiesi, mitä oli tehnyt, huomasi vain olevansa kasvihuoneessa, jonkin kukkalavan yli kuupertuneena.

Sinne hän jäi suurin, säikähtynein silmin tuijottamaan ikkunasta puutarhaan. Hameenhelmat olivat kiinteästi kiedottuina, sillä hän pelkäsi peltohiiriä, jotka toisinaan pujahtivat kasvihuoneeseen. Hän pelkäsi joka hetki kuulevansa ne askeleet, joita hänen lain mukaan olisi pitänyt odottaa ja kaivata, ja sitä ääntä, jonka olisi pitänyt olla musiikkia hänen sielulleen. Mutta Edmond Willowes ei tullut. Yöt olivat siihen vuodenaikaan lyhyet, ei

kestänyt kauan, ennenkuin päivä alkoi koittaa ensimmäisten auringonsäteitten tunkeutuessa esiin. Päivänvalossa pelko väheni, ja Barbara alkoi uskoa voivansa kohdata hänet jälleen ja tottua tuohon pelottavaan näkyyn.

Kovia kokenut nuori nainen avasi kasvihuoneen oven ja kulki takaisin saman tien, jota oli muutamia tunteja aikaisemmin tullut. Hänen miesraukkansa luultavasti vielä nukkui, koska matka oli ollut pitkä ja rasittava. Senvuoksi Barbara yritti liikkua mahdollisimman hiljaa. Talossa näytti kaikki olevan samoin kuin hänen poistuessaan. Hallissa hän etsi miehensä viittaa ja hattua, mutta ei voinut niitä nähdä. Hän keräsi koko rohkeutensa ja nousi portaita; makuuhuoneen ovi oli auki niinkuin se oli häneltä jäänyt. Peloissaan hän silmäsi ympärilleen: vuode oli koskematta. Edmond lepäsi luultavasti ruokasalin sohvassa. Barbara meni jälleen alas: siellä ei ollut ketään. Koskemattomalla ruokapöydällä oli muistiinpanokirjan lehdelle nopeasti kyhätty kirje. Sen sisältö oli suunnilleen seuraava:

"Iäti rakastettu vaimoni. —
Kauhistuttavien kasvojeni sinuun

tekemää vaikutusta olin pitänyt täysin mahdollisena. Toivoin kumminkin, että kävisi toisin, niin uskomatonta kuin se olikin. Minä käsitin, ettei mikään *inhimillinen* rakkaus voinut kestää sellaista onnettomuutta, Minä tunnustan pitäneeni sinun rakkauttasi *jumalallisena*, mutta niin pitkän eron jälkeen ei voinut olla riittävästi lämpöä, jotta ensimmäinen, aivan luonnollinen inho olisi ollut voitettavissa. Se oli koe, joka epäonnistui. Minä en moiti Sinua, ehkäpä on parempikin siten. Hyvästi. Minä lähden nyt Englannista vuodeksi. Vuoden kuluttua näet minut jälleen, jos vielä elän. Silloin on minulla tilaisuutta saada tietää tunteittesi todellinen laatu ja siinä tapauksessa, että ne ovat minua vastaan, matkustan pois iäksi.

E.W."

Toivuttuaan ensi hämmästyksestään Barbara tunsu menetelleensä anteeksiantamattoman väärin. Hänen olisi pitänyt nähdä miehessään kovia kokenut olento eikä antaa pelkän ulkonäön johtaa itseänsä käyttäytymään lapsen

tavoin. Hänen ensimmäinen ajatuksensa oli koettaa tavoittaa Edmond ja saada hänet palaamaan. Mutta tiedustellessaan hän huomasi, ettei kukaan ollut menijää nähnyt: hän oli hävinnyt hiljaa ja jäljettömästi.

Sitäpaitsi oli mahdotonta saada yöllinen kohtaaminen olemattomaksi. Hänen kauhunsa oli ollut liiankin ilmeinen ja Edmondia oli turha koettaa houkutella takaisin yrittämällä täyttää velvollisuutensa. Barbara meni vanhempainsa luo ja tunnusti heille, mitä oli tapahtunut. Pian tuli asia tunnetuksi perheen piirin ulkopuolellakin.

Vuosi kului, ja Edmondia ei kuulunut takaisin; aljettiin epäillä, oliko hän enää elossa. Barbaran omantunnontuskat olivat siihen aikaan niin ankarat, että hän halusi rakennuttaa kappelin tai pystyttää muistomerkin ja antautua laupeudentöihin loppuiäkseen. Siinä tarkoituksessa hän tiedusteli asiaa kunnon pastorilta, jonka saarnoja hän kävi joka sunnuntai kuulemassa. Mutta saarnamies ei osannut muuta kuin asetella tekotukkaansa ja koputtaa nuuskarasiaansa, sillä niin välinpitämättömiä oltiin siihen aikaan uskonnollisessa suhteessa,

ettei koko maakunnassa tarvittu yhtään kappelia, kirkontornia, -porttia, kuorinikkunaa, kymmenen käskyn taulua tai kynttilänjalkaa. Kahdeksastoista vuosisata erosi tässä suhteessa jyrkästi niistä onnellisista ajoista, joissa me elämme, jolloin posti joka päivä tuo hartaita avustuspyyntöjä mainitunlaisia tarkoituksia varten ja jokainen kirkko on kuin kirkas kupariraha. Voimatta tällä tavoin tyynnyttää omaatuntoansa Barbara päätti ryhtyä harjoittamaan hyväntekeväisyyttä ja pian hän sai tyydytyksekseen nähdä ovellaan parveilevan koko kristikunnan repaleisimpia, laiskimpia, juopoimpia, tekopyhimpiä ja kelvottomimpia maankiertäjiä.

Mutta ihmissydän on muuttuvainen kuin köynnöskasvin lehti, ja vähän ajan kuluttua Barbara voi tyynesti kuulla äidin tai ystävättärien sanovan: "Aina paras niinkuin tapahtuu." Hän alkoi itsekin ajatella samoin, sillä hänen oli vieläkin mahdoton kauhistumatta palauttaa mieleensä tuota rujoa hahmoa, joskin hän toisaalta tunsi hellyyden värinää muistellessaan avioliittonsa alkuaikoja ja sitä miestä, joka silloin oli ollut hänen vierellään. Jos Edmond nyt olisi saapunut hänen luoksensa, olisi tunne voinut kasvaa

hyvinkin voimakkaaksi. Barbara oli nuori ja kokematon ja oli miehensä ensi kertaa palatessa tuskin ehtinyt irtautua tyttöikänsä oikuista ja päähänpistoista.

Mutta Edmond ei palannut. Kun Barbara ajatteli, että hän oli luvannut tulla vielä kerran takaisin, jos olisi elossa, ja samalla tiesi, että hän aina piti sanansa, niin hän alkoi uskoa miehensä kuolleen. Samoin uskoivat hänen vanhempansa ja samoin vielä eräs henkilö — se hiljainen, itsepintaisen järkähtämätön mies, joka oli niin valpas kuin seitsemän vahtisotilasta, vaikka näyttikin nukkuvan yhtä sikeästi kuin hänen perhehautansa kivikuviot. Kuullessaan kerrottavan Barbaran säikähdyksestä ja pakenemisesta miehen palattua ja viimeksimainitun äkillisestä poistumisesta, nauraa hihitti lordi Uplandtowers, joka silloin ei ollut vielä kolmeakymmentä täyttänyt, niinkuin vanha vahingoniloinen hupsu ukko. Hän oli joka tapauksessa varma siitä, että Willowes loukatuista tunteistaan huolimatta olisi palannut vaatimaan kirkassilmäistä puolisoaan, jos olisi vielä ollut elossa määrääjän kuluttua.

Koska aviomiestä ei ollut, oli Barbara jättänyt sen kodin, jonka hänen isänsä oli pannut kuntoon heitä varten, ja asui nyt, kuten tyttöaikanaan, Chene Manorissa. Vähitellen alkoi Edmond Willowsin nimeen liittyvä välikohtaus muuttua pelkäksi kuumehoureeksi ja kuukausien kasvettua vuodeksi virkistyi lordi Uplandtowersin ja Chene Manorissa asujain välinen ystävyys — joka Barbaran karattua oli hieman viilentynyt — melkoisessa määrässä. Hän vieraili jälleen usein talossa. Hänen oli mahdotonta ryhtyä pienimpäänkään muutokseen tai uudistukseen maatilallaan Knollingwood Hallissa, jossa hän asui, neuvottelematta sitä ennen ystävänsä sir Johnin kanssa. Siten alinomaa hänet nähdessään Barbara vähitellen tottui häneen ja seurusteli hänen kanssaan ujostelematta kuin veljensä kanssa. Alkoipa hän suhtautua kerrassaan luottamuksellisesti tähän arvossapidettyyn, ymmärtäväiseen ja luotettavaan mieheen, ja vaikka yleisesti kerrottiin hänen tuomitsevan kovin ankarasti salakuljettajia, sala-ampujia ja varkaita, luotti Barbara kumminkin siihen, että suuri osa juttuja saattoi perustua vääriin otaksumisiin.

Niin kului aika, kunnes hänen miehensä oli ollut kaksi vuotta kadoksissa, joten näytti varsin varmalta, että hän oli kuollut. Lordi Uplandtowersin uudistama tyyni kosinta ei niinmuodoin voinut enää tuntua sopimattomalta. Barbara ei häntä rakastanut, mutta hän oli niitä hervottomia luonteita, jotka tarvitsevat tukea voidakseen puhjeta kukkaan. Sitäpaitsi hän nyt oli vanhempi ja valmis myöntämään, että mies, jonka esi-isät olivat Pyhän Haudan puolesta taistelleensa puhkoneet miekallaan kymmenittäin saraseeneja, oli sosiaalisessa katsannossa otollisempi aviopuoliso kuin toinen, joka ei tiennyt esivanhemmistaan muuta kuin sen, että isä ja isoisä olivat olleet arvossapidettyjä porvareita.

Sir John ilmoitti tilaisuuden sattuessa tyttärelleen, että hän lain mukaan nyt voi pitää itseänsä leskenä, ja lordi Uplandtowersin onnistui, lyhyesti sanottuna, toteuttaa aikeensa. Barbara suostui hänen vaimokseen, joskaan hän ei milloinkaan myöntänyt rakastavansa lordia niinkuin oli Willowesia rakastanut. Lapsuuteni aikana minä tunsin erään vanhan rouvashenkilön, joka oli ollut läsnä heidän vihkiäisissään. Hän kertoi, että lordi ja lady

Uplandtowers ajoivat illalla Chene Manorista nelivaljakossa ja että mylady oli puettu viheriään, hopeakoristeiseen pukuun ja koreimpaan sulkahattuun, mitä milloinkaan oli nähty. Mutta miten lieneekään ollut laita, eikö viheriä väri sopinut hänelle vai miten, joka tapauksessa näytti kreivitär kalpealta ja kuihtuneelta. Häitten jälkeen lordi Uplandtowers vei vaimonsa Lontooseen, missä hän otti osaa seuraelämäänsä. Pian he palasivat Knollingwood Halliin, ja siten meni vuosi menojaan.

Ennen naimisiinmenoa näytti lordi vähät välittävän siitä, ettei Barbara voinut kiihkeästi häntä rakastaa. "Kunhan saan teidät omakseni", sanoi hän, "niin tyydyn kaikkeen." Nyt sitävastoin näytti Barbaran kalseus häntä ärsyttävän ja hän kosti käyttäytymällä niin, että Barbara joutui viettämään hänen seurassaan tuntikausia kiusallisen vaitiolon vallitessa. Arvonimen todennäköinen perijä oli toistaiseksi eräs kaukainen sukulainen, jota kohtaan lordi Uplandtowers tunsikin hänelle ominaista vastenmielisyyttä. Hän oli päättänyt hankkia itselleen rintaperillisen ja moitti vaimoaan kovin siitä, ettei mitään sellaisia

toiveita ollut olemassa, kysyen mihin hän oikeastaan kelpasi.

Eräänä yksitoikkoisen elämänsä päivänä Barbara sai odottamattaan kirjeen, joka oli osoitettu mrs Willowesille. Eräs pisalainen kuvanveistäjä, joka ei tietänyt mitään hänen myöhemmästä avioliitostaan, ilmoitti hänelle, että veistokuva, jonka mr Willowes kaupungista lähtiessään oli jättänyt hänen haltuunsa, yhä vieläkin oli hänen työhuoneessaan. Koska tilaus ei ollut täysin maksettu ja hänen oli hankala kauemmin säilyttää veistosta luonaan, ilmoitti hän olevansa kiitollinen, jos velka suoritettaisiin ja hänelle annettaisiin tieto, minne veistos olisi lähetettävä. Tämä kirje saapui eräänä ajankohtana, jolloin kreivitär yhä suuremman vieraantumisen vuoksi alkoi salata mieheltään yhtä ja toista (tosin aivan viattomia asioita). Niinpä hän kirjoitti vastauksen virkkamatta sanaakaan lordi Uplandtowersille, lähetti kuvanveistäjän mainitseman puuttuvan rahasumman ja pyysi viipymättä toimittamaan veistoksen hänelle.

Muutamia viikkoja ennen veistoksen saapumista Barbara sai ensimmäiset

ehdottomasti luotettavat tiedot Edmondin kuolemasta. Se oli tapahtunut useita vuosia sitten, vieraassa maassa, noin kuusi kuukautta heidän viimeisestä kohtauksestaan. Syynä olivat olleet hänen aikaisemmat kärsimyksensä sekä ankara mielenmasennus, joka oli saanut hänet sortumaan verraten mitättömään sairauteen. Uutisen lähettivät hänelle muutamat Willowesin sukulaiset lyhyessä ja virallisessa kirjeessä.

Barbaran suru muuttui vähitellen intohimoiseksi säälintunteeksi. Hän moitti itseänsä siitä, ettei ollut kyennyt voittamaan vastenmielisyyttänsä muistutteleamalla, millaiseksi luonto oli Edmondin alun pitäen muovannut. Se murheellinen hahmo, joka oli muuttanut ikuisuuteen, ei ollut milloinkaan ollut hänen Edmondinsa. Jospa olisi saanut nähdä hänet sellaisena kuin hän oli avioliiton ensi aikoina, ajatteli Barbara. Parin päivän kuluttua hän ja hänen miehensä näkivät aamiaisaikaan kahden hevosen vetämän rattaiden ajavan pihaan. Kohta tultiin heille ilmoittamaan, että Hänen Armolleen oli saapunut laatikko, johon oli merkitty "Veistokuva".

"Mitä se mahtanee olla?" kysyi lordi Uplandtowers.

"Se on Edmond parkani kuva, se kuuluu minulle, mutta on vasta nyt lähetetty", vastasi Barbara.

"Minne sinä aiot sen asettaa?" kysyi lordi.

"En vielä tiedä", vastasi kreivitär. "Minne hyvänsä, kunhan se ei sinua vaivaa."

"Oh, se ei vaivaa minua ollenkaan", virkkoi lordi.

Kun veistos oli saatu ilmoille, lähtivät he sitä katsomaan. Se oli kokovartalokuva, puhtainta Carraran marmoria, ja esitti Edmond Willowesia alkuperäisessä kauneudessaan, sellaisena kuin hän oli seisonut vaimonsa edessä matkalle lähtiessään: mies, jonka jokainen ääriviiva ja kaikki ruumiinmuodot olivat melkein täydelliset. Työ oli suoritettu täysin uskollisesti.

"Phoibos Apollon, totisesti", virkkoi kreivi Uplandtowers, joka ei ollut milloinkaan nähnyt Willowesia, kuvassa enempää kuin todellisuudessaakaan.

Barbara ei kuunnellut. Hän katseli kuin lumoutuneena ensimmäistä puolisoansa unohtaen kokonaan, että hänen toinen miehensä oli hänen vieressään. Willowesin runnellut kasvot olivat kadonneet hänen mielestään; tämä täydellinen olento oli se mies, jota hän oli rakastanut, eikä tuo myöhempi, surkuteltava hahmo, joka rakkauden ja uskollisuuden olisi pitänyt — mutta jota ne eivät olleet voineet — tuntea omakseen.

Vasta kun lordi Uplandtowers karkeasti lausui: "Aiotko seisoa tässä koko aamupäivän häntä palvomassa", hän jälleen heräsi.

Lordi Uplandtowers ei ollut tähän päivään saakka aavistanutkaan, että Edmond Willowes oli ollut niin kaunis. Nyt hän ajatteli, miten mustasukkainen hän olisikaan ollut, jos olisi Willowesin tuntenut useita vuosia sitten. Astuessaan iltapäivällä halliin hän näki vaimonsa parvekkeella, jonne veistos oli asetettu.

Barbara seisoj vaipuneena sen katseluun, aivan samoin kuin aamupäivällä.

"Mitä sinä teet?" kysyi lordi Uplandtowers.

Barbara säpsähti ja kääntyi. "Minä katselen m-muotokuvaa nähdäkseni onko se hyvin tehty", sopersi hän. "Enkö saisi?"

"Mitäpä siitä hyötyä", sanoi lordi. "Mitä sinä teet tuolla möhkäleellä? Eihän se voi jäädä tänne olemaan."

"En minäkään sitä tahdo", virkkoi Barbara. "Minä kyllä keksin sille paikan."

Hänen omassa huoneessaan oli syvä komero, ja kun kreivi seuraavalla viikolla oli joitakin päiviä poissa kotoa, tilasi Barbara kaupungista pari puuseppää, jotka hänen määräyksensä mukaan sulkiivat komeron siten, että varustivat sen ovella. Niin syntyneeseen pyhättöön Barbara siirrätti veistokuvan, lukitsi oven ja pisti avaimen taskuunsa.

Palattuaan kotiin lordi Uplandtowers huomasi veistokuvan kadonneen parvekkeelta, mutta koska hän arveli sen tapahtuneen hienotunteisuudesta, ei hän virkkanut mitään. Toisinaan kumminkin sattui, että hän havaitsi vaimonsa kasvoissa ilmeen, jota hän ei ollut nähnyt milloinkaan ennen. Hän ei kyennyt sitä selittämään; se oli jonkinlaista hiljaista hurmiota, jonkinlaista salaista

autuudentunnetta. Lordi Uplandtowers ei voinut aavistaakaan, minne veistokuva oli joutunut, ja alkoi yhä uteliaampana etsiä sitä eri paikoista, kunnes vihdoinkin tuli ajatelleeksi vaimonsa yksityishuonetta. Koputtaessaan hän kuuli oven sulkeutuvan ja avaimen vedettävän lukosta, mutta sisään astuessaan hän näki vaimonsa istuvan tekemässä käsityötä. Lordi Uplandtowersin katse sattui äskenmaalattuun oveen, joka oli entisen komeron edessä.

"Sinä näytät teettäneen täällä puusepäntöitä minun poissaollessani, Barbara", huomautti hän välinpitämättömästi.

"Niin olen, Uplandtowers."

"Miksi olet teettänyt tuollaisen ruman oven, joka kokonaan pilaa komeron kauniin holvikaaren?"

"Minä tarvitsin vaatekomeron, ja kun ajattelin, että tämä on minun huoneeni — —"

"Tietysti", keskeytti lordi Uplandtowers, joka nyt tiesi, missä Willowesin muotokuva sijaitsi.

Eräänä yönä tai pikemminkin aamun pienimpinä tunteina hän huomasi kreivittären

poistuneen viereltään. Koska hermostunut kuvittelu oli hänelle vierasta, hän nukahti jälleen sen enempää asiaa ajattelematta, ja seuraavana aamuna hän oli unohtanut koko seikan. Mutta muutamia öitä myöhemmin kävi samoin. Tällä kertaa lordi heräsi täysin, mutta ennenkuin ehti lähteä häntä etsimään, hän jo astui huoneeseen aamupuvussa, kädessään kynttilä, jonka hän lähestyessään sammutti luullen miehensä nukkuvan. Lordi voi hänen hengityksestään huomata hänen olevan omituisen mielenliikutuksen vallassa, mutta tälläkään kertaa hän ei ilmaissut mitään nähneensä. Kohta kun Barbara oli ehtinyt vuoteeseen lordi oli heräävinään ja kysyi jotakin vähäpätöistä asiaa. "On, *Edmond*", vastasi Barbara ikäänkuin itselleen vieraana.

Lordi Uplandtowers oli varma siitä, että Barbaralla oli tapana useinkin lähteä huoneesta, ja hän päätti ryhtyä vahtimaan. Seuraavana yönä hän oli nukkuvinaan sikeästi ja huomasi silloin ennen pitkää vaimonsa varovasti nousevan ja hiipivän pois huoneesta. Hän puki ylleen joitakin vaatekappaleita ja lähti seuraamaan. Käytävän toisessa päässä, josta piin ja teräksen ääni ei voinut kuulua makuuhuoneeseen, hän iski tulta. Lordi

vetäytyi erääseen tyhjään huoneeseen, kunnes Barbara oli sytyttänyt kynttilän ja jatkanut matkaansa omaan huoneeseensa. Muutaman minuutin kuluttua lordi Uplandtowers seurasi häntä. Astuessaan huoneeseen hän näki komeron oven olevan auki ja Barbaran seisomassa siellä käsivarret kiinteästi kiedottuina Edmondin kaulaan ja huulet puserrettuina hänen huuliinsa. Huivi, jonka hän oli heittänyt yöpukunsa yli, oli liukunut alas hartioilta, ja hänen valkea hameensa ja kalpeat kasvonsa saivat hänet näyttämään kuvapatsaalta, joka syleili toista. Suutelojensa lomassa hän soperteli hiljaa ja lapsellisen hellästi:

"Sinua, yksin sinua minä rakastan — kuinka saatoinkaan olla sinulle niin julma, sinä ihmeellinen — niin hyvä ja oikea — minä olen sinulle iäti uskollinen, näennäisestä uskottomuudestani huolimatta! Minä ajattelen sinua aina — uneksin sinusta — päivän pitkinä hetkinä ja yöllä valvoessani! Oi Edmond, minä olen sinun iäti!" Sanat, joihin liittyi huokauksia ja kyyneleitä, osoittivat sellaista tunteen voimaa, jota lordi Uplandtowers ei ollut uskonut vaimollaan olevan.

"Ahaa", mietti hän itsekseen. "Tämä siis on syynä — tämä se tuhoaa kaikki toiveeni saada nimelleni perillinen — ahaa! Täytyypä puuttua asiaan!"

Lordi Uplandtowers oli nokkela mies, kun kerran antautui sotaisiin toimiin. Kumminkaan ei hän tässä tapauksessa keksinyt yksinkertaisinta ja tehokkainta menettelytapaa: väsymätöntä hellyyttä. Toisaalta hän ei myöskään ajattele mattomasti yllättänyt vaimoansa, vaan hiipi takaisin makuuhuoneeseen yhtä äänettömästi kuin oli sieltä lähtenyt. Kreivittären palatessa, pidätetyistä huokauksista vapisten, hän oli tapansa mukaan sikeästi nukkuvinaan. Seuraavana päivänä hän aloitti vastahyökkäyksensä tiedustelemalla, mihin oli joutunut se opettaja, joka oli seurannut Willowesia hänen matkoillaan. Hänelle ilmoitettiin, että mainittu herrasmies nykyjään oli opettajana eräässä oppikoulussa verraten lähellä Knollingwoodia. Ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa lordi Uplandtowers matkusti sinne puhuttelemaan opettajaa. Koulumestari oli kovin mielissään, kun niin vaikutusvaltainen naapuri suvaitsi tulla häntä

tapaamaan ja antoi mielellään kaikki Hänen Armonsä haluamat tiedot.

Aluksi hieman juteltuaan koulusta ja sen kehittymisestä lordi Uplandtowers mainitsi kuulleen, että opettaja oli kerran matkustellut aika kauan mr Willowesin seurassa ja ollut läsnä siinä onnettomuudessa, jonka uhriksi hän oli joutunut. Lordi Uplandtowers oli halukas tietämään, miten siinä oikeastaan oli käynyt ja oli useasti aikonut ottaa asiasta selkoa. Hän sai kuulla kaikki, mitä tahtoi tietää, ja keskustelun muututtua tutunomaiseksi opettaja piirsi paperille ruhjoutunutta päätä esittävän kuvan ja selitti matalin äänin kaikki sen yksityiskohdat.

"Omituinen ja kamala näky epäilemättä", virkkoi lordi Uplandtowers ottaen piirroksen käteensä. "Ei nenää eikä korvia!"

Samalla viikolla, kreivittären mentyä tervehtimään vanhempiansa, lordi Uplandtowers lähetti lähimmästä kaupungista hakemaan erästä käsityöläistä, joka maalasi ilmoituskilpiä ja suoritti taitavasti kaikenlaisia mekaanisia töitä. Lordi teki miehelle tajuttavaksi, että häneltä pyydetty tehtävä oli

aivan yksityisluontoinen, ja vaitiololupaus vahvistettiin rahasummalla. Sitten avattiin komeron ovi tiirikalla ja mies ryhtyi työhön käyttäen apunaan opettajan piirrosta. Lordin valvonnan alaisena kävi kätevä mekaanikko ja maalari jumalallisen marmorikuvan kimppuun. Minkä tuli oli runnellut henkilössä, sen runteli taltta kuvassa. Se oli häikäilemätön, pirullinen hävitystyö, jonka tulos esiintyi sitäkin kauhistuttavampana kun se maalattiin luonnollisin värein.

Kuusi tuntia myöhemmin, miehen mentyä, lordi Uplandtowers katseli työtään, hymyili ilkeästi ja virkkoi:

"Veistokuvan on esitettävä miestä sellaisena kuin hän eläessään oli, ja hän oli tällainen! Ha, ha! Mutta tätä ei ole tehty suotta, vaan hyvässä tarkoituksessa."

Hän sulki komeron oven ja lähti hakemaan kreivitärtä kotiin.

Seuraavana yönä Barbara nukkui, lordi sitävastoin pysytteli valveilla. Barbaran kerrotaan unessa hymisseen rakkaita sanoja, ja lordi tiesi, että kuviteltu hellä keskustelu tapahtui sen miehen kanssa, jonka hän oli

korvannut ainoastaan nimeksi. Vihdoin kreivitär heräsi ja nousi vuoteestaan, ja sitten uudistuivat edellisten öiden tapaukset. Lordi makasi hiljaa, kuunnellen. Kello kuului lyövän kaksi, kun Barbara lähti huoneesta jättäen oven raolleen ja kulki käytävän toiseen päähän, missä hän tavallisuuden mukaan sytytti kynttilän. Niin syvä oli hiljaisuus, että lordi voi vuoteestaan kuulla hänen puhaltavan hehkuvaan taulaan, iskettyään teräksellä piihin. Hän kulki edelleen huoneeseensa, ja lordi kuuli tai oli kuulevinaan, että avain kiertyi lukossa. Seuraavassa silmänräpäyksessä kuului sieltä päin ankara, pitkä huuto, joka kajahteli talon etäisimmissä kulmissa. Se toistui ja sitten kuului raskas kaatuminen.

Lordi Uplandtowers hyppäsi vuoteestaan. Hän kiiruhti pimeän käytävän läpi vaimonsa huoneen ovelle ja sinne ehdittyään hän näki nuoren kreivittären makaavan yöpuvussaan komeron lattialla. Ehdittyään hänen luokseen lordi huomasi hänen vain pyörtyneen — hän oli jo pelännyt käyneen pahemmin. Hän nosti vaimonsa käsivarsilleen ja lukitsi nopeasti komeron oven. Muutaman hetken kuluttua Barbara avasi silmänsä. Sanaakaan sanomatta

hän painoi kasvonsa miehensä kasvoja vasten. Lordi kantoi hänet takaisin makuuhuoneeseen ja koetti samalla häivyttää hänen pelkoansa nauramalla hänen korvaansa — naurua, jossa omituisesti yhtyivät toisiinsa ilkeys, hellyys ja raakuus.

"O-ho-ho!" virkkoi lordi. "Hieman säikähtynyt, kultaseni, vai kuinka? Millainen lapsi sinä oletkaan! Pelkkää pilaa, Barbara, — oivallista pilaa! Mutta lapsukaisen ei pidä öiseen aikaan vaeltaa vaatekomeroon katselemaan rakkaan vainajansa haamua! Ja jos hän sen tekee, niin hänen täytyy olla valmis pelästymään häntä — o-ho-ho!"

Kun he olivat ehtineet makuuhuoneeseen ja Barbara oli täysin toipunut, vaikka hermot olivat vielä kovin kiihdyksissä, puhutteli lordi häntä sitäkin ankarammin: "Vastaahan minulle nyt, mylady, rakastatko häntä — häh?"

"En — en!" sopersi hän kauhuissaan tuijottaen miehensä silmiin. "Hän on liian hirveä — en, en!"

"Oletko aivan varma?"

"Aivan varma", vastasi uupunut kreivitär parka.

Hänen luontainen itsepintaisuutensa ilmeni kuitenkin pian uudelleen. Seuraavana aamuna lordi kysyi jälleen: "Rakastatko häntä nyt?" Barbara vavahteli, mutta ei vastannut mitään.

"Se merkitsee, että sinä yhä häntä rakastat!" huudahti lordi.

"Se merkitsee, etten tahdo valehdella, enkä myöskään suututtaa mylordia", vastasi Barbara arvokkaasti.

"Ajattelehan, jos niin ollen katselisimme häntä vielä kerran?" Puhuessaan hän äkkiä tarttui vaimoaan vyötäisistä kiinni ja kääntyi kuin olisi aikonut viedä hänet takaisin tuohon kammottavaan komeroon.

"Ei — ei! Oh — ei!" huusi Barbara, ja hänen epätoivoinen vastustuksensa osoitti, että yöllinen säikähdys oli jättänyt hänen mieleensä syvemmät jäljet kuin olisi voinut arvata.

"Vielä annos tai pari, niin hän paranee", mietti lordi itsekseen.

Kreivin ja kreivittären epäsopu oli jo niin yleisesti tunnettu, ettei ensinmainittu välittänyt

sitä erikoisesti salata. Päivän kuluessa hän käski neljä köysillä ja vivuilla varustettua miestä komeroon. Heidän saapuessaan oli ovi auki ja veistokuvan yläosa oli peitetty. Lordi siirrätti nyt kuvan makuuhuoneeseen. Seuraavista tapauksista on olemassa vain löyhiä olettamuksia. Mikäli minulle on kerrottu, näki lady Uplandtowers seuraavana iltana makuulle mennessään sängyn vieressä ison, tumman kaapin, jota siellä ei ollut ennen ollut. Hän ei kumminkaan kysynyt, mikä tehtävä kaapilla oli.

"Minulle sattui pieni päähänpisto", selitti lordi, kun valot oli sammutettu.

"Tosiaanko?" kysyi kreivitär.

"Järjestin pienen alttarin, tai miten sitä nimittäisi."

"Pienen alttarin?"

"Niin, eräälle henkilölle, jota me molemmin palvomme yhtä hartaasti. Minä näytän, mitä se sisältää."

Hän nykäisi nuoraa, joka oli piilotettu sänkyverhojen poimuihin, ja kaapin ovet aukenivat hitaasti. Hyllyt oli poistettu ja sisus

muuten järjestelty niin, että aavemainen veistokuva sopi sinne. Siellä se nyt oli samoin kuin aikaisemmin vaatekomerossa; erona vain, että kummallakin puolella paloi vahakynttilä valaisten runneltuja ja vääntyneitä piirteitä. Barbara tarttui mieheensä, kiljaisi ja peitti kasvonsa vuodevaatteisiin. "Ota pois, ota pois!" rukoili hän.

"Kaikki aikanaan, nimittäin sitten, kun rakastat minua enemmän kuin häntä", vastasi lordi tynesti. "Vielä ei liene aivan niin laita, vai mitä?"

"Minä en tiedä — minä luulen — voi, Uplandtowers, armahda — minä en voi sitä kestää — armahda, vie se pois!"

"Joutavia, kaikkeen tottuu. Katsohan toinen kerta!"

Lyhyesti sanoen: hän jätti kaapinovelit auki ja vahakynttilät palamaan vuoteen jalkopäähän, ja kamala näky vaikutti kreivittäreen niin omituisesti lumoten, että hän joutui sairaalloisen uteliaisuuden valtaan. Lordin jälleen kehoittaessa hän katsoi uudelleen, värisi kauhusta, käänsi katseensa toisaalle ja

katsahti vielä kerran, koko ajan rukoillen miestänsä ottamaan kuvan pois, ellei tahtonut tehdä häntä mielenvikaiseksi. Lordi ei kumminkaan siihen suostunut; kaappi oli avoinna aamunkoittoon saakka.

Kohtaus uudistui seuraavana yönä. Lordi käytti järkähtämättä julmaa parannusmenetelmäänsä, kunnes vaimoraukan hermot värähtelivät ääretöntä tuskaa sen kekseliään kidutuksen kestäessä, jonka avulla uskotonta yritettiin saattaa takaisin hyveen tielle.

Kolmantena yönä, kohtauksen alkaessa samoin kuin ennenkin, Barbara makasi katsoa tuijottaen suurin silmin kauheata näkyä ja purskahti yht'äkkiä luonnottomasti nauramaan. Hän nauroi yhä äänekkäämmin, yhä tuijottaen kuvaan, kunnes suorastaan huusi. Sitten hän äkkiä vaikenä, ja lordi huomasi hänen menneen tajuttomaksi. Ensin hän luuli vaimonsa pyörtyneen, mutta havaitsi pian, että asiat olivat pahemmin: kysymyksessä oli kaatuvataudin kohtaus. Lordi hyppäsi vuoteestaan säikähtyneenä siitä, että hän — kuten viekkaat henkilöt useasti — oli vahingoittanut omia etujansa. Se rakkaus,

johon hän kykeni (pikemmin itsekästä hekumoimista kuin uhrautuvaa hellyyttä), heräsi silmänräpäyksessä eloon. Hän sulki kaapin nykäisemällä nuorasta, otti vaimonsa syliinsä, kantoi hänet varovasti ikkunan luo ja teki muuten minkä voi saadakseen hänet toipumaan.

Kului pitkä aika, ennenkuin kreivitär jälleen tuli tuntoihinsa, ja silloin näytti hänen tunne-elämässään tapahtuneen perinpohjainen muutos. Hän kiersi käsivartensa miehensä kaulaan ja suuteli häntä pelosta läähättäen kerran toisensa jälkeen, kunnes vihdoinkin parahti itkemään. Aikaisemmin hän ei ollut kertaakaan itkenyt näiden yöllisten kohtausten kestäessä.

"Otathan sen pois, rakkaani — otathan!" pyysi hän hellytellen.

"Jos rakastat minua."

"Minä rakastan — rakastanhan minä."

"Ja vihaat häntä ja hänen muistoansa!"

"Vihaan — vihaan!"

"Voinko luottaa sinuun?"

"Minä en voi ajatellakaan häntä!" huudahti kreivitär-raukka masentuneena. "Minua hävettää — kuinka saatoinkaan olla niin viheliäinen! Minä lupaan olla tästä lähin käyttäytymättä huonosti, ja sinä et enää näytä minulle tuota ilkeätä kuvaa, ethän?"

Lordi tunsu hyvin voivansa antaa pyydetyn lupauksen. "En", vastasi hän.

"Silloin minä kyllä rakastan sinua", virkkoi Barbara vilkkaasti ikäänkuin peljäten, että häntä jälleen voitaisiin rangaista. "Ja minä lupaan olla koskaan uneksimattakaan mitään ajatusta, joka sotii nykyisen avioliittoni velvollisuuksia vastaan."

Oli omituista, että tämä teeskennelty rakkaus sai tottumuksen voimasta jonkinlaisen todellisuusluonteen. Kreivittäressä ilmeni orjallista kiintymystä mieheensä ja samalla alkoi Edmondin muisto käydä hänelle vastenmieliseksi. Kiintymys lisääntyi ja vakiintui, kun kuva oli viety pois. Pysyvä mielenmuutos oli tapahtumassa ja voimistui yhä vuosien kuluessa. Ainoastaan kokeneet lääkärit voivat meille selittää, kuinka pelko voi aiheuttaa tuollaisen vaihdoksen, mutta

luullakseni; eivät sellaiset tapaukset ole aivan tuntemattomia.

Lopulta osoittautui parannusmenetelmä niin tehokkaaksi, että siitä itsestään aiheutui uusi sairaus. Barbara näet alkoi kiintyä mieheensä siinä määrin, ettei tahtonut mielellään hetkeksikään poistua hänen näkyvistään. Hän ei halunnut oleskella, muualla kuin hänen huoneessaan, vaikka ei voinutkaan olla säpsähtämättä hänen arvaamatta astuessaan sisään. Hän katseli melkein lakkaamatta miestänsä. Lordin lähtiessä ajelemaan hän tahtoi päästä mukaan, ja pieninkin toisille naisille osoitetta kohteliaisuus sai hänet suunnattoman mustasukkaiseksi. Hänen pelkkä uskollisuutensa muuttui lopulta rasitukseksi: se riisti lordin aikaa, rajoitti hänen vapauttaan ja sai hänet ankarasti kiroilemaan. Kun lordi toisinaan puhui kiivaasti, ei Barbara enää lohduttautunut pakenemalla omaan sisäiseen maailmaansa, sillä se kiintymys toiseen, joka oli aikaisemmin suonut hänelle runsaan korvauksen, oli nyt jäähtynyttä tuhkaa. Tästä lähtien oli pelotetun ja kidutetun naisen elämä — joka olisi voitu kehittää paljoa korkeampiin tehtäviin, ellei hän olisi joutunut

vanhempainsa halpamaisen kunnianhimon ja aikakauden sovinnaisuuksien uhriksi — pelkkää alamaista tottelevaisuutta luonnotonta ja julmaa miestä kohtaan. Pieniä henkilökohtaisia seikkoja sattui hänelle toinen toisensa jälkeen — puoli tusinaa, kahdeksan, yhdeksän, kymmenen sellaista tapausta — sanalla sanoen: hän synnytti miehelleen seuraavien kahdeksan vuoden aikana yksitoista lasta, mutta puolet niistä tulivat maailmaan ennen aikojaan ja kuolivat muutaman päivän ikäisinä. Yksi ainoa lapsi, tyttö, eli täysi-ikäiseksi. Hänet nai sittemmin jalosukuinen mr Beltonleigh, joka sai lordi D'Almaine'in arvonimen, kuten muistanette.

Poikaa ja perijää ei ollut. Ruumiiltaan ja sielultaan kokonaan runnellun lady Uplandtowersin vei hänen miehensä ulkomaille nähdäkseen mitä lämpöisempi ilmanala voisi vaikuttaa hänen riutuneeseen terveyteensä. Mistään ei ollut apua. Hän kuoli Firenzessä muutaman kuukauden kuluttua.

Vastoin odotusta lordi Uplandtowers ei mennyt uusiin naimisiin. Sellaiset omituiset, ankaran säälimättömät tunteet kuin hänen eivät näytä voivan periytyä. Kuten tiedämme,

siirtyikin arvonimi hänen kuoltuaan veljenpojalle. Kenties ei ole yhtä tunnettua, että kun taloa ryhdyttiin laajentamaan kuudetta kreiviä varten, löydettiin perustusta kaivettaessa särkyneen marmoriveistoksen kappaleita. Ne jätettiin tarkastettaviksi useille muinaistutkijoille, jotka otaksuivat, että veistos, mikäli vahingoittuneista palasista saattoi päätellä, oli runneltu roomalainen satyyri tai kuoleman vertauskuva. Ainoastaan muutamat seudun vanhimmista asukkaista arvasivat, ketä oli esittänyt se kuva, jonka löydetty kappaleet olivat muodostaneet.

Minun olisi ollut lisättävä, että Melchesterin tuomiorovasti piti kohta kreivittären kuoltua erinomaisen saarnan, jossa hän — joskin nimiä mainitsematta — viittasi yllä kerrottuihin tapauksiin. Hän esitti laajasti sitä ajatusta, että oli mieletöntä antautua aistillisen, kaunista ulkomuotoa tavoittelevan rakkauden valtoihin ja todisti, että mainitun tunteen ainoa järkevä ja hyveellinen kasvu perustui sisäisiin arvoihin. Mitä tulee siihen hellämieliseen, joskin hieman pintapuoliseen naishenkilöön, jonka tarinan olen teille kertonut, on varsin varmaa, että nuoren Willowsin hurmaava ulkomuoto oli pääasiallisimpana aiheena

hänen avioliittoonsa. Se oli sitäkin valitettavampaa, kun miehen kauneus, kaikkien yksimielisen todistuksen mukaan, oli hänen hyvien ominaisuuksiensa joukossa vähäpätöisin, sillä hänen luonnettaan kiitettiin lujaksi ja vilpittömäksi, älyä teräväksi ja hänen tulevaisuutensa näytti inhimillisesti katsoen varsin lupaavalta.

* * * * *

Seuran jäsenet kiittivät vanhaa tohtoria kertomuksesta, jonka rovasti sanoi olevan hänen tarinaansa paljon mielenkiintoisemman. Eräs vanhahko jäsen, jota tavallisesti kutsuttiin kirjatoukaksi, sanoi että naisen luonnollinen uskollisuusvaisto voi tosiaankin merkillisellä tavalla miehen kuoltua vallata hänen sydämensä, jos sattuu jotakin, mikä väkevästi kohottaa alkuperäisen, tunteen ja miehen alkuperäisen hahmon hänen mieleensä — miten vähäpätöinen vainaja lieneekin ollut yhteiskunnallisessa tai muussa katsannossa. Sitten syntyi yleinen keskustelu, joka koski naisen kykyä nähdä kuvassa alkuperäistä, unessa todellista — kykyä, jota miehissä (hentomielisen jäsenen mielestä) ei vastaa mikään.

Rovastin mielestä sellaiset tapaukset kuin tohtorin kertoma pikemmin kuvailivat äkkiä uudelleen syttynyttä intohimoa kuin piilevää aito rakkautta. Kertomus oli palauttanut hänen mieleensä erään tarinan, jonka hän oli kuullut nuoruudessaan ja jonka hän lupasi koettaa esittää, vaikka pelkäsikin sen herättävän paljon vähemmän mielenkiintoa kuin edellisen. Siinä ilmeni jälkimmäinen, parempi tunteen laji, ja siinäkin oli sankaritar suvultaan miestänsä ylhäisempi. Seura pyysi rovastia jatkamaan, ja hän aloitti.

3.

STONEHENGEN MARKIISITAR.

Esittänyt Rovasti.

Eräässä komeassa herraskartanossa, joka nuoruuteni aikana oli minulle hyvin tuttu ja sijaitsi tuskin sadan peninkulman päässä Melchesterin kaupungista, eli monta vuotta sitten ylhäinen nainen, jonka persoonalliset avut olivat niin erikoiset, että melkein kaikki Wessexin aatelis- ja herrasmiehet liehittelivät ja hemmottelivat häntä. Jonkin aikaa nämä

huomaavaisuudenosoitukset miellyttivät häntä sangen hyvin. Mutta samoin kuin kelpo Robert Smithin mukaan (jonka saarnat ansaitsisivat joutua paljon ahkerammin luetuiksi) intohimoinen metsästäjä pitäisi rangaistuksena ja kiusana, jos hänen täytyisi joka päivä mennä metsälle haukkoineen ja koirineen, samoin tämä ylhäinen nainen pian kyllästyi siihen alinomaiseen palvontaan, josta hän aluksi oli nauttinut. Tämän varsin luonnollisen mielialanvaihteen vuoksi hän käänsi katseensa suoraan, alaspäin, käyttääkseni sosiaalista sanontaa. Hän näet rakastui järjettömän intohimoisesti erääseen nuoreen mieheen, joka oli ulkonäöltään ihan tavallinen, sitäpaitsi vaatimatonta sukua ja aivan vailla yhteiskunnallista asemaa. Nuori mies, lukkarin poika, joka oli luonteeltaan hiljainen ja hienotunteinen, käytökseltään miellyttävä ja vilpitön sydämeltään, oli palveluksessa nuoren naisen isän, Avonin kreivin tilanhoitajalla ja toivoi tulevaisuudessa pääsevänsä samanlaiseen asemaan. Lisättävä on, että lady Carolinen kiintymystä hieman lisäsi se huomio, että eräs kylän tyttöistä oli kovin rakastunut nuorukaiseen ja että viimeksimainittu oli osoittanut tytölle

jonkinlaista huomaavaisuutta, tosin vain satunnaista ja viatonta laadultaan.

Koska työ alinomaa pakotti nuorukaista oleskelemaan talossa ja sen lähitienoilla, oli lady Carolinella usein tilaisuutta nähdä ja puhutella häntä. Ladyllämme oli, Chaucerin sanontaa käyttääkseni, "lemmen kaunis taide kokonansa", aina sormenpäihin asti, ja nuorukainen, jonka sydän oli herkkä syttymään, havaitsi pian hänen äänessään ja katseessaan ilmenevän hellyyden. Aluksi hän ei rohjennut uskoa onneensa, koska ei tiennyt, kuinka kyllästynyt hän oli hienostuneihin miehiin. Mutta tulee hetki, jolloin yksinkertaisinkin mies näkee toisen puoliskonsa vilkahtavan esiin kauniista silmistä, ja tuo hetki tuli meidänkin miehellemme, jota ei suinkaan voinut soimata yksinkertaiseksi. Hänen saavutettuaan enemmän varmuutta johtivat satunnaiset kohtaukset sopimuksenmukaisiin, kunnes he eivät enää ollenkaan salanneet toisiltaan tunteitansa. He kuiskailivat helliä sanoja, kuten rakastavat ainakin, ja olivat kovin toisiinsa kiintyneet. Mutta he eivät antaneet muun maailman vilahdukseltakaan aavistaa suhdettansa.

Kun nyt lady Caroline rakkautensa vaikutuksesta kävi yhä vähemmän harkitsevaksi ja nuorukainen oman tunteensa nojalla yhä nöyremmäksi, ja kun he yhdessä tarkastelivat tilannetta, niin heidän asemansa näytti sietämättömän toivottomalta. Mahdottomalta tuntui, että lady Caroline milloinkaan uskaltaisi pyytää lupaa saadakseen mennä hänen kanssaan naimisiin, ja yhtä mahdottomalta, että hän voisi vaieta ja luopua hänestä. Niin ollen he päättivät valita kolmannen mahdollisuuden: mennä salaa naimisiin, mutta näennäisesti elää samoin kuin ennenkin. Tässä suhteessa he erosivat ystäväni kertomuksen rakastavista.

Vanhempainkodissa ei ollut ketään, joka olisi voinut aavistaa, että kylmän rauhallisena saliin astuva lady Caroline eräänä päivänä tätinsä luona käydessään oli saanut tilaisuuden liittyä rakastajaansa siteillä, jotka vain kuolema voi katkaista. — Niin oli kumminkin laita: nuori nainen, joka ratsasti pulskilla hevosilla, ajeli pikku vaunuissaan jokaisen kunnioittavasti tervehtiessä, ja nuori mies, joka astuskeli pelloilla, valvoi metsänhakkuuta ja kalalammikoiden rakentamista — he molemmat olivat nyt mies ja vaimo.

Kuukauden ajan he käyttäytyivät ihan suunnitelmanmukaisesti: tapasivat toisensa salaa milloin ja missä vain sopi ja olivat kumpikin ylen onnelliset ja tyytyväiset. Mutta kuukauden lopulla, kun lady Carolinen rakkauden ensimmäinen kiivas hehku alkoi viilentyä, hän toisinaan itsekseen kummasteli, kuinka hän, jolla olisi ollut tilaisuus valita oikea aatelismies, parooni tai ritari tai — jos olisi ollut vakavamielinen — sellainen verraten suruton piispa tai tuomari, johon nuoret lesket yleensä helposti kiintyvät, oli voinut mennä niin harkitsematta naimisiin. Niin tapahtui varsinkin silloin, kun lady Caroline heidän salaisten kohtaustensa aikana huomasi, että vaikka hänen miehensä olikin mietтелиäs ja sangen paljon lukenut, heillä ei kumminkaan ollut sosiaalisessa katsannossa yhtään yhteistä kokemusta. Aviomiehellä oli tapana käydä yön tultua vaimonsa luona hänen omassa huoneessaan, elleivät he voineet kohdata toisiaan muualla. Siinä tarkoituksessa lady Caroline jätti auki pihanurmikon puoleisen ikkunan, jonka kautta pääsi takaportaille. Siten aviomies voi hiljaisuuden vallitessa hiipiä vaimonsa huoneeseen ja päästä hänen vaiheilleen.

Eräänä pimeänä yönä hän tapansa mukaan kulki mainittua tietä. Kun he olivat seurustelleet suunnilleen tunnin ajan, arveli aviomies, että hänen oli lähdettävä.

Hän olisi mielellään viipynyt kauemmin, mutta kohtaous oli hieman kiusallinen. Se mitä lady Caroline oli tänä yönä hänelle sanonut, oli kovin kuohuttanut ja surettanut häntä, sillä se oli ilmaissut muutoksen tapahtuneen: kylmä järki oli saanut valtoihinsa hänen jalon vaimonsa, joka nyt enemmän suri omaa asemaansa ja tulevaisuuttaan kuin rakasti miestänsä. Jääköön arvaamatta, riippuiko mainitusta mielenkuohusta vaiko jostain muusta, mutta joka tapauksessa on varmaa, että aviomiestä kohtasi ankara kouristus. Hän läähätti, nousi, astui ikkunaa kohti hengittääkseen raitista ilmaa ja kuiskasi äkkiä käheästi: "Voi sydäntäni!"

Kykenemättä enää astumaan askeltakaan hän vaipui lattialle pusertaen kättänsä poveansa vasten. Ehdittyään sytyttää kynttilän, joka oli sammutettu siltä varalta, että joku vastakkaisella puolella asujista voisi huomata poislähdön, lady Caroline havaitsi, että hänen miehensä sydän oli tauonnut sykkimästä.

Samassa hänen mieleensä johtui, että eräs hänen ystävistään oli maininnut hänelle usein sattuvan sydänkohtauksia, jotka lääkärien lausunnon mukaan saattoivat muodostua kohtalokkaiksi.

Tottuneena tohtoroimaan pitäjäläisiään lady Caroline yritti tehdä voitavansa saadakseen hänet tajuihinsa, mutta turhaan. Hänen liikkumattomuutensa ja käsien ja jalkojen kylmeneminen osoittivat nuorelle naiselle liiankin selvästi, että hänen miehensä oli auttamattomasti kuollut. Joka tapauksessa hän jatkoi toivutteluyrityksiään ja vihdoinkin, nähdessään ettei mikään auttanut, hän kumartui pelästyneenä ja epätoivoissaan hänen ruumiinsa yli tietämättä mihin enää ryhtyä.

Aluksi hän epäilemättä tunsikin ankaraa surua menetyksensä vuoksi, mutta sitten hän alkoi ajatella omaa asemaansa kreivin tyttärenä. "Voi miesparkani, miksi kuolitkaan minun huoneeseeni ja tähän aikaan!" valitteli hän. "Miksi et kuollut omaan tupaasi, jos sinun kerran oli kuoltava! Silloin ei kukaan olisi saanut tietää harkitsemattomasta avioliitostamme eikä kukaan virkkaisi

sanaakaan siitä, että minä alennuin sinua rakastamaan!"

Kellon lyödessä yksi lady Caroline heräsi huumauksestaan, nousi ja meni ovelle. Ainoa pelastuskeino tässä epätoivoisessa tilanteessa näytti olevan äidin herättäminen. Mutta aikoessaan avata ovea hän tahtomattaan veti kätensä takaisin. Oli melkein mahdotonta kutsua edes äitiä avuksi palvelijain saamatta vihiä asiasta. Jos hänen sitävastoin onnistuisi ilman vierasta apua kantaa ruumis hieman loitommalle, niin kaikki epäilykset olisivat kenties torjuttavissa. Ajatellessaan ajattelemattomasta teostaan johtuvien sosiaalisten seurausten välttämistä ja vapautensa takaisinsaamista lady Caroline epäilemättä tunsi mielensä keventyvän, sillä, kuten sanottu, aseman pakotettu ja uskallettu luonne oli alkanut rasittaa hänen hermojansa.

Hän keräsi kaiken rohkeutensa ja puki nopeasti ensin itsensä, sitten miesvainajansa. Senjälkeen hän sitoi nenäliinalla hänen kätensä, kiersi käsivartensa hänen olkapäittänsä ympäri ja kantoi hänet kapeita portaita alas. Päästyään ikkunan luo hän pudotti ruumiin hitaasti maahan. Sitten hän

kiipesi itse ulos pihalle, jätti ikkunan auki ja laahasi ruumiin yli nurmikon aiheuttamatta enempää melua kuin jos olisi hieman luutaa heiluttanut. Pihan toisella puolella hän tarttui kiinteämmin kiinni ja sukelsi taakkoineen puitten varjoon.

Rakennusten piiristä poistuttuaan hän voi ryhtyä pontevammin tehtäväänsä, joka oli hänelle aika hankala, vaikka hän olikin varsin roteva. Hänen jo suorittamansa ponnistus ja kokemansa pelko alkoivat tuntua, kun hän ehti kartanon ja kylän välillä sijaitsevaan pyökkilehtoon. Hän oli niin uupunut, että luuli olevansa pakotettu jättämään ruumiin sinne. Mutta hetkisen kuluttua hän laahasi taakkaansa edelleen yrittäen mahdollisuuden mukaan pysytellä nurmella ja saapui vihdoinkin sen tuvan portille, jossa vainaja oli asunut isänsä, pitäjän lukkarin kanssa. Lady Caroline itse olisi tuskin osannut sanoa, miten hän suoritti loppuosan tehtäväänsä. Jotta tiehen ei jäisi jälkeä, hän kantoi ruumiin hiekkakäytävän poikki ja laski sen oven eteen. Talon tapoihin tottuneena hän haki ikkunaluukun takaa avaimen, jonka hän pisti vainajan kylmään käteen. Sitten hän viimeisen kerran suuteli hänen kasvojaan ja erosi hänestä äänettömästi nyhkyttäen.

Lady Caroline palasi samaa tietä, jota oli mennyt ja saapui seikkailutta kartanoon, jossa ikkuna, hänen suureksi kevennykseksen, oli yhä auki niinkuin se häneltä oli jäänyt. Kiivettyään sisään hän kuulosti tarkkaavasti, sulki ikkunan, nousi hiljaa portaita myöten huoneeseensa, järjesti siellä paikat kuntoon ja palasi vuoteeseensa.

Seuraavana aamuna levisi nopeasti tieto, että miellyttävä nuori maamies oli löydetty makaamasta kuolleenä isänsä oven edessä, jota hän ilmeisesti oli juuri ollut avaamassa, kun kuolema hänet kohtasi. Seikka oli siksi tavaton, että katsottiin olevan syytä toimittaa tarkastus, joka epäamättömästi osoitti sydänhalvauksen olleen kuoleman syynä. Sitten ei asiasta enää puhuttu. Mutta hautajaisten jälkeen aljettiin huhuilla, että eräs kaukaisilta hevosmarkkinoilta myöhään yöllä palaava mies oli yön pimeydessä nähnyt henkilön — kuten näytti, naishenkilön — laahaavan raskasta esinettä lukkarin puutarhanportille. Myöhempään tapahtumain valossa hän luuli voivansa väittää, että esine oli ollut nuoren miehen ruumis. Nyt tarkastettiin vaatteet yksityiskohtaisemmin, ja tuloksena oli, että niistä sieltä täältä löytyi

merkkejä, jotka osoittivat ruumista laahatun pitkin maata.

Kaunis ja kekseliäs lady Caroline oli nyt pahassa pulassa ja alkoi miettiä, eikö sittenkin ehkä olisi ollut parasta heti tunnustaa kaikki. Mutta koska asia oli kehittynyt tälle asteelle tulematta ilmi, päätti hän yrittää pitää sitä vieläkin salassa. Hänen mieleensä johtui oivallinen ajatus. Lienen jo maininnut, että tilanhoitajan apulainen oli ollut aikaisemmin erään toisen tytön lemmen esineenä. Tämä nuori neiti oli hänen naapurinsa metsänvartijan tytär, jolle hän puolestaan oli osoittanut hieman huomaavaisuutta. Oli sangen todennäköistä, ettei tytön rakkaus ollut vieläkään sammunut. Lady Caroline, jolla oli suuri vaikutusvalta isänsä alustalaisiin nähden, päätti käydä tapaamassa tyttöä voidakseen suunnitelmansa mukaisesti pelastaa maineensa. Nyt, kun hänen, päähänpistonsa oli voitettu, hän alkoi suorastaan hävetä mieletöntä kiintymystään ja melkein toivoi, ettei olisi milloinkaan miestänsä nähnyt.

Pitäjällä käydessään hän meni tapaamaan nuorta tyttöä, joka näytti kalpealta ja surulliselta ja oli puettu yksinkertaiseen

mustaan pukuun kunnioittaakseen sen miehen muistoa, jota hän oli hellästi rakastanut saamatta osakseen vastarakkautta.

"Sinä olet menettänyt rakastettusi, Milly", virkkoi lady Caroline.

Neitonen ei voinut pidättää kyyneleitään. "Mylady", sanoi hän, "hän ei välittänyt minusta. Mutta minä rakastin häntä, ja nyt, kun hän on kuollut, en tahdo enää elää."

"Voitko pitää tietonasi erään häntä koskevan salaisuuden", kysyi lady, "salaisuuden, joka koskee hänen kunniaansa — jonka minä yksin tiedän, mutta mielelläni kertoisin sinulle?"

Tyttö vastasi myöntäen ja oli todellakin tässä suhteessa täysin luotettava; niin syvä oli hänen kiintymyksensä vainajaan.

"Tule hänen haudalleen tänä iltana puoli tuntia auringonlaskun jälkeen, niin minä kerron sinulle kaikki", sanoi toinen.

Samana päivänä hämärissä kohtasi kaksi naishenkilöä toisensa nuoren miehen vereksen hautakummun ääressä. Siinä juhlallisessa paikassa kaunis ja ylhäinen nainen kertoi tarinansa: kuinka hän oli rakastanut vainajaa ja

mennyt hänen kanssaan naimisiin, kuinka mies oli kuollut hänen huoneeseensa ja kuinka hän salaisuuttaan varjellakseen oli laahannut hänet hänen oman asuntonsa ovelle.

"Mennyt naimisiin hänen kanssaan, mylady!" huudahti tyttö astahtaen taaksepäin.

"Sanoinhan sen jo", vastasi lady Caroline. "Mutta silloin en menetellyt viisaasti, se oli suuri erehdys. Hänen olisi pitänyt naida sinut! Sinä, Milly, olit hänen omansa. Mutta sinä menetit hänet."

"Niin", virkkoi tyttö parka, "ja senvuoksi minulle naurettiin. 'Ha-ha, sinä rakastat häntä, Milly, mutta hän ei välitä sinusta!'"

"Eikö olisi suloista kostaa noille ilkeille pilkkaajille?" kysyi lady Caroline. "Sinä menetit hänet hänen eläessään, mutta voisit kenties saada hänet kuolleena, *ikäänkuin* olisit omistanut hänet elävänä ja siten maksaa pilkkaajille samalla mitalla."

"Miten?" kysyi tyttö henkeään pidättäen.

Lady Caroline kehitteli suunnitelmaansa jonka sisältö oli seuraavanlainen. Millyn piti

ilmoittaa, että nuori mies oli salaa mennyt naimisiin (mikä oli totta), nimittäin hänen, Millyn, kanssa, että hän oli käynyt vaimonsa luona kuolemansa edellisenä iltana, että Milly, huomattaessaan hänet kuolleeksi, oli kantanut hänet kotiin, jotteivät vanhemmat saisi tietää heidän suhteestaan ja että hän oli aikonut pitää koko asian salassa, kunnes huhut olivat pakottaneet hänet ilmaisemaan asian.

"Mutta kuinka minä voin näyttää toteen tuon kaiken?" kysyi metsänvartijan tytär hämmästyen uskaliasta ehdotusta.

"Varsin helposti. Jos tarvitaan, voit sanoa, että vihityit itsesi häneen Pyhän Mikaelin kirkossa Bathissa ja että ilmitulon varalta käytit minun nimeäni, joka sattui juolahtamaan mieleesi. Siellä näet meidät vihittiin. Ja minä olen valmis todistamaan väitteesi oikeaksi."

"Minua ei oikein miellytä — —"

"Jos teet, kuten pyydän", sanoi lady Caroline päättävästi, "niin minä pysyn aina sinun ja isäsi ystävänä, ellet, niin asia muuttuu toiseksi. Minä annan sinulle vihkimäsormukseni, jota saat pitää omanasi."

"Onko se ollut teidän sormessanne, mylady?"

"Ainoastaan öisin."

Millyllä ei ollut paljoa valitsemisen varaa, joten hän vihdoinkin suostui. Ylhäinen nainen veti poveltaan esiin sormuksen, jota hän ei ollut milloinkaan voinut kantaa kaikkien nähden, tarttui neitosen käteen ja painoi sormuksen hänen sormeensa rakastajansa haudalla seisoen.

Millyä puistatti; hänestä tuntui kuin hänet olisi vihitty ruumiiseen.

Mutta siitä hetkestä lähtien tyttö antautui koko sielustaan näyttelemään osaansa. Hänen mielensä täytti rauhaisa onnentunne. Hänestä tuntui, että hän oli kuolemassa voittanut itselleen sen miehen, jota hän oli turhaan palvonut hänen eläessään, ja hän tunsu itsensä melkein pä tyytyväiseksi. Lady Caroline jätti nuoren miehen toiselle vaimolle kaikki ne pienet muistot ja korut, jotka vainaja oli hänelle itselleen lahjoittanut. Niiden joukossa oli muistokotelo, joka sisälsi vainajan hiussuortuvan.

Seuraavana päivänä tyttö suoritti niin sanotun tunnustuksensa, jota näennäisesti todensi hänen jo aikaisemmin kantamansa

yksinkertainen surupuku, ja pian levisi pieni romanttinen tarina yli koko maaseudun aina Melchesteriin asti. Oli omituinen psykologinen tosiasia, että Milly tunnustettuaan näytti todella hurmautuneena antautuvan uuteen asemaansa. Lady Carolinen antamalla runsaalla rahasummalla hän osti täydellisen surupuvun, jonka hän puki ylleen kirkkoon mennessään. Hänen mitättömät pikku kasvonsa näyttivät suruharsokehyksessään niin somilta, että toiset samanikäiset kylän tytöt melkein kadehtivat häntä. Milloin naisen suru valtaa siinä määrin koko nuoren elämän kuin tässä tapauksessa, ei petoksesta oikeastaan voi olla puhettakaan. Hänen kertomuksensa sopi niin hyvin kaikkeen, mitä tiedettiin nuoren miehen käyttäytymisestä — esimerkiksi niihin perustelemattoman äkkinäisiin poistumisiin ja yhtä odottamattomiin palaamisiin, joita hänen ystävänsä olivat usein ihmetelleet — ettei kukaan hetkeäkään epäillyt kenenkään muun kuin hänen olleen salaisessa avioliitossa osallisena. Täysi totuus olisi tuntunut aivan mahdottomalta väitteeltä verrattuna tähän sangen todennäköiseen selitykseen. Koska ei ollut mitään perittävää, ei yksikään sielu vaivautunut lähtemään neljäkymmenen

peninkulman päässä sijaitsevaan kirkkoon etsimään avioluettelosta vahvistusta niin vaatimattomaan romaaniin.

Vähän ajan kuluttua Milly pystytti miehensä haudalle kauniin patsaan, johon oli hakattu: "Hänen sureva leskensä pystytti patsaan." Ottaen huomioon, että siihen kuuluvat varat olivat lady Carolinen, suru taas Millyn, oli tuo hautakirjoitus yhtä tosi kuin sellaiset kirjoitukset yleensä ja olisi ollut vieläkin todempi, jos ei siitä olisi jäänyt pois pari monikonpäätetä.

Herkkätuntoisesta ja alttiista Millystä oli kerrassaan nautinto saada leskenä käydä joka päivä miehensä haudalla ja avoimesti antautua surunsa valtoihin. Hän laski kummulle tuoreita kukkia ja antautui tunnehaaveisiinsa siinä määrin, että itsekin melkein uskoi olevansa vainajan leski. Eräänä iltapäivänä, Millyn uutterasti koristaessa rakkaan miesvainajansa hautaa lady Caroline käyskeli muutamain ystäväin kanssa hautausmaan aidan viertä. He katselivat Millyn puuhia ja huomauttivat, miten vaikuttava näky oli ja miten hellästi vainajan oli täytynyt rakastaa tuollaista antaumuksellista olentoa. Silloin välkähti lady

Carolinen silmistä omituinen, kärsivä hohde, ikäänkuin hän olisi ensi kerran kadehtinut sitä asemaa, johon hän vain suurella vaivalla oli saanut neitosen taivutetuksi. Lady Carolinessa uinui vielä mieheen kohdistuvaa hellyyttä, jota sosiaaliset sovinnaisuudet eivät olleet kyenneet täysin sammuttamaan.

Molemminpuolinen tyytyväisyys asiain onnelliseen järjestämiseen loppui äkkiä, kun lady Caroline eräänä päivänä ilmestyi hautausmaalle juuri kun Milly oli saapunut sinne tuomaan kukkia kuten tavallista. Lady Caroline, joka oli rauhattomana odottanut häntä sakariston takana, näytti kalpealta ja liikutetulta.

"Milly!" huusi hän. "Tule tänne! En tiedä, miten saan sinulle sanotuksi, mitä minulla on sanottavana. Olen pelosta puolikuollut."

"Minä valitan, Teidän Armonne", virkkoi Milly ihmeissään.

"Anna sormus minulle", sanoi lady yrittäen tarttua tytön vasempaan käteen.

Milly veti nopeasti kätensä takaisin.

"Anna se tänne, kuuletko!" toisti Caroline käskevästi. "Sinä et tiedä, miksi! Minä olen joutunut ikävään asemaan, jota en ollenkaan tiennyt odottaa!" Lady Caroline kuiskasi tytölle muutamia sanoja.

"Voi mylady", virkkoi säikähtynyt Milly. "Mitä nyt aiotte tehdä?"

"Sinun täytyy sanoa, että tunnustuksesi oli kurja valhe, häpeällinen keksintö, kuolemansynti — että minä pyysin sinua tekemään sen minua suojataksesi ja että minut vihittiin häneen Bathissa. Sanalla sanoen: meidän täytyy ilmaista totuus, muuten on kaikki hukassa — ruumiini, sieluni ja hyvä nimeni — iäksi!"

Hellämielistenkin naisten taipuvaisuudella on sentään rajansa. Milly oli ehtinyt eläytyä siihen ajatukseen, että hän ja nuori mies olivat tulleet yhdeksi lihaksi ja että hänellä oli oikeus käyttää vainajan nimeä, oli tottunut pitämään vainajaa miehenään siinä määrin, ettei voinut luopua hänestä ensi vaatimalla.

"Ei, ei", huudahti hän, "minä en voi enkä tahdo hänestä luopua! Teidän Armonne otti hänet minulta hänen eläessään ja antoi hänet

minulle takaisin vasta hänen kuoltuaan. Nyt minä tahdon hänet pitää! Minä olen todellakin hänen leskensä. Paremmalla syyllä kuin te, mylady, sillä minä rakastan ja suren häntä ja käytän hänen rakasta nimeänsä — Teidän Armonne sitävastoin ei tee mitään!"

"Tietysti minä rakastan häntä", huudahti lady Caroline säihkyvin silmin, "minä pidän hänet enkä luovuta häntä sellaiselle kuin sinä! Kuinka voisinkaan, koska hän on sen lapsiraukan isä, jonka minä tulen synnyttämään? Minun täytyy saada hänet takaisin! Milly, Milly, etkö voi ymmärtää ja sääliä minua, sinä paatunut tyttö, etkö näe, missä epätoivoisessa tilassa minä olen? Voi harkitsemattomuutta, naisen turmiota! Miksi en miettinyt asiaa paremmin ja odottanut? Jätä minulle takaisin kaikki, mitä olen sinulle antanut ja lupaa auttaa minua, kun tunnustan totuuden."

"En milloinkaan, en milloinkaan!" vakuutti Milly kiivaasti. "Katsokaa tätä hautakiveä! Katsokaa suruhattuani ja -pukuani — ja tätä sormusta! Kuulkaa se nimi, jolla minua mainitaan! Minun hyvä maineeni on minulle yhtä kallis kuin teidän maineenne teille! Olen

tunnustanut rakkaani omakseni ja itseni hänen omaksensa, olen ottanut hänen nimensä, surrut hänen kuolemaansa niinkuin mieheni kuolemaa ainakin — kuinka siis voisin sanoa, ettei se olekaan totta? Sellaiseen häpeään en tahdo joutua! Minä todistan teitä vastaan mylady, ja minua uskotaan, sillä minun kertomukseni on paljoa todennäköisempi kuin teidän. Mutta minä pyydän teitä, mylady, älkää pakottako minua siihen! Armahtakaa minua, antakaa minun pitää hänet!"

Nimellisessä leskiraukassa herätti pelkkä ehdotus, jonka toteuttamisesta olisi hänelle koitunut katkera nöyryytys, niin syvää surua, että lady Caroline vaikeasta tilanteestaan huolimatta lämpeni häntä säälimään.

"Minä ymmärrän asemasi", virkkoi hän. "Mutta ajattelehan minun tilaani! Mitä minun on tehtävä? Ellet sinä minua auta, näyttää siltä kuin olisin keksinyt koko jutun vain häpeästä pelastuakseni. Vaikka esitän vihkimätodistuksen, on ihmisten skandaalinhalu niin suuri, että useimmat jättävät tosiasian huomioonottamatta ja uskovat mieluummin sinun kertomuksesi

oikeaksi. En tiedä edes ketkä olivat todistajina, en tiedä kerrassaan mitään!"

Muutaman hetken kuluttua molemmat nuoret naiset oivalsivat oikeaksi vanhan väitteen, että yksimielisyydessä on suuri voima. Niinpä he tyynesti harkitsivat asiaa ja harkinnan tuloksena oli, että kumpikin palasi kotiinsa ja lady Caroline jo samana iltana tunnusti avioliittonsa kreivittärelle, mutta ei kenellekään muulle koko maailmassa. Vähän ajan kuluttua matkustivat lady Caroline ja hänen äitinsä Lontooseen, missä he pian sen jälkeen kohtasivat Millyn, jonka kerrottiin lähteneen johonkin kylpypaikkaan hoitamaan terveyttensä.

Viimeksimainittuun tarkoitukseen tarvittavat rahat olivat lahjoittaneet herraskartanon rouvat, jotka tunsivat syvää myötätuntoa yksinäistä ja turvatonta leskeä kohtaan.

Seuraavan vuoden alkupuolella tuli Milly kotiin lapsi käsivarrellaan. Manor House'in naiset olivat matkustaneet ulkomaille. He palasivat matkaltaan vasta seuraavana syksynä, jolloin Milly lapsineen oli muuttanut pois isänsä, metsänvartijan kodista, koska hänelle oli tarjoutunut tilaisuus asettua omaan

kotiin usean peninkulman päähän syntymäkylästään. Sitäpaitsi oli lady Carolinen ja hänen äitinsä välityksellä hankittu hänelle ja hänen lapselleen sievä vuotuinen avustus eliniäksi.

Kului pari kolme vuotta, ja lady Caroline meni naimisiin erään aatelismiehen — Stonehengen markiisin — kanssa, joka oli paljoa vanhempi kuin hän ja kosiskeli häntä kauan laiskanlaisesi. Hän ei ollut rikas, mutta lady Caroline eleli hänen kanssaan rauhallisesti monta vuotta. Avioliitosta ei syntynyt yhtään lasta. Sill'aikaa Millyn poika kasvoi ja vaurastui erinomaisesti. Hän rakasti otaksuttua äitiänsä, ja Milly puolestaan oli koko sielustaan kiintynyt poikaan, jonka kasvoissa näkyivät yhä selvemmin sen miehen piirteet, joka oli muinoin voittanut tytön sydämen ja vielä kuoleman jälkeen piti sitä omanaan.

Milly kasvatti poikaa niin hyvin kuin voi käytettävissään olevilla rajoitetuilla varoilla. Avustusta näet ei ollut lisätty, sillä lady Caroline — nyttemmin Stonehengen markiisitar — näytti välittävän heistä yhä vähemmän. Milly oli pojan puolesta kovin

kunnianhimoinen; hän kieltäytyi melkeinpä välttämättömmimmästäkin voidakseen antaa hänen käydä lukiota samassa kaupungissa, jonne he olivat vetäytyneet. Kahdenkymmenen vuoden ikäisenä nuorukainen kirjoittautui ratsuväki-rykmenttiin, ei satunnaisen laiskuudenpuuskan vuoksi, vaan harkiten ja vilpittömästi haluten antautua sotilaanammattiin. Hänen harvinaiset kykynsä, miehekäs ryhtinsä ja vakaa käytöksensä olivat aiheena pikaiseen ylenemiseen, jota vielä edisti siihen aikaan sattunut vakava sota. Palattuaan rauhan solmimisen jälkeen Englantiin hän oli saavuttanut ratsumestarin arvon ja kohta hän, nuori mies, ylennettiin majoitusmestariksi.

Hänen äitinsä — hänen oikea äitinsä, siis Stonehengen markiisitar, — kuuli puhuttavan poikansa menestyksestä. Se herätti eloon hänen äidinvaistonsa ja täytti hänen sydämensä ylpeydellä. Etevä sotilaspoika herätti hänessä suurta mielenkiintoa. Hän halusi nähdä poikansa, varsinkin kun markiisi oli kuollut jättäen hänet yksinäiseksi lapsettomaksi leskeksi. En voi sanoa, olisiko hän tullut lähteneeksi poikaansa tapaamaan ilman ulkonaista yllykettä. Mutta eräänä

päivänä, kun hän ajoi avonaisissa vaunuissaan läheisen kaupungin ulkokulmilla, kulki kasarmeihin sijoitettu sotaväki marssijärjestyksessä hänen ohitsensa. Hän tarkasteli marssijoita ja tunsu komeimman upseerin omaksi pojakseen — siinä määrin oli poika isänsä näköinen.

Tämä kohta us elvytti hänen äidintunteitaan, jotka olivat vuosikausia uinuneet. Hän moitti itseään kovin laiminlyönnistään. Jos hänessä olisi ollut tosi rakkauden rohkeutta, olisi hän tunnustanut ensimmäisen avioliittonsa ja antanut kasvattaa pojan omanaan. Mitäpä olisi merkinnyt, vaikka hän ei olisi milloinkaan saanut hienoa, jalohelmistä ja kultalehdistä kokoonpantua vaakunakilpeä, jos hänen osakseen olisi tullut jalon, kelpo pojan rakkaus ja suoja. Tällaiset ajatukset viiltelivät yksinäisen ja surullisen naisen sydäntä. Nyt hän katui, että oli ylpeästi kieltänyt ensimmäisen miehensä, katui katkerammin kuin oli milloinkaan katunut harkitsematonta naimisiinmenoansa.

Hänen kaipa uksensa kävi niin voimakkaaksi, että hänestä näytti mahdottomalta olla tunnustamatta itseään poikansa äidiksi. Kävi

miten kävi, hänen täytyi se tehdä; miten myöhäistä olikin, täytyi hänen ottaa poika pois tuolta naiselta, jota hän alkoi hillittömästi vihata, koska hän oli anastanut hänen ainoan lapsensa. Hän oli varma siitä, että poika ilomielin vaihtaisi yksinkertaisen maalaisäitinsä ylhäiseen äitiin, joka oli ollut päärin puoliso. Koska lady Stonehenge leskenä voi matkustaa, milloin ja miten halusi, lähti hän jo seuraavana päivänä siihen pieneen kaupunkiin, jossa Milly eli yhä kantaen surupukua nuoruutensa rakastetun muistoksi.

"Hän on *minun* poikani", virkkoi markiisitar kohta kun oli jäänyt kahdenkesken Millyn kanssa. "Sinun on annettava hänet takaisin minulle nyt kun olen siinä asemassa, että voin uhmata maailman mielipidettä. Hän kai käy usein sinua tervehtimässä?"

"Kerran kuussa sodasta palattuaan, mylady. Toisinaan hän jää luokseni pariaksi kolmeksi päiväksi ja vie minut mukanaan kaikkialle." Milly puhui rauhallisesti ja ylpeästi.

"No niin, sinun on luovuttava hänestä", sanoi markiisitar kylmästi. "Mutta sinun ei tarvitse joutua siitä kärsimään, sillä saat tavata hänet niin usein kuin haluat. Minä aion tunnustaa

ensimmäisen avioliittoni ja ottaa hänet asumaan luokseni."

"Te unohdatte, että tässä on otettava lukuun kaksi henkilöä, mylady. Ei ainoastaan minut, vaan myöskin hän itse."

"Se seikka on helposti järjestettävissä. Etkö luule, ettei hän tahdo — —" Tahtomatta loukata Millyä puhumalla heidän erilaisesta yhteiskunnallisesta asemastaan sanoi hän: "Hän on minun lihaani ja vertani eikä sinun."

"Liha ja veri eivät merkitse mitään!" vastasi Milly kiivastuen siinä määrin kuin yksinkertainen maalaisvaimo voi kiivastua parin puolisolle — tässä tapauksessa kelpotavalla. "Mutta minä suostun jättämään asian hänen itsensä ratkaistavaksi."

"Muuta en pyydäkään", sanoi lady Stonehenge. "Pyydä häntä tulemaan tänne, jotta saan kohdata hänet."

Sotilaalle kirjoitettiin ja kohtaus järjestettiin. Nuori mies ei ollutkaan kovin hämmästynyt saadessaan kuulla sukujuurensa, sillä hän oli jo vuosikausia tietänyt, että asiassa piili jokin salaisuus. Hän käyttäytyi markiisitarta kohtaan kunnioittavasti, mutta ei niin lämpimästi kuin

tämä oli toivonut. Äidin valinnan vaihtoehdot mainittiin miehelle. Hänen vastauksensa oli hämmästyttävä.

"Ei, mylady", virkkoi hän. "Paljon kiitoksia, mutta minä annan asiain mieluummin jäädä ennalleen. Isäni nimi on joka tapauksessa minun. Nähkääs, mylady, te ette välittänyt minusta paljoakaan, kun olin pieni ja avuton; miksipä minä tulisin luoksenne nyt, kun olen täysikasvuinen ja voimakas? Tämä rakas, uhrautuva sielu vaali minua kohta syntymäni jälkeen, valvoi ja hoiti minua, kun olin sairas, ja kieltäytyi monesta mukavuudesta antaakseen minulle tilaisuutta päästä eteenpäin. Minä en voi rakastaa ketään toista äitiä niinkuin olen häntä rakastanut. Hän *on* minun äitini ja minä olen aina hänen poikansa." Puhuessaan hän laski voimakkaan käsivartensa Millyn olkapäille ja suuteli häntä hellästi.

Markiisitar-parka oli surkean epätoivon vallassa. "Sinä surmaat minut", sanoi hän, koko ruumis nyhkytyksistä vapisten. "Etkö sinä — voisi — rakastaa — minuakin?"

"En, mylady. Koska pakotatte minua sanomaan, niin sanon teille, että jos te

häpesitte isäparkaani, joka oli hyvä ja kunniallinen mies, niin minä puolestani häpeän teitä."

Mikään ei voinut häneen vaikuttaa. Vihdoin sai lady-parka sanotuksi vain: "Etkö — etkö voi suudella minuakin? Eihän se ole liikaa — minä en pyydä mitään muuta."

"Epäilemättä", vastasi hän.

Seurasi kylmä suutelo, ja sitten oli kiusallinen kohtaaus ohi. Tämä päivä oli onnettomalle Stonehengen markiisittarelle lopun alku. Se seikka, että poika oli hänet kieltänyt, sai hänet sitä katkerammin kaipaamaan hänen rakkauttansa. Minä en tarkoin tiedä, miten kauan hän vielä eli, mutta kovin pitkä ei aika voinut olla. Hänen elämänsä kalvoi tuska, joka oli pistävämpi kuin käärmeen hammas. Ollenkaan välittämättä ihmisistä, heidän tavoistaan ja tuomioistaan hän salli asian tulla tunnetuksi. Ja kun odotettu loppu vihdoin oli käsissä — minua surettaa sanoessani, että hän kieltäytyi ottamasta vastaan uskonnon lohdutusta — niin hänen kuolemansa syyksi oli oikeimmin merkittävä "särkynyt sydän".

* * * * *

Rovastin lopetettua huomautettiin hänen kertomuksensa johdosta yhtä ja toista. Hempeämielinen jäsen sanoi lady Carolinen tarinan olevan murheellisena esimerkkinä siitä, kuinka alkujaan terve inhimillinen tunne voi tärveltyä luokkaeron ja sosiaalisten ennakkoluulojen vaikutuksesta. Lady Caroline ansaitsi sääliä, mutta vielä enemmän ansaitsi sitä hänen lapsensa, ennenkuin oli ehtinyt täysi-ikäiseksi. Puhujan mielestä ei ollut mitään sydäntäsärkevää kuin lapsi, joka havaitsee olevansa vierottu eikä ymmärrä onnettoman asemansa syytä. Siksi oli varsin luonnollista, että hän ryhtyi kertomaan tarinaa, joka koski samaa aihetta kuin edellinen, mutta päättyi aivan toisin.

4.

LADY MOTTISFONT.

Esittänyt Hempeämielinen jäsen.

Kaikista Wessexin romanttisista, kaupungeista on Wintoncester luullakseni soveliaim sellaisille henkilöille, joilla on

taipumusta mietiskelyyn. Siellä näet on tuomiokirkko, jonka keskilaiva on niin pitkä, että sitä kävellessään voi painua salatuimpiin mietteisiinsä tarvitsematta alinomaa kääntyä takaisin. Voi kulkea lähes kolmesataa askelta komeiden muistomerkkien keskitse, hiljaisessa mielessään vertaillen toisiinsa sitä kuivaa pölyä, joka on laskeutunut kuninkaitten ja piispojen leposijoille, ja sitä kosteampaa tomua, joka tavallisesti peittää aatelittomien, pappien ja muiden kuolevaisten viimeistä leposijaa ulkona luonnon helmassa. Ja jos on rakastunut, niin voi kirkassilmänsä kanssa hiipiä johonkin kappeliin juhlallisessa ympäristössä puhdistakseen ja kypsyttääkseen hurmiotaan, kunnes se saa entistä harvinaisemman ja hienomman vivahduksen, joka on ymmärrykselle — joskaan ei aisteille — miellyttävämpi kuin se tunteen laji, joka syntyy käyskeltäessä paikoissa, joissa kaikki huokuu elämää, kasvua ja hedelmällisyyttä.

Tässä juhlallisessa paikassa, jonne he olivat vetäytyneet välttääkseen omaistensa huomiota, sir Ashley Mottisfont, leskimies, pyysi eräänä maaliskuun päivänä Philippaa, Squire Okehallin lempeätä tytärtä, puolisokseen.

Philippan elämä oli tähän saakka kulunut aivan huomaamatta, jotavastoin sir Ashley, vaikka ei ollutkaan rikas, kuitenkin nautti melkoista arvonantoa, joten kysymyksesssäolevaa liittoa epäilemättä pidettiin suurena kunniana ja onnena Philippan laiselle vähäpätöiselle henkilölle. Viehättävä tyttö oli itse aivan samaa mieltä. Hän oli siinä määrin hurmaantunut sir Ashleyhin, että hän, mainittuna päivänä käyskellessään hänen rinnallaan kirkonkäytävää, tuskin huomasi jalkojensa koskettavan kivipermantoon — pikemmin hän tunsii leijailevansa ilmassa. Philippa oli intomielinen, tuntehikas tyttö; hän ei voinut ymmärtää, kuinka hän ansaitsi miehekseen sir Ashley Mottisfontin, tunnetun, laajalti matkustelleen ja komean henkilön.

Kosiessaan hän ei käyttänyt sitä kömpelöä puheentapaa, jota bukoliset maamiehet sellaisissa tärkeissä tilaisuuksissa yleensä viljelevät, vaan puhui niin hienosti kuin olisi oppinut sanottavansa Enfieldin *Speakerista*. Kumminkin hän hieman epäröi, sillä hänellä oli jotakin lisättävää.

"Soma Philippani", virkkoi hän, (sivumennen sanoen Philippa ei ollut lainkaan soma)

"minun on ilmoitettava sinulle, että olen ottanut hoitooni pienen tyttölapsen, joka on kokonaan minusta riippuvainen. Se on pieni orpo olento, jonka minä eräänä päivänä löysin kauralyhteestä [sitä suvaitsi arvoisa parooni asian esittää] ollessani matkalla kotiin, nimetön lapsukainen, josta aion pitää huolta, kunnes hän on kyllin vanha tullakseen toimeen omin neuvojin. Hän on vasta viidentoista kuukauden ikäinen ja nykyään erään ystävällisen eukon huostassa. Etkö sinä halua ottaa hoivataksesi pientä avutonta raukkaa?"

Tarvitsee tuskin sanoa, että ihastunut ja rakastunut nuori ladyemme lupasi tehdä kaikki voitavansa nimettömän lapsen hyväksi. Pian tämän jälkeen vihittiin pariskunta samassa temppelissä, joka oli ollut sir Ashley'n lemmennustuksen mykkänä todistajana. Vihkimisen toimitti itse piispa, kunnianarvoisa ja kokenut mies, niin tottunut liittämään toisiinsa henkilöitä, joilla oli halua tällaisiin kokeisiin, että molemmat asianosaiset hämmästyksekseen havaitsivat joutuneensa jo yhteen, vaikka vielä epämääräisin katsein silmälivät toisiaan itsenäisinä olentoina.

Tämän toimituksen jälkeen pariskunta matkusti kotiinsa Deansleigh Parkiin ja alkoi elää onnellista yhdyselämänsä. Lupaukselleen uskollisena lady Mottisfont kävi seuraavina viikkoina ahkerasti kylässä katsomassa lasta, jonka hänen miehensä oli niin salaperäisellä tavalla löytänyt kotiin ratsastaessaan. Tästä mielenkiintoisesta löydöstä ladyllä muuten oli oma ajatuksensa, mutta koska luonnostaan oli niin hellä, että olisi paremman puutteessa voinut rakastaa kiviä ja kantoja, ei hän ajatustaan ilmaissut. Tyttönen, joka kasteessa sai nimen Dorothy, mielistyi lady Mottisfontiin niinkuin paroonin nuori vaimo olisi ollut hänen oma äitinsä ja Philippa puolestaan kiintyi vähitellen lapseen siinä määrin, että kysyi mieheltään, eikö saisi ottaa häntä luoksensa kasvattaakseen hänet niin huolellisesti kuin oman tyttärensä. Sir Ashley vastasi, ettei hänellä ollut mitään sitä vastaan, vaikka kenties voisi syntyä juoruja. Muuten hän ilmeisesti oli varsin tyytyväinen asiain uuteen järjestykseen.

Sitten he elelivät edelleen pari kolme vuotta sir Ashley Mottisfontin maatilalla ja olivat niin likellä onnenautuutta kuin maan ilmanala salli. Tyttönen oli Philippalle oikea Jumalan lahja,

sillä hän ei näyttänyt saavan omia lapsia. Hän olikin kyllin ymmärtäväinen kiittääkseen kaitsemusta tästä lahjasta eikä ollenkaan vaivannut päätään yrittämällä ottaa selkoa lapsen alkuperästä. Luonnostaan hellänä ja taipuisana hän rakasti miestänsä arvostelematta, väsymättä ja uskonnollisella hartaudella, ja lasta tuskin vähemmän. Hän helli pientä lemmikkiä ikäänkuin omaa tytärtänsä. Dorothy puolestaan oli hänen lohtunaan, kun mies oli poissa kotoa huvittelemassa tai asioitaan järjestelemässä. Kotiin palatessaan sir Ashley oli perin tyytyväinen nähdessään miten he olivat voittaneet toistensa sydämet. Silloin sir Ashley suuteli vaimoansa, hänen vaimonsa suuteli pikku Dorothy ja pikku Dorothy suuteli sir Ashleytä. Lady Mottisfontilla oli tällaisen kolminkertaisen tunteenpurkauksen jälkeen tapana sanoa: "Hyvä isä, minä unohdan kokonaan, ettei hän ole minun lapseni!"

"Mitäpä siitä?" virkkoi hänen miehensä. "Kaitselmus on kaukonäköinen. Se lähetti hänet meille, koska oli päättänyt olla antamatta meille omia lapsia."

Heidän elämäntapansa oli mitä vaatimattomin. Lakattuaan matkustelemasta sir Ashley oli alkanut harrastella metsästystä ja maanviljelystä, Philippa puolestaan oli mallikelpoinen perheenemäntä. He tyytyivät niihin huveihin, joita kotiseutu voi tarjota. He menivät varhain levolle ja nousivat samaan aikaan kuin työhevokset ja viheltelevät ajomiehet. He tunsivat kaikkien verraten tavallisten lintujen ja puitten nimet ja olivat säänennustajina huolestuneiden maanviljelijäin ja liikavarpailla varustettujen vanhain ihmisten veroiset.

Eräänä päivänä sir Ashley Mottisfont sai kirjeen, jonka hän luettuaan hajamielisenä laski pöydälle mainitsematta mitään sen sisällöstä.

"Keneltä se on, rakkaani?" kysyi hänen vaimonsa kirjeeseen katsahtaen.

"Se on vain eräältä vanhalta tuttavalta, Bathissa asuvalta asianajajalta. Hän muistuttaa minulle, mitä olen neljä viisi vuotta sitten — hiukan ennen naimisiinmenoamme — sanonut hänelle Dorothysta."

"Mitä olet hänestä sanonut?"

"Minä ajattelin silloin, ettet sinä ehkä välittäisi työstä ja kehoitin senvuoksi häntä ilmoittamaan minulle, tuntisiko hän jonkin rouvashenkilön, joka haluaisi ottaa Dorothyn lapsekseen ja antaa hänelle hyvän kodin."

"Mutta sehän tapahtui silloin, kun ei Dorothyllä ollut ketään hoivaajaa", virkkoi lady Mottisfont. "Kuinka hänen päähänsä pälkähtää nyt kirjoittaa? Eikö hän tiedä, että olet naimisissa? Tietysti hän sen tietää!"

"Epäilemättä."

Sir Ashley ojensi kirjeen vaimolleen. Asianajaja ilmoitti, että eräs varakas leskirouva, joka ei toistaiseksi halunnut nimeänsä mainittavan, oli äskettäin kääntynyt asioissaan hänen puoleensa. Rouva oli kertonut haluavansa ottaa kasvattaakseen pikku tytön, kunhan varmaan tietäisi saavansa hyvän ja miellyttävän lapsen. Niin ollen hän olisi mieluummin ottanut lapsen, joka oli kyllin vanha, jotta voi päätellä, millainen hän oli luonnonlaadultaan. Asianajaja palautti sir Ashleyyn mieleen, mitä hän oli aikoja sitten ilmoittanut, ja esitti nyt asian hänelle. Tyttöselle luvattiin erinomainen koti — siitä

voi asianajaja mennä takuuseen — ellei hänellä jo ollut kotia.

"Onpa mieletöntä, että mies kirjoittaa näin pitkän ajan kuluttua!" virkkoi lady Mottisfont, joka tunsikin kurkkuaan ahdistavan ajattellessaan, mitä Dorothy hänelle merkitsi. "Minä otaksun että sinä annoit hänelle tämän tehtävän silloin — kun Dorothy — löysit?"

"Aivan niin — silloin se tapahtui."

Hän vaipui ajatuksiinsa. Kumpikaan ei vaivautunut vastaamaan asianajajan kirjeeseen. Asia jäi silleen toistaiseksi.

Eräänä päivänä syödessään muutamain ystäväin kanssa päivällistä (palattuaan kaupungista, jonne olivat pikimmältään matkustaneet nähdäkseen mitä maailmassa tapahtuu, kuullakseen mitä siellä puhuttiin ja ylimalkaan hieman virkistyäkseen pitkäaikaisen maallaolon jälkeen) he kuulivat eräältä tuttavaltaan, että Fernell Halliin, lähellä sijaitsevaan herraskartanoon, joka omistajan huonojen raha-asiaiden vuoksi oli vuokrattavana, oli asettunut eräs leskirouva, italialainen kreivitär, jonka nimen jätän mainitsematta syistä, jotka vähitellen selviävät. Lady

Mottisfont oli sekä hämmästynyt että mielissään. "Vaikka minä luullakseni olisin mieluummin jäänyt Italiaan, jos olisin siellä syntynyt", lisäsi hän.

"Hän ei ole italialainen, vaan hänen miesvainajansa", sanoi sir Ashley.

"Oletko kuullut hänestä jo ennen!"

"Olen, Greyn luona puhuivat hänestä tuonnottain. Hän on englantilainen." Kun sir Ashley ei kertonut enempää, selitti eräs vieraista lady Mottisfontille, että kreivittären isä oli keinotellut itäintialaisilla arvopapereilla, joiden avulla siihen aikaan moni tuli upporikkaaksi. Tytär peri suunnattoman omaisuuden isänsä kuollessa, mikä tapahtui vain muutamia viikkoja hänen miehensä kuoleman jälkeen. Otaksuttiin, että rikkaan englantilaisen tyttären ja köyhän ulkomaalaisen välinen avioliitto oli ollut pelkkää keinottelua. Suruajan kuluttua leski epäilemättä joutuisi kaikenlaisten onnenonkijain tavoittelun esineeksi, sillä hän oli vielä aivan nuori. Toistaiseksi hän kuitenkin näytti kaipaavan lepoa ja välttävän kaupunkia ja seuraelämää.

Muutamia viikkoja myöhemmin sir Ashley Mottisfont katsoi kauan ja tutkivasti vaimonsa kasvoja. Sitten hän virkkoi:

"Dorothyille olisi ehkä ollut parempi, jos kreivitär olisi hänet ottanut. Hän on paljoa rikkaampi kun me ja olisi melkoista paremmin voinut ohjata hänet suureen maailmaan."

"Kreivitärkö ottaisi Dorothyn?" kysyi lady Mottisfont säpsähtäen.
"Mitä — oliko hän se rouvashenkilö, joka halusi saada hänet?"

"Oli; hän oleskeli Bathissa siihen aikaan kun asianajaja Gayton kirjoitti minulle."

"Mutta kuinka sinä tiedät tuon kaikki, Ashley?"

Sir Ashley näytti hieman arvelevan. "Niin, minä olen kohdannut hänet", sanoi hän. "Näetkös, hän on toisinaan mukana metsästysretkille, vaikka ei itse ratsastakaan, ja hän kertoi minulle olevansa se rouvashenkilö, joka oli tiedustellut asiaa Gaytonilta."

"Sinä siis olet sekä nähnyt hänet että puhutellut häntä?"

"Useita kertoja, kuten kaikki muutkin."

"Miksi et ole minulle mitään virkkanut?" kysyi lady Mottisfont, "Minä olen kerrassaan unohtanut käydä häntä tervehtimässä. Minä teen sen huomenna tai jonakin lähipäivänä... Mutta Ashley, minä en ymmärrä, kuinka sinä voit sanoa, että olisi ollut parempi, jos Dorothy olisi joutunut hänelle; tyttöhan on nyt niin kokonaan meidän omamme, etten voi sietää tuollaisia ehdotelmia, vaikkapa ne olisivat pelkkää leikkiä." Hänen silmänsä olivat niin kaunopuheisen moittivat, ettei sir Ashley Mottisfont vastannut mitään.

Lady Mottisfont ei metsästänyt sen enempää kuin englantilais-italialainen kreivitär, sitäpaitsi hän puuhaili niin uutterasti taloustoimissa ja Dorothyyn vaalinnassa, ettei hänellä ollut halua tuhлата hetkeäkään pelkkään huviin. Oli tosiaankin karkeata aivan kylmästi harkita, mikä vuosia sitten olisi ollut edullisinta lapselle, johon he nyt olivat sydämestään kiintyneet. Lady Mottisfont ei voinut mitenkään ymmärtää, kuinka hänen miehensä voi katsella asiaa niin persoonattomalta kannalta, sillä kuten arvoisat kuulijani lienevät arvanneet oli lady Mottisfont aikoja sitten — ellei jo alunpitäen — aavistanut, mikä sir Ashleyyn ja Dorothyyn

todellinen suhde oli. Paroonin puoliso oli kumminkin niin säyseä ja hienotunteinen, ettei hän milloinkaan ilmaissut epäluulojaan, vaan otti napolisematta vastaan, mitä taivas hänen osakseen sääti. Hänen ylevämielisyytensä muuten täysin palkitsi se ilo, minkä tyttöseen kohdistuva rakkaus hänessä herätti.

Muutamia päiviä myöhemmin, kun tuli puheeksi ulkomaanmatka, hänen miehensä palasi tuohon kiusalliseen keskustelun aiheeseen. Siinä tapauksessa, että matkasta tulisi tosi, olisi hänen mielestään melkein vahinko, etteivät he olleet myöntyneet kreivittären toivomukseen. Kreivitär oli kohdannut Dorothyn hänen ollessa hoitajineen kävelyllä ja oli sanonut, ettei hän milloinkaan ollut nähnyt niin miellyttävää lasta.

"Vai niin — hän siis yhä himoitsee Dorothyä? Sehän on suorastaan hävytöntä!" huudahti lady Mottisfont.

"Siltä näyttää... Kuulehan, Philippa rakas, kreivitär olisi laillisesti ottanut Dorothyn tyttäreksen, mikä olisi tytölle varsin edullista. Mehän emme ole sitä tehneet, vaan hoidamme ja vaalimme häntä kasvattinamme."

"Minä otan hänet mielelläni omaksi lapsekseni!" huudahti lady Mottisfont levottomana. "Kuinka siinä on meneteltävä?"

"Hm." Sir Ashley ei antanut mitään neuvoa, vaan vaipui ajatuksiinsa. Hänen puolisonsa tunsivat itsensä kovin levottomaksi ja huolestuneeksi.

Jo seuraavana päivänä lady Mottisfont vihdoinkin ajoi Fernell Halliin tervehtimään naapuriansa. Kreivitär oli kotona ja otti hänet varsin ystävällisesti vastaan. Mutta lady Mottisfont raukan sydäntä kouristi, kun hän katseli uutta tuttavaansa. Niin ihmeen kauniita kasvoja hän ei ollut milloinkaan nähnyt. Kreivitär näytti säteilevän kaikkea sitä suloa ja hempeyttä, minkä nainen omistaa. Hänen hieno käytöksensä, eloisa olentonsa ja vilkas ajatuksensa muodostivat eheän ja kauniin kokonaisuuden, jota katsellessaan lady Mottisfont melkein pä kääntyi kipeäksi. Hän, samoin kuin viime aikoina sir Ashley itse, oli verraten maalaismainen käytökseltään, joten oudot aatteet ja lauseparret kerrassaan hämmensivät hänet. Hän ei osannut juuri nimeksikään muuta kieltä kuin omaansa; tämä

ihmeellinen olento sitävastoin osasi käytellä italian ja ranskan kieliä ilmaisemaan ajatuksensa hienoimpia vivahteluja, mikä seikka oli suuri etu siihen aikaan — ja monen mielestä vielä nykyjäänkin.

"Kuinka omituisesti kävikään pikku tytön!" virkkoi kreivitär hilpeästi lady Mottisfontille. "Minä tarkoitan, että se tyttö, jota asianajaja minulle suositteli, oli vähää ennen joutunut teidän, nykyisten naapurieni ottolapseksi. Kuinka pienokainen voi! Minun täytyy tulla häntä katsomaan."

"Haluatteko yhä saada hänet?" kysyi lady Mottisfont epäluuloisesti.

"Miksipä en; minä ottaisin hänet mielelläni."

"Mutta te ette saa häntä! Hän on minun!" sanoi toinen kiivaasti.

Kreivittären käytös muuttui siitä hetkestä lähtien melkoista kylmemmäksi.

Lady Mottisfont oli hänkin kovin huonolla tuulella palatessaan kotiin. Kreivitär oli joka suhteessa niin hurmaava, että ladymme oli häneen kerrassaan ihastunut; kuinkapa hän ei olisi hurmannut sir Mottisfontia? Sitäpaitsi hän

oli herättänyt Philippan päässä omituisen ajatuksen. Kotiin päästyään hän heti riensi lastenkammariin, tempasi Dorothyn syliinsä ja suuteli häntä kiivaasti. Sitten hän siirsi pienokaisen loitommaksi ja tutki tarkoin hänen piirteitensä. Hän huokasi syvään, työnsi lapsen luotaan ja riensi pois.

Tytön kasvot muistuttivat nyt kuten ennenkin hänen miehensä kasvoja, mutta tällä kertaa hän keksi niissä lisäksi muotoja, viivoja ja ilmeitä, jotka olivat heidän uudelle naapurilleen luonteenomaisia.

Silloin lady parka vihdoinkin oivalsi asiain hämmästyttävän yhteyden ja kysyi itseltään, kuinka hän oli voinut olla niin yksinkertainen, ettei ollut sitä aikaisemmin ajatellut. Kovin kauan hän ei kumminkaan moittinut itseänsä lyhytnäköisyydestään; hän oli epätoivoissaan havaitessaan joutuneensa esteeksi noiden kahden henkilön väliin. Se seikka, ettei hän tietenkään ollut voinut tätä tilannetta aavistaa, ei lieventänyt hänen suruansa. Nainen, joka oli ollut hänen miehensä autuus, oli palannut vapaana toisen ehdittyä menettää vapautensa, ja halusi ilmeisesti vaatia takaisin omansa — Dorothyn, joka oli sillä välin ehtinyt tulla lady

Mottisfontin melkeinpä ainoaksi ilonlähteeksi tarjoamalla hänelle jotakin vaalittavaa, herättämällä hänen äidintunteitaan ja siinä määrin heijastelemalla hänen miehensä luonnonlaatua, että hän melkein uskoi näkevänsä työssä jotakin heijastusta itsestäänkin.

Jos tässä uhrautuvassa, kelpo naisessa oli jotakin vikaa, niin se johtui hänen liiallisesta alistuvaisuudestaan. Miehet eivät tosiaankaan usein osoita suurta uhrautuvaisuutta avuttomia naisia kohtaan, jotka ovat elinikänsä heistä riippuvaiset. Kenties ei olisi ollut hänelle haitaksi (vaikka en uskalla tätä otaksumaa mitenkään tehostaa), jos hän heti kotiin palattuaan olisi kiivastunut miehelleen. Olipa miten hyvänsä, missään tapauksessa hän ei menetellyt sillä tavoin, vaan ryhtyi odottamaan ja rukoilemaan Jumalaa, ettei milloinkaan joutuisi loukkaamaan miestänsä, joka kieltämättä oli aina ollut hellä ja huomaavainen, ja ettei pikku Dorothyä milloinkaan häneltä riistettäisi.

Vähitellen molemmat kodit kiintyivät toisiinsa, joten kului harvoin viikkoa, jolloin he eivät tavanneet toisiansa. Vaikka lady

Mottisfont pitikin tätä seurustelua vaarallisena, ei hän parhaalla tahdollakaan voinut keksiä uudesta ystävättärestään mitään vikaa. Oli ilmeistä, että kreivitärtä veti taloon Dorothy eikä sir Ashley. Niin harvinaista kauneutta niin hienoon älyyn yhtyneenä ei Philippa ollut milloinkaan tavannut oman sukupuolensa jäsenessä ja hän yritti uskotella itselleen (en uskalla sanoa, millä menestyksellä), ettei kreivittären tuttavallisuus ollut hänelle mitenkään vastenmielinen. Eihän niin rikas ja kaunis nainen, jonka ympärillä parveili lukematon määrä kosijoita, mitenkään voinut häiritä hänenlaisensa vähäpätöisen henkilön onnea.

Lähestyi se vuodenaika, jolloin kaikki hienot perheet oleskelivat Bathissa, joten sir Ashley ehdotti, että he lähtisivät sinne Dorothy mukanaan. Kaikki huomattavat perheet, olivat siellä, arveli hän. Heidän seudultaan matkusti paljon tuttavvia, muiden muassa lordi ja lady Purbeck, Wessexin kreivi ja kreivitär, sir John Grebe, Drenkhardit, lady Stourvale, Homptonshiren vanha herttua, Melchesterin piispa, Exonburyn tuomiorovasti ja monta muuta vähemmän huomattavaa hoviin, kirkkoon tai maa-aateliin kuuluvaa henkilöä.

Sinne matkusti myöskin kaunis kreivitär, jonka Philippa ei voinut epäillä hautovan mitään sir Ashleyhin kohdistuvia suunnitelmia, koska nuoremmat miehet kilpailivat mitä innokkaimmin hänen suosiostaan.

Kreivittärellä oli nyt entistä paremmin tilaisuutta tavata Dorothyä, sillä lady Mottisfont oli usein huonovointinen eikä muuten mielellään voinut estää seurustelua, josta tytöllä oli paljon iloa. Dorothy kiintyi uuteen tuttavaansa vaistomaisen kernaasti, siten osoittaen kuinka hienot ovat ne siteet, jotka liittävät lähimpiä veriheimolaisia toisiinsa.

Vihdoin tuli ratkaisu. Sitä kiiruhti eräs onnettomuudentapaus. Dorothy ja hänen hoitajattarensa lähtivät eräänä päivänä kävelylle; lady Mottisfont jäi yksin kotiin. Hänen alakuloisesti ajatellessaan, että kreivitär todennäköisesti pyrkii kohtaamaan tyttöä lausuakseen hänelle joitakin ystävällisiä sanoja, syöksyi huoneeseen sir Ashley Mottisfont, joka kertoi Dorothyyn hädin tuskin pelastuneen kuolemasta. Muutamat työmiehet olivat hajoittamassa erästä rakennusta, lapsi

hoitajineen kulki ohi mitään vaaraa aavistamatta, ja juuri silloin kallistui rakennuksen ulkoseinä kaatuakseen. Hetkiseksi sitä estivät telineet, ja kadun toista puolta kulkeva kreivitär havaitsi uhkaavan vaaran. Hän syöksyi luo, tempasi Dorothyn syliinsä, veti hoitajan mukanaan ja oli tuskin ehtinyt kadun keskipaikkeille, kun heidät peitti kaatuvasta kivijoukkiosta lähtevä sakea pöly. Kukaan heistä ei loukkaantunut.

"Missä on Dorothy?" kysyi lady Mottisfont kiihdyksissään.

"Hän on hänen luonaan — hän ei tahtonut kohta päästää häntä lähtemään."

"Onko Dorothy hänen luonaan? Mutta tyttö on *minun* — hän on minun!" huudahti lady Mottisfont.

Silloin huomasi tarkkanäköinen lady miehensä tottuneen ajattelemaan itsensä, Dorothyn ja kreivittären yhteenkuuluvaisuutta siinä määrin, että hänen esteenä oleva vaimonsa melkein unohtui. Hän oli vaipunut hurmioiseen unennäköön, jossa kaikki kiertyi mainittujen kolmen elämän yhteiseen kehään.

Dorothy tuotiin vihdoin kotiin. Hän oli erittäin ihastunut kreivittäreen eikä käsittänyt ollenkaan päivän tapauksen kamaluutta; pikemmin se häntä kovin huvitti. Illalla, kun he kaikin olivat rauhoittuneet ja Dorothy oli mennyt levolle, sanoi sir Ashley: "Kreivitär on pelastanut Dorothyn, ja minä olen mietiskellyt, mitä voisimme tehdä osoittaaksemme hänelle kiitollisuutta. Emmekö anna Dorothyä hänen kasvatettavakseen, koska hän edelleenkin sitä haluaa ja tytölle olisi siitä suurta etua? Meidän on katseltava asiaa tältä kannalta, olematta itsekkäitä."

Philippa tarttui miestänsä käteen. "Ashley, Ashley! Ethän tarkoittane — että minun pitää luopua lemmikistäni - ainoastani?" Hänen ilmeensä oli niin kärsivä, että sir Ashleyyn täytyi kääntää katseensa toisaanne.

Seuraavana aamuna, Dorothyn vielä nukkuessa, lady Mottisfont hiipi tytön vuoteen ääreen ja istuutui katselemaan häntä. Herätessään Dorothy katsoi Philippaan pitkään.

"Äiti — sinä et ole niin kaunis kuin kreivitär, ethän?" kysyi hän vihdoin.

"En, Dorothy."

"Mikset, äiti?"

"Dorothy, kuulehan — minne jäisit mieluummin aina olemaan, minun luokseni vai hänen luoksensa?"

Tyttönen näytti epäröivän. "Älä ole vihainen, äiti, minä en tahtoisi mieltäsi pahoittaa, mutta mieluummin minä olisin kreivittären luona. Minä tarkoitan, ellen olisi hänelle häiriöksi ja sinä et loukkaantuisi ja kaikki voisi muuten jäädä entiselleen."

"Onko hän milloinkaan sinulta sitä kysynyt?"

"Ei milloinkaan, äiti."

Sepä se juuri oli katkeraa: ei käynyt mitenkään kieltäminen, että kreivitär käyttäytyi tässä asiassa mitä kunniallisimmin ja moitteettomimmin. Saman päivän iltana meni lady Mottisfont miehensä luo, kasvoillaan omituisen päättävä ilme.

"Ashley, me olemme olleet naimisissa lähes viisi vuotta, ja minä en ole milloinkaan viitannutkaan siihen, minkä olen varsin hyvin tiennyt — tarkoitan Dorothyn sukuperää."

"Sitä et ole koskaan tehnyt, rakas Philippa. Ja kuitenkin minä huomasin, että sinä tiesit sen alunpitäen."

"Isän minä tiesin, mutta en äitiä. Äitiä en tiennyt pitkiin aikoihin, mutta nyt tiedän."

"Vai olet sinä hänetkin keksinyt!" virkkoi sir Ashley ilmaisematta suurtakaan hämmästystä.

"Mitäpä minä sille mahdoin? No niin, asiain ollessa nykyisellä kannallaan olen niitä harkinnut ja olen puhutellut Dorothyäkin. Hän saa minun puolestani mennä. Minun on suostuminen kreivittären toivomukseen, sillä onhan hän ollut kovin hyvä minun — meidän — omalle — lapselleen."

Uhrautuva nainen riensi pois estääkseen miestänsä näkemästä katkeraa sydämensurua. Dorothy vaihtoi pian kotia ja äitiä. Ashleyt lähtivät kaupungista yksinäiseen Deansleigh Parkiinsa; kreivitär matkusti Dorothyyn kanssa joksikin aikaa Lontooseen.

Meluisassa Bathissa oli suhteellisen helppo luopua Dorothyystä. Toista oli elää ilman häntä hiljaisessa kodissaan. Eräänä iltana lady Mottisfont ei ollut aterialla. Hän oli ollut viime aikoina niin mietтелиäs ja alakuloinen, että sir

Ashley heti aavisti pahaa. Sanaakaan sanomatta hän lähti ulos vaimoansa etsimään ja keksi hänet vihdoinkin puistosta, jossa hän usein harhaili. Puiston takaosassa oli lammikko, joka sai vetensä solisevasta purosta. Saapuessaan lähelle sitä kuuli sir Ashley loiskahduksen. Hän riensi rantaan ja erotti vaimonsa valkean puvun lammikon pinnalla. Sir Ashley nosti hänet heti vedestä, kantoi sisään ja riisui hänet. Kukaan ei ollut tapausta huomannut. Lady ei ollut ehtinyt menettää tajuntaansa ja toipui nopeasti. Hän myönsi aikoneensa surmata itsensä, koska kreivitär oli ryöstänyt Dorothyn, jota hän yhä nimitti omaksi lapsekseen. Sir Ashley puhui hänelle vakavasti huomauttaen kuinka väärin hän teki jättäytyessään surunsa valtaan, vaikka kaikki oli mitä parhaimmalla tolalla. Lady Mottisfont kuunteli nöyrästi moitteita ja myönsi olleensa väärässä.

Tämän jälkeen hän oli alistuvampi. Kuitenkin löysi sir Ashley hänet usein itkemästä jonkin Dorothylle kuuluneen nukan, pienen kengän tai nauhan vuoksi. Sir Ashley päätti matkustaa vaimoineen Pohjois-Englantiin toivoen että ilmaston ja asuntopaikan vaihdos vaikuttaisi edullisesti. Siinä hän ei varsin erehtynytäkään,

kuten seuraavat tapaukset osoittivat. Lady Mottisfont voimistui sekä ruumiillisesti että henkisesti, mutta oli yhä vieläkin tavattoman arka, jos sattumaltakin kuuli lapsesta puhuttavan. Heidän kotiin palatessaan eivät kreivitär ja Dorothy vieläkään asuneet Fernell Hallissa. Vasta pari kuukautta myöhemmin he saapuivat, ja muutaman päivän kuluttua sir Ashley astui vaimonsa huoneeseen täynnä uutisia.

"Ajattelehan, Philippa! Ja hänelle oli niin kovin tärkeätä saada Dorothy luoksensa!"

"Mitä nyt sitten?"

"Naapurimme kreivitär menee uusiin naimisiin jonkun herrasmiehen kanssa, johon hän on Lontoossa tutustunut."

Lady Mottisfont hämmästyi kovin. Hän ei ollut uneksunutkaan sellaista mahdollisuutta. Dorothyyn omistamista koskeva kiista oli sysännyt sellaiset ajatukset kerrassaan syrjään. Mutta mikäpä oikeastaan oli luonnollisempaa? Kreivitär ei ollut vielä kolmeakymmentä täyttänyt ja näytti yhä hyvin viehättävältä.

"Meille tai pikemminkin sinulle", jatkoi sir Ashley, "on vielä mielenkiintoisempaa, että kreivitär nyt tarjoutuu luovuttamaan Dorothyn meille takaisin. Hän on huomannut, kuinka tytön menettäminen on sinua surettanut ja tahtoo koettaa tulla toimeen ilman häntä."

"Se ei tapahdu siitä syystä, ei senvuoksi, että hän haluaisi tehdä minulle palveluksen", virkkoi lady Mottisfont äkkiä. "Syy on varsin helppo arvata."

"No niin, samapa se; kerjäläisen ei sovi olla vaatelias. Syyt ja vaikuttimet eivät liikuta meitä; pääasia on, että sinä saat toiveesi täyttymään."

"Minä en ole enää mikään kerjäläinen", sanoi lady Mottisfont ylpeän salaperäisesti.

"Mitä sinä tarkoitat!"

Lady Mottisfont epäröi. Joka tapauksessa oli varsin selvää, ettei hän tuntenut itseään ylen onnelliseksi ajatellessaan että saisi takaisin lapsen, jonka menettämisestä hänen sydämensä oli ollut murtumaisillaan muutamia kuukausia sitten.

Vähän ajan kuluttua selvisi hänen mielialanmuutoksensa syy. Oltuaan viisi vuotta naimisissa toivoi lady Mottisfont vihdoinkin tulevansa äidiksi, ja tämä seikka sai hänet katselemaan monia asioita toisin kuin ennen. Niinpä hän ei enää pitänyt Dorothyä välttämättömänä omiensa ehtona.

Lähenevän avioliittonsa vuoksi päätti kreivitär lähteä Fernell Hallista palatakseen Lontooseen, pieneen somaan kotiinsa. Hän ei kumminkaan voinut lähteä niin pian kuin oli aikonut; vasta puoli vuotta myöhemmin hän lopullisesti muutti pois oleskeltuaan sillä välin milloin Fernell Hallissa, milloin Lontoossa. Vähää ennen lähtöänsä hän halusi puhutella sir Ashley Mottisfontia. Keskustelu tapahtui kolme päivää sen jälkeen kun lady Mottisfont oli lahjoittanut miehelleen pojan ja perillisen.

"Minä haluan puhua kanssanne", virkkoi kreivitär katsoen sir Mottisfontia suoraan silmiin, "siitä pikku lemmikistä, jonka otin toistaiseksi luokseni ja jonka olisin pitänyt omana tyttärenäni, ellei naimisiinmenoni tekisi asiaa hankalaksi."

"Niin siinä käynee", vastasi sir Ashley katsoen kiinteästi kreivitärtä. Hän huomasi,

miten pari kyyneltä hitaasti nousi kreivittären silmiin, kun hän kuuli puhuvansa Dorothystä niinkuin oli puhunut.

"Älkää minua tuomitko", sanoi kreivitär äkkiä. Toivuttuaan hän jatkoi: "Jos lady Mottisfont ottaa lapsen takaisin, olisi se paljoka parempi minulle ja Dorothyllekään ei siitä voi koitua vahinkoa. Onhan hän kaikille muille paitsi meille itselle vain lapsi, johon minä olen mieltynyt, ja lady Mottisfont halusi kovin pitää hänet — ei tahtonut häntä mitenkään luovuttaa... Onhan toki varmaa, että hän ottaa Dorothyn mielellään takaisin?" kysyi hän huolestuneena.

"Minä tiedustelen häneltä asiaa vielä kerran", vastasi parooni.
"Jätättekö Dorothyn tänne toistaiseksi?"

"Jätän. Olen vuokrannut talon vielä kuukaudeksi."

Vasta muutamia päiviä myöhemmin hän puhui vaimolleen ehdotuksesta. Lady Mottisfont oli silloin jokseenkin voimissaan, ja Lontoosta oli tullut tieto, että kreivitär oli mennyt naimisiin. Parooni tuskin ehti mainita

Dorothyn nimen, kun lady Mottisfont jo osoitti kärsimättömyyden oireita.

"Dorothy ei ole käynyt minulle mitenkään vastenmieliseksi", sanoi hän, "mutta minä tiedän, että nyt on olemassa eräs, joka on minua lähempänä. Sinun tulee muistaa, että Dorothy itse päätti muuttaa kreivittären luo, kun minä pyysin häntä valitsemaan jommankumman meistä."

"Mutta rakas Philippa, kuinka voit puhua tuolla tavoin lapsesta, vieläpä meidän omasta Dorothystämme!"

"Ei *meidän*", virkkoi hänen vaimonsa viitaten kehtoon. "Meidän lapsemme makaa tuossa."

"Sinä, Philippa", sanoi parooni ihmeissään, "et siis tahdo ottaa tyttöä takaisin, vaikka olit kuolemasillasi surusta, kun hänet menetit?"

"Minä en halua kiistellä asiasta, rakas Ashley. Minusta olisi parempi, ellei tarvitsisi enää ottaa Dorothyä vastuulleni. Hänen paikkansa on nyt täytetty."

Lordi Ashley huokasi ja lähti huoneesta. Sopimus oli sellainen, että Dorothyn piti tulla vieraisiin samana päivänä. Mutta parooni ei

vienytkään tyttöä vaimonsa luo, eikä edes ilmoittanut hänen saapuneen. Hän koetti itse huvittaa lasta niin hyvin kuin osasi ja vei hänet puistoon, jossa he yhdessä harhailivat. Vihdoin parooni istui puunjuurelle ja otti tytön polvelleen.

"Sinä, pikku Dorothy, jolla on ollut kaksi äitiä, jäät yksin värisemään, koska toisella on mies ja toisella äskensyntynyt lapsi."

"Enkö minä saa matkustaa kauniin äitini luo Lontooseen?" kysyi Dorothy, joka huomasi, ettei kaikki ollut niinkuin olla piti.

"Pelkään, ettet saa, lapsukaiseni. Hän otti sinut luokseen vain senvuoksi, että oli niin yksinään."

"Enkö sitten saa asua Deansleigh Parkissa toisen äitini ja sinun kanssa?"

"Pelkään, ettet saa sitäkään", vastasi parooni suruisesti. "Meillä on nyt itsellämme pieni lapsi." Hän esti tyttöä vastaamasta kumartumalla hänen puoleensa ja suutelemalla häntä kyynelsilmin.

"Eikö siis kukaan minusta huoli?" kysyi Dorothy murheissaan.

"Miksei; joku sinut kyllä huolii", vakuutti parooni. "Missä sinä muuten mieluimmin asuisit?"

Koska Dorothy kokemukset olivat sangen rajoitetut, mainitsi hän ainoan vieraan paikan, minkä tunsi, nimittäin sen talonpoikaistalon, jossa hän oli ollut hoidettavana, ennenkuin lady Mottisfont otti hänet luoksensa.

"Niin, siellä sinun tosiaankin on paras olla", vastasi sir Ashley. "Minä tulen katsomaan sinua, rakas tyttöseni, ja tuon sinulle kauniita lahjoja. Ehkäpä viihdytkin siellä aivan yhtä hyvin."

Mutta kun muutto sitten tapahtui ja Dorothy jätettiin talonpoikaisvaimon hoiviin, kaipasi lapsiparka kovin Fernell Hallin ja Deansleighin ilmavia huoneita. Pitkän aikaa kärsivät hänen pienet jalkansa, jotka olivat tottuneet pehmeihin mattoihin ja parkettilattioihin, niistä kylmistä kivilaatoista, joiden päällä hänen nyt oli elettävä ja leikittävä, ja kaivolla peseytyessään hän sai kylmänvihat kätösiinsä. Mutta paksut

naulapohjaiset kengät suojasivat häntä jossakin määrin pakkaselta, ja hänen tällaisia seikkoja koskevat valituksensa harvenivat vähitellen, kun hän ehti uudelleen tottua ankaraan maalaiselämään. Niin hän yleni terveeksi ja reippaaksi, joskaan ei kauniiksi neitoseksi. Sir Ashley ei koskaan jättänyt häntä kokonaan unohduksiin, vaikka hänen osakseen ei tullutkaan aiottua järjestelmällistä kasvatusta, jonka olivat aloittaneet lady Mottisfont ja hänen toinen äitinsä, vilkasmielinen kreivitär. Viimeksimainittu sai pian toisia Dorotheoja, jotka vaativat hänen aikansa ja harrastuksensa yhtä tyystin kuin lady Mottisfontin ajan ja harrastuksen hänen rakas poikansa. Sittemmin meni haluttu ja hyljätty Dorothy naimisiin erään kunnianarvoisan urakoitsijan kanssa — ellen erehdy, oli hän sama mies, joka pani uudelleen kuntoon Wintoncesteristä Uuden Metsän halki lounaiseen päin kulkevan vanhan maantien. Tämän arvoisan liikemiehen sydäimestä tyttö vihdoinkin löysi sen tyyssijan, jonka hänen oma jalompi lihansa ja verensä oli häneltä kieltänyt.

* * * * *

Useat kuulijat kehoittivat hempeämielistä jäsentä kertomaan toisenkin tarinan, mutta hän sanoi, ettei muistissa sattunut olemaan muuta tällä kertaa. Hänestä näytti — kasvojen ilmeistä päätellen — että eräällä tulisijan toisella puolen istuvalla ystävällä oli jotakin sydämellään.

Se seuran jäsen, johon puhuja viittasi, oli hyvinarvoisa suntio, uskollinen kokouksissakävijä. Hänen toisessa silmäkulmassaan oli veitikkamainen ryppy — luultavasti jonkin onnettomuudentapauksen jäljeltä. Hän vastasi, että hänen kasvojenilmeensä lähinnä johtui siitä vilkkaasta mielenkiinnosta, jota hän tunsii edellisen kertomuksen naishenkilöitä kohtaan. Hänen mielestään mainituissa naisissa ilmeni voimakasta äitiysvaistoa, joskaan heidän rakkautensa ei ollut erikoisen kestävää laatua. Tarina oli palauttanut hänen mieleensä erään tapauksen, jossa isän (muuten luonteeltaan rikoksellisen henkilön) puolella ilmeni paljon sitkeämpää kiintymystä. Hän pelkäsi olevansa keho kertoja, mutta sanoi tahtovansa panna parastaan, jos seura halusi kuunnella.

Tällöin puheenjohtaja huomautti, että koska iltapäivä oli jo kulunut pitkälle, olisi parasta, jos kukin lähtisi asuntoonsa syömään päivällistä, minkä jälkeen jokaisella olisi vapaus palata loppuillaksi kuuntelemaan näitä omituisia perhemuistelmia. Suntio, joka itsekin alkoi tuntea nälkää, taipui mielellään ehdotukseen. Sitten seura hajaantui. Puolentoista tunnin kuluttua alkoivat uskollisimmat palata. Niiden joukosta puuttuivat muiden muassa puheenjohtaja, rovasti ja molemmat apulaispapit. Eversti ja mies hyvästä perheestä sitävastoin suvaitsivat tulla takaisin, sikarit hampaissa, sillä hotellissa oli ollut perin ikävää. Museossa ei ollut mitään varsinaisia valaistuslaitteita, ja se yksinäinen kynttilä, jonka oli asettanut pöydälle pullojen ja lasien sekaan joku huolehtiva seuran jäsen, ei kyennyt voittamaan takkavalkean hohdetta. Monien kuulijain tupakoidessa ryhtyi veitikkasilmäinen suntio, nyt täysin ravittuna, omin lauseparsin kertoilemaan tarinaansa, jonka oleellisin sisältö löytyy seuraavasta.

5.

LADY ICENWAY.

Esittänyt Suntio.

Hänen Majesteettinsa kuningas Yrjö kolmannen — oikean uskon ja amerikkalaisten alusmaiden puolustajan — hallitessa eli eräässä viheriöitsevässä metsäseudussa Bristolin ja Exonburyn kaupungin välillä nuori nainen, joka muistutti useita jo puheenaolleita sikäli, että hänkin oli hyvin lahjakas ja erinomaisen kaunis. Näiden ominaisuuksien lisäksi hänellä oli hieman vallaton ja itsepäinen luonnonlaatu. Kumminkaan ei hänen kokeneisuutensa ollut niin suuri kuin hänen varma esiintymistapansa olisi voinut saada uskomaan. Hän oli orpo ja asui senvuoksi setänsä luona. Vaikka viimeksimainittu mielellään piti silmällä hänen menestystään, sai hän kuitenkin usein viettää aikaansa omin neuvoin.

Ollessaan suunnilleen yhdeksäntoista vuoden ikäinen, tämä rakastettava nuori nainen ratsasti eräänä päivänä metsässä lähellä setänsä taloa, seuranaan vain eräs nuori poikanen. Hevonen sattui laukatessaan kompastumaan, jolloin ratsastajatar putosi maahan. Hän ei loukkaantunut pahoin, ja hänet saattoi kotiin eräs herrasmies, joka oli ilmaantunut näkyviin

juuri onnettomuuden sattuessa. Tämä herra, joka oli hänelle täysin vieras, osoittautui erään lähellä asuvan tilanomistajan vieraaksi. Hän oli syntyjään hollantilainen ja tapasi silloin tällöin liikeasioissa tai huvikseen matkustaa Englantiin tiluksiltaan Guianasta, Etelä-Amerikan pohjoisosasta, missä hän yleensä oleskeli.

Siitä syystä Wessexissä vain harvat tunsivat hänet ja tuttavuus sen herrasmiehen kanssa, jonka talossa hän vieraili, oli sekin pintapuolista laatua. Joka tapauksessa kävi ystävyys hänen ja Heymere'ien kesken — se oli sedän ja hänen veljentyttärensä nimi — vähitellen yhä lämpimämmäksi. Koska siihen aikaan paikkakunnalla oli varsin vähän hienoa väkeä, oli uusi tulokas, jos hänellä oli hiemankaan seurustelutaipumuksia ja hyvää mainetta, varmasti aina tervetullut. Hellä tunne (kuten romantikot asiaa nimittävät) versoi nuorissa nopeasti kehittyen pian täydeksi tuttavallisuudeksi. Anderling, vieras herrasmies, oli luonnonlaadultaan sangen kuuma ja vaikka hän yrittikin salata tunteitaan, oli kuitenkin helppo havaita, että miss Maria Heymere oli tehnyt häneen syvemmän vaikutuksen kuin kiveen raapaisemalla. Hänen

on aivan mahdotonta vapautua miss Marian lumoista, vaikka hän ilmeisesti ei katsonut voivansa mitään toivoa. Tämä toivottomuus vuorostaan loi miss Mariaan iloista voiman tuntoa, joskaan hänessä ei ollut eleillä pelkkä myötätunto, kun hän salaa kuuli ihailijansa syvään huokailevan.

Kaikkien mahdollisten tekosyitten nojalla siirrettyään luonakäyntiään tuonnemmaksi hän keräsi vihdoin kaiken rohkeutensa ja tarjosi neidolle kättänsä ja sydäntänsä. Koska neito ei suinkaan ollut hänelle ynseä, joskaan ei yhtä lemmekeä kuin hän, ja koska setä ei asettunut asiaa vastustamaan, niin hän suostui jakamaan hänen kanssaan hyvät ja huonot päivät kaukaisessa siirtomaassa, jossa mr Anderlingin riisi, kahvi, maissi ja puutavarat antoivat hänelle runsaat tulot, minkä väitteen muuten todisti oikeaksi hänen ystävänsä, sedän naapuri. Lyhyesti sanoen: koska mr Anderlingin oli välttämättä palattava omalle maallensa, määrättiin häät vietettäväksi varhemmin kuin on tavallista tai suotavaa, kun on kysymyksessä avioliitto verraten tuntemattomien asianosaisten kesken.

Häät vietettiin ja Maria lähti setänsä kodista. Hän matkusti miehineen ensin Lontooseen ja pari viikkoa myöhemmin suuren valtameren poikki heidän etäiseen kotiinsa — missä heidän ei kumminkaan ollut määrä kauan viipyä, sillä mr Anderling aikoi myydä omaisuutensa, kunhan sota loppuisi ja hän voisi tehdä sen edullisesti. Sitten he voisivat matkustaa takaisin Eurooppaan ja asettua mihin pääkaupunkiin haluaisivat.

Kun he olivat ehtineet kauemmaksi, huomasi Maria, että hänen miehensä kävi yhä rasittuneemmaksi, ja päiväntasaajan poikki kuljettua hän oli yhtä alakuloinen kuin ennen kosintaansa. Muutamia päiviä ennen Paramariboon saapumista hän syleili vaimoaan tulusesti ja pyysi kyönelet silmissä saada tunnustaa jotakin. Hän kertoi varsin nuorella iällä onnettomuudekseen naineensa Quebecissä erään naishenkilön, jonka maine oli osoittautunut joka suhteessa kehnoksi. Tämä huomio oli ollut vähältä tappaa hänet, mutta lopuksi hän oli eronnut vaimostaan, jota hän sittemmin ei ollut nähnyt. Hän oli toivonut ja rukoillut, että nainen olisi kuollut, mutta Lontoossa ollessaan, vähän ennen heidän lähtöänsä, hän oli saanut tietää hänen vielä

elävän. Hän oli päättänyt säästää rakasta vaimoaan näiltä ikäviltä tiedoilta, mutta se oli osoittautunut hänelle mahdottomaksi. Hän toivoi, ettei asiain tila mitenkään muuttaisi heidän tunteitaan enempää kuin sen myöskään tarvitsi vaikuttaa heidän ulkonaisen elämänsä juoksuun.

Silloin meidän ylpeän ja vallanhimoisen naisemme mieli purkautui väkivaltaisesti kun luoteismyrsky, ja olihan hänellä syytä kyllin. Hän oli kuitenkin luonteeltaan siksi joustava, ettei antanut kuulemansa tunnustuksen masentaa itseänsä, kuten epäilemättä olisi ollut laita useiden tuttavieni naisten, varsinkin niin kaukana kotoa, päiväntasaajan helteessä. Oikeastaan oli mr Anderling surkuteltavampi, sillä hän rakasti nuorta puolisoansa mielettömästi (hänen suonissaan näet virtasi vierasta verta) ja hänet oli johtanut rikokseensa Marian erinomainen kauneus, jonka mahtia vastaan hän oli taistellut yötä päivää, kunnes koko hänen vastustuskykynsä oli lopussa. Niistä toimenpiteistä, joihin nyt oli ryhdyttävä, alkoi Maria puhua — miten järkevä hänen ehdotuksensa oli, jääköön tässä arvostelematta.

"Minä jätän teidän ratkaistavaksenne", sanoi hän, miehen esitettyä koko joukon hedelmättömiä valituksia ja vakuutuksia, "minä jätän teidän ratkaistavaksenne, eikö teidän, jos teissä vielä on jäljellä miehuuden häivääkään, ole suostuttava kaikkeen, mitä pidän parhaana päästäkseni siitä pulasta, johon olette minut saattanut?"

Mies lupasi suostua kaikkeen. Maria pyysi häneltä lupaa saada palata Englantiin ja ilmoittaa hänen kuolleen kuumetautiin heti heidän Paramariboon saavuttuaan. Marian aikomuksena oli esiintyä surupuvussa synnyinseudullaan, ja hän toivoi, ettei mr Anderling milloinkaan kävisi häntä siellä häiritsemässä — mikä oli sitäkin luonnollisempaa, kun sellainen vierailu voisi johtaa vakaviin oikeudellisiin selkkauksiin.

Mies lupasi mielellään suostua kaikkeen ja olisi epäilemättä tehnyt mitä tahansa hellästi rakastamansa naisen hyväksi — jopa uhrannut oman henkensäkin. Saattaakseen Marian heti täysin riippumattomaan asemaan hän lahjoitti hänelle melkoisen määrän arvopapereita ja jalokiviä (hän näet ei ollut suinkaan liioitellut puhuessaan suuresta omaisuudestaan).

Paramaribosta Maria palasi ensimmäisellä laivalla Englantiin. Heidän toisistaan erotessaan mies selitti aikovansa myydä koko maaomaisuutensa ja ryhtyä sovittamaan rikostansa lähtemällä vaeltamaan maita mantereita.

Maria saapui Englantiin kaikella kunnialla, ilmoitti heti maihin astuttuaan sedälleen tulostaan ja saapui tosiaankin hänen luokseen surupuvussa. Kaikki naapurit valittivat surua kuullessaan hänen tarinansa. Ainoastaan sedälleen hän ilmaisi asian oikean laidan ja syyn, jonka vuoksi hän sen muilta salasi. Sillä vaikka Maria olikin viaton, oli hän kuitenkin samalla niin ylpeä, että olisi tuntenut itsensä kovin loukatuksi, jos olisi vähänkään epäilty hänen antaneen pettää itseänsä tai erehtyneen suunnitelmissaan.

Toistaiseksi hän vietti hiljaista elämää setänsä huoneessa ja ajan täytyessä syntyi hänelle poika. Hän oli kovin arvossapidetty tasaisen ja pidättyvän käytöksensä vuoksi, ja hän voi miehensä luovuttamien varojen nojalla viettää huoletonta elämää talon kylkirakennuksessa tarvitsematta setänsä avustusta. Mutta tietoisuus, ettei hän ollut se,

joksi ihmiset häntä luulivat, kiusasi häntä. Usein hän mietti itsekseen: "Mitäpä, jos saisivat täällä tietää hänen vielä elävän ja pääsisivät selville siitä ylpeästä vaikuttimesta, jonka vuoksi olen tahtonut nöyryytystäni salata? Se olisi vielä vaikeammin siedettävissä kuin heti tapahtuva avoin tunnustus — jonka olisin tehnytkin, ellen olisi ajatellut lapseni parasta."

Tällaisten ikävään mielteitten yhä enemmän häntä ahdistessa hän tutustui erääseen jalosukuiseen arvon mieheen — lordi Icenway oli hänen nimensä — jonka maatila oli Wintoncesterin tuollapuolen, vastakkaisessa Wessexin kulmassa. Hänen innokkaasti kosiessaan Maria suostui, vaikka lordi oli ruma ja vanhanpuoleinen, sillä hän luuli voivansa uuden avioliiton avulla lujittaa asemaansa nöyryyttävien ilmitulojen varalta. Muutaman kuukauden kuluttua vietettiin häät, Maria suoristi lady Icenway'nä niskaansa ja muutti lapsineen miehensä kartanoon, missä kukaan ei häntä tuntenut.

Vähän aikaa myöhemmin hän selvästi huomasi menetelleensä aivan oikein — tai väärin (riippuen siitä, miltä kannalta asiaa

katselee). Saapui näet kirje hänen entiseltä mieheltään Anderlingiltä, nopeasti kyhätty hellä epistola. Oli kenties onni, että se saapui lordi Icenwayn poissaollessa. Anderling ilmoitti, että hänen keho vaimonsa oli äskettäin kuollut Quebecissä; hän oli matkustanut sinne päästäkseen selville asian yksityiskohdista ja oli ollut mukana onnettoman naisen hautajaisissa. Nyt hän oli rientänyt Englantiin hyvittääkseen Marialle, mitä oli rikkonut. Hän kehoitti vaimoansa tulemaan Southamptoniin, missä hän arveli nousevansa maihin. Marian ei tarvinnut olla lainkaan peloissaan, sillä Anderling oli muuttanut nimeä, eikä kukaan Euroopassa tuntenut häntä. Hänen aikomuksenaan oli naida Maria uudelleen ja asettua asumaan jonnekin Euroopan mantereelle, heidän alkuperäisen suunnitelmansa mukaisesti. Hänen halunsa oli uhrata loppuikänsä Mariansa palvelemiseen sen suuren rakkauden vuoksi, joka yhä asui hänen sydämessään.

Vaikka lady Icenway oli melkoisen maltillinen, herättivät nämä uutiset hänessä suurta levottomuutta. Kuultuaan laivan olevan näkyvissä hän lähti yksinään tulijaa kohtaamaan. Kun he vihdoin seisoivat

toistensa edessä, huomasi Maria yhä vallitsevansa Anderlingiä. Viimeksimainitun hurmausvoima sitävastoin oli kokonaan kadonnut. Murehtiessaan Marialle tekemäänsä vääryyttä tuo ennen vapaa ja elämäniloinen mies oli muuttunut ankaran uskonnollisia tapoja noudattavaksi paastoavaksi pyhimykseksi. Saatuaan hänet ensin vannon vakuuttamaan, että antaisi hänelle täyden hyvityksen (minkä Anderling luuli merkitsevän laillista avioliittoa) Maria ilmoitti hänelle menneensä jo naimisiin erinomaisen, hienosukuisen miehen kanssa, jolla oli laajat tilukset ja joka oli antanut hänelle mieluisan arvonimen.

Tämä tiedonanto sai miesparan kasvot jäykistymään ja hänen sydämensä melkein pakahtumaan. Marian kauneus ja ylväät eleet olivat aikaisemmin vietelleet hänet syntiin, ja nyt, kun tuo kauneus oli täydessä kukoistuksessaan ja menestys oli saanut hänen olemuksensa entistäkin ylväämmäksi, oivalsi Anderling, ettei hän kyennyt tätä hurmausta vastustamaan. Koska hän kumminkin oli luvannut suostua, täytyi hänen myöntyä Marian pyyntöön, jossa toistuivat vanhat vaatimukset: Anderlingin oli matkustettava

johonkin vieraaseen maahan koskaan ilmaisematta olemassaoloansa hänen tuttavilleen, miehelleen tai yleensä kenellekään Englannissa sekä jätettävä hänet iäksi rauhaan, koska oli selvää, että hänelle nykyisessä korkeassa asemassaan voisi siitä koitua suurta ikävyyttä.

Anderlingin pää painui. "Entä lapsi — meidän lapsemme?" kysyi hän.

"Hän voi hyvin", vastasi Maria. "Erittäin hyvin."

Niine hyvineen matkusti kovaonninen mies pois, paljon murheellisempänä kuin Englantiin tullessaan. Hänen mieleensä ei ollut milloinkaan johtunut, että nainen, joka piti kunniastaan siinä määrin kuin Maria, voisi turvautua sellaiseen keinoon kunniansa säilyttämiseksi, vieläpä niin hämmästyttävän pian. Hän oli otaksunut varmasti saavansa Marian lailliseksi vaimokseen ja pääsevänsä elämään onnellista yhdyselämää hänen ja lapsen kanssa, jota kohtaan hän tunsu yhä suurempaa hellyyttä, vaikka ei ollut sitä edes nähnytkään.

Lady Icenway palasi kotiinsa Wintoncesterin taakse eikä virkkanut kohtauksesta sanaakaan jalosukuiselle miehelleen, joka oli sinä päivänä onneksi mennyt pienelle metsästysretkelle Weydon Priorsiin tietämättä mitään vaimonsa matkasta. Hän oli lähettänyt Anderling paran menemään, mutta siitä huolimatta hän myöhemmin usein katseli niin sanotun leskeytensä lasta keksiäkseen isän piirteitten jälkiä sen kasvoista. Siihen hänellä oli riittävästi aikaa seuraavina syys- ja talvikuukausina, sillä hänen puolisoltaan, joka oli todellinen aatelismies, kului aika enimmäkseen urheiluun ja maanviljelykseen.

Eräänä talvipäivänä, lordi Icenwayn lähdettyä ketunajoon kauas kotoa — tähän vuodenaikaan hän lähti metsästämään kolme neljä kertaa viikossa — käyskeli Maria aurinkoisella pengermällä ikkunain ulkopuolella. Silloin heitettiin viereisen muurin yli pieni valkoinen esine, joka putosi hänen jalkojensa eteen. Se osoittautui pyöreän kiven ympärille kiedotuksi kirjeeksi. Lady Icenway avasi ja luki sen ja lähti sitten (epäilemättä ankara ilme majesteetillisilla kasvoillaan) pengermää pitkin puistoon, josta kirje oli heitetty. Hänen ensimmäinen

miehensä seisoi hänen edessään. Koko hänen ulkomuotonsa osoitti, että hänen oli jollakin tavoin käynyt huonosti.

"Sinä näet, että minä olen muuttunut, rakkaani", virkkoi hän. "Niin, Maria, minä olen menettänyt omaisuuteni — pääasiallisesti mielettömästi pelaamalla niissä mantereiden helveteissä, joihin olet minut karkoittanut. Mutta jotakin minulla vielä on maailmassa — lapseni — ja sen vuoksi minä uskallan tänne tunkeutua. Älä pelkää, kultaseni! Minä en vaivaa sinua kauan; sinä olet minulle liiankin rakas. Mutta minä ajattelen poikaa, yöt päivät — en voi sille mitään — en voi tukahduttaa tunteitani. Minä haluan nähdä hänet ja puhutella häntä kerran elämässä."

"Entä valanne?" kysyi Maria. "Tehän lupasitte olla milloinkaan ilmaisematta — —"

"Minä en ilmaise mitään. Salli minun vain nähdä lapsi. Minä muistan varsin hyvin, mitä olen vannonut sinulle, julma valtijattareni, ja minä pidän valani pyhänä. Muutenhan minä olisin voinut saada hänet nähdä jonkin petoksen avulla. Mutta minä pidin oikeampana avoimesti pyytää sinulta lupaa."

Maria harkitsi asiaa hänelle ominaisella ylimielisellä vakavuudella, jota hänen aateloitumisensa oli pikemmin lisännyt kun vähentänyt. Sitten hän sanoi haluavansa miettiä asiaa antaakseen vastauksensa kahden päivän kuluttua, hänen miehensä jälleen lähdettyä metsästämään.

Anderling odotti kärsivällisesti. Lady Icenway, joka ei enää ollenkaan häntä rakastanut, harkitsi asiaa perinpohjaisesti päätyen siihen tulokseen, että olisi epäviisasta pakottaa luonnonladultaan niin tulinen mies äärimmäisyyksiin. Hän siis lähti tapaamaan Anderlingiä määrättyyn paikkaan määrättynä aikana.

"Te saatte nähdä lapsen", sanoi hän, "mutta luonnollisesti vain sillä ehdolla, ettette ilmaise itseänne ettekä tule hänen näkyviinsä, sillä muuten voitte saattaa pulaan sekä itsenne että minut. Minä nukutan hänet päivällisen jälkeen ja vien teidät sitten takatietä sisään."

Onneton isä, jonka harha-askele nyt koston tavalla, jota hän ei ollut voinut aavistaakaan, lupasi noudattaa määräyksiä ja odotti puistossa kärsivällisesti Marian kutsua. Se tapahtuikin kello kolmen aikaan, jolloin

hänet saatettiin puutarhaportin kautta taloon ja portaita pitkin siihen huoneeseen, jossa poika nukkui. Hän makasi pienessä kätkyessään, kädet pään taakse heitettyinä ja tyynesti hengitellen. Silkinhienot kiharat lepäsivät pieluksella. Isä, joka tällä hetkellä oli tosiaankin säälistävä, kumartui hänen puoleensa. Hänen silmistään pirahti kyynel kehdon peitteeseen.

Maria kohotti varoittaen sormeaan, kun isän suu lähestyi pojan huulia.

"Miksei?" kysyi hän anellen.

"Olkoonpa menneeksi", sanoi Maria. "Mutta niin kevyesti kuin suinkin mahdollista."

Isä suuteli lastaan sitä herättämättä, kääntyi, katsahti siihen vielä kerran ja seurasi Mariaa ulos samaa tietä, jota oli tullut.

Tämä keino, jonka olisi pitänyt lievittää isän ikävää, todellisuudessa vain sitä pahensi. Sen sijaan, että hän alkujaan oli rakastanut tuntematonta ja näkemätöntä poikaansa epämääräiseen ja haaveelliseen tapaan, alkoi hän nyt kiintyä lapseensa koko olemuksellaan. Se tietoisuus, että hän parhaassa tapauksessa saisi nähdä poikaansa vain harvoin ja

ohimennen, saattoi hänet sellaiseen epätoivoon, että hän melkein oli rikkoa äidille antamansa lupauksen. Mutta niin ritarillisesti hän kunnioitti lady Icenwaytä ja niin vilpittömästi hän katui muinaista petostansa, että pakotti sydämensä alistumaan. Koko se rakkaus, jota hän kykeni tuntemaan — ja se ei suinkaan ollut vähäinen — keskittyi nyt lapseen ja vaimoon — lapseen, joka ei häntä tuntenut ja vaimoon, joka oli lakannut häntä rakastamasta.

Se omituinen tilanne, jossa muukalaisparka oli, kävi vähitellen niin sietämättömäksi, että hän päätti sitä lievittää kaikin ajateltavissa olevin keinoin, mutta kuitenkin niin, ettei loukkaantuisi sen naisen nimi, joka oli ollut hänen vaimonsa ja jota hän rakasti sitä enemmän, mitä ankarampaa rangaistusta joutui kärsimään. Hän oli aikaisemmin harrastanut tulpaaninviljelystä sekä puutarhanhoitoa yleensä ja oli omaisuutensa menetettyään hankkinut itselleen näiden taitojensa avulla satunnaisia tuloja englantilaisten puutarhurien kasvihuoneissa. Pitäen silmällä uutta suunnitelmaansa hän kehitti itsestään muutamassa kuukaudessa todella taitavan puutarhurin. Sitten hän odotti, kunnes lordi

Icenway tarvitsi toista puutarhuria, ilmoittautui heti ja sai toimen kohteliaan käyttäytymisensä ja älykkyytensä vuoksi. Lady Icenway, joka ei tietänyt asiasta mitään, hämmästyi niin ollen kovin tavatessaan hänet parin viikon kuluttua talon kasvihuoneessa. Ensinnä hän aikoi rangaista miestä erottamalla hänet toimestaan, mutta huomasi lähemmin asiaa ajatellessaan, ettei olisi viisasta menetellä siten. Hän tiesi, ettei mies palvelijana ollessaan vahingoittaisi heitä sanallakaan, kun sitävastoin erottamisesta johtuva suru voisi yllyttää hänet hetkellisessä epätoivossaan ilmaisemaan, mitä ystävällinen kohtelu voisi saada hänet salaamaan. Niinpä puutarhuri sai jäädä taloon. Hän asui puutarhakamarin kupeella pienessä tuvassa, joka oli aikaisemmin ollut hänen edeltäjänsä asumuksena. Siellä hän eleli aivan yksin käyttäen suuren osan vapaata aikaansa lueskeluun, mutta vielä suuremman osan lady'n ikkunain ja nurmikkojen tarkastelemiseen siinä toivossa, että näkisi lapsensa edes vilahdukselta. Lapsen vuoksi hän erosi roomalaiskatolisesta kirkosta, jonka oppi oli häneen lapsuudessa istutettu, ja kävi mitä säännöllisimmin läheisessä pitäjänkirkossa. Siellä voi puutarhuri istuutua mylady'n,

mylordin ja poikapuolen taakse saaden huomiota herättämättä mielteliäänä tarkastella pienokaisen kasvonpiirteitä ja eleitä.

Hän hoiti virkaansa kolmatta vuotta löytäen sen harjoittamisesta alakuloista iloa, joka lievitti hänen suruansa. Lady Icenway ei antanut hänelle milloinkaan anteeksi eikä sallinut hänen olla lapselleen muuta kuin "puutarhuri", vaikka poika pari kertaa virkkoi: "Tuon puutarhurin silmät ovat niin surulliset! Miksi hän katselee minua niin surullisesti." Ladyn pilkallinen ylpeys tuntui hänestä lämpöiseltä, ikäänkuin se olisi ollut rakkautta, ja lyhyet määräykset, joita Maria jakeli, kuulostivat hänen korvaansa hellältä lemменkuiskaukselta. Omituista oli, että lady Icenwayn osaksi alkoi lordin taholta tulla sama kohtelu, jota hän osoitti muukalaiselle. Lordi halusi kovin saada rintaperillisen, mutta siitä ei näkynyt merkkiäkään. Eräänä päivänä lordi valitti vaimolleen kovaa onneaan sangen karkeaan tapaan. "Kaikki perii tuo serkkulurjus!" huudahti hän. "Mieluummin tahtoisin nähdä nimeni ja omaisuuteni haudattavan meren syvyyteen!"

Lady Icenway yritti tyynnyttää miestänsä, painui sitten ajatuksiinsa eikä kostonut hänen syytöksiään. Mutta pian senjälkeen hän meni eräänä päivänä puutarhurin asunnolle nähdäkseen miten siellä voitiin. Puutarhuri näet oli ollut viime aikoina sairaana, joskaan ei vaarallisesti, mikäli lady tiesi. Vaikka lady Icenwayllä oli tapana usein käydä tervehtimässä alustalaisiaan, ei hän ollut milloinkaan ennen ollut toisen puutarhurin luona. Niinpä hän kovin hämmästyi, jopa kerrassaan säikähti ja huolestuikin havaitessaan, ettei puutarhuri kyennyt kohottautumaan vuoteessaan. Hän meni takaisin taloon hakemaan jotakin helpostisulavaa ruokaa saadakseen siten tilaisuuden palata sairaan luo.

Vuoteessa makaaja oli niin heikko ja laihtunut ja hänen koko tilansa niin huolestuttava, että lady Icenwayn sydän heltyi. Hän huudahti: "Teidän täytyy tulla jälleen terveeksi — teidän täytyy! Minä olen ollut sinulle ankara — minä tiedän sen. Mutta en ole enää!"

Sairas, kuoleva mies tarttui hänen käteensä ja puristi sen huuliansa vasten. "Liian myöhään, rakkaani, liian myöhään!" hymisi hän.

"Mutta sinä *et saa* kuolla! Voi, sinä et saa!" huudahti nainen. Äkillistä virikettä totellen hän kumartui kuolevan puoleen ja kuiskasi hänen korvaansa muutamia sanoja samalla punastuen niinkuin varhaisella tyttöikällään.

Toinen vastasi heikosti, haaleasti hymyillen. "Se oli silloin... nyt on kaikki mennyttä!" sanoi hän. "Minun täytyy kuolla."

Muutamia päiviä myöhemmin hän kuoli auringon juuri painuessa puutarhanmuurin taa. Lady Icenway alkoi silloin täysin oivaltaa oman kovasydämisyytensä ja moitti itseänsä kovin kaikessa hiljaisuudessa. Hänen ainoa toivonsa oli saada hyvittää ainakin vainajan muistoa ilman että kukaan tiesi asian johtuvan hänestä. Tämän toivon täyttymykseksi saapui muutamia kuukausia myöhemmin pitäjän kirkkoon lahjoitettu maalattu ruutu. Sitä paikoilleen asetettaessa käyskeli lordi Icenway vaimoineen kirkossa.

"... *Hänen muistokseen sureva leski*", luki lordi muistoruudusta. "Minä en tiennyt hänellä

vaimoa olevankaan; minä en nähnyt häntä milloinkaan."

"Kyllä sinä hänet näit, Icenway, mutta olet kai unohtanut", vastasi Maria leppoisasti. "Hän ei asunut miehensä luona ja harvoin hän kävi tervehtimässäkään. He eivät sopineet oikein hyvin. Sitä katkerammin kai hän nyt suree — kuten tavallista."

"Ja tuhlaa omaisuutensa tuohon kalliiseen punasiniseen lasimaalaukseen", virkkoi lordi.

"Väitetään ettei hän ole köyhä."

Vanhemmittain lordi Icenway kävi yhä ärtyisemmäksi, ja joka kerta kun hänen katseensa sattui vaimonsa ensimmäisen miehen poikaan hän virkkoi vihaisesti:

"Merkillistä, mylady, että te voitte tehdä palveluksen ensimmäiselle miehellenne, mutta minulle ette!"

"Ah, jospa olisin tullut aikaisemmin sitä ajatelleeksi!" virkkoi hänen vaimonsa puoliääneen.

"Mitä sitten?" kysyi lordi.

"Ei mitään, kultaseni", vastasi lady Icenway.

* * * * *

Eversti lausui ensimmäisenä julki ajatuksensa suntion kertomuksen johdosta arvellen, että miesparan kohtalo oli aika kova.

Herrasmies-liikemies ei voinut pitää miehen kohtaloa mitenkään liian kovana. Lain mukaan hän ei voinut vaatia mitään ja oli kohdellut ladyä häpeällisesti. Olisi ollut toinen asia, jos hän todellakin olisi ollut lady'n mies.

Kirjatoukka huomautti, ettei lordi Icenwaytä suinkaan voitu syyttää luulevaiseksi, ja tähän mielipiteeseen yhtyi eräs lihava, punakkakasvoinen herra. "Totta kyllä", sanoi hän, "että hänen vaimonsa oli tavattoman sulkeutunut henkilö. Jos hän olisi jutellut huolettomasti, niin hänen miehensä olisi helposti voinut käydä luulevaiseksi, kuten oli laita sen lady'n miehen, joka asui Stapleford Parkissa isoisäni aikaan. Mutta tässä tapauksessa oli olemassa seikkoja, jotka saivat hänen miehensä katselemaan asioita sangen filosofiselta kannalta."

Muutamat kuulijat uskalsivat sitä epäillä.

Punakka mies, varakas, vatsakas ja lyhytkasvuinen entinen mallasmestari karaisi

kurkkuansa, puhalsi ulos keuhkoistaan liian ilman ja yritti todistaa väitettään oikeaksi sitä ennen pyydettyään anteeksi, ettei hänen sankarittarellaan ollut mitään arvonimeä, koska kertojan hyvä onni ei ollut tutustuttanut häntä moneenkaan aatelishenkilöön. Seuraavassa on hänen kertomatyylinsä säilynyt vain suunnilleen.

6.

SQUIRE PETRICK'IN LADY.

Esittänyt Punakka mallasmestari.

Kaikki ne, jotka vähänkin tuntevat Stapleford Parkin historiaa, tietävät sanomattakin, että tilan omisti kahdeksannentoista vuosisadan keskivaiheilla Timothy Petrick, mies, joka osasi paremmin kuin kukaan muu hankkia itselleen kauniita tiluksia antamalla lainoja kiinnityksiä vastaan. Timothy oli ammatiltaan asianajaja ja useat aatelismiehet käyttivät häntä edustajanaan, joten hänelle tarjoutui tilaisuus harjoittaa sitä erikoista liiketoiminnan muotoa, joka avautui hänelle jonkinlaisen ilmestyksen tietä. Väitetään, että eräs hänen

sukulaisensa, erittäin syvämietteinen ajattelija, joka myöhemmin ikävä kyllä ajettiin eliniäkseen maanpakoon, koska oli tehnyt erehdyksiä erään testamentin allekirjoittamisessa, oli perehdyttänyt hänet eräisiin lainopin osiin, joita hän päätti käytellä omaksi hyväkseen.

Olipa miten tahansa, minulla ei ole mitään erikoista kerrottavaa hänen varhaisemmista, toimeliaammista vuosistaan, vaan pikemmin niistä ajoista, jolloin hän — jo vanhana miehenä — oli yllämainitulla tavalla saanut haltuunsa useita suuria maatiloja, muiden muassa Staplefordin valtaisan kartanon, jonka komeassa, nykyjään hajoitetussa päärakennuksessa hän asusti. Sitäpaitsi hän omisti tiluksia Marlottissa ja Sherton Abbasin tienoilla, melkein koko Millpoolin kauppalan ja useita maatiloja lähellä Iveliä. Minun muistissani on nykyjään tuskin puolet hänen maaomaisuudestaan, mutta se ei olekaan kovin tärkeätä nyt, kun mies on kuollut ja haudattu jo monta vuotta sitten. Kerrotaan, ettei hän milloinkaan maksanut ostamansa maatilan hintaa, ennenkuin oli omin jaloin astellut sen koko alueen ristiin rastiin ja käännellyt maata omalla lapiollaan saadakseen selville sen

ominaisuudet. Katsoen hänen alueittensa laajuuteen lieene siinä ollut työtä aivan riittämään asti.

Siihen aikaan, josta nyt käyn kertoilemaan, oli Timothy Petrick yli kahdeksankymmenen ikäinen, ja hänen poikansa oli kuollut. Mutta hänellä oli kaksi pojanpoikaa, joista toinen, vanhempi, hänen kaimansa, oli naimisissa ja odotti piakkoin saavansa perillisen. Juuri silloin isoisa sairastui — hengenvaarallisesti, kuten otaksuttiin katsoen hänen korkeaan ikäänsä. Testamentissaan vanhus oli perustanut fideikomissin (sillä nimellä lakimiehet luullakseni sitä nimittävät), määräten kaikki tiluksensa vanhemmalle pojanpojalleen ja hänen miespuolisille rintaperillisilleen tai, ellei niitä ollut olemassa, nuoremalle pojanpojalleen ja hänen rintaperillisilleen tai, ellei niitäkään ollut olemassa, kaukaisemmille sukulaisille, joita ei nyt ole tarvis mainita.

Vanhuksen maatessa sairaana synnytti hänen vanhemman pojanpoikansa vaimo, Annetta, odotetun lapsensa, joka havaittiin pojaksi. Timothy, hänen miehensä, ei ollut laisinkaan laskeileva, vaikka kuuluikin laskeilevaan

sukuun. Hän oli päinvastoin silloin elävistä Petrickeistä ainoa, jonka sydämessä eivät tunteet aina liikkuneet voitonhimon uomissa, ja senvuoksi hän ei myöskään ollut mennyt hyviin naimisiin, kuten sanotaan. Hänen vaimonsa näet kuului perheeseen, joka ei ollut hänen omaa perhettään kummempi, koska isänsä oli pikkukaupungin käsityöläisiä. Joka tapauksessa hän oli erittäin kaunis nainen, ja hänen miehensä oli nähnyt hänet, kosinut häntä ja nainut hänet kiivaan rakastumisen tilassa, varsin lyhyen tuttavuuden jälkeen ja tuntematta hänen sydämensä tarinaa. Hän ei ollut toistaiseksi huomannut olevan mitään syytä katua valintaansa, joten hän kovin toivoi vaimonsa pian toipuvan.

Äiti ja lapsi voimistuivat yhä, joten ei luultu enää olevan mitään vaaraa. Silloin tapahtui äkillinen käänne: äidin tila huononi siinä määrin, että se pian oli kerrassaan toivoton. Huomatessaan lopun lähestyvän hän kutsui luokseen miehensä, joka saapui viipymättä. Saatuaan vakuuden siitä, että he olivat yksinään, pyysi vaimo miestänsä pitämään lapsesta mahdollisimman hyvää huolta, olivatpa asiat miten tahansa. Siihen Timothy tietenkin mielellään suostui. Hieman

epäröityään Annetta sanoi, ettei voinut kuolla petos omallatunnollaan; hänellä oli tehtävänä ankara tunnustus, ennenkuin hänen huulensa iäksi sulkeutuivat. Sitten hän mainitsi lapsen isyyttä koskevan seikan, jonka laita ei ollut aivan niin kuin Timothy oli otaksunut.

Vaikka Timothy Petrick oli kuumaverinen mies, ei hän kuitenkaan yleensä ilmaissut hermostumistaan. Tänä ankarana hetkenäkin hän käyttäytyi niin sankarillisesti kuin suinkin voi toivoa. Hänen vaimonsa kuoli jo samana yönä. Hänen maatessaan ruumiina Timothy riensi sairaan isoisan vuoteen ääreen ja ilmoitti hänelle, mitä oli tapahtunut, lapsen syntymän, vaimonsa tunnustuksen ja hänen kuolemansa, sekä vannotti vanhusta vielä yhdennellätoista hetkellä kokoamaan voimansa ja muuttamaan testamenttinsa, jotta vieras tungetteli syrjäytettäisiin. Vanhaa Timothyä, joka näki asiat samassa valossa kuin hänen pojanpoikansa, ei tarvinnut yllyttää, kun oli kysymyksessä laillisen perintöjärjestyksen ylläpitäminen. Hän laati uuden testamentin, jossa määräsi fideikomissin vanhemmalle Timothyille hänen eliniäkseen ja sitten testamentin päiväyksen jälkeen mahdollisesti syntyville miespuolisille perillisille ja heidän

jälkeensä nuoremmalle pojanpojalle Edwardille ja hänen perillisilleen. Siten joutui äskensyntynyt lapsi, joka oli ollut monien toiveiden esineenä, perintöjärjestyksen ulkopuolelle.

Vanha kiinnitystenomistaja ei elänyt enää kauan. Järkyttävä paljastus oli vaikuttanut häneen tuntuvasti. Hänet koottiin isäinsä tykö niinkuin kaikkein armeliaimmat miehet sinne kootaan. Vaimonsa ja isoisänsä hautajaisten jälkeen Timothy yritti palata entiseen elämäänsä tuntien tyydytystä sen johdosta, että oli nopealla ja päättävällä toiminnallaan ehkäissyt häneen kohdistuneen inhottavan aviorikoksen seuraukset. Hän päätti mennä uusiin naimisiin, kunhan löytäisi mieleisensä vaimon.

Mutta ihmiset eivät aina tunne itseänsä. Timothy Petrickin katkera mieliala kehittyi vähitellen sellaiseksi naissukupuoleen kohdistuvaksi vihaksi ja luulevaisuudeksi, ettei hän voinut enää kosta, vaikka tutustuikin useihin viehättäviin naisiin. Hän kauhistui ajatellessaan jälleen joutuvansa aviomiehen asemaan, epäili jokaista hametta satimeksi ja jokaista mahdollista perillistä epätoivon

kuiluksi. "Se, mikä on tapahtunut kerran, kun kaikki näytti olevan aivan hyvin, voi tapahtua toistekin", mietti hän mielessään. "Minä en halua saattaa nimeäni uudelleen vaaranalaiseksi." Niinpä hän luopui naimasuunnitelmistaan ja lakkasi kaipaamasta rintaperillistä, joka hänen jälkeensä tulisi Staplefordin omistajaksi.

Timothy oli tuskin kertaakaan nähnyt lapsiparkaa pidettyään huolta siitä, että hänen kasvattamistaan koskeva lupaus tuli jotenkuten täytetyksi. Muistaessaan sattumalta lupauksensa hän loi lapseen pikaisen silmäyksen, havaitsi hänen menestyvän hyvin, antoi joitakin määräyksiä ja meni jälleen menojaan. Siten he elivät yhdessä pari kolme vuotta Staplefordin kartanossa. Eräänä päivänä puistossa käyskellessään hän huomasi unohtaneensa nuuskarasiansa penkille. Kääntyessään sitä hakemaan hän näki poikasen seisovan penkin luona. Lapsi oli pujahtanut hoitajaansa pakoon ja leikki rasiolla huolimatta sen aiheuttamista ankaroista aivastuksista. Paatunutta miestä alkoi huvittaa pienokainen, joka oli kyllin itsepintainen jatkaakseen leikkiä, vaikka seuraukset olivat verrattain epämiellyttävät. Hän tarkasteli

lapsen kasvoja keksien niistä vaimonsa piirteitä, mutta ei omiansa, ja painui miettimään, kuinka surkuteltava lapsuus on — varsinkin kun ovat kysymyksessä halveksitut ja hyljätyt lapset, joiden joukkoon hänen edessään seisova poikanenkin oli luettava.

Miten hän sittemmin yrittikin tukahduttaa heränneitä tunteitaan, voitti inhimillinen rakkaudentarve kumminkin hänen niin sanotun viisautensa. Hän alkoi pitää hellää huolta pikku Rupertista. Tämän nimen oli hänelle antanut kuoleva äiti poikaa kastettaessa hänen huoneessaan, koska peljättiin lapsenkin kohta kuolevan. Timothy ei ollut milloinkaan tullut ajatelleeksi, että nimi voi merkitä jotakin, kunnes hän suunnilleen näihin aikoihin sai sattumalta tietää, että nuori Christminsterin markiisi, Southwesterlandin herttuan poika, johon Annetta oli ennen naimisiinmenoaan mieltynyt, oli samanniminen. Muistettuaan muutamia irrallisia sanoja vaimonsa viimeisistä lausumista hän vihdoinkin oivalsi hänen tarkoittaneen tätä henkilöä antaessaan avaimen pikku Rupertin tarinaan. Timothy, joka ei ollut onnellisimpina aikoinaan ollut kovin puhelias, voi nyt istua tuntikausia vaieten lapsen seurassa. Mutta poika oli niin

liukaskielinen, ettei keskustelu milloinkaan tauonnut, vaikka Timothy Petrickillä ei ollut mitään sanottavaa. Tällä tavoin kulutettuaan aamupäivänsä Timothy tavallisesti lähti omaan huoneeseensa, jossa hän käyskeli edestakaisin, kiroilla sirautteli pitkään ja hartaasti, nimitti itseänsä naurettavimmaksi houkkioksi, mitä maa on milloinkaan päällänsä kantanut, ja vakuutti jättävänsä nallikan oman onnensa nojaan — unohtaakseen kaikki vakuutuksensa jo seuraavana aamuna. Onneksi eivät sellaiset tapaukset ole ihmisluonnolle vieraita, mutta milloinkaan ei liene sattunut, että mies olisi pitänyt entistä minäänsä pilkkanaan siinä määrin kuin tässä tapauksessa.

Pojan kasvaessa Timothy kiintyi häneen yhä enemmän, kunnes Rupert oli hänen elämänsä melkein pä ainoana sisältönä ja tarkoitusperänä. Timothy Petrickissä piili sentään sen verran suvun ylpeyttä, että hän tunsu hieman kademieltä, kun hänen veljensä Edward vähän myöhemmin sai myöntävän vastauksen jalosukuiselta neidiltä Harriet Mountclereiltä, samannimisen varakreivin tyttäreiltä. Mutta kun hän sittemmin mainitsemaani tavalla oli keksinyt Rupert-poikasen juontavan sukujuurensa vieläkin

ylhäisemmistä yhteiskunnan kerrostumista, hävisivät nuo kateudentunteet kerrassaan. Mitä enemmän hän veljensä aristokraattisen avioliiton jälkeen harkitsi asiaa, sitä tyytyväisemmäksi hän kävi. Hänen vaimovainajansa ilmeni leppoisemmassa valaistuksessa, kun Timothy ajatteli, kuinka hyvä maku hänellä, yksinkertaisella keskiluokan naisella, ilmeisesti oli ollut. Se tietoisuus, että poika olemuksellaan — joskaan ei nimellään — edusti erästä Englannin hienointa sukua, oikeutti lopulta hänen kiintymyksensä lapseen.

"Hän oli sittenkin hienovaistoinen nainen", mietti hän ylpeästi mielessään. "Hän valitsi herttuan arvonimen lähimmän perijän — mikä oivallinen tempaus! Ja vaikka mies olisi ollut yhtä alhaista syntyperää kuin minä, ei vainaja sittenkään olisi ansainnut sitä kovaa kohtelua, joka on minun taholtani tullut hänen ja lapsen osaksi. Kuinka sitten nyt, kun oli käynyt ilmi, että niin huono maku oli ollut kaukana hänen sielustaan! Annetta rakasti aatelismiestä ja minun poikani on jalosukuinen minusta huolimatta!"

Mielenmuutoksen seuraukset alkoivat pian ilmetä. "Sen sijaan, että estin poikaa perimästä tilaani", mietiskeli Timothy, "olisi minun pitänyt iloita hänestä! Hän on ainakin isän puolelta mitä puhtainta rotua, jota vastoin hän asiain luonnollisen järjestyksen mukaan olisi ollut aateliton ytimiään myöten."

Mitä puutoksia Timothy Petrickissä lieneekään ollut, varmaa on, että hän uskoi lujasti kuninkaallisten ja muiden ylhäisten henkilöiden jumalalliseen etevämmyyteen. Ja mitä enemmän hän tarkasteli asiaa tältä näkökannalta, sitä enemmän häntä miellytti se ajatus, että hänen vaimoraukkansa oli parantanut Petrickien rotua. Hän ajatteli, millaisia rumia, laiskoja, juoppoja heittiöitä useat hänen omat sukulaisensa olivat olleet — ne kurjat kirjurit, koronkiskurit ja panttilainaajat, joita hänen esi-isiensä joukossa oli — ja mietti sitä mahdollisuutta, että jokin heidän keuhnoista ominaisuuksistaan olisi voinut mennä perintönä hänen omalle lapselleen, joka olisi tuottanut hänelle surua vanhoilla päivillä, harmentanut hänen tukkansa, hakannut metsän paljaaksi ja Jumala tiesi mitä kaikkea, ellei hän olisi taitavan puutarhurin tapaan pitänyt huolta

oksastamisesta siten jalostaen rotua. Lopulta alkoi kunnon Timothy aamuin illoin langeta polvilleen kiittääkseen Jumalaa siitä, ettei hänellä ollut näissä asioissa niin ahtaat mielipiteet kuin tavallisilla alhaissyntyisillä isillä yleensä.

Timothyn poveen pesiytynyt tyydytys sai ravintoa Petrick-suvun ominaisesta luonnonlaadusta. Petrickit näet olivat aina jumaloineet aatelisia ja samalla heitä nylkeneet. Kelpo Izaak Waltonin suhtautuminen kaloihin muistutti suuressa määrin vanhan Timothy Petrickin ja lievemmassä määrin hänen jälkeläistensä suhtautumista aatelisiin tilanomistajiin. On vaikea ymmärtää, kuinka voi samalla kertaa rakastaa ja kiduttaa toista, mutta varsin helppo on siten menetellä, kuten nämäkin tapaukset osoittavat.

Kun siis Timothyn veli Edward erään kerran viittaili siihen suuntaan, että Timothyn poika oli kyllä hyvä, mutta että hänen taustanaan oli vain kauppapuoteja ja virastoja, jotavastoin hänen omat lapsensa — mikäli niitä ilmaantuisi — olivat aivan toista maata, koska heillä oli äitinänsä, jalosukuinen Harriet, tunsi

Timothy riemunsykähdyksen rinnassaan, kun ajatteli, miten helppoa hänen olisi kumota tuo väite, jos haluaisi.

Niin mielenkiintoiseksi kävi poika hänelle tässä uudessa valaistuksessa, että hän alkoi tutkia kuuluisain aatelissukujen vanhoja perhekronikoita — esimerkiksi Southwesterlandin herttuain historiaa — autuaan Kaarle kuninkaan ajoista aina omaan aikaansa asti. Hän painoi muistiinsa heidän osakseen tulleet kuninkaalliset lahjat ja läänitykset, omaisuudensiirrot, naimaliitot, viljelykset ja rakennukset. Erikoisen hartaasti hän tutki heidän valtiollisia ja sotilaallisia saavutuksiaan, jotka olivat melkoiset, sekä heidän kirjallisuuden ja taiteen aloilla suorittamaansa toimintaa, joka sekään ei ollut vähäksi arvattava. Hän tutki mainitun suvun muotokuvakokoelmaa ja ryhtyi sitten kiteytymistä tarkkaavan kemistin tavoin erittelemään nuoren Rupertin kasvoja keksiäkseen niistä ne historialliset viivat ja vivahteet, jotka maalaajat Van Dyke ja Lely ovat kankaalle ikuistaneet.

Kun poika ehti lapsuuden viehättävimpään kauteen, jolloin hänen naurunsa kaikui kautta

Staplefordin kartanon, ei Timothy Petrickin omantunnonsoimauksilla ollut enää rajoja. Koko maailmassa ei ollut ketään, jolle hän olisi luovuttanut maatilansa niin mielellään kuin omalle Rupertilleen. Ja nyt piti pojan jäädä vaille perintöä hänen, Timothyn, järjettömän hankkeen takia. Koska hän ei aikonut mennä uusiin naimisiin, oli maatilojen määrä joutua hänen veljelleen ja veljenpojilleen, jotka eivät merkinneet hänelle mitään ja joiden kehuttu polveutuminen äidin puolelta oli vähäarvoinen seikka verrattuna Rupertin sukujuureen.

Kunpa hän olisi jättänyt isoisän ensimmäisen testamentin koskematta!

Hänen ajatuksensa askartelivat lakkaamatta testamenteissa, jotka molemmat olivat vielä olemassa ja joista aikaisempi oli hänen hallussaan. Joka yö kuulivat palvelijat makuulle mentyään varmuuslukon napsahduksen: Timothy otti esille ensimmäisen testamentin, tarkasteli sitä ja olisi toivonut sen olevan jälkimmäisen ja ainoan pätevän.

Vihdoin tapahtui ratkaisu. Vietettyään eräänä iltana monta hupaista tuntia pojan seurassa ei

Timothy enää jaksanut sietää sitä ajatusta, että hänen rakas Rupertinsa joutuisi syrjäytetyksi. Hän ryhtyi rikkselliseen tekoon: muutti aikaisemman testamentin päiväyksen, jotta näytti siltä kuin se olisi laadittu myöhemmin kuin toinen. Sitten hän julkeasti väitti ensimmäistä testamenttia myöhemmin laadituksi.

Hänen veljensä Edward myöntyi, koska asia näytti eittämättömältä, vieläpä siten paljoa uskottavammaltakin, sillä hän oli monien muiden tavoin kovin kummastellut myöhemmän testamentin rajoittavia määräyksiä, joiden aiheutta hän ei aavistanutkaan. Veljensä Timothyn kanssa hän julistutti ensimmäisen, jo vahvistetun testamentin mitättömäksi, ja sitten menivät asiat jälleen tavallista menoansa, koska uusimman testamentin eriävät määräykset koskivat tulevaisuutta.

Vuodet vierivät. Rupertin kasvoissa ei voinut nähdä jälkeäkään niistä kärsimättömästi odotetuista historiallisista piirteistä, joiden piti ilmaista herttuallisen suvun poliittisia kykyjä. Sattuipa sitten, että Timothy Petrick tutustui erääseen arvossapidettyyn budmouthilaiseen

lääkäriin, joka oli useiden vuosien kuluessa ollut mrs Petrickin perheen neuvonantaja ja ystävä. Annettan mentyä naimisiin ja muutettua Staplefordiin hän ei ollut enää useinkaan tavannut tuttavaansa, koska Annetta luonnollisesti turvautui lähistöllä asuvaan Petrickien perhelääkäriin. Timothy hämmästyti sitä tietojen runsautta, joka Budmouthin lääkärin puheessa ilmeni. Tuttavuuden kypsyttyä ystävyudeksi lääkäri viittaili eräänlaisiin hallusinaatioihin, joita oli sattunut Annettan äidille ja isoäidille ja jotka tekivät heidät kykenemättömiksi erottamaan unta ja totta toisistaan. Hän tiedusteli Timothyta hienotunteisesti, oliko hän havainnut vaimossaan mitään sentapaista, sillä hän, lääkäri, oli luullut huomanneensa hänessä taipumusta samaan omituisuuteen, kun oli hoitanut häntä hänen tyttöaikanaan. Asia selkeni selkenemistään, kunnes Timothy Petrick oli vakuutettu siitä, että Annettan tunnustus johtui itsepetoksesta.

"Miksi näytätte niin masentuneelta?" kysyi tohtori kesken kaiken.

"Se tuli hieman odottamatta. Mutta tuntuu perin uskottavalta", huokasi Timothy.

Hän ei kumminkaan vielä voinut oikein uskoa, että se oli mahdollista, ja koska hän katsoi olevan viisainta olla vilpitön, kertoi hän tohtorille kaikki, mitä ei siihen saakka ollut ilmaissut kenellekään ihmiselle. Kuolevasta isoisästä hän sentään ei hiiskunut sanaakaan. Hänen ihmeekseen tohtori selitti odottaneensa Annettassa ilmenevän juuri senlaatuista luulottelua. Petrick jatkoi tutkimuksiaan toisaallakin ja johtui pian päättelemään, ettei hänen vaimoparkansa vakuutteluissa voinut olla mitään perää. Se nuori markiisi, johon Annetta oli ollut ihastunut — erittäin siveä ja puhdassydäminen ylimys — oli matkustanut ulkomaille vuotta aikaisemmin kuin Annetta meni naimisiin ja oli palannut vasta hänen kuoltuaan. Nuoren tytön rakkaus oli ollut pelkkä unelma — eikä mitään muuta.

Kun Timothy palasi kotiin ja poika juoksi häntä vastaan, valtasi hänet omituinen, vieno tyytymättömyys. Hänen nimensä ja tilustensa perijän suonissa virtasi sittenkin vain plebeijistä verta; hän siis ei saanutkaan aatelista jälkeläistä! Rupert tosin oli hänen poikansa, mutta se kunnian ja maineen hohde, jonka hän luuli periytyvän pojalle aikakausien takaa ja joka himmensi hänen veljensä lasten

ylhäisyyden, oli iäksi väistynyt hänen päälaeltaan. Hän ei voinut enää lukea historiaa pojan kasvoista eikä vuosisataista valtiasmieltä hänen katseestaan.

Siitä lähtien hän alkoi kohdella poikaansa yhä kylmemmin. Katkerin sydämin hän havaitsi, miten Petrickien luonteenomaiset piirteet yhä selvemmin ilmenivät hänen kasvoissaan. Sen hienon, ohuen nenän sijaan, joka oli Southwestlandin herttuain tyypillinen tuntomerkki, alkoivat isoisä Timothyn leveät sieraimet ja painunut nenänvarsi voittaa alaa pojan kasvoissa. Harmaansiniset silmät, joiden ilme rupesi vähitellen yhä suuremmassa määrin muistuttamaan erästä tavattoman epämiellyttävää serkkua, eivät ennustaneet minkään etevän valtiomiessarjan syntymistä, ja niiden suupielten asemesta, jotka olivat ihastuttaneet kuulijoita parlamentissa, kasvoivat esiin paksut huulet, jotka johtivat vastustamattomasti ajatukset testamenttia korjanneeseen ja eliniäksi maasta karkoitettuun setämieheen.

Mikä surkeus, että Timothy itse oli tehnyt saman synnin pojan hyväksi, joka hiuskarvalleen muistutti tuota kurjaa setää!

Yksin pojan ristimänimikin oli petosta ja pilaa, sillä se viittasi perinnäiseen voimaan ja loistaviin lahjoihin, joita varmaan ei milloinkaan tulisi hänen osakseen. Olihan Timothyllä sentään lohdutuksenaan se, että lapsi oli hänen oma poikansa, mutta sittenkään hän ei voinut pidättyä huokaamasta: "Miksi ei poika voi olla minun ja samalla jonkun muun?"

Markiisi kävi vähän myöhemmin Staplefordin lähistöllä, joten Timothy Petrick sai tilaisuuden ihastella hänen jaloa hahmoaan. Timothyyn ollessa seuraavana päivänä työhuoneessaan, naputti joku oveen.

"Kuka siellä?"

"Rupert."

"Minä annan sinulle Rupertia, sinä junkkari! Pelkkä tavallinen Petrick, eikä muuta!" murahti isä. "Miksi ei äänesi ole sellainen kuin markiisin, jonka näin eilen?" sanoi hän pojan tultua sisään. "Miksi et ole hänen näköisensä, miksi et näytä sellaiselta kuin olisit vuosisatoja tottunut käskemään?"

"Miksi en? Kuinka voit niin ajatellakaan, isä; enhän minä ole hänen sukujaan?"

"Etpä et! Mutta sinun pitäisi olla", napisi hänen isänsä.

* * * * *

Kertojan vaiettua huudahtivat tohtori, eversti, historioitsija, keikari ja useat muut, että he tieteellisen seuran jäseninä halusivat kuulla juuri tällaisia hienoja ja opettavia sielutieteellisiä tutkielmia (sielutieteen ollessa yleensäkin korkeassa kurssissa) ja kysyivät, eikö herra mallasmestari voisi kertoa jostakin toisesta samanlaatuisesta mielenharhasta.

Mallasmestari pudisti päätään ja pelkäsi olevansa liian hienostumaton uskaltaakseen ryhtyä kertomaan toista tarinaa, joka moraaliselta sävyltään kenties ei seuraa tyydyttäisi. Senvuoksi hän mieluummin antoi sananvuoron paremmalle kertojalle.

Eversti oli vaipunut mietteisiinsä. Totta kyllä, huomautti hän, että naisen vaistomainen ja uneksiva luonnonlaatu synnyttää sekavia mielikuvia, jotka usein voivat johtaa omituisille urille terveen järjen taas temmatessa niiltä takaisin — joten toisinaan saattaa koitua perin naurettava tulos. Tapaukset, jotka ovat ajaneet naista johonkin

määrättyyn suuntaan, voivat pakottaa häntä kulkemaan samaa latua, kunnes hän vihdoin äkkiä vierähtää takaisin lähtökohtaansa.

Varapuheenjohtaja nauroi ja taputti käsiään huomauttaen, että väitteen takana piili tarina, ellei hän aivan pahoin erehtynyt.

Eversti suori kasvoilleen hyvän kertomailmeen ja aloitti ilman enempää esipuheita.

7.

ANNA, LADY BAXBY.

Esittänyt Eversti.

Se tapahtui suuren kansalaissodan eli — käyttääkseni uskollisena alamaisena mielummin Clarendonin antamaa nimitystä — suuren kapinan aikana. Se tapahtui, kuten sanottu, tuona onnettomana historiallisena ajankohtana, jolloin parlamentin joukot leiriytyivät Sherton Castlen edustalle: kahdeksattatuhatta miestä jalkaväkeä ja neljä tykkiä. Kuten kaikki tiedämme, omisti linnan siihen aikaan eräs Severnin kreivi, ja eräs

jalosukuinen markiisi, joka komensi kuninkaan joukkoja siinä osassa maata, oli majoitettu linnaan suojelemaan kreiviä. Kreivi itse ja hänen vanhin poikansa, lordi Baxby, olivat kotoa poissa värväämässä joukkoja kuninkaalle. Piirittäjien saapuessa oli linnassa hänen kaunis miniänsä, lady Baxby palvelijattarineen sekä joukko hänen miehensä ystäviä ja läheisiä sukulaisia. Puolustus oli niin hyvä ja harkittu, ettei heidän katsottu olevan varsinaisessa vaarassa.

Parlamentin joukkojakin johti jalosukuinen mies — sodan tässä vaiheessa eivät kaikki aateliset vielä olleet kuninkaan puolella — ja oli helppo huomata, että hän näytti sangen murheelliselta ja masentuneelta sekä yöllä linnaa lähetessään että aamulla tiedusteluretkien aikana. Seikka oli se, että linna, jonka valloittamisen kohtalon omituinen oikku jätti hänen tehtäväkseen, oli hänen oman sisarensa koti, sisaren, jota hän oli hellästi rakastanut ja jota kohtaan hän yhä vielä tunsu harrasta kiintymystä huolimatta hänen puolisonsa vihamielisyyden aiheuttamasta suhteen kylmenemisestä. Hän uskoi, että sisarkin, tuosta onnettomasta erimielisyydestä huolimatta, yhä hänestä piti.

Ne, jotka eivät tunteneet hänen perheensä historiaa, eivät voineet ymmärtää, miksi hän epäröi, kun oli suunnattava tykit linnan muureja kohti. Hän pysytteli linnan pohjoispuolella (jota vielä tänä päivänäkin mainitaan hänen nimellään tämän leiriytymisen muistoksi), kunnes hänen mieleensä johtui, että hän voi lähettää sisarelleen Annalle kirjeen, jossa vakavasti kehoitti häntä, mikäli henki oli hänelle rakas, pujahtamaan pois linnasta eteläpuolella olevasta pienestä portista paetakseen sitä tietä muutamain ystävään luo.

Suureksi hämmästyksekseen hän pian senjälkeen näki naishenkilön ratsastavan linnasta yhden ainoan seuralaisen saattamana. Hän ratsasti suoraan kohti rinnettä, missä piiritysjoukot ja teltat sijaitsivat. Vasta kun ratsastajatar ehti aivan lähelle, tunsipa päällikkö hänet sisarekseen Annaksi ja säikähti kovin ajattellessaan, kuinka vaarallista oli tuolla tavoin ratsastaa hänen joukkojensa editse ollenkaan tuntematta niiden aikeita, koska ensimmäinen laukaus olisi voinut pamahtaa milloin tahansa hänen turmiokseen. Anna astui maahan, ennenkuin oli ehtinyt ihan veljensä luo, ja viimeksimainittu näki, että hänen tutut

kasvonsa olivat kalpeat, mutta ei ollenkaan itkettyneet, kuten nuoruusiällä olisi ollut laita. Jos meidän päiviimme saakka säilyneitä huhuja voi uskoa, oli veljen mielenkuuhu paljon suurempi kuin sisaren. Hän vei Annan telttaansa, pois ympärilläseisojien näkyvistä, sillä vaikka monet hänen soturinsa olivatkin kunniallisia ja vakaita miehiä, ei hän kumminkaan voinut sietää, että rakas lapsuudentoveri joutui suruissaan uteliainen katseiden esineeksi.

Kun he olivat teltassa kahden kesken, sulki veli syliinsä sisaren, jonka hän oli viimeksi nähnyt sodan alkaessa, jolloin lankomies ja hän olivat yhdessä tuominneet kuninkaan omavaltaisen menettelyn aavistamatta että joutuisivat vielä toistensa vihollisiksi. Sisaren kerrotaan käyttäytyneen hillitymmin ja alkaneen ensimmäisenä puhua johdonmukaisesti.

"William", virkkoi hän, "minä olen tullut sinun luoksesi, mutta en, kuten luulet, pelastaakseni itseni. Miksi, voi miksi sinä yhä tuotat meille surua kannattamalla väärää asiaa?"

"Älä sano niin", vastasi veli. "Jos totuus piilee lähteen pohjalla, niin miksi otaksut oikeuden viihtyvän ylhäisillä paikoilla? Minä puolustan oikeutta, maksoi mitä maksoi. Luovuta linna, Anna; sinä olet sisareni, pakene ja pelasta henkesi!"

"En milloinkaan!" vastasi hän. "Aiotko todellakin panna täytäntöön suunnitelmasi ja jaoittaa linnan maan tasalle?"

"Epäilemättä tulen sen tekemään. Mitäpä muuta tekemistä luulet näillä joukoilla olevan?"

"Niinpä löydät sisaresi ruumiin valloittamistasi raunioista!" virkkoi sisar. Lisäämättä sanaakaan hän käänsi veljelleen selkänsä ja lähti pois.

"Anna — jää luokseni!" kehoitti veli. "Veri on vettä sakeampaa, ja eihän teillä, miehelläsi ja sinulla, ole enää mitään yhteistä."

Sisar vain pudisti päätänsä tahtomatta häntä kuunnella. Sitten hän riensi ulos, nousi satulaan ja palasi linnaan samoin kuin oli sieltä tullut. Kuinka monta kertaa olenkaan kuvailut mieleeni tämän kohtauksen ratsastaessani koirineni saman kentän poikki!

Sisar ratsasti yli kentän ja välillä olevan alueen painuen pian vallinsarven taakse. Veli, joka ei enää nähnyt edes hänen hevosensa valkoista häntää, alkoi tuntea sisarensa vuoksi entistä ankarampaa pelontuskaa. Hän moitti itseään, ettei ollut pidättänyt sisarta väkisin luonaan, mietti miettimistään hänen sanojaan kysyen itseltään, eikö sisar ollut vakaumusta arvokkaampi ja eikö olisi ollut luonnollisempaa pysyä hänen kohtalotoverinaan.

Piirittäjään vitkastelun sanotaan johtuneen yksinomaan päällikön epäröinnistä. Hän jäi linnan edustalle, yritti suorittaa joitakin sotaliikkeitä ja hieroi sopimusta linnan päällikön kanssa, jolla oli melkoista vähempi määrä väkeä käytettävänä. Hänen mieleensä ei johtunut, että nuori lady Baxby, hänen sisarensa, oli jokseenkin samanlaisessa mielentilassa. Veljen tuttu ääni ja silmät, jotka olivat väsyneet ja kiusaantuneet sotilaselämästä ja tämän onnettoman kahakan aiheuttamista suruista, nousivat iltapäivän kuluessa alinomaa hänen näkyviinsä. Ja päivän kalvetessa illaksi hän muuttui yhä suopeamielisemmäksi parlamenttia kohtaan, vaikka ainoina perusteluina olivat perhesiteet.

Hänen miehensä, kenraali, lordi Baxby oli matkoilla maan itäosassa, mutta odotettiin kaiken päivää palaavaksi, sillä oli lähetetty sananviejä ilmoittamaan hänelle mitä kotona oli tapahtunut. Hän saapuikin vihdoin illan suussa tuoden mukanaan odottamattoman paljon apuväkeä. Hänen veljensä vetäytyi silloin eräälle Ivellin luona sijaitsevalle kukkulalle, neljän viiden peninkulman päähän, suodakseen miehistölleen ja itselleen hieman lepoa. Lordi Baxby sijoitti sill'aikaa joukkonsa, niin ettei vaara enää ollut mitenkään uhkaava. Näihin aikoihin oli lady Baxby parlamenttia kohtaan suopeampi kuin koskaan ennen, ja veljen kuva hänen mielessään tuntui moittivan häntä sydämettömyydestä. Kun lordi Baxby astui hänen huoneeseensa punakkana, meluten ja täynnä toivoa, otti lady hänet vastaan sangen laimeasti. Ja kun lordi tuli hänen veljensä peräytymisestä puhuessaan maininneeksi muutamia halventavia sanoja, joihin näytti sisältyvän loukkaavaa rohkeuden epäilemistä, niin hän vastasi loukkaantuneena, että lordi Baxby itse oli aluksi vastustanut hovipuoluetta ja että olisi ollut hänelle suuremmaksi kunniaksi, jos hän olisi edelleenkin pysynyt

mielipiteessään eikä olisi ryhtynyt kannattamaan kuninkaan valheellista politiikkaa (kuten hän sitä nimitti) kurjan lojaalisuusperiaatteen vuoksi, joka oli vain tyhjä lauseparsi, kun kuningas ja kansa eivät olleet yksimieliset. Erimielisyys kävi yhä jyrkemmäksi muuttuen piankin ankaraksi riidaksi, koska molemmat olivat sangen kuumaveriset. Lordi Baxby oli väsynyt pitkästä marssista ja kestämistään mielenliikutuksista, joten hän lähti varhain levolle. Hänen vaimonsa seurasi häntä tuntia myöhemmin. Lordi Baxby lepäsi sikeässä unessa, mutta lady ei mennyt sänkyyn, vaan istui mietteissään ikkunan ääressä, kohottaen silloin tällöin verhoja nähdäkseen ympäristön kukkulat.

Hiljaisuuden vallitessa, vahtisotilaitten askelten etääntyessä, hän saattoi kuulla heikkojen äänten kantautuvan kaukaisilta kukkuloilta, joille hänen veljensä sotilaat tuskin olivat ehtineet leiriytyä illalla suorittamansa peräytymisen jälkeen. Syksyn ensimmäinen halla oli koskettanut ruohoa ja rutistanut köynnöskasvien hennot lehdet, ja lady Baxby oli näkevinään Williamin makaamassa kylmällä kentällä,

ponnistuksistaan uupuneena. Kyyneleet virtasivat hänen silmistään, kun hän muisti miehensä soimanneen veljeä pelkuriksi, vaikka lordi William oli menneinä vuosina riittävän selvästi osoittanut mihin kykeni ja mitä uskalsi.

Mukavassa vuoteessaan makaavan lordi Baxbyn syvä ja levollinen hengitys suututti ladyä ja sai hänet tekemään ratkaisevan päätöksen. Hän sytytti äkkiä kynttilän ja kirjoitti paperilapulle seuraavat sanat:

"Veri on vettä sakeampaa, rakas William — minä tulen!" Tämä kirje kädessään hän lähti portaita alas. Mutta lähemmin asiaa harkittuaan hän palasi makuuhuoneeseen, puki ylleen miehensä hatun ja viitan — ei kumminkaan hänen tavallisesti käyttämäänsä — jottei häntä sattumalta tavattaessa luultaisi palvelijattarien sulhaseksi. Siten varustautuneena hän laskeutui portaita, jotka johtivat pengermälle talon länsipuolella, jossa ilmansuunnassa hänen veljensä joukot olivat. Hän ajatteli vahdin huomaamatta hiipiä talliin, missä hän aikoi herättää jonkun rengin lähettääkseen hänet ennakolta viemään veljelle

sanan, että hän oli tulossa liittämään kohtalonsa hänen kohtaloonsa.

Hän seisoj vielä seinän varjossa läntisellä pengermällä odottaen vahdin poistumista, kun hänelle äkkiä huudettiin toiselta puolen:

"Täällä minä olen!"

Ääni oli naisen. Lady Baxby ei vastannut, vaan painautui vaieten seinää vasten.

"Mylord Baxby", jatkoi ääni, jonka ääntämisen nojalla voi päättää kuuluvan jollekin läheisestä Shertonin pikku kaupungista kotoisin olevalle tytölle. "Minä olen väsynyt odottamaan, rakas lordi Baxby! Pelkäsin jo ettette tulisikaan!"

"Kuinka heilakka onkaan häneen rakastunut!" mietti hän mielessään kuultuaan äänen, joka kaikui valittavan hellänä kuin kujertavan linnun ääni. Silmänräpäyksessä muuttui velvollisuutensa unohtanut karkulainen vaimoksi, joka oli täysin tietoinen oikeuksistaan ja osasi pitää niistä huolta.

"Hiljaa", sanoi hän.

"Mylord", jatkoi tyttö, "te käskitte minun tulla kello kymmenen ja nyt on kello pian

kaksitoista. Kuinka voitte antaa minun odottaa niin kauan, jos todellakin rakastatte minua, kuten sanoitte? Minä olisin pitänyt entisen, parlamentin jo ukkoihin kuuluvan rakastajani, ellei teitä olisi ollut, rakas lordi Baxby!"

Epäilemättä luuli tuo kevytmielinen lunttu lady Baxbyä hänen miehekseen. Siinäpä sievä petosjuttu! Viekkaita juonia ja uskottomuutta! Pieni soma kohtaussuunnitelma, jonka hän sai sattumalta tietää! Hänen miehensä, jota hän tähän hetkeen saakka oli pitänyt uskollisista uskollisimpana — kuinka hän saattoikaan!

Lady Baxby vetäytyi nopeasti torninportaitten ovelle, nousi pari kierrosta korkeammalle, kunnes tuli ampumaluukulle. "Minä en tule! Minä, lordi Baxby, halveksin sinua ja koko sinun kevytkenkäistä joukkoasi!" kähisi hän aukosta. Sitten hän hiipi takaisin makuuhuoneeseen yhtä järkkymättömänä kuningasmielisenä kuin kuka muu linnassa olija tahansa.

Hänen miehensä nukkui yhä väsyneen ja ravitun, joskaan ei vanhurskaan unta. Lady Baxby riisuutui nopeasti omin neuvoin — sillä hänen kamarineitinsä oli otaksunut hänen menneen jo aikoja sitten levolle. Ennen

makuullemenoa hän lukitsi äänettömästi oven ja pisti avaimen pieluksen alle. Sitäpaitsi hän irroitti kureliivinsä nauhan, hiipi varovasti miehensä luo ja solmi nauhan lujasti hänen tukkaansa; toisen pään hän sitoi sängynpatsaaseen. Väsynyt kun oli, pelkäsi Lady Baxby nukkuvansa liian sikeästi. Jos hänen miehensä heräisi, olisi tuo hienona vihjauksena, että hän oli saanut tietää kaikki.

Väitetään vielä, että tämä suloinen nainen suuremmaksi varmuudeksi piti koko yön miehensä kättä kiinteästi kädessään. Mutta se on akkain juorua, jota ei ole mitenkään voitu vahvistaa todeksi. Samaten on jäänyt pelkkäin otaksumain varaan, mitä lordi Baxby mietti ja sanoi, kun hän seuraavana aamuna herätessään havaitsi olevansa niin omituisesti liekaan pantuna, mutta meillä ei ole mitään syytä otaksua hänen vihansa olleen ylen suuren. Mitä tulee hänen syyllisyytensä määrään tässä salaisessa lemmenseikassa, oli asianlaita tämä: pysähtyessään samana päivänä eräässä tienristeyksessä lähellä Shertonia, oli hän huvitellut mielistelemällä erästä kaunista nuorta naista, joka ei ollut laisinkaan ynseä hänen kohteliaisuuksilleen, ja oli kehoittanut häntä saapumaan linnan pengermälle pimeän

tultua. Tämän kehoituksen hän oli kotiin tultuaan kokonaan unohtanut.

Mikäli tiedetään ei lordi ja lady Baxbyn kesken tämän jälkeen sattunut kovinkaan usein riitoja, vaikka miehen käytös seuraavina aikoina toisinaan olikin varsin eriskummallinen, kunnes hänen valtiollinen uransa päättyi pitkäaikaiseen maanpakoon. Linnan todellinen piiritys tapahtui vasta pari kolme vuotta myöhemmin, jolloin lady Baxby ja kaikki muut naiset, kuvernöörin puolisoa lukuunottamatta, oli viety turvalliseen paikkaan. Tämä muistettava, viisitoista päivää kestänyt piiritys, jota johti Fairfax ja jonka tuloksena oli linnan antautuminen parlamentinjoukoille, kuuluu historiaan, joten minun on turha ryhtyä sitä tässä kertomaan.

* * * * *

Seuran jäsenten lakattua nauramasta kääntyi hyvän perheen mies everstin puoleen selittäen tarinan uskollisesti kuvailleen erästä historiallista tapahtumaa, jonka hän hyvin tunsi, koska hänen oman sukunsa jäseniä oli ollut mainitussa kahakassa mukana. Hän kysyi, oliko eversti kuullut yhtä todenperäistä, joskaan ei niin sotaista kertomusta lady

Penelopesta, joka eli samalla vuosisadalla ja tuskin kahdenkymmenen peninkulman päässä mainitusta paikasta.

Eversti ei ollut kuullut eikä kukaan muukaan, paikallishistorioitsijaa lukuunottamatta. Niinpä kehoitettiin kysyjää heti aloittamaan esityksensä.

8.

LADY PENELOPE.

Esittänyt Mies hyvästä perheestä.

Kun matkustaa Casterbridge'istä Ivellin kaupunkiin, näkee tien oikealla puolella muurivihreän peittämän linnamaisen herraskartanon. Vaikka rakennus on verraten hyvin säilynyt, ovat sen alkuperäiset, valtavat mittasuhteet kuitenkin melkoisesti supistuneet. Sitäpaitsi se on, rakennusta välittömästi ympäröivää suhteellisen pientä puistoaluetta lukuunottamatta, eristetty niistä muhkeista tiluksista, jotka aikaisemmin kuuluivat sen omistajalle. Kartanossa näet asusti ennen muinoin Drenghardien eli Drenkhardien vanha aatelissuku, jonka miespuolinen haara on

nykyjään sammunut ja jonka nimi seudun paikalliskronikkain mukaan merkitsee *Strenuus Miles, vel Potator*. Muutamiiin suvun jäseniin jälkimmäinen mainesana ei ollenkaan sopinut; kuten tiedämme, oli eräs heistä kaksintaistelussa tämän seikan vuoksi. Nyt emme kumminkaan puhu siitä.

Kuningas Jaakko ensimmäisen hallituksen alkupuolella oli nuori jalosyntyinen ja erinomaisen kaunis nainen vierailemassa muutamien sukulaisten luona, jotka asuivat lähellä Drenghardin kartanoa. Hän oli mitä hienointa sukuperää; ah, sellaista verta kuin hänen lienee nykyjään tuskin olemassa! Hän ei ollut kovin rikas, mutta hänen sanottiin saavan riittävät myötäjäiset, ja hän oli niin kaunis ja hänen käytöstapansa niin hurmaava, että kosijoita ilmestyi kuin sieniä sateella, missä hän vain näyttäytyikään. Hänen äidilleen kreivittärelle, ainoalle likisukulaiselle, tämä seikka aiheutti melkoista huolta. Näiden kosijain joukossa oli kolme, joita eivät tyttären nuoruutta koskevat äidin valitukset eikä neitosen pilkanteko kyennyt lannistamaan, nimittäin sir Johan Gale, sir William Hervy ja tunnettu sir George Drenghard, mainitsemani

Drenghard-suvun jäsen. He olivat, kumma kyllä, kaikin yhtä arvokkaat. Senvuoksi pelkäsi jokainen toisten voittavan hänen suosionsa, ja moninaiset olivat ne tekosyyt, joiden nojalla he yrittivät häntä tavata. Koska he eivät tyytyneet kaikkien ajateltavissa olevien aiheiden nojalla käymään sen sukulaisen luona, jonka kodissa hän vieraili, pidättivät he häntä hänen kävellessään ja ratsastaessaan ja jos joku heistä sattui yllättämään toisen yrittämässä osoittaa hänelle liian ilmeistä huomaavaisuutta, johti odottamaton tapaaminen usein kiivaaseen toraan. Silloin kävivät molemmat ihailijat niin kiihkeiksi, että neitonen tuskin tunsi olevansa turvassa heidän läheisyydessään. Hän oli kuitenkin reipas ja urhea nainen, jota ei ollut niinkään helppo säikyttää; hänen luonnonlaatuunsa kuului terhakka uskaliaisuus, joka vivahti veikistelyyn.

Eräässä näistä kohtauksista, joka tapahtui hänen sukulaisensa puutarhassa ja muodostui niin kiivaaksi, että uhkasi päättyä kaksintaisteluun, katsoi hän olevan välttämätöntä puuttua asiaan. Ylväästi kääntyen kiistailevan parin puoleen hän julisti, että se, joka tästä lähtien rikkoo rauhan, ei saa

enää lähestyä häntä, olipa riidan aihe mikä tahansa. Siten hän toivoi voivansa täydellisesti ehkäistä näiden kohtausten uudistumisen tekemällä riidan rakentamisen sen esineestä karkoittavaksi esteeksi.

Molempain aatelismiesten näyttäessä saamansa läksytyksen jälkeen vielä perin noloilta ilmestyi paikalle kolmas, joka hänkään ei koskaan ollut kaukana. Neitonen lausui hänelle saman varoituksen. Nähdessään kuinka voimakkaasti hänen päättävä käytöksensä heihin vaikutti hän heltyi ja lisäsi veitikkamaisesti hymyillen:

"Kärsivällisyyttä, kärsivällisyyttä, te hupsut miehet. Kunhan odotatte koreasti, niin minä nain teidät jokaisen vuorollaan!"

He nauroivat tuolle päähänpistolle sydämestään ikäänkuin olisivat olleet kaikkein parhaat ystävät. Mutta neitonen punastui ja näytti olevan sangen hämillään, sillä hän ei ollut otaksunut, että hänen leikilliset sanansa kaikuivat niin omituisilta. Siten päättyneestä kohtauksesta koitui hyviä seurauksia sikäli, että kilpakosijain katkeramielisyys väheni. He toistivat hänen sanojaan hilpeästi ja usein ystävilleen ja kylänmiehilleen, mikä seikka,

jos hänellä olisi ollut siitä aavistustakaan, olisi saanut hänet sitäkin enemmän katumaan ajattelematonta lausuntoansa.

Aikojen kuluessa tilanne selvisi: kaunis lady Penelope (kuten häntä nimitettiin) suoritti valintansa. Hän päätti ottaa näistä kolmesta aatelismiehistä vanhimman, sir George Drenghardin, sen herraskartanon omistajan, jota äsken kuvailimme ja josta niinmuodoin tuli hänen kotinsa. Koska hänen puolisonsa oli rakastettava mies ja molemmat perheet olivat täysin yhtä hyvässä maineessa, joskaan ei sulhanen ollut yhtä jalosukuinen, katsottiin hänen menetelleen oikein kunnioittaessaan valinnallaan juuri sir Drenghardia.

Mutta kukaan ei voi ennakolta sanoa, mitä tulevaisuuden tumman ja läpinäkymättömän verhon takana piilee. Muutaman kuukauden kuluttua kuoli hänen puolisonsa, joka oli taipunut nauttimaan liian paljon pöydän antimia, ja lady Penelope jäi yksin vallitsemaan hänen taloansa. Näihin aikoihin hän luultavasti oli kokonaan unhottanut kosijoilleen antamansa yleislupauksen, mutta kosijat eivät olleet sitä unohtaneet. Ja koska hän nyt oli vapaa menemään uusiin naimisiin,

ilmestyi sir John Gale hänen ovelleen niin pian kuin se suinkin oli soveliasta.

Lady Penelope ei häntä erikoisesti rohkaissut, sillä hän antoi etusijan sir Williamille, jota hän totta puhuen oli usein muistellut lyhyen avioelämänsä aikana. Mutta hän ei ollut vielä palannut. Ladyn sydän alkoi taipua hänen puoleensa siinä määrin, että hän jo kautta rantain vihjaili ystävilleen odottavansa huomaavaisuudenosoitusten uudistumista. Sir William ei kumminkaan tajunnut hänen varovaisia viittauksiaan ja vältti pitkät ajat kaikkea lähentelyä. Sill'aikaa osoittautui sir John, joka oli nyttemmin korotettu paroonin arvoon, väsymättömäksi. Lady Penelope puolestaan oli hieman loukkaantunut nähdessään miten hidas hänen suosimansa henkilö oli.

"Mitäpä tuosta", sanoivat leikkiä laskien hänen ystävänsä (jotka hyvin tiesivät, mitä hän oli tullut sanoneeksi), "mitäpä tuosta? Miksi et ota heitä siinä järjestyksessä kuin he ilmoittautuvat?"

Tuo suututti häntä sitäkin enemmän. Valittaen vieläkin, että oli tullut lausuneeksi nuo varomattomat sanat, hän suostui

itsepintaisen sir Johnin ehdotelmiin. Heidät vihittiin kauniina kevätaamuna, suunnilleen siihen aikaan, jolloin sir William parka vihdoinkin huomasi olevansa mahdollinen ja valmistautui kiiruhtamaan kotiin vieraasta hovista vakuuttaakseen lady Penelopelle tunteensa muuttumattomuutta. Englantiin saapuessaan hän heti kuuli murheellisen uutisen.

Jos sir William kärsi siitä äkillisestä päätöksestä, jonka lady Penelope oli tehnyt hänen näennäisen välinpitämättömyytensä vuoksi, niin lady itse kärsi vielä enemmän. Hän näet ei ehtinyt olla kauankaan sir John Gale'in puolisona, kun mies jo pyrki hänelle kostamaan kaikkia niitä vaivoja ja kaikkea sitä ajanhukkaa, mikä hänelle oli kosinnasta aiheutunut. Yhä useammin alkoi sir John tehdä vaimolleen tietäväksi, ettei pitänyt häntä niiden ponnistusten arvoisena, joihin hänen oli ollut antauduttava hänet saadakseen, eikä niitä pistosanoja ansainneena, joita kilpakosijat olivat samasta syystä hänelle viskelleet. Näitä ja muita yhtä sydämettömiä lausuntoja hän toisteli niin usein, että sai vaimo raukan katkerasti itkemään. Onnistuipa hänen melkein täydellisesti tuhota se iloinen luonnonlaatu,

joka oli aikaisemmin ollut tälle reippaalle naiselle ominainen. Vähitellen huomasivat kaikki hänen ystävänsä, että hän oli kovin onneton. Ja kauniin naisen kohtalo näytti sitäkin kovemmalta, kun hänen miehensä, jonka oma talo oli pieni ja vaatimaton rakennus, oli asettunut siihen komeaan kartanoon, jonka lady'n ensimmäinen mies oli jättänyt hänen yksin käytettäväkseen.

Mutta niin ajattelemattomia ovat ystävät, että kun hän salaa uskoi heille huoliaan, he vastasivat iloisesti: "Hyvä Jumala, mitä se haittaa; sinullahan on vielä kolmas odottamassa!" Sellainen sopimaton lausunto herätti hänessä ankaraa närkästystä, ja hän huomautti ystävilleen, ettei niin vakavasta asiasta käynyt leikkiä laskeminen. Kiusallisen selvää oli joka tapauksessa, että lady-raukka olisi mieluummin ollut kolmannen kosijan puolisona, ja monet moittivat kovin hänen liian äkillistä valintaansa. Saatuaan tietää, että hän oli naimisissa, oli sir William palannut vieraille maille eikä hänestä ollut sen koommin kuultu.

Pari kolme kovaa vuotta vietti lady Penelope kurituksessa ja Herran nuhteessa sir Johnin

puolisona syvästi valittaen erehdystään ja huokaillen sitä, jonka hän ei uskonut milloinkaan palaavan. Sitten sattui hänen miehensä lievästi sairastumaan. Muutamia päiviä myöhemmin, istuessaan miehensä huoneessa tuijotellen ulos ikkunasta, lady Penelope näki lähestyvän henkilön, joka tuntui hyvin tutulta. Hän vetäytyi pois sairashuoneesta ja näki sir William Hervyn laihana ja uupuneena astuvan portista pihamaalle. Hän meni tulijaa vastaan.

"Minä kuljin Casterbridge'in kautta", virkkoi hän hämillään ja kunnioittavasti, "ja päätin poiketa tiedustelemaan Teidän Armonne vointia. En voinut olla sitä tekemättä", lisäsi hän, "ja samalla tietysti halusin käydä tapaamassa teidän miestänne, vanhaa tuttavaani... Mutta Penelope, sinähän näytät sairaalta ja surulliselta!"

"Sydämeni on kipeä, siinä kaikki", vastasi lady Penelope.

He voivat huomata toisissaan mielenliikutusta, jota ei kumpikaan halunnut ilmaista, ja he seisoivat senvuoksi kauan katsellen toisiaan vaieten, kyynelsilmin.

"Hän ei kohtelee sinua hyvin, olen kuullut kerrottavan", sanoi sir William. "Jumala häntä armahtakoon, jos armahtaminen lie mahdollista!"

"Hiljaa, hiljaa!" kehoitti lady Penelope rauhatonna.

"Ei, minä lausun julki, mitä minulla on sydämelläni", vastasi hän. "Kieleni on vapaa, sillä minä en ole teidän kattonne alla. Miksi et odottanut minua, Penelope, tai lähettänyt minulle selvempää tietoa? Minä olisin matkustanut yötä päivää päästäkseni luoksesi."

"Liian myöhään, William, älä sitä kysy", sanoi lady Penelope yrittäen rauhoittaa häntä kuten entisinä aikoina. "Mieheni ei voi tänään hyvin, mutta tulee luultavasti pian jälleen terveeksi. Sinun täytyy tulla vielä kerran, jotta kohtaat hänet, ennenkuin lähdet Casterbridge'istä."

Heidän katseensa osuivat yhteen. Molemmat ajattelivat lady Penelopen kevytmielisiä sanoja, joiden mukaan hän tulisi naimaan kaikki kolme kunkin vuorollaan, ja molemmat

ajattelivat, että lupaus oli jo toteutunut kahdelta kolmannekselta. Lady Penelopelle tämän muiston eloonherääminen tuntui olevan epämieluisia, sillä hän sanoi jälleen nopeasti: "Tule takaisin päivän parin kuluttua, kun mieheni on niin toipunut, että voi ottaa sinut vastaan."

Sir William lähti, ja lady Penelope palasi miehensä huoneeseen. Sir John kohottautui pielukseltaan ja kysyi: "Vaimo, kenen kanssa sinä keskustelit pihalla? Minä kuulin sieltä ääniä."

Lady Penelope epäröi, ja sir John toisti kysymyksen kärsimättömämmin.

"Minä en halua sanoa sitä nyt."

"Mutta minä tahdon sen tietää!"

Silloin lady Penelope vastasi: "Sir William Herveyn kanssa."

"Tuhat tulimmaista, enkös sitä ajatellut!" huudahti sir John, jonka kalpeille kasvoille kihosi hikikarpaloita. "Väijyvä lurjus! Sairaalla miehellä on tarkka kuulo, rouvaseni. Minä kuulin lemменlurituksia ja hän nimitti sinua ristimänimellä. Sellaisia juonia punotte

te, mylady, kun minä joudun hetkeksi jaloiltani!"

"Kautta kunniani", huudahti lady Penelope, "sinä teet minulle vääryyttä! Minä vannon, etten tiennyt mitään hänen tulostaan!"

"Vanno miten paljon haluat", virkkoi sir John, "minä en sinua usko." Hän ivaili vaimoansa ja kiihdytti itseään siinä määrin, että hänen tilansa kävi melkoista huonommaksi. Lady Penelope istui hiljaa, hautoen omia mietteitään. Hänen kasvoissaan oli ilme, jota niissä ei ollut usein näkynyt hänen naimisissaolonsa aikana: hän näytti jälleen harkitsevan niitä sanoja, jotka hän oli tullut keveästi lausuneeksi eräänä menneenä päivänä, jolloin hän oli vapaa ja kolme miestä yhtäaikaan tavoitteli hänen kättänsä. "Minä aloin väärästä päästä", puheli hän itsekseen. "Totisesti minä aloin väärästä päästä."

"Mitä sitten?" kysyi sir John.

"Ei mitään", vastasi lady. "Minä olin omissa ajatuksissani."

Sen päivän jälkeen lady Penelope käyskeli vieläkin murheellisemman näköisenä kuin tavallisesti, ja hänen ärtyisän miehensä tila

huonontui yhä. Mikä tärkeämpää: sir John kuoli kahden viikon kuluttua, kaikkien ihmeeksi, mutta harvojen suruksi. Sir William ei ollut käynyt talossa, sillä hän oli saanut lady Penelopelta — salaisen viestin, ettei heidän ollut hyvä kohdata toisiaan sir Johnin mielialan ollessa sellainen kuin oli.

Kun sir John oli muuttanut pois ja hänen maalliset jäännöksensä oli laskettu perhehautaamahan hänen kotipuolelleen, alkoi lady Penelope ajan tullen ihmetellä, minne sir William oli hävinnyt. Mutta hän oli riittävässä määrin polttanut kyntensä (jos se naiselle ylipäänsä on mahdollista) ja oli valmis elämään loppuikänsä leskenä, ellei mainittu sir William ilmaantuisi. Hän vietti aikansa enimmäkseen huoneissaan tai käyskellen puutarhan ja pallokentän väliä. Harvoin hän kulki maantielle saakka, joka silloin kiersi puutarhaa pohjoisen puolelta — vasta muutamia vuosia sitten se siirrettiin eteläpuolelle. Hänen kärsivällisyytensä palkittiin (jos rakkaus milloinkaan voi olla palkintona), sillä eräänä päivänä, useita kuukausia sir Johnin kuoleman jälkeen, saapui sanantuoja ilmoittamaan että sir William oli Casterbridgessä ja olisi iloinen saadessaan

tietää, suvaitsisiko lady Penelope ottaa hänet vastaan.

Tuskin tarvinnee mainita, että lady Penelope suostui ilomielin. Ei kulunut kahta tuntia, kun hänen kosijansa jo seisoj hänen edessään. Sir William näytti entistä mietteliäämmältä, mutta oli muuten kuten ainakin: ylevämielinen, vilpitön, vaatimaton aina ujouteen asti. Se pidättyväisyys, joka naisellisten sopivaisuusnäkökohtain vuoksi ilmeni hänen käyttäytymisessään, oli ilmeisesti keinotekoinen. Kun hän sitten virkkoi: "Kaitselmuksen tiet ovat ihmeelliset" ja hetkisen kuluttua lisäsi "ja armeliaat", niin lady Penelope ei kyennyt salaamaan mielenliikutustaan, vaan painoi päänsä sir Williamin rintaa vasten ja purskahti itkuun.

"Mutta tämä tulee liian aikaisin", virkkoi lady Penelope peräytyen.

"Ei mitenkään", vastasi sir William. "Te olette ollut leskenä yksitoista kuukautta, ja sir John ei ollut mikään hyvä puoliso."

Kuten helposti saattaa arvata, kävi sir William tästä puoleen usein lady Penelopen luona, ja parin kuukauden kuluttua hän alkoi

taivuttaa häntä avioliittoon. Mutta lady Penelope piti viisaampana pientä viivytystä.

"Miksi?" kysyi sir William. "Enkö ole odottanut riittävän kauan? Elämä on lyhyt, me vanhenemme päivä päivältä ja minä olen meistä kolmesta viimeinen."

"Aivan niin", virkkoi lady Penelope avoimesti. "Siitäpä juuri johtuukin, etten tahdo kiirehtiä. Meidän liittomme voi näyttää kovin omituiselta, kun muistetaan ne onnettomat sanat, jotka tulin kerran lausuneeksi ja jotka juoru on tehnyt yleisesti tunnetuiksi."

Sir William suostui hänen hyvän nimensä ja maineensa vuoksi hieman odottamaan. Mutta vihdoinkin tuli heidän hääpäivänsä, ja se oli ilon päivä ystäville ja kylänmiehille: kirkonkellot pauhasivat aamusta iltaan. Niinpä lady Penelope vihdoinkin sai yhtyä siihen mieheen, jota hän oli rakastanut kaikkein hellimmin ja joka luultavasti olisi ennen muita voittanut hänet omakseen, ellei olisi ollut niin ujo. Usein hän toisteli itsekseen: "Kuinka ihmeellistä, että hänen ennustuksensa täyttyi! Monta totuutta on lausuttu leikillä, mutta varmaan ei milloinkaan näin merkillistä!" Lady itse ei halunnut tähän seikkaan enempää syventyä, ja

kun sattui pieninkin viittaus sinnepäin, kohosi hänen kauniille kasvoilleen kainouden, etten sanoisi häveliäisyyden ilme.

Mutta ihmiset, olivatpa he sitten hienovaistoisia tai eivät, haluavat aina sanoa jotakin, ja tässä tapauksessa heidän lausumansa olivat perin omituisia. "Epäilemättä", kuiskivat he, "tässä on kysymyksessä enemmän kuin sattuma... Ensimmäinen ehkä kuoli luonnollisen kuoleman, mutta toisen, joka kohteli häntä perin kehnosti, hän epäilemättä halusi saada pois tieltä, varsinkin kun oli hurjasti rakastunut kolmanteen!"

Niinpä he alkoivat sommitella yhteen pieniä, sir Johnin sairautta koskevia yksityisseikkoja, ja tehostivat sitä eittämätöntä tosiasiaa, että hänen tilansa oli huonontunut kolmannen rakastajan odottamatta ilmaannuttua, kunnes syntyi kaamea tarina siitä, mitä osaa lady Penelope oli näytellyt miehensä ennenaikaisessa manallemenossa. Epäluuloa ei kumminkaan lausuttu julki, koska hän oli jalosukuinen nainen — jalosukuisempi kuin kumpikaan hänen miesvainajistaan — eikä

uskallettu pukea epäilystä nimenomaisen syytöksen muotoon.

Kartano, jossa hän asui, oli luovutettu hänelle niin pitkäksi ajaksi kuin hän halusi siihen jäädä, ja koska hän oli paikkaan mielistynyt, niin hän suostutti sir Williamin asumaan luonansa. Mutta ajan pitkään tämä päätös osoittautui kohtalokkaaksi, sillä eräänä päivänä, onnen ollessa kukkuroillaan, hän sattui kävelyretkellään kuulemaan, mitä pari korinpunojaa keskusteli pajukossa puutarhan aidan takana. Tämä keskustelu ensi kerran ilmaisi hänelle ihmisten epäluulot.

"Kaappi lähellä vuodetta ja avain *hänen* taskussaan. Ahaa!" virkkoi toinen.

"Ja kaapissa pieni sininen pullo — hm!" sanoi toinen.

"Ja tulisijan tuhkassa kynsilaukan lehtiä. Oh-hoh!" virkahti kolmas.

Kotiin palatessaan sir William näytti vuosia vanhemmalta. Hän ei kumminkaan sanonut mitään, ja mitäpä olisi voinutkaan sanoa. Mutta siitä päivästä lähtien he oudosti vieraantuivat. Lady Penelope ei voinut käsittää minkä tähden ja jäi odottamaan selvitystä.

Mutta eräänä päivänä ilmoitti sir William: "Minun täytyy lähteä ulkomaille."

"Miksi?" kysyi lady Penelope. "William, olenko minä loukannut sinua?"

"Et", vastasi sir William, "mutta minun täytyy lähteä."

Ei auttanut yrittää saada häneltä parempaa selitystä, ja oikeastaan ei ollut niinkään ihmeellistä että mies, joka oli nuoruudesta asti tottunut vaeltamaan, halusi taas päästä liikkeelle. Muutaman päivän kuluttua hän lähti — kuten näytti, ihan toisena miehenä kuin joitakin kuukausia aikaisemmin kiiruhtaessaan rakastamansa naisen luo.

Ei tiedetä, milloin ne huhut, joita ilma pian oli sakeana, lopulta saapuivat lady Penelopen kuuluviin, mutta varmaa on, että niin kävi. Muuten ei voinut ollakaan, sillä niitä lenteli kuin pahaenteisiä yölintuja. Silloin hän säikähtäen tajusi, minkä tähden hänen miehensä oli lähtenyt pois, ja alkoi siitä pitäen ilmeisesti surkastua. Hänen kasvonsa laihtuivat, ja ohimoissa näkyi selvästi joka suoni. Sisäinen tuli näytti häntä kuluttavan. Sormukset valahtivat hänen sormistaan ja

käsivarret, jotka vielä hiljattain olivat täyteläiset ja kimmoiset, riippuivat nyt ohuina ja hervottomina. Hän kirjoitti miehelleen kerran toisensa jälkeen pyytäen häntä palaamaan, mutta sir William, jota ahdistivat ankarat epäilykset ja joka ei tiennyt mitään vaimonsa sairaudesta enempää kuin siitäkään, että pahat juorut olivat saapuneet hänen korviinsa, katsoi parhaaksi pysyä loitolla ja keksi kaikenlaisia syitä puolusteikseen.

Kun sitten lady Penelope synnytti lapsen ennen aikojaan, kirjoitti hänen äitinsä, kreivitär, sir Williamille kirjeen, jossa kehoitti häntä palaamaan kotiin, jos halusi nähdä vaimonsa elossa. Hän näet riutui johonkin salaiseen sairauteen, joka näytti pikemmin kuluttavan hänen sieluaan kuin ruumistaan. Vanhan rouvan kirjeestä kävi selvästi ilmi, ettei hän tiennyt salaisuudesta mitään, koska oli elänyt etäällä tyttärestään. Sir William riensi nyt kotiin ja seisoj pian kuolevan vaimonsa vuoteen ääressä.

"Usko minua, William", sanoi lady Penelope, kun he olivat jääneet kahdenkesken, — "minä olen viaton — viaton!"

"Miten?" kysyi hänen miehensä. "Taivas tietäköön, etten minä ole aikonut sinua mistään syyttää!"

"Sinä syytät minua kuitenkin — vaieten", virkkoi lady Penelope värähtävin äänin. "Minä en voinut sinulle siitä kirjoittaa — ja pyytää sinua kuuntelemaan minua. Se olisi ollut liian vaikeata, liian nöyryyttävää! Jospa en olisi ollut niin ylpeä! Epäillään, että olen hänet myrkyttänyt, William! Voi, rakas puolisoni, minä olen syytön, minä en ole tehnyt tuota kamalaa rikosta! Minä rakastin sinua — liian aikaisin, mutta siinä olikin kaikki!"

Mikään ei voinut häntä pelastaa. Kalvava mato oli tunkeutunut hänen sydämeensä niin syväälle, ettei mikään keino enää auttanut. Muutaman viikon kuluttua hän heitti henkensä. Hänen kuolemansa jälkeen huhut kävivät äänekkäämmiksi, ja lady Penelopen menettelyä pohdittiin julkisesti. Vähän myöhemmin saapuivat huhut sen lääkärin kuuluviin, joka oli hoitanut sir Johnia hänen viimeisen sairautensa aikana. Hän riensi heti tapaamaan sir Williamia, joka nyt asui Casterbridgessä.

Hän ilmoitti sir Williamille, että eräs sir Johnin sukulainen, joka kuoleman äkillisyyden vuoksi halusi päästä varmuuteen kuoleman syystä, oli pyytänyt häntä salaa avaamaan sir Johnin ruumiin. Erään kirurgin avustamana hän oli toimittanut ruumiinavauksen, jolloin oli käynyt ilmi, että kuoleman syy oli aivan luonnollinen. Koska siihen aikaan ei ilmennyt pienintäkään epäluuloa, ei tullut kysymykseenkään antaa mitään lausuntoa, joka olisi voinut myöhemmin todistaa hänen viattomuutensa.

Koska niinmuodoin oli ilmeistä, että kaunis ja jalosukuinen nainen oli joutunut pahanilkisen ja täysin aiheettoman panettelun uhriksi, alkoivat hänen miestänsä ahdistaa niin kovat omantunnontuskat, että hän jälleen lähti ulkomaille, tällä kertaa koskaan enää palaamatta. Sir William eli vain muutamia vuosia vaimonsa kuoleman jälkeen. Hänen maalliset jäännöksensä tuotiin kotiin ja haudattiin hänen puolisonsa viereen pitäjän kirkkoon hautakiven alle, joka vieläkin on siellä nähtävänä. Äskeisimpiin aikoihin asti säilyi lady Penelopen sukukartanossa, jossa häntä osattiin surra niinkuin pitikin, hyvä muotokuva, joka esitti häntä surupuvussaan

ensimmäisen miehen kuoleman jälkeen, risti kädessään. Kuitenkin oli olemassa toisia, muuten sangen oikeamielisiä henkilöitä, jotka väittivät, että hän oli osoittanut sopimatonta kevytmielisyyttä solmiessaan kolme avioliittoa kovin lyhyessä ajassa ja että aiheettomat epäluulot oli saattanut määrätä Sallimus (joka usein toimii välillisesti) hänen heikkoutensa tähden. Tästä seikasta en voi omasta puolestani mennä mitään sanomaan.

* * * * *

Kunnianarvoisa varapuheenjohtaja lausui esityksen loputtua olevansa sitä mieltä, että lady Penelopen kohtalo oli katsottava ilmeiseksi rangaistukseksi. Samaa mieltä olivat suntio ja hänen vieressään istuva hiljainen herrasmies. Viimeksimainittu tuns useita samanlaisia tapauksia, joista eräs oli lyhyesti kerrottavissa.

9.

HAMPTONSHIREN HERTTUATAR.

Esittänyt Hiljainen herrasmies.

Noin viisikymmentä vuotta sitten oli silloinen Hamptonshiren herttua, viides järjestyksessä, epäilemättä kreivikunnan ja varsinkin Battonin seudun huomatuin tilanomistaja. Hän polveutui Saxelbyen vanhasta ja rehdistä suvusta, joka jo ennen aateloitumistaan oli tuottanut useita mainehikkaita sotilaita ja kirkonmiehiä. Huolellinen kotiseuduntutkija olisi voinut kuluttaa kokonaisen ehtoopuolen jäljentämällä niitä lukuisia muistokuvia ja -kirjoituksia, joita oli heidän kunniakseen kaiverrettu pitäjänkirkon sivulaivassa sijaitseviin metallilevyihin ja hautapaasiin. Herttuassa itsessään nämä vanhat kivi- ja metallikronikat eivät herättäneet suurtakaan mielenkiintoa, vaikka koskivatkin hänen omia esivanhempiansa. Sen sijaan hänen ajatuksensa askartelivat mielellään niissä jumalattomissa huvituksissa, joihin hänen asemassaan olevalla henkilöllä on tilaisuutta. Hän voi tarvittaessa tukkia palvelijansa suun ankarasti sadattelemalla, ja pastorin kanssa hän väitteli itsepintaisesti kukko- ja härkätaistelujen eduista.

Jalon herran ulkomuoto oli varsin vaikuttava. Hänen ihonsa oli ruskea kuin kupari. Vartalo

oli tanakka, joskin hieman köyry, suu leveä. Kävelykeppinään hän käytti pelkkää seipään kappaletta, paitsi silloin, kun hänellä oli kädessään lapio, jolla hän kaivoi maasta jokaisen keksimänsä ohdakkeen. Hänen linnansa oli keskellä puistoa, tummain jalavain peitossa — eteläistä sivua lukuunottamatta — ja kuutamossa näkyi kivirakennuksen hohtava julkipuoli valkoisena täplänä pimeällä taustalla. Vaikka rakennusta nimitettiin linnaksi, ei siinä ollut suuria varustuksia, sillä rakentajat olivat pitäneet silmällä enemmän asumuksen mukavuutta kuin ampumaukkoja, jotka linnan nimeä lähinnä puolsivat. Todellisuudessa se oli torneilla varustettu herraskartano, pohjapiirrokseltaan säännöllinen kuin shakkilauta ja varustettu näennäisillä vallinsarvilla ja rintavarustuksilla, joiden takana piili savupiippuryhmiä. Hiljaisina aamuhetkinä, kun liesitulet syttyivät, kun palvelijattaret varjojen tavoin liikkuivat käytävissä ja ikkunaluukkujen lomitse tunkeutuvat kapeat valojuovat loivat esi-isäin kasvoihin hymyn hohdetta, kohosi savupiipuista kaksitoista tai viisitoista ohutta sinistä savukiehkuraa leviten rakennuksen yläpuolelle kevyeksi katokseksi. Kartanon

ympärillä oli neljätuhatta hehtaaria hyvää, lihavaa, moitteetonta maata. Linnan ikkunasta katsoen näki vain ahoja ja nurmikoita, mutta todellisuudessa peittivät alueen arkiset viljelykset, jotka piiloutuivat liian uteliaalta silmältä taitavasti suunniteltujen istutusten taa.

Melkoista alempana kaiken tämän maallisen hyvyyden omistajaa oli arvojärjestyksessä seurakunnan toinen mies, kunnioitettu ja hyvinarvoisa kirkkoherra Oldbourne, leskimies, joka oli liian jyrkkä ja äreä papiksi ja jonka jäykkä valkoinen kaulaliina, huolellisesti kammatut harmaat hiukset ja suoraviivaiset kasvot eivät ilmaisseet yhtään niistä rakastettavista ominaisuuksista, joiden nojalla sielunpaimen ylipäänsä kykenee vaikuttamaan seurakuntalaisiinsa. Sarjan viimeinen mies — Neptunuksen etäisyydessä näistä paikallisista suuruuksista — oli apulaispastori mr Alwyn Hill. Hän oli kaunis nuori mies, tukka kihara, silmät uneksivat — niin uneksivat, että kauan niihin katsoessaan oli kohoavinaan kesäpilvien keskelle ja liukuvinaan niitten mukana — iho raikas kuin kukkasen ja leuka ihan parraton. Hänen olisi luullut olevan vasta kahdenkymmenen

korvissa, vaikka hän todellisuudessa oli jo viidenkolmatta.

Kirkkoherralla oli Emmeline-niminen tytär, joka oli luonnostaan niin suloinen ja teeskentelemätön, että melkein jokainen paikkakuntalainen oli keksinyt, mitannut ja määritellyt hänen kauneutensa ennenkuin hänellä itsellään oli aavistustakaan sen olemassaolosta. Hänet oli kasvatettu suhteellisen eristettynä, joten hän ihmisten seurassa esiintyi ujona ja hämillään. Joka kerta kun hänen isänsä luo tuli vieraita, tyttö pujahti kasvitarhaan, missä pysytteli, kunnes vieraat poistuivat. Ujous oli hänestä itsestäänkin naurettava, mutta hän ei kyennyt sitä voittamaan. Hänen hyveensä eivät johtuneet vastustusvoimaisesta luonteesta, vaan synnynnäisestä vastenmielisyydestä kaikkeen pahaan, joka oli hänelle yhtä olematonta kuin lihankappaleet ruohoasyövälle eläimelle. Hänen viehättävä olemuksensa, käytöksensä ja luonteensa oli jo aikoja sitten selvästi ilmennyt pappismies-Antinoukselle ja samoin herttualle, joka — vaikka ei ollenkaan hallinnut siroa puhetapaa ja käyttäytyi kömpelösti kauniimman sukupuolen läsnäollessa, sanalla sanoen ei ollut mikään naisten viehättäjä —

leimahti suorastaan pelottavaan lemmenpaloon kohdatessaan Emmelinen, joka oli vastikään täyttänyt seitsemäntoista.

Se tapahtui eräänä päivänä iltapuolella metsikössä, joka sijaitsi linnan ja pappilan välillä. Herttua katseli myyrää, joka parhaillaan kaivautui ilmoille, kun sorea tyttö hulmahti hänen ohitsensa parin sylen päässä, täydessä auringonpaisteessa ja paljain päin. Herttua palasi kotiin niinkuin palaa kotiinsa mies, joka on nähnyt ilmestyksen. Hän kiiruhti linnansa taulugalleriaan ja tuijotteli pitkän aikaa sukunsa menneitä kaunottaria, ikäänkuin hän ei olisi tullut varhemmin ajatelleeksi, mikä merkitys naispuolisilla jäsenillä oli ollut Saxelbyen rodun kehityksessä. Sitten hän aterioi yksinään, joi jotensakin runsaasti ja ilmoitti itselleen, että Emmeline Oldbournen täytyi tulla hänen omakseen.

Mutta tytön ja apulaispastorin kesken oli jo ehtinyt kehittyä suloinen ja salainen yhteisymmärrys. Yksityiskohdista ei ollut lähempää tietoa, silloin enempiä kuin myöhemminkään, mutta selvää oli, ettei tytön isä hyväksynyt tätä kiintymystä. Hän käyttäytyi kylmästi, ankarasti ja

järkähtämättömästi. Apulaispastori hävisi pian senjälkeen pitäjästä. Eräänä iltana ennen hänen lähtöänsä kuultiin puutarhasta kiihkeätä sananvaihtoa hänen ja kirkkoherran kesken; siihen sekaantui naisen rukoilevaa nyyhkytystä, niinkuin kuolevien valitus sekaantuu taistelun melskeeseen. Vähän aikaa myöhemmin ilmoitettiin, että herttua ja miss Oldbourne tulisivat menemään naimisiin hämmästyttävän pian.

Hääpäivä tuli ja meni; Emmeline oli nyt herttuatar. Kukaan ei tuntunut sinä päivänä ajattelevan karkoitettua nuorta miestä, ja ne jotka mahdollisesti ajattelivat, pitivät ajatuksensa ominaan. Muutamat rohkenivat puhua hieman leikillisesti jalosukuisesta parista, toiset taas pitivät tilaisuuteen sopivia kauniita puheita, kukin sukupuolensa ja kykyjensä mukaan. Mutta miehet, jotka olivat illalla kokoontuneet kellotapuliin soittamaan hääsoittoa, kevensivät sydäntänsä juttelemalla karkoitetusta kunnon nuorukaisesta ja hänen rakastettunsa nyt ehkä tuntemasta kaipauksesta.

"Eikö se sinunkin mielestäsi ole väärin?" kysyi kolmannen kellon soittaja pyyhkäisten

silmäkulmaansa. "Minä tiedän varsin hyvin, missä hän tänä iltana levähdyttäisi varsojaan päivän vaivoista."

"Tietäisit, jos voisit sanoa, missä nuori mr Hill on, mutta sitäpä ei tiedä kukaan koko pitäjässä."

"Paitsi lady, jonka kunniaksi tässä kelloja soittelemme."

Nämä kunnon mökkiläiset eivät kumminkaan edes suunnilleen aavistaneet Emmelinen onnettomuuden koko laajuutta, sillä hän salasi sydänsurunsa niin tarkoin, etteivät läheisimmäkään saaneet siitä vihiä. Mutta morsian ja sulhanen eivät olleet kauankaan asuneet yksissä, kun nuoren vaimon onnettomuus alkoi ilmetä kenelle hyvänsä. Emmelinen palvelijattaret tiesivät kertoa, että hän seinään nojaten vuodatti katkeria kyyneliä, sensijaan että olisi oikean aviovaimon tavalla tutkinut vaatekomeronsa sisältöä. Hän rukoili hartaasti suuressa kirkonpenkissä, jossa hän istui yksinäisenä ja mitättömänä kuin hiiri kellarinholvissa, sensijaan että olisi laskenut sormuksiaan, vaipunut uneen tai itsekseen naureskellut eriskummallisille seurakunnan jäsenille, kuten suvun entiset kaunottaret olivat

aikoinaan tehneet. Kristallinen ja hopeinen pöytäkalusto eivät näyttäneet tuottavan hänelle suurempaa nautintoa kuin saviastiat. Hänellä oli muuta ajateltavaa, ja sen huomasi liiankin selvään herttua, hänen puolisonsa. Aluksi herttua vain ivaili hänen mieletöntä kiintymystään tuohon mitättömään apulaispappiin, mutta myöhemmin hänen hyökkäyksensä muuttui ankarammaksi. Hän ei uskonut vaimoaan tämän vakuuttaessa, ettei ollut lähettänyt entiselle rakastajalleen mitään tietoja sen jälkeen kuin he olivat eronneet hänen isänsä läsnäollessa. Tämä aiheutti ankaroita kohtauksia, joita ei tarvinne yksityiskohtaisesti kuvailla ja jotka varsin pian johtivat järkyttävään ratkaisuun.

Eräänä pimeänä, hiljaisena iltana, suunnilleen kaksi kuukautta häitten jälkeen, astui maantieltä puistoon ja suurelle ajotielle aukenevasta portista mieshenkilö. Tultuaan kivenheiton päähän rakennuksesta hän poikkasi hiekkakäytävälle ja kulki linnan läheisyyteen pensaikon läpi johtavaa kiertotietä. Hän pysähtyi piilopaikkaansa. Muutaman minuutin kuluttua kuului linnan kello lyövän, ja kohta sen jälkeen hiipi naishahmo vastakkaiselta suunnalta kohti

samaa paikkaa. Sitten molemmat epäselvästi näkyvät hahmot sulautuivat yhteen kuin kaksi kastepisaraa samalla lehdellä, erosivat jälleen, seisoivat vastakkain, ja nainen loi katseensa alas. "Emmeline, sinä pyysit minua tulemaan, ja tässä minä olen. Taivas minua armahtakoon!" virkkoi mies käheästi.

"Sinä aiot lähteä maasta, Alwyn", sanoi Emmeline murtunein äänin. "Minä olen kuullut siitä kerrottavan; sinä siis lähdet kolmen päivän kuluessa Plymouthista _Western Glory_lla?"

"Niin teen. Minä en voi elää kauempaa Englannissa. Täällä eläminen on minulle kuolemaksi."

"Minun elämäni on sitäkin kehnompia — se on kehnompia kuin kuolema. Kuolema ei olisi voinut saada minua ryhtymään tähän tekoon. Kuulehan, Alwyn, — minä olen lähettänyt sinulle sanan pyytääkseni saada matkustaa kanssasi tai ainakin saada olla lähelläsi — mitä tahansa, kunhan minun vain ei tarvitse jäädä tänne."

"Matkustaa kanssani?" toisti Alwyn hämmästyksissään.

"Niin, niin — tai sinun suojassasi tai avullasi, tavalla tai toisella. Älä säiky minua, sinun täytyy minua sietää, kun sitä sinulta rukoilen! Ei mikään muu kuin julmuus olisi voinut minua taivuttaa tähän askeleeseen. Minä olisin kestänyt vaieten kohtaloni, jos olisin saanut olla rauhassa; mutta hän kiduttaa minua ja minä lepään kohta haudassa, ellen pääse pakenemaan."

Järkytettynä kysyessään, miksi hänen miehensä häntä kidutti, Alwyn sai kuulla sen tapahtuvan mustasukkaisuudesta. "Hän yrittää pakottamalla saada minut tunnustamaan jotakin sinua koskevaa", sanoi Emmeline, "eikä usko minua, kun vakuutan, etten ole ollut missään tekemisissä kanssasi siitä lähtien kun isäni kihlasi minut häneen ja pakotti minut suostumaan!"

Apulaispastori parallel tuo oli kaikkein musertavin uutinen. "Ei hän suinkaan ole sinua pahoinpidellyt?" kysyi hän.

"On kyllä", kuiskasi Emmeline.

"Mitä hän on tehnyt?"

Emmeline katsahti levottomana ympärilleen ja sanoi sitten nyhkyttäen: "Yrittäessään

saada minua tunnustamaan sellaista, mihin en ole milloinkaan tehnyt itseäni vikapääksi, hän käyttää keinoja, joita en edes uskalla mainita. Minä päätin kirjoittaa sinulle, koska minulla ei ole yhtään muuta ystävää." Sitten hän lisäsi surumielisen ivallisesti: "Minä ajattelin, että voin antaa hänelle hieman aihetta epäluuloihinsa, jottei hänen arvostelukykynsä joudu kokonaan häpeään."

"Ajatteletko tosiaankin, Emmeline", kysyi Alwyn väristen, "että sinä — että sinä pakenisit kanssani?"

"Voitko luulla, etten minä tällaisessa tapauksessa puhu vakain aikomuksin?"

Mies oli hetkisen vaiti. "On parasta, ettet lähde kanssani", sanoi hän sitten.

"Miksi?"

"Koska se olisi synti."

"Se *ei voi olla* synti, sillä minulla ei ole ollut milloinkaan halua syntiin, eikä ole luultavaa, että se heräisi nyt, kun joka päivä rukoilen Jumalaa saadakseni kuolla ja päästäkseni pois kurjuudestani."

"Se on sittenkin väärin, Emmeline."

"Onko väärin, jos pakenen tulta, joka uhkaa minut polttaa?"

"Tässä tapauksessa se kuitenkin näyttäisi väärältä."

"Alwyn, Alwyn, ota minut mukaasi, minä rukoilen sinua!" huudahti Emmeline. "Minä tiedän, ettei se yleensä ole oikein, mutta tämähän on poikkeustapaus. Miksi on tämä kova koettelemus tullut minun osakseni? Enhän minä tehnyt mitään pahaa, en loukannut ketään, autoin lähimmäisiäni ja toivoin tulevani onnelliseksi. Ja kuitenkin sattui tämä onnettomuus. Pitäisikö Jumala minua pilkkanaan? Minulla ei ollut ketään auttajaa — minä taivuin; ja nyt on elämäni minulle taakka ja häpeä... Voi, jospa tietäisit, mitä tämä pyyntöni minulle merkitsee — kuinka koko elämäni riippuu siitä — niin et voisi kieltää!"

"Tämä on melkein mahdotonta kestää — taivas meitä auttakoon", huokasi Alwyn. "Emmy, sinä olet Hamptonshiren herttuatar, Hamptonshiren herttuan puoliso; sinä et saa lähteä mukaani!"

"Sinä siis työnnät minut luotasi? Voi, sinä työnnät minut luotasi!" huusi Emmeline ihan

suunniltaan. "Alwyn, Alwyn, voitko todellakin sanoa, mitä sanoit?"

"Kyllä, rakkaani, minun täytyy se sanoa. Sinä et saa lähteä. Suo minulle anteeksi, mutta tässä ei ole mitään valitsemisen varaa. Vaikka menettäisimme molemmin henkemme, emme sittenkään saa paeta yhdessä. Sen kieltää Jumalan laki. Hyvästi iäksi!"

Hän riistäytyi irti, kiiruhti läpi pensaikon ja hävisi pian puitten taakse.

Kolme päivää tämän kohtauksen jälkeen lähti Alwyn — jonka kauniit piirteet olivat äkkiä käyneet luisevan ankariksi — eräänä sateisena aamuna Plymouthista matkustajalaiva _Western Glory_lla. Rannikon häivyttyä näkyvistä hän koki konemaisesti totuttautua tyyneen mielentilaan. Tätä hänen yritystään oli tukemassa se vankka moraalinen vastustusvoima, jonka varassa hän oli kyennyt voittamaan Emmelinen häikäilemättömästä luottavaisuudesta johtuneen kiusauksen, ja se onnistuikin jossakin määrin, vaikka kohiseva aallokko, johon hän päiväkaudet tuijotteli, tuntui toisinaan puhuttelevan häntä Emmelinen tutulla äänellä.

Matkan kestäessä hän sommitteli itselleen ohjelman, jonka avulla kävi mahdolliseksi lieventää niitä hyvinkin kuumeisia katumuksenpuuskia, joita hän tavan takaa tuns ajatellessaan kuinka toisin asiat voisivat olla, ellei hän olisi kuunnellut omantuntonsa ääntä. Hän kiinnitti ajatuksensa tuntimääriksi mukanaan kuljettamissaan kirjoissa esiintyviin filosofisiin kohtiin ja salli ajatuksensa vain silloin tällöin lyhyeksi hetkeksi harhautua Emmelineen — ikäänkuin sairas nautiskelija, joka järkähtämättömän, mutta samalla vastahakoisen niukasti mittailee juomia, joista hänen sairautensa johtuu. Matkan merkillisyydet olivat sen ajan merimatkoille luonteenomaiset: myrsky, tyven, hukkuminen, syntymä ja hautaus. Viimeksimainitussa murheellisessa tapauksessa oli hänen, ainoan laivassa olevan pappismiehen, toimitettava asiaankuuluvat uskonnolliset menot. Seuraavassa kuussa laiva saapui oikeaan aikaan Bostoniin, ja sieltä miehemme matkusti Providenceen etsimään erästä kaukaista sukulaista.

Vähän aikaa Providencessä oleskeltuaan hän palasi Bostoniin ja hänen onnistui kiinteällä toimiskelulla jossakin määrin häivyttää sitä

synkkämielisyyttä, joka häntä yhä ahdisti. Koska viime aikojen tapaukset olivat hämmentäneet ja heikentäneet hänen uskoansa, katsoi hän itsensä ainakin toistaiseksi kelvottomaksi hoitamaan sielunpaimenen virkaa, joten hän pyrki opettajaksi erääseen kouluun. Ennen matkalle lähtöä saadut suositukset osoittautuivat nyt arvokkaiksi, ja hän herätti pian perinpohjaisilla tiedoillaan ja luotettavuudellaan erään collegen johtokunnan huomiota. Lopulta hän erosi kouluvirastaan ja astui puhetaidon professorin virkaan mainittuun opistoon.

Niin hän eleli päivästä toiseen tehden työtä sen lujan periaatteen nojassa, että hänen oli tunnollisesti täytettävä velvollisuutensa. Pitkinä talvi-iltoina hän sepitteli sonetteja ja elegioja ilmaisten usein ajatuksiansa "Muutamissa säkeissä eräälle onnettomalle naiselle"; kesäisen loma-ajan iltapuhteina hän istui ikkunassaan katsellen miten varjot pitenivät ja vertaillen niitä oman elämänsä varjoleikkiin. Käyskellessään ulkona hän selvitti itselleen, missä oli itä ja salli sitten ajatuksensa kulkea tuhansia peninkulmia yli vesien ja mannerten arvaillen miten siellä nyt olivat asiat. Sanalla sanoen: hän käytti

jokaisen vapaan hetken uneksiakseen hänestä, joka oli pelkkä muisto — eikä luultavasti milloinkaan tulisi olemaan sen enempää.

Kului yhdeksän vuotta, ja niiden aikana kadottivat Alwyn Hillin kasvot suuren osan entistä miellyttävyyttään. Hän oli oppilailleen ystävällinen ja kohtelias kaikille, joiden kanssa joutui tekemisiin, mutta hänen elämänsä ydin, hänen salaisuutensa, oli piilossa ikäänkuin hän olisi ollut mykkä. Jutellessaan ystäviensä seurassa Englannista ja siellä viettämistään vuosista hän huolellisesti vältti Batton Castlen tapahtumain ja Emmelinen mainitsemista, ikäänkuin niitä ei olisi ollut olemassakaan. Vaikka nuo seikat olivat hänelle äärimmäisen mielenkiintoiset, olivat ne kuitenkin vain lyhyen kauden asioita, olivat sattuneet ohikiitävänä ajankohtana, joka nyttemmin olisi hänenkin silmistään häipynyt olemattomiin, ellei siihen olisi sisältynyt merkittävää tapahtumaa.

Kun hän näihin aikoihin eräänä päivänä silmäili vanhaa englantilaista sanomalehteä, sattui hänen katseensa uutiseen, joka lyhyydestään huolimatta sisälsi kokonaisia niteitä mieltäjätkyttäviä uutisia. Siinä

kerrottiin, että Hamptonshiren herttua oli kuollut jättäen jälkeensä puolison, mutta ei lapsia.

Alwynin ajatukset suuntautuivat heti uudelle uralle. Vielä kerran katsoessaan lehteä hän huomasi, että numero oli vanha, aikaisemmin huolettomasti sivuutettu. Ellei hän olisi tullut sattumalta silmänneeksi vanhoja lehtiä, olisi tapaus voinut pysyä vuosikausia häneltä salassa. Hänen uutista lukiessaan oli herttuan kuolemasta kulunut jo seitsemän kuukautta. Alwyn ei enää kyennyt kiinnittämään ajatuksiaan konemaiseen synekdokeeseen, antiteesiin ja klimaksiin, sillä hän tunsu oman mielensä olevan tulvillaan näitten puhetaidollisten ilmaisumuotojen etsimättömiä esimerkkejä, joita hän kumminkaan ei rohjennut lausua julki. Kummako siis, että hänen ajatuksensa punoi onnellisten mahdollisuuksien unelmia, jotka vasta nyt, monen vuoden kuluttua, näyttivät voivan toteutua. Emmeline näet oli yhä vielä hänen ainoa rakkautensa. Kaikkien hiljaisten unelmien tuloksena oli, että Alwyn päätti mitä pikimmin palata hänen luoksensa.

Hän ei kuitenkaan voinut heti luopua virastaan. Vasta neljän kuukauden kuluttua hän vihdoinkin vapautui. Vaikka kärsimättömyys häntä yhä kalvoi, toisteli hän joka päivä itsekseen: "Jos hän on rakastanut minua lakkaamatta yhdeksän vuotta, niin hän varmaan rakastaa kymmenenkin. Hän ajattelee minua sitä hellemmin, kun nykyinen yksinäisyys on ehtinyt tehdä tehtävänsä. Vanhat muistot verestyvät, äskeiset kokemukset vaipuvat unohduksiin ja jokainen päivä tekee minun saapumiseni otollisemmaksi."

Pakollinen odotusaika oli pian ohi. Alwyn Hill saapui Englantiin ja ehti Battonin kylään eräänä talvipäivänä kaksi-kolmetoista kuukautta herttuan kuoleman jälkeen.

Oli iltamyöhä, mutta Alwyn ei kärsimättömyydessään voinut pidättäytyä lähtemästä jo samana iltana katsomaan linnaa, johon Emmeline oli astunut onnettomana valtiattarena kymmenen vuotta sitten. Hän kulki puiston halki katsellen tuttuja ääriiviivoja, jotka piirtyivät tummaa taivasta vasten. Kohta kiintyi hänen huomionsa hilpeisiin maalaisiin, jotka kaksin tai kolmin

kulkivat hänen edellään ja jäljessään linnan portille johtavaa ajotietä. Ollen varma siitä, ettei kukaan voinut häntä tuntea, Alwyn kääntyi erään jalankävijän puoleen kysyen mitä oli tekeillä.

"Hänen Armonsa on järjestänyt alustalaisilleen täksi illaksi tanssiaiset pitääkseen yllä herttuan ja hänen isänsä ajoilta polveutuvaa tapaa, jota hän ei ole halunnut poistaa."

"Vai niin. Hän on elänyt täällä ihan yksinään herttuan kuoleman jälkeen."

"Ihan yksinään. Ja vaikka hän ei itse otakaan vastaan vieraita, näkee hän mielellään maalaisten huvittelevan ja kutsuu heitä usein luokseen."

"Hyväsydäminen, kuten aina", mietti Alwyn.

Saapuessaan lähemmäksi hän huomasi, että suuri ajoportti oli työnnetty muuria vasten ikäänkuin olisi ollut aikomus jättää se auki ikuisiksi ajoiksi ja että käytävät ja huoneet olivat kirkkaasti valaistut. Lukemattomat kynttilät vuotivat vahaansa niitä koristaville vihreille lehdille ja iloisten talonpoikaisvaimojen silkkihameille heidän

kulkiessaan ohi, kukin miehensä kainalossa, Alwyn pääsi sisään muitten mukana, sillä talo oli tänä iltana avoin kaikille. Hän seisoj kenenkään huomaamatta eräässä nurkassa. Tanssi oli juuri alkamassa.

"Vaikka Hänen Armonsa on tuskin ehtinyt riisua surupukunsa, tulee hän varmaan alas aloittaakseen tanssit naapuri Batesin keralla", virkkoi eräs.

"Kuka on naapuri Bates?" kysyi Alwyn. "Vanha mies, jota hän pitää erittäin suuressa arvossa — hänen vuokraajistaan vanhin. Hän täytti seitsemänyhdeksättä viime syntymäpäivänään."

"Aivan niin", sanoi Alwyn keventyneenä.

"Nyt minä muistan."

Tanssijat asettuivat riviin ja odottivat. Salin toisessa päässä avautui ovi, ja mustaan silkkiin puettu naishenkilö astui sisään. Hän kumarsi hymyillen ja asettui sitten johtamaan karkeloa.

"Kuka on tuo rouva?" kysyi Alwyn hämmästyksissään. "Tehän sanoitte, että Hamptonshiren herttuatar — —"

"Sehän on herttuatar", vastasi puhuteltu.

"Mutta onhan olemassa toinenkin?"

"Ei, toista ei ole olemassa."

"Mutta eihän tämä ole se Hamptonshiren herttuatar, joka — —"
Alwynin kieli takertui kitalakeen, hän ei päässyt sen pitemmälle.

"Mikä teitä vaivaa?" kysyi puhetoveri. Alwyn oli vetäytynyt loitolle ja nojasi seinään.

Alwyn parka mutisi jotakin pistoksesta, jonka oli muka aiheuttanut liian nopea kävely. Sitten alkoi soitto soida ja naapurin katse seurasi tuon oudon herttuattaren liikkeitä tanssin pyörteissä niin hartaasti, että hän hetkiseksi kokonaan unohti Alwynin.

Siten hän sai aikaa toipua. Hän oli mies, joka oli paljon kärsinyt ja kykeni kärsimään vieläkin. "Kuinka on tuosta henkilöstä tullut teidän herttuattarenne?" kysyi hän varmasti ja kuuluvasti, kun oli jälleen päässyt tasapainoon. "Missä on Hamptonshiren ensimmäinen herttuatar? Minä tiedän, että hän on ollut olemassa."

"Ahaa, edellinen! Aivan oikein. Hän karkasi useita vuosia takaperin erään nuoren

apulaispapin kanssa. Nuoren miehen nimi oli mr Hill, ellen väärin muista."

"Ei, niin ei voi olla laita. Mitä oikeastaan tarkoittatte?" kysyi Alwyn Hill.

"Aivan varmaan hän karkasi. Hän kohtasi apulaispastorin linnan puistossa pari kuukautta sen jälkeen kun oli mennyt herttuan kanssa naimisiin. Useat eri henkilöt näkivät heidän kohtauksensa ja kuulivat osia heidän keskustelustaan. He sopivat matkasta, ja muutamia päiviä myöhemmin herttuatar lähti hänen seurassaan Plymouthista."

"Se ei ole totta."

"Sitten se on ovelin valhe, mitä milloinkaan on keksitty. Herttuattaren isä uskoi kuolemaansa asti, että hän matkusti apulaisen kanssa. Samassa uskossa oli herttua ja kaikki muutkin ihmiset. Asia herätti aikoinaan suurta huomiota. Herttua seurasi hänen jälkiään Plymouthiin saakka."

"Todellako?"

"Hän seurasi hänen jälkiään Plymouthiin saakka, ja lähetti vakoojia, jotka saivat selville,

että hän oli laivakonttorista tiedustellut, oliko mr Alwyn Hill merkinnyt nimensä *Western Gloryn* matkustajaluetteloon. Saatuaan tietää, että niin oli laita, hän osti itselleen matkalipun käyttäen väärää nimeä. Laivan lähdettyä herttua sai kirjeen, jossa herttuatar kertoi, mitä oli tehnyt. Hän ei palannut milloinkaan. Hänen Armonsa eleli monta vuotta yksinään; vasta vuotta ennen kuolemaansa hän nai tämän ladyyn."

Alwyn oli suunnattoman hämmingin vallassa. Mielenmasennuksestaan huolimatta hän seuraavana päivänä kävi tapaamassa uutta herttuatarta. Aluksi herttuatar kovin säikähti, käyttäytyi sitten pidättyvästi ja kylmäkiskoisesti, mutta suostui vihdoinkin puhumaan aivan avoimesti. Hän näytti herttuavainajan papereista löydetyn kirjeen, joka todisti Alwynin saamat tiedot oikeiksi. Kirjeen oli lähettänyt Emmeline, siinä oli *Western Gloryn* lähtöpäivän leima ja sisältönä lyhyt ilmoitus, että hän oli matkustanut mainitulla laivalla Amerikkaan. Alwyn ryhtyi kaikin keinoin selvittämään salaisuutta. Mutta kenen puoleen hän kääntyikin, aina kerrottiin hänelle sama juttu: "Hän karkasi apulaispastorin kanssa." Ehdittyään tutkimuksissaan hieman

pitimmälle hän kuitenkin sai tietoonsa muutamia tärkeitä yksityisseikkoja. Hän sai selville sen soutumiehen nimen, joka oli ilmoittautunut, kun herttua etsi puolisoaan, ja oli todistanut kuljettaneensa herttuattaren *Western* *Gloryn* kupeelle sateisena iltana vähän ennen laivan lähtöä.

Etsittyään tuota merkillistä soutumiestä monena päivänä Plymouth Barbieanista, mielessään nuo mahdottomat sanat "hän karkasi apulaispastorin seurassa", Alwyn vihdoinkin löysi hänet. Hän vakuutti puhuneensa totta, muisti vielä varsin hyvin kysymyksessä olevan tapauksen ja osasi kuvailla Emmelinen puvun yksityiskohtia myöten.

Ennenkuin ällistynyt Alwyn lähti Atlannin toiselle puolelle jatkaakseen siellä tutkimuksiaan, asettui hän kirjeellisesti yhteyteen kapteeni Wheelerin kanssa, joka oli ollut *Western* *Gloryn* päällikkönä hänen matkustaessaan.

Kapteeni voi muistaa ja päiväkirjamerkintöjensä nojalla ilmoittaa, että naishenkilö, joka oli esiintynyt Alwynin mainitsemalla nimellä, oli kysymyksessä olevana ajankohtana tullut laivaan lunastaen

itselleen halvimman paikan köyhimpään siirtolaisten joukossa, että hän matkalla kuoli sekä näytti käytöksestään päättäneen vallasnaiselta. Kapteeni ei voinut aavistaakaan, miksi hän ei ollut sijoittunut ensimmäisen luokan hyttiin eikä tuonut mitään matkatavaroita mukanaan, sillä vaikka hänellä ei ollut paljon rahaa hallussaan, oli hänellä sensijaan koruja, jotka olisi voinut muuttaa rahaksi. "Me hautasimme hänet mereen", jatkoi kapteeni. "Muistan varsin hyvin, että eräs matkustajain joukossa oleva nuori pappismies toimitti hautausmenot."

Kohtaus kaikkine yksityiskohtineen valahti silmänräpäyksessä Alwynin mieleen. Oli kaunis, raikas aamu kauan, kauan sitten. Hänelle oli vast'ikään kerrottu, että he purjehtivat hieman yli sata meripeninkulmaa päivässä. Oli kerrottu miehestä mieheen, että eräs köyhä naismatkustaja oli vaikeasti sairastunut ja makasi kuumehoureissa. Tämä uutinen herätti melkoista levottomuutta, sillä aluksen terveydelliset olosuhteet eivät olleet läheskään tyydyttävät. Vähän myöhemmin lääkäri ilmoitti hänen kuolleen. Senjälkeen tuotiin Alwynille tieto, että vainaja oli haudattava mitä pikimmin, jottei tartunta

pääsisi leviämään toisiin matkustajiin. Sitten nousi muistelijan mieleen hautajaistoimitus ja se huomattava osa, jota hän itse oli siinä näytellyt. Kapteeni oli pyytänyt häntä toimittamaan hautausmenot, koska ketään muuta pappismiestä ei laivassa ollut. Hän oli suostunut; laskevan auringon paistaessa suoraan hänen kasvoihinsa oli hän tehnyt tehtävänsä kokoontuneitten matkatoverien seisoessa hänen ympärillään. "Siksi annamme hänen maalliset jäännöksensä syvyyden haltuun ja toivomme ruumiin ylösnousemusta sinä päivänä, jolloin meri on luovuttava kuolleen." "

Kapteeni ilmoitti hänelle vielä laivan tarjoilijattaren ja niiden palvelijain osoitteet, jotka mainittuna aikana olivat kuuluneet laivan palveluskuntaan. Alwyn kävi heidän kaikkien luona. Vainajan vaatteet, hiusten väri ja ulkomuoto kuvailtiin niin tarkoin, ettei voinut jäädä mitään toivoa erehdyksen mahdollisuudesta.

Siten oli tapahtumain kulku vihdoinkin selvillä. Tuona onnettomana iltana, jolloin Alwyn oli jättänyt Emmelinen puistoon kiellettyään häntä seuraamasta hän ei ollut totellut kieltoa.

Hän oli hiipinyt menijän jäljessä äänettömästi kuin säikähtynyt eläinraukka, joka ei suostu kaikkoamaan. Hänen oli mahdotonta varustautua matkalle: hänen täytyi mennä laivaan niine hyvineen. Epäilemättä oli hän aikonut ilmaista itsensä Alwynille kohta kun oli saanut kootuksi riittävän määrän rohkeutta.

Niin liukui Alwynin kymmenvuotisen romaanin viimeinen luku hänen oman katseensa ohi. Suuri yleisö ei saanut koskaan tietää, että köyhä välikannen matkustaja oli ollut Hamptonshiren herttuatar. Alwyn Hillillä ei ollut enää mitään aihetta viipyä Englannissa, joten hän pian senjälkeen lähti maasta aikomatta milloinkaan palata. Ennen lähtöänsä hän uskoi tarinansa eräälle vanhalle ystävälleen — sen henkilön isoisälle, joka nyt on kertonut tarinan teille.

* * * * *

Eräisiin seuran jäseniin, muiden muassa kirjatoukkaan, näytti hiljaisen herrasmiehen kertomus vaikuttaneen syvästi. Mutta se henkilö, jota olemme nimittäneet keikariksi ja jonka hiuksia — sivumennen sanoen — alkoi kirkastaa menneiden päivien hohde, vaikka hän ei ollut ehtinyt kolmeakymmentä

kahdeksaa kauemmaksi, asteli edestakaisin lattialla useimpain toisten rauhallisesti istuessa tulisijan vaiheella ja sanoi pitävänsä enemmän iloisemmista tarinoista — sellaisista, joissa kauan erossa eläneet rakastavat lopulta pääsevät yhtymään. Sitäpaitsi hänestä olivat mieluisampia kertomukset, jotka eivät liikkuneet niin kaukaisissa ajoissa kuin hänen tänään kuulemansa.

Seuran jäsenet heti kehoittivat häntä esittämään jotakin sellaista mistä hän piti, ja keikari vastasi mielellään suostuvansa kehoitukseen. Ja vaikka varapuheenjohtaja, eversti ja useat muut katsoivat kelloaan selittäen, että heidän oli kohta poistuttava yöteloilleen läheiseen majataloon, päättivät he kumminkin vielä jäädä kuuntelemaan keikarin tarinaa.

10.

JALOSUKUINEN LAURA.

Esittänyt Keikari.

Oli kylmänkolea joulunaatto. Taivas oli niin sakeassa pilvessä, että päivänvalo melkein

kokonaan siihen sammui. Korttelin paksuinen lumikerros peitti maan ja jatkuva lumisade uhkasi yön kuluessa vieläkin vahventaa valkoista peitettä. Lähellä Ala-Wessexin karua rannikkoa sijaitseva matkailijahotelli näytti sellaisen sään aikana niin yksinäiseltä ja turhanaikaiselta, että ohikulkeva matkamies saattoi unhottaa kesän mahdollisuudet ja vaipua ajattelemaan sen liikemiehen uskaliaisuutta, joka oli rohjennut sijoittaa pääomaa niin autioon ja kaameaan seutuun. Kuulosti melkein sadulta se tieto, että seudulla oli vielä elokuun aikana ollut vieraita, sillä nyt oli sää sellainen, ettei se voinut houkutella ketään lähtemään kotoansa. Joka tapauksessa hotelli seisoj järkkymättä sijoillaan, ja laakson toisella puolen kohoavat kalliot, lahdelmat ja niemet, jotka kesällä olivat paikan paras viehätys, näkyivät nyt vain karuin ja kulmikkain ääri viivoin. Vastapäätä sijaitseva pikku kaupunki näytti likaisen tummalta, siitä oli hävinnyt se kaunis helmenharmaus, joka teki sen kesällä perin viehättäväksi. Matkustajahotellissa, joka vallitsi tätä näkymää, käveli isäntä joutilaana kädet taskuissa ollenkaan ajattelematta, että vieraita voisi saapua ja kuitenkin kykenemättä

ryhtymään mihinkään työhön, joka olisi voinut hänelle korvata pakollisesta talvisesta toimettomuudesta koituvan tappion. Itse asiassa tuntui vieraan saapuminen niin epätodennäköiseltä, että tarjoilijahuoneen palvelija — sievä poika, jonka lyhyessä takissa kesäisin kiilsivät metallinapveja kuin herneitä ikään — nyt esiintyi takapihalla, muuttuneena ihan tavalliseksi, nuttuun ja naulasaappaisiin puetuksi maalaispojaksi, joka lapioi lunta ja puhui puhtainta seudun murretta kokonaan unhottaen sen uuden, kohteliaan äänensävyyn, jonka hän oli lämpimänä vuodenaikana oppinut hienoilta vierailta. Rakennuksen pääkäytävän ovi oli kiinni, ja ikäänkuin olisi tahdottu erikoisesti korostaa hotellin suljettua ja horrosmaista tilaa, oli oven eteen asetettu hiekkasäkki estämään tuulta pyryttämästä lunta sisään.

Isäntä meni omaan huoneeseensa valtaisan takkatulen ääreen, joka oli aivan välttämätön hänen viihtymiselleen, sillä tarjoiluhuonetta enempää kuin muitakaan suojia ei ollut lämmitetty. Kohennettuaan tulta hän palasi saliin pöydän ääreen, missä vieraitten kirja lepäsi — nyt suljettuna ja sysättynä seinää vasten. Hän avasi sen huolettomasti. Siihen ei

ollut merkitty yhtään nimeä marraskuun 19 päivän jälkeen, ja mainittuna päivänäkin oli vierailija vain eräs polkupyöräilijä, jota ei ollut edes käsketty sisään.

Isännän siten kulutellessa aikaansa ilta pimeni pimenemistään. Mutta ennenkuin ehti tulla niin pimeä, ettei kiertelevän maantien kulkijaa enää voinut erottaa, pisti isännän silmään kaukana valkoisella taustalla näkyvä musta pilkku, joka nopeasti suureni ja lähestyi. Oli luultavaa, että ajoneuvot — sillä jonkinlaiset ajoneuvot siellä varmaan liikkuivat — tulisivat kulkemaan ohi jatkaen matkaansa lähimmälle asemalle. Mutta isäntä erehtyi: hänen vielä katsellessaan ikkunasta, kääntyivät ajopelit jo pihaan ja pysähtyivät oven eteen.

Kulkuneuvot olivat perin sopimattomat vuodenaikaan ja säähän: pienet, avoimet korivaunut, edessä yksi ainoa hevonen. Vaunuissa istui kaksi henkilöä, nainen ja mies, kuten runsaasta vaatetuksesta huolimatta saattoi havaita. Mies piti ohjista ja naishenkilö koki saada suojaa lumimyrskyltä painautumalla kiinteästi hänen kylkeensä. Isäntä soitti kelloa herättääkseen tallirengin

huomion, sillä lumipeite oli kokonaan vaimentanut pyöräin kolinan. Rengin saavuttua astuivat tulijat vaunuista, ja isäntä meni heitä vastaan eteiseen.

Herrasmies oli suunnilleen kahdeksankolmatta ikäinen, näöltään muukalainen. Viiksiä lukuunottamatta olivat kasvot sileiksi ajellut, ja piirteet olivat säännölliset, jopa kauniitkin. Naishenkilö, joka ujostellen seiso i hänen takanaan, näytti paljoa nuoremmalta — hän oli tuskin vanhempi kuin kahdeksantoista, mutta puku teki vaikeaksi sanoa mitään varmaa hänen iästään tai ulkonäöstään.

Herrasmies ilmoitti haluavansa viipyä seuraavaan aamuun ja selitti — jokseenkin suotta, katsoen siihen, että talo oli matkailijahotelli — että heille oli matkalla sattunut odottamattomia viivytyksiä. Otettuaan vieraansa vastaan niin hyvin kuin huonoina aikoina on mahdollista, isäntä käski lämmittää seurustelu- ja tarjoiluhuoneen. Sitten hän riensi takapihalle hakemaan poikaa, joka tuota pikaa peseytyi, veti hovinuttunsa esille, kiilloitti hihallaan napit ja ilmestyi halliin täysin moitteettomana. Naishenkilölle

osoitettiin huone, missä hän voi riisua kosteat päällysvaatteensa, jotka lähetettiin keittiöön kuivattaviksi. Sill'aikaa hänen seuralaisensa laski pöydälle muutamia kultakolikolta ikäänkuin olisi halunnut saada asiat alun pitäen mahdollisimman miellyttävälle tolalle, ja pyysi sitten järjestämään heitä varten kuntoon parhaan yksityisen oleskeluhuoneen. Isäntä vakuutti, että yläkerran paras seurusteluhuone, jota tavallisesti saivat käyttää kaikki vieraat, jäisi tänä iltana yksinomaan heidän haltuunsa ja lähetti palvelijattarensa sytyttämään kynttilöitä. Heille valmistettiin päivällinen, joka herrasmiehen määräyksen mukaan oli tarjoiltava mainitussa huoneessa. Kohta kun nuori naishenkilö oli saapunut sinne, jätti isäntä heidät kahdenkesken, suodakseen heille tilaisuutta ilmeisesti kaivattuun levähdykseen.

Isännän mieleen oli jo useita kertoja johtunut, että pariskunnassa oli jotakin omituista, mutta hänen oli vaikea selvittää itselleen, missä omituisuus piili. Mutta vieras oli osoittanut olevansa halukas maksamaan runsaasti, joten isäntä luopui kaikista arvailuista palatakseen käytännöllisiin puuhiinsa.

Noin yhdeksän tienoissa, päivän töiden päätyttyä, hän meni jälleen halliin ja käveli siellä edestakaisin. Silloin tällöin hän loi silmäyksen ikkunaan nähdäkseen millainen ilma oli ulkona. Vastoin kaikkea odotusta oli lakannut satamasta lunta ja osittain kirkastuneelle taivaalle kohosi kuu kevyiden pilvenhattaroiden yhä purjehtiessa sen hopeisen kiekon ylitse. Kaikki merkit viittasivat siihen, että yöksi tulisi pakkanen. Etäinen, kohoava tiekin piirtyi nyt näkyviin selvemmin kuin häipyvässä päivänvalossa. Mikään ei rikkonut neitseellistä, valkeata pintaa, sillä lumi oli heti peittänyt äsken saapuneitten ajoneuvojen jäljet.

Kirkkaassa kuunvalossa isäntä jälleen näki samanlaisen näyn kuin illan kajasteessa. Taasen näkyi musta täplä lähenevän pitkin rantatietä. Pian hän huomasi, että nämä ajoneuvot liikkuiivat nopeammin kuin aikaisemmin tulleet pikku rattaat, ja kohta hän sai näkyviinsä kahden voimakkaan hevosen vetämät vaunut, jotka nekin ohjasivat kulkunsa suoraan kohti taloa. Tämä ilahduttava yhdenmukaisuus sai isännän vielä kerran nostamaan hiekkasäkin syrjään ja menemään portille.

Ensinnä astui vaunuista vanha herrasmies ja heti hänen jäljessään nuorempi mies. Molemmat astuivat ripeästi lähemmäksi.

"Onko tänne äskettäin saapunut nuori, tuskin yhdeksäntoista ikäinen naishenkilö hieman vanhemman herrasmiehen seurassa?" kysyi vanha herrasmies kiireesti. "Miehen kasvot ovat melkein kokonaan sileiksi ajellut, hän näyttää oopperalaulajalta ja nimittää itseään Smithozziksi."

"Me olemme saaneet äsken vieraita", vastasi isäntä sellaisella äänellä kuin olisi saapunut vähintään parikymmentä, sillä hän ei halunnut ilmaista, miten riutuvaa elämää hänen majatalonsa talvisaikaan vietti.

"Muistatteko niitten joukossa kaksi sellaista henkilöä kuin mainitsemani mies — jonkinlainen barytoni?"

"Hotellissani asuu nuori pariskunta; mutta minä en voi mennä sanomaan mitään herrasmiehen äänestä."

"Ette tietenkään. Minä olen ihan sekaisin. Saapuivatko he korivaunuissa, kaikin puolin huonosti varustettuina?"

"He saapuivat vaunuissa, kuten useimmat vieraamme."

"No niin. Minun täytyy heti päästä heitä tapaamaan. Anteeksi, että esiinnyn näin kursailematta. Viekää meidät heidän huoneeseensa."

"Mutta te unohdatte, sir, että nämä kenties eivät olekaan teidän tavoittamanne henkilöt. Olisi tuhmaa, jos sallisin teidän häiritä heitä kesken ateriaa. Ehkäpä menettäisin siten kaksi hyvää vierasta."

"Olette oikeassa, epäilemättä. He kukaties eivät olekaan meidän etsimämme henkilöt. Minä huomaan, että levottomuuteni saa minut tekemään liian äkkinäisiä päätelmiä!"

"Kaikesta päättäen minä kumminkin uskon, että olemme oikeassa, setä Quantock", virkkoi nuori mies, joka siihen mennessä ei ollut sanonut sanaakaan. Isännän puoleen kääntyen hän jatkoi: "Ei liene saapunut niin paljon matkustavaisia tämäniltaisen, hieman epämiellyttävän sään vallitessa, että olisitte voinut kerrassaan unohtaa, kuinka pariskunta saapui ja miten rouvashenkilö oli puettu?" Hän

puhutteli isäntää tyynesti ja kylmästi, hieman ivallisesti.

"Aivan niin, miten hän oli puettu; sinä olet oikeassa, James. Miten oli hän puettu?"

"Minulla ei ole tapana tutkia vieraitteni vaatteita", vastasi isäntä kuivasti. Aikaisemmin saapuneen vieraan aulius oli hänet suostuttanut. "Mutta herrat voivat ottaa silmäilläkseen hänen päällysvaatteitaan, jos haluatte", lisäsi hän huolettomasti. "Ne ovat keittiössä kuivamassa."

Ennenkuin hän oli ehtinyt puoliväliin lausettaan, oli vanha herra huudahtanut "ah!" ja rientänyt sinne päin, missä hän otaksui keittiön sijaitsevan, mutta huomattuaan osuneensa pimeään komeroon, jossa majatalon porsliiniastiat kouraantuntuvalle tavalla ilmoittivat hänen erehtyneen, hän palasi kiireesti takaisin.

"Suokaa anteeksi; jos tietäisitte, millaiset tunteet mielessäni liikkuvat (en voi niitä nyt teille selittää), niin ette panisi pahaksenne. Minä tietysti mielelläni korvaan kaikki, mitä olen rikkonut."

"Älkää olko millännekään, sir", vastasi isäntä. Enemmittä keskusteluitta hän sitten ohjasi vieraansa keittiöön. Vanha herra kävi heti käsiksi nuoren naishenkilön viittaan, joka riippui selkäpuun varassa, ja huudahti: "James, James, se on hänen! Tiesinhän minä, että olimme heidän jäljillään!"

"Se on tosiaankin hänen", vastasi veljenpoika tyynesti (hän näet oli melkoista rauhallisemmassa mielentilassa kuin hänen seuralaisensa).

"Viekää meidät heti heidän huoneeseensa", käski vanha herra.

"William, onko herrasväki seurusteluhuoneessa jo lopettanut ateriansa?"

"On sir, aikoja sitten", kaikui vastaan lukemattomien metallinappien takaa.

"Vie nämä herrat heti heidän luoksensa. Te kai jäätte yöksi, hyvät herrat? Käskettekö riisua hevoset valjaista?"

"Kuokkikaa hevoset ja peskää niiden turvat. Jäämmekö vai emme, riippuu olosuhteista", lausui tyynimielinen nuorukainen lähtien setänsä ja palvelijan jäljessä portaita ylös.

"Kuulehan James", virkkoi setä, pysähtyen portaitten ensimmäiselle askelmalle, "minä luulen olevan parasta, että yllätämme heidät. Muuten hän voi heittäytyä ikkunasta tai tehdä jotakin muuta yhtä epätoivoista!"

"Tietysti me astumme sisään muitta mutkitta." Hän huusi palvelijaa, joka oli rientänyt edelle.

"Minä en voi kyllin kiittää sinua, James, että olet niin tehokkaasti tukenut minua tässä asiassa", huudahti vanha herra tarttuen kumppaninsa käteen. "Lisääntyvä raihnauteni olisi tehnyt minulle mahdottomaksi saavuttaa hänet tänä iltana, ellet sinä olisi suonut aulista apuasi!"

"Tunnen itseni kovin onnelliseksi, setä, voidessani teitä auttaa tässä kuten muissakin seikoissa. Olisin vain toivonut saavani seurata teitä miellyttävämmälle matkalle. Mutta on parasta, että riennämme heidän luokseen, muuten he voivat kuulla meidät."

He nousivat hiljaa portaita.

* * * * *

Oven avauduttua näkyi huone, joka oli liian suuri ollakseen viihtyisä ja jota valaisi hotellin paras kynttiläjalka. Takkatulen ääressä istui pariskunta kaikessa viattomuudessa katsellen hotellin vieraitten kirjaa ja lähiseudun näköaloja sisältävää valokuvakokoelmaa. Tuskin oli vanha herra ehtinyt astua huoneeseen, kun nuori nainen — joka nyt osoittautui mainitussa iässä olevaksi ja ulkomuodoltaan erittäin miellyttäväksi — huomattavasti kalpeni. Veljenpojan saapuessa hän kävi vieläkin vaaleammaksi ikäänkuin olisi ollut pyörtymäisillään. Nuori mies, jota oli nimitetty oopperalaulajaksi, nousi jäykän kohteliaasti ja tarjosi tulijoille istumasijoja.

"Jumalan kiitos, sainpa teidät kiinni", virkkoi vanha herra hengästyneenä.

"Niin saitte, ikävä kyllä!" mutisi signor Smithozzi puhtaimmalla lontoolaisella englanninkielellä. Tämä kunnon ulkomaalainen näet oli ensi kerran avannut silmänsä päivän valkeuteen lähellä City Roadia. "Hän olisi ollut huomenna minun. Olen muuten sitä mieltä, että nykyisissä erinomaisissa olosuhteissa olisi viisainta — katsoen siihen, kuinka nopeasti häpeänhälinä

voi pilata lady'n mainetta — joka tapauksessa sallia hänen tulla omakseni huomenna."

"Ei milloinkaan!" huudahti vanha herra. "Kysymyksessä on nuori, alaikäinen tyttö, vailla kaikkea kokemusta, lapsellinen neitseellisessä viattomuudessaan, tyttö, jota olette ilkeillä juonillanne houkutellut, kunnes tänään aamun sarastaessa — —"

"Lordi Quantock, eikö harmaitten hiustenne kunnia — —"

"Kunnes tänään aamun sarastaessa saitte hänet houkutelluksi lähtemään kotoansa. Voisiko häneen kohdistua mikään moite, joka asiaan lähemmin perehdyttäessä ei joutuisi kokonaan teidän kannettavaksenne? Laura, sinä palaat heti minun kerallani! Minä en olisi missään tapauksessa saapunut ajoissa sinua pelastamaan, ellei serkkusi, kapteeni Northbrook, olisi aamulla, kun huomasin sinun paenneen, tarjonnut apuansa niin auliisti, etten voi milloinkaan olla kyllin kiitollinen hänelle, ainoalle miespuoliselle sukulaiselle, joka oli lähettyvilläni. Tulehan nyt! Pukeudu heti, niin pääsemme lähtemään!"

"Minä en tahdo lähteä!" napisi nuori nainen.

"Mahdollista kyllä, ettet tahdo", kertasi isä kuivasti. "Mutta lapset eivät milloinkaan ymmärrä omaa etuansa. Riennähän nyt vain ja luota minuun!"

Laura oli vaiti ja liikahtamatta, oopperalaulaja tuijotti avuttomana tuleen ja nuoren naisen serkku istui tyynesti harkiten, ollen näistä neljästä henkilöstä ainoa, joka suhteellisen vieraana voi arvostella pakenemista kylmän järkevästi.

"Alaikäisen tyttären isänä minä käsken sinua, Laura, heti seuraamaan minua! Mitä? Aiotko pakottaa minut käyttämään ruumiillista väkivaltaa saadakseni sinut takaisin kotiin?"

"Minä en tahdo palata kotiin!" selitti jälleen Laura.

"Siitä huolimatta on velvollisuutesi heti lähteä, tiedä se!"

"Minä en tahdo!"

"Rakas Lauraseni, kuulehan mitä sanon: lähde nyt kiltisti kotiin minun ja serkkusi Jamesin seurassa, kuten hyvän ja katuvaisen tyttären tulee, niin koko asiasta ei synny mitään juttua. Kukaan ei tiedä tapahtumasta, ja

jos heti lähdemme matkaan, niin ehdimme kotiin ennen päivänkoittoa. Tulehan!"

"Minä en ole velvollinen tottelemaan teidän käskyjänne, isä, ja minusta on parempi olla niitä tottelematta!"

James serkku oli tämän keskustelun aikana käynyt vähitellen hieman kärsimättömäksi. Useaan kertaan hän jo avasi suunsa lausuakseen jotakin, mutta hillitsi itsensä viime hetkessä. Vihdoin hänen kumminkin kävi mahdottomaksi vaieta kauempaa.

"Tule!" huudahti hän, "tätä ilvettä on jo kestänyt riittävän kauan! Älä enää niskoittele vaan lähde kanssamme!"

Laura nakkasi kopeasti niskaansa vastaamatta mitään.

"Tuhat tulimmaista, Laura, minä en siedä tätä kauempaa!" huudahti James kiukuissaan. "Tule ja pukeudu, muuten minä pakotan sinut siihen. On olemassa eräänlainen pakko, johon verraten kaikki tämä puhe on pelkkää lastenlorua. Tule heti paikalla!"

Vanha aatelismies kääntyi veljenpoikansa puoleen ja virkkoi rauhoittaen: "Jätä

pakottaminen minun huolekseni, James. Se ei sovi sinulle. Minä voin puhutella häntä riittävän ankarasti, jos haluan."

James ei kumminkaan välittänyt sedästään, vaan jatkoi: "Sinä sanot, ettet tahdo tulla! Vai niin, tosiaanko? Onpa kaunista, että sen minulle ilmoitat! Lähde heti paikalla huoneesta ja jätä tuo lurjus minun haltuuni! Pidähän kiirettä!" Hän lähestyi Lauraa ikäänkuin olisi aikonut taluttaa hänet huoneesta.

"Ei, ei!" hätäili Lauran isä, jota veljenpojan odottamaton käytös kovin hämmästytti. "Sinä otat liian ison urakan! Jätä hänet minun haltuuni!"

"Minä en jätä häntä teidän haltuunne!"

"Mutta eihän sinulla, James, ole mitään oikeutta puhutella minua enempää kuin Lauraakaan tuolla tapaa, joten on parasta, että vaikenet. Tulehan, lapsukaiseni!"

"Minulla on siihen täysi oikeus!" väitti James.

"Kuinka niin?"

"Minulla on aviomiehen oikeudet."

"Kenen miehen?"

"Lauran miehen."

"Mitä?"

"Laura on minun vaimoni."

"James!"

"Lyhentääkseni pitkää juttua, ilmoitan teille, että hän kolme kuukautta sitten meni salaa naimisiin kanssani, teidän kiellostanne huolimatta. Ja minun on lisättävä, että välimme olivat aluksi hyvät, huolimatta siitä, että oli vaikea kohdata toisiaan salaa ja vaikka Lauran tunteet verrattain pian kylmenivät. Me odotimme vain sopivaa tilaisuutta ilmaistaksemme teille avioliittomme, kun tämä joutilas Lemminkäinen sukelsi esiin, myrkytti hänen mielensä ja saattoi hänet tähän alennustilaan."

Oopperavallo, joka oli istunut jokseenkin hajamielisenä ja tarmottomana, sävähti veljenpojan tiedonannon johdosta hereille ja huudahti: "Vannon kautta kuolemani, etten tiennyt hänen olevan naimisissa. Minä opin hänet tuntemaan isänsä kodissa, hänet, onnettoman tytön, jota rasitti kodin yksinäinen

ja yksitoikkoinen elämä, seuran puute tai muut sensuuntaiset asiat. Mitä tulee väitteeseen, että hän on teidän vaimonne, en sitä käsitä. Oletko tosiaankin naimisissa hänen kanssaan, Laura?"

Laura nyökkäsi kyynelten kostuttaman nenäliinansa takaa. "Juuri se luonnoton asema, johon olin joutunut mentyäni salaa naimisiin hänen kanssaan", nyyhkytti hän, "juuri se vaikutti, että olin kotona onneton — ja — ja minä en pitänyt hänestä enää niin paljon kuin aluksi — ja ikävöin päästä pois siitä kiusallisesta tilasta, johon olin joutunut! Sitten minä näin sinut muutaman kerran, ja kun sinä sanoit: 'paetaan!', niin siinä näytti olevan pelastuskeino, joten suostuin seuraamaan sinua!"

"Riittää, riittää! Onko tämä kaikki totta?" mutisi hämmennyksissään vanha herra siirtäen tuijottavan katseensa Jamesista Lauraan ja Laurasta takaisin Jamesiin ikäänkuin olisi luullut heitä pelkiksi mielikuviksi. "Siinäkö siis syy, miksi sinä, James, niin auliisti suostuit auttamaan vanhaa setääsi, joka etsi tytärtänsä? Taivaan Jumala, millaisia

petollisuuden kuiluja ihmisen vielä pitääkään oppia tuntemaan!"

"Kuten sanoin, olen mennyt hänen kanssaan naimisiin, setä Quantock", vastasi James kylmästi. "Tehty on tehty ja sitä ei voida enää saada tekemättömäksi pitkällä puheilla."

"Missä teidät vihittiin?"

"St. Maryn kirkossa Toneboroughissa."

"Milloin?"

"Syyskuun yhdeksäntenäkolmatta hänen ollessaan siellä käymässä."

"Kuka teidät vihki?"

"Sitä en tiedä. Eräs apulaispastori — meidän emme tunteneet siellä ketään. Kun niinmuodoin en voi auttaa teitä saamaan takaisin tytärtänne, pyydän teitä auttamaan minua saamaan takaisin vaimoni!"

"En milloinkaan!" huudahti lordi Quantock. "Hyvä herrasväki, minä pyydän saada pestä käteni tässä asiassa! Jos te todellakin olette mies ja vaimo, niin sopikaa niinkuin parhaaksi näette. Minulla ei ole enää teille kummallekaan mitään sanottavaa. Minä jätän

sinut, Laura, miehesi haltuun toivoen että sinusta on hänelle paljon iloa — vaikka minun täytyykin myöntää, ettei alku tunnu kovin lupaavalta."

Näin sanoen työnsi katkeroitunut puhuja tuolinsa pöytää vasten sellaisella voimalla, että kynttilät heilahtelivat, ja lähti sitten huoneesta.

Lauran katse suuntautui vuoroin toiseen, vuoroin toiseen niistä kahdesta nuoresta miehestä, jotka nyt seisoivat vastakkain. He näyttivät niin pelottavilta, että Laura pujahti huoneesta isänsä jälkeen. Isä kuului kumminkin jo menevän ulko-ovesta, ja koska Laura ei tietänyt, mistä etsiä pakopaikkaa, hiipi hän viereiseen, pimeään makuuhuoneeseen, missä hän vapisevin sydämin odotti tapausten kehittymistä.

Sill'aikaa lähenivät miehet toisiaan. Oopperalaulaja keskeytti hiljaisuuden sanomalla: "Kuinka uskalsitte solvata minua nimittämällä minua lurjukseksi ja syyttämällä minua siitä, että olen myrkyttänyt hänen mielensä, kun varsin hyvin oivaltanette, etten minä tietänyt teidän suhteestanne enempää kuin vastasyntynyt lapsi?"

"Vai niin, vai niin, te ette tietänyt siitä mitään; sen voin uskoa", kiehui Lauran mies.

"Minä kutsun Taivaan todistajakseni, etten tietänyt mitään!"

"Resitativo — poljento erinomainen ja ääni hyvin hallittu. Onpa tosiaan luultavaa, että voisi voittaa sellaisen nuoren hupakon luottamuksen saamatta vihiä niistä asioista! Kertokaa joutavianne muille, älkää minulle!"

"Kapteeni Northbrook, vihjailunne ovat yhtä surkeita kuin koko teidän kurja olemuksenne!" huudahti barytoni, joka oli menettänyt malttinsa. Hän syöksyi eteenpäin ja iski kapteenia kämmenpohjalla kasvoihin.

Northbrook tuskin väistyi. Rauhallisesti käytettyään nenäliinaansa nähdäkseen vuotiko verta hän virkkoi: "Minä odotin tätä loukkausta ja varustauduin sitä varten!" Samassa hän veti pienestä käsilaukusta esille pistoolikotelon. —

Barytoni säikähti odottamatonta näkyä, mutta toipui kohta hämmästyksestään ja vastasi: "Hyvä, kuten tahdotte", joskin äänensävy ilmaisi pientä epävarmuutta.

"No niin", jatkoi aviomies täysin tyynenä, "mehän emme tarvitse mitään paraatia, mitään joutavuuksia, ymmärrättehän? Voimme kai tulla toimeen ilman sekundantteja?"

Signor nyökkäsi kevyesti.

"Tunnetteko hyvin nämä seudut?" jatkoi James-serkku samaan tyyneen ja hiljaiseen tapaan. "Ellette te tunne, niin minä tunnen. Tuolla virran reunalla vuorenrotkossa on tasainen hiekkatanner, kyllin avoin, jotta kuutamo pääsee sitä valaisemaan. Sinne johtaa virran tätä rantaa pitkin kallioon hakattu tie, ja me voimme helposti päästä sinne. Me — me molemmat — menemme sinne, mutta vain toinen meistä palaa takaisin. Ymmärrätekö?"

"Varsin hyvin."

"Ehkäpä sitten lähdemme; mitä pikemmin se on tehty, sitä parempi. Me voimme ennen lähtöämme tilata illallisen — illallisen kahdelle henkilölle; sillä vaikka meitä, nyt on kolme — —"

"Kolme?"

"Niin, te, minä ja hän — —"

"Aivan oikein."

"— — niin kohta meitä on vain kaksi, joten me, kuten sanottu, tilaamme illallisen kahdelle, nuorelle ladylle ja *yhdelle* herrasmiehelle. Se meistä, joka tulee takaisin, koputtaa hänen ovelleen ja pyytää hänet mukaansa illalliselle — sillä hän ei ole poistunut talosta. Mutta nyt emme saa häntä säikyttää, ja ennen kaikkea on pidettävä huolta siitä, ettei palvelusväki näe meidän lähtevän ulos. Näyttäisi oudolta, kun kaksi lähtee ja vain yksi tulee takaisin! Ha, ha!"

"Ha, ha, aivan niin!"

"Oletteko valmis?"

"Olen — kyllä."

"Minä menen edellä."

Hän meni hiljaa ovelle ja portaita alas sekä käski toimittaa illallisen valmiiksi tunnin kuluessa. Sitten hän oli palaavinaan huoneeseen, viittasi laulajaa lähtemään, ja molemmat poistuivat talosta erään sivuoven kautta.

* * * * *

Taivas oli nyt aivan kirkas, ja Lauran isän, lordi Quantockin vaunujen jäljet näkyivät yhä

aivan selvästi. Pian saavuttiin rantaäyräälle. Kapteeni kulki edellä, barytoni seurasi sanaakaan sanomatta, tavan takaa luoden silmäyksen seuralaiseensa tai avautuvaan näkymöön. Vihdoin he tulivat rotkoon, josta vesi putosi kohisten alas. Tästä kohdasta näköala oli erittäin maalauksellinen ja täysin niiden monien ylistysten, maalausten ja valokuvain veroinen, joihin paikka oli antanut aihetta. Seutu, joka kesällä esiintyi viehättävän viheriänä ja harmaana, oli nyt lumen peittämänä kaamea ja haaveellinen.

Putouksessa syöksyi vesi melkein luotisuoraan kahdeksankymmenen, jopa sadankin jalan syvyyteen, ennenkuin lopullisesti hävisi hiekkaan. Vaikka virta oli pieni, sai esiinpistäväin kallionkielekkeiden vastustus sen jakautumaan sadoiksi suihkuiksi, joiden pärske kohosi ylös ilmoille. Rannoille oli muodostunut muutamia jääpuikkoja, mutta keskellä vesi virtasi esteettömästi.

Heidän pysähdyttyään oopperalaulaja katsahti alas, mutta oli ilmeistä, ettei hän ihailut seudun kauneutta. Hänen seuralaisensa seisoi hänen edessään pistoolit kädessä. Hänen ja rotkon välillä ei ollut mitään suojakaidetta.

Äkillistä mielijohdetta noudattaen laulaja ojensi käsivartensa ja syöksi valtavalla työnnöllä Lauran miehen syvyyteen. Näkyi kierivä ihmishahmo, kuutamossa yhä pienentyen, kunnes kokonaan hävisi, kuului muutamia iskuja esiinpistäviin kallionkielekkeisiin — aluksi raskaita, veden kohinan yli kuuluvia, sitten tuskin huomattavia — sitten katosi kaikki ja putouksen tavanmukaista solinaa häiritsi enää vain virran loiske, jota meren kumea kohu säesteli.

Laulaja seiso i muutaman hetken liikkumatta, ikäänkuin odottaen, kääntyi sitten pois, kulki takaisin tielle ja oli neljännestunnin kuluttua hotellin ovella. Hän hiipi sisään kenenkään huomaamatta kellon juuri lyödessä kymmentä ja huusi isännälle tarjoiluhuoneeseen:

"Lasku niin pian kuin suinkin, siihen merkittynä tilattu illallinen, jota kumminkaan emme ehdi syödä." Sitten hän lisä i teeskennellyn hilpeästi: "Ladyn, isä ja serkku pitivät parhaana olla estämättä avioliittoa ja lähtivät kumpikin kotiinsa riittävästi riideltyään."

"Oivallista, sir!" virkkoi isäntä, joka yhä oli tämän vieraan puolella noita kahta vastaan,

joista hänellä oli ollut pelkkää vaivaa ja jotka eivät, olleet maksaneet muuta kuin hevosten rehun. "Kyllä rakkaus keinon keksii. Toivotan teille onnea, sir!"

Signor Smithozzi lähti yläkertaan ja löysi seurusteluhuoneesta Luran, joka oli hänen poissaollessaan hiipinyt pois viereisestä pimeästä makuuhuoneesta. Luran silmät olivat itkettyneet ja kasvojenilme levoton.

"Miten on laita? Missä hän on?" kysyi hän huolissaan.

"Kapteeni Northbrook matkusti takaisin kotiinsa. Hän sanoi puolestaan jättävänsä sinut oman onnesi nojaan."

"He siis ovat minut kokonaan hyljänneet! Ja unohtavat minut, eikä kukaan enää minusta välitä!" Hän alkoi jälleen itkeä.

"Paremmiin ei olisi voinut käydä. Kaikki on nyt niinkuin ennen heidän aiheuttamaansa häiriötä. Mutta Laura, sinun olisi pitänyt ilmaista salainen avioliittosi — vaikka se nyt onkin yhdentekevää; se tulee luonnollisesti purettavaksi. Sinä olet nyt les—, niin, oikeastaan sinä olet leski."

"Ei hyödytä mitään, jos moitit minua vanhoista asioista. Mitä minun nyt on tehtävä?"

"Me matkustamme nyt heti Cliff-Martiniin. Kuluneiden kolmen tunnin aikana hevonen on levännyt riittävästi, joten se voi vaivatta vielä juosta kuusi peninkulmaa. Ennen puoltayötä olemme jo Cliff-Martinissa, ja sieltä löytyy epäilemättä majataloja, jotka ovat vielä avoinna. Siellä me aamulla varhain myymme hevosemme ja rattaamme jatkaaksemme matkaa vuokravaunuissa Downstapleen. Kunhan pääsemme junaan, niin olemme pelastetut."

"Minä suostun mihin hyvänsä", virkkoi Laura mitään pahaa aavistamatta.

Kymmenen minuutin kuluttua oli hevonen valjaissa ja lasku maksettuna. Lady puki kuivat päällyysvaatteet yllensä ja matkaa jatkettiin. Peninkulman verran kuljettuaan he huomasivat välkkyvän valon edessään. "Mitä tuo voinee merkitä?" ihmetteli barytoni, jonka käytös oli alkanut muuttua hermostuneeksi; jokainen ääni ja näky sai hänet kääntämään päänsä.

"Se on vain vahtitupa", vastasi Laura. "Valo johtuu ulko-oven yläpuolella riippuvasta lampusta."

"Aivan niin, aivan niin, rakkaani! Kuinka olenkaan tuhma!"

Saavuttuaan portille he näkivät miehen, joka ilmeisesti oli tullut sinne jalkaisin jotakin oikotietä ja nyt jutteli portinvartijan kanssa.

"On aivan mahdotonta, että hän olisi voinut pudota kalliolta vahingossa tai Jumalan tahdosta näin kuutamoisena yönä", kuului jalankulkija sanovan. "Lapset kertovat nähneensä kaksi miestä menossa putoukselle, ja kymmenen minuuttia myöhemmin he näkivät toisen heistä palaavan, niin nopeasti kuin olisi tahtonut paeta tekemäänsä rikosta. Epäilemättä hän on syössyt toisen miehen alas, ja uskokaa minua: sitä miestä etsitään pian tiukasti."

Lyhdyn valo lankesi signorin kasvoihin, jotka olivat aavemaisen kalpeat. Laura katseli häntä muutaman hetken, kunnes vartija konemaisesti avasi portin. Hänen seuralaisensa ajoi eteenpäin, ja pian verhosi heidät jälleen valkea hiljaisuus.

Signor Smithozzi oli vähää ennen luvannut tiedustella tietä tästä vahtituvasta, mutta, se oli jäänyt tekemättä.

Heidän ehdittyään hiukan kauemmaksi alkoi laiminlyönnistä — olipa se sitten tahallinen tai ei — koitua ikävyyksiä. Sen syrjäisen seudun rajalla, jossa he toistaiseksi liikkuivat, kulki valtamaantie ja sitä pitkin kävi kulku nopeammin. Mutta he eivät olleet sitä vielä saavuttaneet ja koska heillä ei ollut opasta mukanaan, alkoi matka näyttää hankalammalta kuin lähdettäessä. Kun heidän noudattelemansa kapea tie seuraavassa myötämäessä näytti suuntautuvan minne hyvänsä muualle, mutta ei Cliff-Martiniin, alkoi tilanne käydä kovin epämiellyttäväksi. Kuultuaan keskustelun vahtituvalla Laura oli pysytellyt aivan vaiti, jopa vetäytynyt hieman loitommalle rakastajastaan.

"Miksi et puhu mitään, Laura?" kysyi mies väkinäisen iloisesti. "Etkö voi sanoa, mihin suuntaan meidän on ajettava?"

"Voin kyllä", vastasi Laura, äänessä omituinen pelon sävy.

Sitten hän lausui joitakin hajanaisia lauseita, jotka näyttivät todistavan, ettei hän epäillyt mitään. Vihdoin signor nykäisi ohjaksista, jolloin väsynyt hevonen pysähtyi.

"Me olemme pulassa", virkkoi hän.

Laura vastasi vilkkaasti: "Anna ohjaket minulle ja mene sinä tuonne kukkulan laelle katsomaan suuntautuuko tie sieltä oikeampaan. Hevonen voi sill'aikaa levähtää ja jos tien suunta ei muutu, ajamme takaisin ja valitsemme toisen tien."

Ehdotus tuntui olosuhteisiin katsoen hyvältä, varsinkin kun se tehtiin erittäin vakuuttavalla äänellä. Signor Smithozzi luovutti ohjaket Lauralle — täysin turha toimenpide, sillä hevonen oli niin väsynyt, ettei pyrkinyt hievahtamaankaan — astui vaunuista ja lähti astelemaan lumista tietä, kunnes hävisi näkyvistä.

Hän oli tuskin ehtinyt poistua, kun Laura odottamattoman kiireesti sitoi ohjaket vaunujen laitaan, astui maahan, juoksi ahteen alle ja ryömi aidan aukosta metsään, joka siinä kohden reunusti tietä. Sinne hän piiloutui tuuheaan pensaaseen, painui kokonaan oksien

peittoon ja kuunteli henkeään pidättäen. Mutta syvää hiljaisuutta ei häirinnyt mikään muu kuin silloin tällöin oksalta liukuva lumi tai joku valkean tanteren yli juokseva eläin. Päästyään vihdoinkin varmuuteen siitä, ettei hänen seuralaisensa ollut häntä löytänyt tai ei ollut asiain tällä kannalla ollen halunnut sitä tehdä, hän ryömi pensaasta ja saapui tunnin kuluessa takaisin hotelliin.

Lähemmäksi tultuaan Laura saattoi nähdä, ettei hotelli ollut pimeä, kuten hän ehkä oli otaksunut. Kaikki merkit viittasivat siihen, että koko asujamisto oli jalkeilla, sillä rakennuksen edustalla liikkui valoja edestakaisin. Luran kasvoille kohosi tyytyväisyyden ilme, kun hän huomasi, ettei hälinän aiheena ollut hänen barytoninsa ja pikku valjakkonsa, mutta kohta muuttui tyytyväisyys suruksi ja peloksi, kun hän lyhtyjen valossa näki paareilla makaavaa miestä kannettavan hotellin eteiseen.

"Minä olen tämän aiheuttanut", kuiskasi hän vapisevin huulin. "Hän on surmannut hänet!" Hän riensi ovelle ja kysyi ensimmäiseltä tapaamaltaan henkilöltä, oliko paareilla makaava mies kuollut.

"Ei, miss", vastasi työmies tarkastellen odottamatonta ilmistystä kiireestä kantapäähän. "Sanovat hänen olevan vielä elossa, vaikka tajutonna. Hän on pudonnut tai syösty putoukseen; otaksutaan, että hänet on syösty. Se on sama herrasmies, joka hiljattain saapui vanhan lordin seurassa ja sitten, kuten luullaan, lähti ulos erään hiukan aikaisemmin tulleen ulkomaalaisen kanssa. Niin olen ainakin minä asian käsittänyt."

Laura meni sisään, ilmoitti mitä avomielisimmin olevansa haavoittuneen vaimo ja istuutui heti hoitajattareksi hänen vuoteensa viereen. Kahden kutsutun lääkärin saavuttua hän sai tietää miehensä haavoittuneen niin vaarallisesti, että oli hyvin vähän toivoa hänen paranemisestaan ja että suoranainen ihme oli pelastanut hänet heti kuolemasta, kuten hänen vihollisensa ilmeisesti oli toivonut tapahtuvan. Laura tiesi, kuka vihollinen oli, ja häntä puistatti.

Laura valvoi koko yön, mutta hänen miehensä ei tietänyt mitään hänen läsnäolostaan. Seuraavana päivänä hän näytti hänet tuntevan ja iltasella hän kykeni puhumaan. Hän kertoi lääkäreille, että signor

Smithozzi tosiaankin oli syössyt hänet putoukseen, mutta Lauralle hän ei virkkanut mitään, eikä edes vastannut hänen kysymyksiinsä, nyökkäsi vain jokaisen huomaavaisuuden johdosta, mutta ei mitään sen enempää.

Parin päivän kuluttua lääkärit selittivät hänen kaikesta päättäneen toipuvan, huolimatta vakavista vammoistaan. Smithozzia etsittiin innokkaasti, mutta toistaiseksi ei hänestä ollut löydetty jälkeäkään, vaikka kätuvainen Laura oli kertonut kaikki mitä tiesi. Mikäli saattoi arvata, oli hän ajoneuvojen luo palattuaan hakenut ladyä niin kauan kuin oli jaksanut. Sitten hän oli lähtenyt Cliff-Martiniin, myynyt seuraavana aamuna hevosen ja ajopelit ja luultavasti matkustanut postivaunuissa lähimmälle rautatieasemalle. Alkuperäinen matkasuunnitelma siis oli muuttunut ainoastaan sikäli, että hän oli matkustanut yksin.

* * * * *

Pitkän ja väsyttävän toipumisen aikana Laura valvoi vuorokausia ja viikkoja puolisonsa vuoteen ääressä niin uutterasti ja uskollisesti, että mikä hyvänsä vähäisempi harha-askele olisi

siten tullut sovitetuksi. Pian kumminkin ilmeni, ettei hänen miehensä ollut antanut hänelle anteeksi. Kaikista pienistä palveluksistaan, pielusten asettelemisesta, siteitten vaihtamisesta tai lääkkeitten tarjoamisesta, Laura tuskin sai muuta kiitosta kuin pari lyhyttä sanaa, jotka sairas luultavasti olisi lausunut mille naiselle tahansa, joka olisi sellaisia palveluksia hänelle tehnyt.

"Rakas, rakas James", virkkoi Laura eräänä päivänä kumartuen ylen liikutettuna miehensä puoleen. "Kuinka oletkaan saanut kärsiä! Se on ollut liian kauheata! Minä iloitsen nyt paranemisestasi enemmän kuin voin sanoa kuvailla. Minä olen sitä rukoillut — ja valitan tekoani; minä olen viaton, mitä tulee kaikkein pahimpaan ja — minä toivon, ettet pidä minua kovin kehnona, James!"

"En ollenkaan. Sinä olet mielestäni erittäin hyvä — sairaanhoitajattarena", vastasi hän, heikossa äänessä ivallisen ankara vivahdus.

Laura vuodatti hiljaa muutamia kyöneleitä eikä puhunut sinä päivänä enää mitään.

Signor Smithozzi näytti päässeensä pakoon tavalla tai toisella. Väitettiin, ettei hän

ollutkaan käyttänyt postivaunuja, vaikka oli epäilemättä poistunut maasta. Joka tapauksessa oli hyvin epävarmaa, voitaisiinko hänet löytää. Kapteeni Northbrook toipui saamistaan vammoista. Kävipä vielä selväksi, että hän muutaman viikon kuluttua olisi jokseenkin täysin entisellään. Oli myös ilmeistä, että Laura, joka salaa toivoi miehensä antavan hänelle anteeksi yhä moitittavammalta näyttävän ajattelemattomuuden, samalla kovin epäröi, millaiseksi heidän suhteensa tuonnempana tulisi muodostumaan. Asioita hämmensi vielä se seikka, ettei ainoastaan hän jäänyt karanneena vaimona vaille miehensä anteeksiantoa, vaan että sitäpaitsi hän ja hänen miehensä olivat karannut pariskunta, joka oli jäänyt vaille hänen isänsä anteeksiantoa. Vanha herra näet ei ollut lähettänyt kummallekaan mitään tietoa senjälkeen kun oli majatalossa heistä eronnut. Lauran lähimpänä huolena kumminkin oli saada anteeksi puolisoltaan, joka sairasvuoteessaan maaten ehkä hautoi mielessään Brabantion tunnettuja sanoja: "Hän on pettänyt isänsä ja kenties sinutkin."

Sillä kannalla olivat asiat, kunnes kapteeni Northbrook oli kyllin terve voidakseen ryhtyä

kävelemään. Silloin hän muutti vaimoineen hiljaiseen taloon etelärannikolle, missä hänen paranemisensa edistyi nopein askelin. Eräänä päivänä, kun he vaelsivat kallioilla ja James tapansa mukaan nojasi vaimonsa käsivarteen, sanoi hän ilman mitään johdantoa: "James, kuulehan — jos minä edelleenkin pysyn sellaisena kuin nyt, koetan täyttää pienimmänkin toivomuksesi enkä milloinkaan ajattele muuta kuin sinun parastasi, niin etkö voisi — koettaa hiukan pitää minusta?"

"Minun täytyy tarkoin harkita asiaa", vastasi James, kuivasti ja synkästi kuten aina nyttemmin. "Sen tehtyäni ilmoitan mitä ajattelen."

Illan kuluessa ei vastausta kuulunut, vaikka Laura viipyi tavallista kauemmin järjestämässä hänen vuodettaan yöksi. Hän asetti kynttilän syrjään, jottei sen valo häntä häiritsisi, näki hänen vaipuvan uneen ja vetäytyi sitten hiljaa omaan huoneeseensa. Kun he seuraavana aamuna kohtasivat toisensa aamiaispöydässä, kysyi Laura tapansa mukaan, miten hän oli yönsä nukkunut ja lisäsi, keskeyttäen hänen vastaustaan seuranneen vaitiolon: "Oletko nyt harkinnut?"

"En, minä en ole harkinnut riittävästi voidakseni sinulle vastata."

Laura huokasi, mutta se ei auttanut; päivä kului vitkalleen, ankarasti Lauraa rasittaen ja suoden Jamesille tavanmukaisen lisän uusia voimia.

Seuraavana aamuna Laura uudisti kysymyksensä katsoen miestänsuoraan silmiin niin epätoivoisesti kuin olisi koko hänen elämänsä riippunut hänen vastauksestaan.

"Minä olen harkinnut", vastasi James.

"Ah!"

"Meidän täytyy erota."

"Voi, James!"

"Minä en voi antaa sinulle anteeksi; ei kukaan mies voisi sitä tehdä. Olen tallettanut sinua varten riittävät varat, niin että voit viettää huoletonta elämää, tekipä isäsi mitä tahansa. Minä aion myydä koko omaisuuteni ja hävitä tältä maapallon kulmalta."

"Onko päätöksesi järkähtämätön!" kysyi Laura toivottomana. "Minulla ei ole ketään, joka v-v-välittäisi — —"

"Päätökseni on järkähtämätön", vastasi James lyhyesti. "On parasta, että eroamme täällä. Sinä palaat isäsi luo. Minulla ei ole mitään syytä seurata sinua, koska minun läsnäoloni ainoastaan estäisi sitä anteeksiantoa, joka luultavasti tulee osaksesi, jos palaat yksin. Me sanomme toisillemme hyvästi kolmen päivän kuluttua. Toivon voivani silloin matkustaa."

Surun murtamana vetäytyi Laura huoneeseensa. Hänen miehensä kulutti jäljelläolevat kolme päivää kirjoittaen kirjeitä ja järjestellen asioitaan, mutta virkkoi vaimolleen tuskin sanaakaan. Heidän lähtöpäivänsä valkeni, mutta ennenkuin oli ehditty valjastaa hevoset, joiden piti kuljettaa heidät eri suuntiin, kauas toisistaan ja luultavasti iäksi, saapui aamun posti.

Siinä oli kirje kapteenille, ei Lauralle — hänelle ei tullut milloinkaan kirjeitä. Tällä kertaa sisältyi kapteenin kirjeeseen kumminkin erityinen tiedonanto Lauraa varten. Hän luki sen ja katsahti avuttomana mieheensä.

"Rakas isäni — on kuollut!" huudahti hän. Hetkisen kuluttua hän lisäsi kuiskaten: "Minun täytyy matkustaa kotiin hautaamaan hänet... Etkö tahdo tulla mukaani, James?"

James tuijotteli mietteissään ulos ikkunasta. "Luulenpa, että sellainen toimi on perin hankala yksinäiselle naiselle", virkkoi hän kylmästi. "Vai niin, vai niin — setä parka! — No, minä lähden mukaasi ja autan sinua tässä asiassa."

Niinpä he matkustivat yhdessä, eivätkä erikseen, kuten oli suunniteltu. On turhaa kertoa yksityiskohtaisesti matkasta ja niistä surullisista viikoista, jotka he sitten viettivät Lauran isän kodissa. Lordi Quantockin tila oli hieno, vanha rakennus, jota ympäröi oma puisto ja jossa miehellä ja vaimolla oli mitä parhaat mahdollisuudet välttää toisiaan tai tehdä sovinto, jos niin halusivat — ja ainakin toinen heistä halusi sitä. Kapteeni Northbrook ei ollut saapuvilla testamenttia luettaessa. Laura meni myöhemmin häntä tapaamaan ja näki hänen kokoavan papereitaan. Hänen aikomuksenaan oli nyt avustustyön päätyttyä, lähteä jo seuraavana aamuna.

"Hän on jättänyt minulle koko omaisuutensa!" kertoi Laura miehelleen. "James, kuulehan, etkö voi antaa minulle anteeksi ja jäädä luokseni?"

"Minä en voi jäädä."

"Miksi et?"

"Minä en voi jäädä", toisti mies.

"Mutta miksi et?"

"Minä en sinusta pidä."

Hän teki kuten oli sanonut. Kun Laura seuraavana aamuna tuli huoneestaan, kerrottiin hänelle, että James oli lähtenyt.

* * * * *

Laura kesti kaksinkertaisen menetyksensä niin hyvin kuin voi. Se komea herraskartano, jossa hän tähän saakka oli asunut, siirtyi kaikkine historiallisine aarteineen hänen isänsä arvonimen perijälle, mutta hänen oma tilansakaan ei ollut halveksittava. Sen ympärillä levisi lehväinen puisto, täynnä puita, joiden ikä oli kaksitoista kertaa korkeampi kuin hänen; puiston tuolla puolen oli metsä, metsän tuolla puolen sijaitsivat vuokralaisten

tilukset. Koko tämä kaunis ja rauhallinen alue kuului hänelle. Siitä huolimatta hän pysyi yksinäisenä, katuvana, masentuneena olentona, joka olisi mielellään luovuttanut suurimman osan omaisuuttaan, jos olisi siten voittanut takaisin sen miehen läheisyyden ja kiintymyksen, jonka karuus ja velttouskin — samat ominaisuudet, jotka aikaisemmin olivat vieroittaneet heidät toisistaan — nyt näyttivät hänestä ihailtavilta luonteenominaisuuksilta.

Hän toivoi toivomistaan, mutta turhaan. Kapteeni Northbrook ei muuttanut mielipidettään eikä palannut. Hän ei ollut niitä miehiä, jotka muuttavat mielipidettään — se oli Lauran lopultakin pakko tajuta. Niinpä hän heitti kaiken toivon ja vaipui jonkinlaiseen konemaisen totunnaiseen olotilaan, joka jossakin määrin huumasi hänen suruansa, tosin sen luontaisen hilpeyden ja säteilevän vallattomuuden vahingoksi, joka aikaisemmin oli lumonnut kaikki hänen tuttavansa — joskin ehkä toisaalta juuri nämä ominaisuudet olivat osaltaan aiheuttaneet hänen onnettomuutensa.

Minä liioittelisin, jos sanoisin Lauran vuosien kuluessa kokonaan menettäneen kauneutensa. Mutta aika, kuten tiedetään, ei ole mikään

armahtaja, eikä se mitenkään tehnyt poikkeusta, kun oli kysymyksessä nainen, jolla oli vuosiansa painon lisäksi suruja kannettavanaan. Olipa tuon asian laita miten tahansa, joka tapauksessa kului yksitoista vuotta, Laura Northbrook oli yhä talon ja tilan ainoa valtiatar eikä ollut kertaakaan kuullut miehestään. Kaiken todennäköisyyden mukaan hän oli kuollut vieraalla maalla, ja monta naimatarjousta sai Laura ottaa vastaan tuon todennäköisyyden vuosien kuluessa yhä enemmän lähetessä varmuutta. Hän ei kumminkaan näyttänyt milloinkaan pitävän uutta avioliittoa edes mahdollisena. Mahdotonta on sanoa, toivoiko hän vielä miehensä palaavan; joka tapauksessa hän edelleenkin vietti ihan samanlaista elämää kuin ensimmäisinä kuutena kuukautena hänen lähtönsä jälkeen.

Lauran yksinäisyyden kahdestoista vuosi ja hänen elämänsä kolmaskymmenes vuosi oli kulumassa. Lähestyi se surullinen vuodenaika, joka oli nähnyt hänen kärsimystensä alkuvaiheet. Joulukuusi näytti tulevan pikemmin märkä kuin kylmä: puista, jotka ympäröivät Lauran kartanoa putoilivat sadepisarat yksitoikkoisesti päivät pääksytyksin. Eräänä

jouluviikon päivänä kello kolmen ja neljän välillä nähtiin vuokravaunujen lähestyvän kartanoa ja pysähtyvän läheisen kukkulan laelle. Ajoneuvoista nousi keski-ikäinen herrasmies.

"Ei tarvitse ajaa kauemmaksi", virkkoi hän ajomiehelle. "Sade näyttää melkein tyystin tauonneen. Minä hieman kävelen ja palaan päivällisaikaan majataloon."

Ajomies kosketti hattuaan, käänsi hevosensa ja ajoi takaisin, kuten oli käsketty. Hänen hävittyään näkyvistä mies lähti eteenpäin, mutta ei ollut kulkenut montakaan askelta, kun alkoi jälleen rankasti sataa. Kävelijä ei siitä paljoa välittänyt, kulkihan vain eteenpäin, kunnes saapui Lauran veräjälle. Taivas oli pilvessä ja päivä lyhyt, joten oli ihan pimeä hänen vihdoinkin seisoessaan talon edustalla. Hänen ulkoasunsa, joka hänen ajoneuvoista astuessaan oli ollut moitteeton, muistutti nyt läpimärkää kulkijaa, jolle ei ollut siunautunut liian paljon maallista hyvyttä. Hän pysähtyi vain hetkiseksi pääoven eteen ja meni sitten palvelijain puolelle, ikäänkuin olisi noudattanut ennen laatimaansa suunnitelmaa. Hänen soitettuaan saapui palvelija, jolta hän

tiedusteli, sallittaisiinko hänen kuivata vaatteitaan keittiössä tulen ääressä.

Poika poistui ja palasi kuiskutellen keittäjäntären seurassa, joka ilmoitti läpimärälle ja loan tahrimalle miehelle, että vaikka hänellä ei ollutkaan tapanaan päästää sisään tuntemattomia, hän kumminkaan ei voinut kieltää tulijaa kuivaamasta itseään, koska ilta oli perin kolea ja sateinen. Kulkija astui sisään ja sijoittui tulisijan ääreen.

"Tämän talon isäntä on varmaan hyvin rikas herra?" kysyi hän katsellen vartaassa kääntyvää paistia.

"Hän ei ole herra, vaan rouva", vastasi keittäjäntär.

"Leski, vai kuinka?"

"Tavallaan. Ihmisparka — hänen miehensä matkusti ulkomaille eikä ole vuosikausiin antanut itsestään tietoa."

"Rouva kai lohduttaa itseänsä ahkerasti seurustelemalla?"

"Ei, ei ollenkaan — vieraita ei käy juuri nimeksikään. Täällä palvelee kuin nunnaluostarissa."

Sanalla sanoen: kulkijan, joka oli aluksi otettu kovin kylmästi vastaan, onnistui avoimella ja rakastettavalla käytöksellään johtaa keittiön naisväki erittäin luottavaiseen keskusteluun, jossa esitettiin Lauran historia yksityiskohtia myöten hänen miehensä lähtöpäivästä aina näihin asti. Palvelijain tiedonannoissa oli silmiinpistävimpänä piirteenä Lauran järkkymätön uskollisuus miehensä muistolle.

Saatuaan kaikki haluamansa tiedot — muun muassa sen, että Laura nyt, kuten tavallisesti, oli yksinään — kulkija sanoi olevansa aivan kuiva ja lähti niinkuin oli tullutkin, kiitettyään palvelijattaria heidän osoittamastaan ystävällisyydestä. Hävittyään pimeään hän kumminkaan ei kääntynyt ajotielle, jota pitkin oli tullut, vaan meni suoraa päätä ulko-ovelle. Hän soitti, ja oven avasi palvelija, jota hän ei ollut nähnyt talon toisessa päässä viivähtäessään.

Palvelijan kysyttyä hänen nimeänsä hän vastasi virallisesti: "Olkaa hyvä ja ilmoittakaa jalosukuiselle mrs Northbrookille, että se mies, jota hän monta vuotta sitten ankaran

onnettomuuden jälkeen hoiti, on tullut kiittämään häntä."

Palvelija vetäytyi pois ja viipyi verrattain kauan, ennenkuin mitään enempää tapahtui. Sitten hänet johdettiin vastaanottohuoneeseen, jonka ovi sulkeutui hänen jälkeensä.

Laura istui sohvassa vapisten ja kalpeana. Hän avasi huulensa ja ojensi kätensä tulijaa kohti, mutta ei saanut lausutuksi sanaakaan. Mutta tulija ei pyytänytkään yhtään sanaa — vaieten he syleilivät toisiaan.

Seuraavina päivinä kierteli maaseudulla ja lähimmässä kaupungissa ihmeellisiä huhuja. Mutta tässä maailmassa totutaan kaikkeen, joten jalosukuisen mrs Northbrookin kauan kadoksissa olleen miehen palaamiseen piankin suhtauduttiin jokseenkin tyynesti.

Muutamia päiviä myöhemmin tuli joulukuinen, ja Laura Northbrookin näihin asti autio talo säteili nyt kivijalasta kattoon asti valoa ja iloa. Talo tosin ei ollut vieraita tulvillaan, mutta useita oli sentään saapunut, ja kuluneitten kahdentoista vuoden synkkä horrostila oli vihdoinkin ohi. Se riemu, joka oli taloon saapunut vanhan vuoden lopulla, ei vähentynyt uuden

alkaessa, ja kahdentoista kuukauden jälleen mentyä menojaan oli Northbrookin riutuneeseen sukuun puhjennut uusi vesa.

* * * * *

Tarinan päätyttyä seuran jäsenet kiittivät kertojaa hieman ihmeissään, sillä kukaan ei ollut luullut keikarilla olevan kertojanlahjoja. Vaikka oli päätetty, että tämä tarina oli oleva viimeinen, halusivat muutamat kuuntelijat jäädä piippujensa ja lasiensa ääreen kaivelemaan esille vielä joitakin tapauksia seudun sukuhistoriasta. Suuri enemmistö kuitenkin piti parempana, että vetäydyttäisiin vihdoin yösijoilleen.

Ulkona oli aivan pimeä; vain siellä täällä tuikutti surkea katulyhty ja välkkyi valoa puodista, joka vielä oli auki, huolimatta siitä, ettei varmaan yksikään sielu lähtenyt lokaiselle kadulle tänä myöhäisenä iltahetkenä.

Yksitellen, kaksittain tai kolmittain nousivat luonnonhistoriallisen ja muinaistieteellisen seuran jäsenet paikoiltaan, pudistivat toistensa käsiä, sopivat seuraavasta kohtaamisesta ja vetäytyivät kukin asuntoonsa (ilmaiseen tai vuokrattuun) siinä toivossa, että huomispäivä

valkenisi kauniina. Vasta monen kuukauden kuluttua, seuraavan kesän kokouksessa, tulisi heillä jälleen olemaan tilaisuus seurustella niin luontevasti kuin nyt. Punakka mallasmestari, esimerkiksi, tiesi varsin hyvin, että jos hän lähestyvään markkinain aikana sattuisi kadulla kohtaamaan ystävänsä puheenjohtajan, everstin, rovastin tai kirjatoukan, niin he kulkisivat hänen ohitsensa vain kohteliaasti nyökäten, puheenjohtaja ja eversti sosiaalisista, kirjatoukka älyllisistä ja rovasti moraalisista syistä — viimeksimainittu, joka oli ankara raittiusmies, vältti näet kaikkea, mikä vähänkin haiskahti maltailta. Hempeäluontoinen jäsen tiesi, että jos hän sattuisi vaelluksillaan kohtaamaan ystävänsä kirjatoukan, nenä kiinni jossakin somassa nidoksessa, niin hänen seuransa ei olisi läheskään yhtä tervetullut kuin tänään, ja puheenjohtaja, aristokraatti ja maanviljelijä tiesivät, että politiikka, urheilu, perhe- ja talousasiat estäisivät heitä pitkät ajat mietiskelemästä niiden naishenkilöiden kohtaloita, jotka olivat jo vuosikymmeniä sitten maatuneet maaksi, miten kauniita ja ylhäisiä lienevät aikoinaan olleetkin.

Viimeinenkin seuran jäsen vihdoinkin lähti, vahtimestari sammutteli liedon tulta, ylihoitaja lukitsi ovet, ja kohta oli jäljellä yksi ainoa liekki, joka hiilen kärjessä pyörähdellen sai ichtyosauruksen luut liikahtelemaan, loi eloa täytettyjen lintujen silmäteriin ja hymyn väikettä Vespasianuksen sotilaiden vernissattuihin päähälloihin.

Loppu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG
EBOOK YLHÄISIÄ NAISIA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the

trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.